

- Biciloquium bone ventrici
 de arte predicandi
 de doctrina christiana
 de natura summi boni
 de laude et utili
 de vera et falsa pma
 Speculum sine manuale
 de Contemplatione ihu
 de fide ad peccatum de ham te Iher bl
 Soliloquiorum
 de honestate militari et de deo
 de Contemptu mundi
 de Correctione et gratia
 de Simbolo
 de disciplina christiana
 de Tuta pro mortuis
 de confitu viatorum et virtutum
 de predestinatione sanctorum

635
636
637

Quae doctrinæ sine amplectendo es
 que fruendis abunde doceat l
 Augustinus et libro de doctrina
 christiana abbas quod humanis
 amicis velernis non aut in nobis
 et quod duplex est universus
 sententiam et ceterorum
 et non possum eas diligenter
 non solum memor sententias
 sed etiam falso et non mem
 ories culpande mihi sed quo
 vultus conturbare

cur
nsis

000012

GU.1652

Un. B

1.B9.1151

n nos
 as in
 bis se
 corro
 homi
 nibus
 opre
 gitu
 ietie
 ri.
 uino
 i hoc
 u. p.
 i m.
 etiā
 abū
 ima
 itre
 iac
 san
 o
 ps
 ei
 cri
 re
 le
 e

635

Cantio propter hennu De S. M. et uisit

re kegenuc krolowe niebicka Wicha
freyalbte/ri zinge

Breviloquium donec venturum
Cardinalis Ep̄i Albanensis

0000 12

GU.4652

Un. B

1.BP.1151

Lecto genua mea ad patrem domini nostri ihesu xp̄i. Ex quo omnis primitas in celo et in terra nominatur ut det vobis secundum diuicias glorie sue virtutem corroborari per spiritum eius in interiori homine. habitare xp̄m per fidem in cordibus vestris in caritate radicati et fundati. ut possitis apprehendere cum omnibus scientijs que sunt latitudo longitudo sublimitas et profundus. scire etiam supeminentem scientie caritatē xp̄i. ut impleamini in omnē plenitudinē dei. Magnus doctor gentium/et p̄dicator veritatis. diuino repletus spiritu/ tanq; vas electū et sanctificatū. in hoc verbo apit sacre scripture/que theologia dicit. ortū. progressum. et statū. insinuās ortū scripture attendi s̄m in fluentiā beatissime trinitatis. progressum autē s̄m exigētiā humane capacitatris. statū vero siue fructū s̄m suphabundantiā plenissime felicitatis. Ortus nāq; nō est p humā inuestigacōz/ s̄ p tūnica reuelacōz que fluit a patre luminū. ex quo omnis primitas in celo et in terra nominatur a quo p f̄ in iūs ihesum xp̄m. manat in nos spiritus sanctus. Et p spiritū sanctū diuidentē et distribuētē do na singulis sicut vult/dat fides. et p fidem habitat xp̄s in cordibus nostris. Hec ē noticia ihesu xp̄i. ex qua originaliter manat firmitas et intelligētia totius sacre scripture. Unde et impossibile est q̄ aliquis in ipam ingrediat agnoscēdā/misi prius fidem xp̄i habeat sibi infusa tanq; totius scripture lucernā et ianuā et etiā fundamētū. Est em ipa fides/ causa omnū supnatāliū illuminacōnū q̄ diu pegrinamur a dño. et fundamētū stabiliēt et lucerna dirigēt et ianua introducēt. scđm cuius etiam mensurā necesse est etiā mensurari sapiam nobis diuinus data. ne quis sapiat plus q̄ optet sape s̄ ad sobrietatem et vnicuiq; sicut deus diuisit mensurā fidei. Mediā te ergo hac fide dat nobis noticia sacre scripture scđm

influentia trinitatis beate. **J**uxta q̄ exp̄sse insinuat ap̄ls
in prima pte auctis prius inducet. **P**rogressus autē sa-
cre scripture nō ē coartat ad leges rōciacionū diffim-
cionū et diuisionū. **J**uxta more aliaꝝ sciaꝝ et nō ē coar-
tatus ad pte vniuersitatis. s; pocius cū s̄m lumen supna-
turale pcedat ad dandā viatori homī noticiam rex suf-
ficientē scđm q̄ expedit ad salutē. p̄tm p̄ plana verba
rōciacionū. p̄tm p̄ mīstica describit tociꝝ vniuersi ḍime-
tiam quasi in quada summa i quo attendit latitudo.
scribit decursum in quo attēdit longitudo. describit ex-
cellēciam finaliter saluādorꝝ i quo attēdit sublimitas.
describit miseriā damnatorꝝ i quo pfūditas distit. non
solū ip̄ius vniuersi. v̄metiā diuini indicii. et sic describit
totū vniuersum quantū expedit h̄re de ip̄o noticiā ad sa-
lute. scđm ip̄ius latitudinē. lōgitudinē. altitudinē et p̄
fūditatē. **H**abēs etiā et ip̄a i suopcessu. hec quatucꝝ s̄m
q̄ posterius declarabit. q̄ sic exigebat ḍdicio capacita-
tis hūane. q̄ magna et m̄lta nota magnifice et m̄ltipli-
citer cape tanquā speculū quoddā nobilissimū. in quo
nota est describi. nō solū naturalit. v̄metia u naturalit
rex vniuersitas mūdanarꝝ ut sic pcessus sacre scripture
attēdat s̄m erigētiā capacitati v̄nane. **S**tatus vo-
siue fructus sacre scripture non est qcunq; s; plenitudo
eterne felicitatis. Nā hec est sc̄ptura in qua sunt verba
vite eterne. q̄ ideo scripta sunt nō solū vt credamꝝ. verū
etiā vt possideamꝝ vitā eternā. **I**n qua qđem ridebamꝝ
deū laudabimꝝ. amabimꝝ. et v̄niversalit nr̄a desideria i
plebunt. qbus impletis. vere tūc sciemꝝ supemētē scie
caritatē. et tūc impletū erimꝝ i om̄eꝝ plenitudinē dei. ad
quā quidē plenitudinē conat nos dīma itrodnce sc̄ptur-
ra. iux p̄dictē sm̄e apostolicē v̄ta tē. **H**oc ergo facto hac
intencōne sac̄ scripture pscrutanda est. docēda. et etiā
audienda. ecvt ad istū fructū et tm̄mū recto pueniamꝝ
p̄gressu. p̄ viā recti itineris scripturarꝝ. inchoandum est

ab exordio. hoc est ut cū mera fide ad p̄rez lumenū acce
damus/flectēdo genua cordis nostri. ut ip̄e p̄ filiū suū in
spiritu sancto/det nobis verā noticiā ihesu xp̄i. et cū noti
cia amore ip̄ius. ut sic ip̄m cognoscētes et amātes . et tā:
qua in fide fundati et caritate radicati. possim⁹ ip̄ius sa:
cre scripture noscere lōgitudinē latitudinē altitudinē et
p̄fundū. Et p̄ hāc noticiā puenire ad plenissimā noticiā.
et excessuū amore beatissime trinitatis/quo sc̄tōz desi:
denia tendūt/in quo ē status et op̄lmetū oīs veri et boni

Divis autē sacre **D**e p̄gressu sacre scripture.
scripture fine occupito et intēto. et p̄cipio cre:
dito simul et inuocato/videndus est progressus.
quātū ad ip̄ius latitudinē longitudinē sublimitatē et p̄:
fundū/szm viā et ordīnē apostolici documēti. Consistit
autē ip̄ius latitudo in multitudine suar̄ p̄tū. Lōgitudo vō
in descripcōe tpm et etatū. Altitudo in descripcōe ierar:
chiax gradatim ordīatax. Profūditas in multitudine mi:
sticor̄ sensuū et intelligētiax. **S**i autē velimus latitudi
nē sacre scripture speculari. prima frōte occurrit nobis sac̄
scripta secāda in duo testamēta. sc̄z in vetus et nouū. Ve
tus autē occurrit cū multitudine libror̄. habet em̄ libros
legales p̄storiales sapiales et p̄phetales. ita q̄ primi sunt
quīqz. sedi decē. terci⁹ quīqz. et quarti sunt sex. ac p̄ hoc
in vniuerso sunt. xxvi. Nouū testamētu similitbabz libros
hiis correspōdētes/szm quadruplicē formā. nā legalibus
corrīdent libri euāgelici. p̄storialibus actus ap̄lici. sapia
libus ep̄le ap̄lor̄ et maxie pauli. p̄phetalibus corrīdet li:
ber apocalipsis. ut sic mira sit dōrmitas nīt vetus et no:
uum. non solū in doctrīna sensuū/veretia in quadriformi
tate p̄tū. In cui⁹ figurā et dōsignacōz vidit ezechiel qua:
tuor rotas quatuor faciez. et rotā in medio rote. q̄r vēt⁹
est in nouō/et ecōuerlo. et in libris legalibus et euāgeli:
cis est facies leonis/p̄pt excellētiā auctis. in p̄storialibus
est facies bouis/p̄pter exempla virtutis. in sapiālibus est

facies hominis/pter prudentiam sagacem. in libris prophetali
bus est facies acquile/pter intelligentiam pspicacem. Recete
autem sacra scripta diuidit in nouum et vetus testametum. et
non theoretica et practica sicut phisica. quod cum scriptura sa-
cra fundet prie sup cognitorem fidem. que virtus est et fu-
dametum morum et iusticie et tocum recte vite. non potest in
ea se qstrari noticia rerum siue credendorum a noticia morum. se-
cundus autem est de phisica. que non tantum de veritate morum/ve-
ruetia dero agit nuda speculacione considerato. Amm. Jo
scriptura sacra est noticia mouens ad bonum et reuocans a
malo. et hoc est per timorem et amorum. Ideo diuidit per duo
testamenta quorum eius differentia est timor et amor. Et
quia quadruplicat potest quis moueri ad bonum et reuo-
cari a malo. scilicet per precepta potentissime maiestatis. vel per
documenta sapientissime veritatis. vel per exempla et beneficia
innocentissime honestatis. vel ex omnibus munib[us] collectus.
Ideo tam in novo quam in veteri sunt quadrigiformiter traditi
libri atque sacra scripta in corrispondentia ad quatuor
promissa. Nam libri legales mouent per precepta maiestatis omni-
potentissime. Historiales per exempla honestatis.
Sapientiales per documenta veritatis prudenterissime. Pro-
phetales mouent ex oium predicatorum aggregacione sicut man-
ifeste in eis apparet. unde ipi sunt rememoratiuii tocum le-
galis sapientie et doctrine. Est igitur scripta sacra similis la-
tissimo fluvio qui ex concurso multarum aquarum aggregat
magis et magis solum quam longior decurrit. nam cum primo in
scripta essent libri legales. post supuenit aqua sapientie histo-
rialium librorum. tertio vero supaduent doctrine sapientissimi
salomonis. post hoc etiam doctrina sanctorum prophetarum.
Et tandem doctrina euangelica/reuelata per os carnis Christi et
plata. per euangelistas scripta. per sanctos apostolos diuina
gata. Odditis etiam documentis que super sanctus super eos
venientes docuit nos per eos. ut sic omnem veritatem per spiritum
sanctum iuxta diuinum promissum edocere ois veritatis salutaris

doctrinā ecclesie xp̄i daret, et sacrā scripturā dūsummādo
vitatis noticiā dilatarēt De longitudine sacre theologie

Habet etiā hec scriptura longitudinem que distit i
descriptōne tam t̄pum quā etatū a p̄ncipio mun
di sc̄z usq; ad diem iudicii. Describit aut̄ p̄ tria
t̄pa mundū decurrentē. sc̄z p̄ t̄pus legis nature/legis scri
pture et legis ḡcie. et i hīis tribus t̄pibus septem distin
guit etates. Quāz prima est ab adam usq; ad noe. Se
cūda a noe usq; ad abrahā. Tercia ab abraham usq; ad
david. Quarta a dauid usq; ad trāsmigracōe. Quīta a
trāsmigracōe usq; ad xp̄m. Sexta a xp̄o usq; ad finē mū
di. Septima decurrit cum sexta/que incipit a quiete xp̄i
in sepulcro usq; ad resurrectō; vniuersalē. qn̄ incipiet re
surrectōis octaua. Et scripta est longissima. qr̄ in tractan
to incipit a mūdi et t̄pis exordio in principio genesis. et
decurrit usq; ad finē mūdi et t̄pis. sc̄z in fine apocalipsis
Recte aut̄ vniuersum t̄pus qd̄ decurrit s̄m triplicē legē.
sc̄z m̄ditā datā exterius et infusam. decurrit p̄ septē eta
tes et dūmit̄ in fine sexte. ut sic mūdi decursus respōde
at exordio. et maioris mūdi decursus correspōdeat decur
sui vite minoris mūdi. sc̄z hominis p̄pt̄ quē etiā factus est
Nam prima etas mūdi in qua facta est ip̄i2 mūdi forma
tio/cāus demonū et affirmatio angeloz. recte r̄ndet p̄rō
diei in qua facia est lux et distincta a tenebris. Sc̄da in
qua p̄ archam et diluuiū saluati sunt boni et deleti mali
r̄ndet sc̄di diei i qua p̄ firmamētū facta ē distinctio aqua
rū ab aquis. Tercia in qua vocatus est abrahā/et incho
ata sinagoga que fr̄nēticare et generare debebat p̄lem
ad dei cultū correspondet t̄iei terce in qua apūit terra.
et p̄tulit herbā virentē. Quarta in qua viguit regnū et
sacerdotiū. et dauid rex ampliavit cultū diuum̄ correspo
det diei quarte in qua facta est formacō lūariū et stel
laz. Quīta in qua transmigrātes int̄ p̄plos multos v̄sa
ti sunt et ēbulati r̄ndet diei quīte i qua facta ē formacō

piscū ex aquis. **S**exta etas in qua natus est xps in homīs
effigie qui ē vere imago dei correspōdet serte diei i qua
formatus est homo primus. **S**eptima q̄ est quies a iāz
nō h̄ns finē r̄ndet septime diei in qua requieuit deus ab
omī ope qd̄ pātrat. **E**t sic distinguūt hec sex tem etates
pter insignia facta q̄ fuerūt in eorū exordiis rōne quorū
correspōdet diebus formacōis mudi. **V**ocat aut̄ prima
etas infantia. qz sicut infantia tota obliuicne delet. sic il
la prima etas p̄ diluuiū est dsumpta. **S**cda puericia. si
cut em̄ in puericia loqui incip̄ im2. sic in scda etate facta
est distinctio ligauz. **T**ercia d̄r adolescētia qz sicut vis
gnatiua incit in acū suū extre sic tūc vocat̄ ē abrahā
et data est ei circūcisio et facta est pmissio de semme.
Quarta d̄r iuuētus. qz sicut i iuuentute floret homīs etas
sic quarta etate sub regibus floruit sinagoga. **Q**uita se
neci2. qz sicut i senectute vires minūtur et cedit pul
ctudo sic et i trāsmiſsione factū est d̄ iudeorū sacerdotō
Sexta etas d̄r semū. qz sicut uila est q̄ copulat cū morte
h̄ns tñ magnā lucem sapie. hic sexta etas mundi ēmittat
in die iudicii. et in ea riget sapia p̄ decimā xpi. **S**ic er
go totus iste mūdus ordīatissimo decursu. a scriptū a sa
gra describit pcedē a pncipio usq; ad finē ad motū cui2
dā pulcrimi carm̄is ordīati ubi p̄t q̄s speculari s̄m de
cursum t̄pis/varietatē/et multiplicitatē/et extatē/or
dinē/recūtudinē/et pulcritudinē/multorū dīmōrū iudicio
nū p̄cedētū a sapiētia dei. gubernātē mundū **U**nde sicut
null2 p̄t videre pulcritudinē carm̄is. nisi aspect̄ ei2 fe
rat sup totū versum. sic nullus videt pulcritudinē ordīs
et regim̄is vniuersi nisi eā totā speculeat. et qz nullus ho
ta lōgeuus est q̄ totā possit vidē oculis carm̄is sue. nec
fūta p̄t p̄ se p̄uidit nobis sp̄us sanctus librū scri
pture. cui2 longitudo dmetit decursui regim̄is vniuersi
Nabet nichilomin2 **D**e sublimitate sacre sc̄ptē
sacra scripture in suo pcessu altitudinē. q̄ d̄sifit

in descripcōe ierarchiarū gradatum ordīatarū. que sunt ie
rarchia ecclesiastica angelica et diuīa. et subcelestis ce:
lestis et supcelestis. ita q̄ primā describit patentē. scđam
aliquantulū magis occulte. terciā adhuc magis occulte.
Et ex descripcōe ecclesiastice ierarchie est alta. ex descri
ptione angelice altior. ex descripcōe diuīe altissima. ita
ut possumus dicē illud pphete. mirabilis facta ē sciā tua
ex me. et afortata est et non potero ad eā. Et hoc quidē
satis recte pñā cum res habeāt esse in natura. habeāt etiā
esse in aīa p noticiā acquisitā. habeāt etiā esse in ea per
grām. habeāt etiā esse in ea p gloriā. et habeāt esse in ar
te eterna. Philosop̄bia quidē agit de rebus ut sunt i na
tura seu in aīa s̄m noticiā nataliter insitā vel etiā acqui
sitā. sed theologia tanquā sciētia supra fidem fūdata. et
p spiritū sanctū reuelata. agit etiā de eis que spectat ad
grām et gloriā. et etiā ad sapiam eternā. Vnde ipa sub
sternēs sibi philosophicā cognitōem. assumēs de natis
rex quātū sibi est opus ad fabricandū speculū/p qđ fiat
rep̄ntacō diuīorū quās. scalā erigit/que in suo infimo ma
gis tangit terrā. s̄z in suo cacumie tangit celū. et hoc to
tum p illū vñū ierarchā ihesum xp̄m. qui nō tñ rōne hu
mane nature assumpte est ierarcha in ecclesiastica ierar
chia. vñetiā in angelica. et media psona in illa supcele
sti ierarchia beatissime trinitatis. ita q̄ per ipm a summo
capite deo descēdit vñctōis grā. nō solū i barbā vñetiā
in oram vestimēti. qz non tñ in iherusalē supnā/vñetiā
vñqz in ecclasiā militatē. Est em̄ pulcritudo magna i ma
chīa mūdāna. s̄z lorge maior in ecclasiā pulcritudie
sanctorū carismatū ordīata. maxima aut̄ in iherusalē supna. p
maxima aut̄ i illa trinitate summa et beatissima. ideo ipa
scrip̄ea nō tñ altissimā habet materiā p quā delectat. et
p quā in altū levat intelligētiā mētis/vñmetiā ipa ē venu
stissima. et miro quodāmō intellectui matiam delectat. et
sic magis et magis delectando assuefacit ad diuīorum

spectaculorū intuitus et anagogias.

De profunditate sacre scripture.

Nobis postremo ipsa scriptura profunditatē que cōsistit in multiplicitate mysticarū intelligentiarū. nā pter līalem sensum habet in diversis locis expōni tripliciter. scz allegorice moralitē et anagogice. Est autē allegoria/ qn p vnu factū indicat aliud factū s̄m q̄ cre dēndū ē. Tropologia siue moralitas/ qn p illud qd factū est dat intelligi aliud qd faciendū est. Anagogia quasi sursum ductō/ est qn dat intelligi id qd desiderandū est. scz eterna felicitas beatorū. Recte autē hic triplex sensus ē in scriptura pter intelligētiā līalem. qr sic dōpet it pī2 scri pturē subiecto. ipī auditori seu discipulo. ipīus origī. ipī us etiā fīm. Subiectū inquā cōpetit. qr ipsa est doctrina que est de deo. de xpō. de opibus repacōis. et de credibili. Subiectū em̄ illius quo ad substātiā est deus. quo ad veritatē xp̄us. quo ad opacōem repacōis opus. quo ad omīa/hoc est ipm̄ credibile. Deus autē est trinus et vnu in essentia vnu/ in p̄sonis trinus. ideo scriptā que est de ipō habet in vnitate līre triformitatē intelligētie. Cr̄stus etiā cū sit vnu verbū omīa p ipm̄ facta dicunt̄. et in ipō relucēt. ita q̄ eius sapia est multiformis et vna. Opa repacōis cū sint multa/ omīa ad xp̄i oblacōem p̄ncipale h̄nt respectū. Credibile vt credibile diuersimode relucet/ s̄m diuersum statū credentiū. ideo ppter dōfinitatē ad oīa p missa/sacra scriptā in vna līra multiformē parit intelligētiā. Competit hoc etiā auditori. quia nullus est duemēs eius auditor/ nisi huīlis mūdus fidelis et studiosus. ideo sub cortice līre apte/ occulta ē mīstica et p̄funda intelligētia ad dōprimendū supbiā. vt ipīus p̄funditatem in huīlitate līre latente/ et supbi cōprimant̄ et immūdi repellant̄. fraudulēti declinet̄ et negligētes excitent̄ ad intelligētiā mīsteriorū. Et qr auditor istius doctrine nō est vnu generis s̄z cuiuslibet. om̄s em̄ saluādos optet aliqua de

hac doctrina scire. ideo ipa multiforme habet intelligētiā
vt sic omnē intellectū capiat. omī intellectui ades cedat.
omnē intellectū supercedat. et omnē intellectū sibi diligē-
gent intendentē multitudine radiositatis sue illuminet pīt
et accēdat. Cōpetit etiā pncipio a quo est. qz a deo est p
xp̄m et spiritū sanctū loquētē p oraphetaz et alioz qui
banc doctrinā scripserūt Quoniam autē deus nō tm̄ loquit̄
p verba/rexpetiā p facta. qz ipius dicē/facere est. et omia
creata tanquā effectus innuit suā cām. iō in scripta diuī-
nitus ēdita. nō tm̄ debēt significare v̄ba v̄metiā facta. xp̄s
etiā doctor licet esset humilis in carne/altus tñ erat i dei-
tate. iō decebat ip̄m et eius doctrinā h̄c huilitatē in ser-
mone cū pfūditate s̄mē. vt sicut xp̄us fuit panis inuolu-
tus. ita sapia in scripta figuris qbūsdā huilibus inuolu-
tur. Sp̄us etiā sanct2 diuersimodē illustrabat et reuelatiō-
nes faciebat i cordibus pphetaz. ip̄m etiā nullus latere
pōt intellect2. et missus erat oēm docē vitatē. iō opete-
bat ei2 doctrine vt in vr̄ sermōe multiplices lateret in-
telligētie. Cōpetit nichilomin2 ip̄i simi. qz scripta data ē
vt p eā dirigat hō i cognoscēdis et agēdis. vt tādē pue-
mat ad optanda. Et qz oīns create ad hoc facte sunt vt
seruiāt homī tentēti ad supnā priam. iō scripta assumit
ipas creataz sp̄es diuersas. vt sic p illas doceat nos la-
piētiā dirigētē nos ad etna. Et qz hō nō dirigit i etna.
nisi cognitia agnoscat v̄z credēdū. et opatia faciat bo-
nū opando. et affec̄ua suspireret ad deū videndū et amā-
dū et p̄fūdū. Hic est qz scripta sac̄ p sp̄m sanctū data
assumit libz create referēdo i finē s̄m triplicē modū in-
telligētie. vt sic p tropologiā habeam2 noticiā agēdorū
moralit. p allegoriā credēdorū veracit. p anagogiā desi-
derandoz delectabilit̄. vt sic purgati p̄r v̄tuosam opa-
tionē illuminati p̄r radiosam fidem. pfeciū per ardētissi-
mam caritatē. puebamus tandem ad brauium felicitatis
eterne.

De modo procedendi ipsius sacre scripture.

Tanta igit̄ multiforitate sapie q̄ atinet in ip̄i scripture laitudine altitudine et profundo. Unus est om̄is modus procedendi/autēticus videlicet. intra quē atinet modus narratiū p̄ceptoriū. prohibitiū. exortatiū. pdictiū. om̄iatorius. pmissiū. depeca torius. et laudatiū. et om̄is modi sub uno modo autētico reponunt. Et hoc quidē satis recte, quia em̄ hec doctrina est ut boni siamus et saluemur. et hoc nō fit p̄ nudā consideracōe; sed p̄ inclinacōe; voluntatis. ideo scriptura diuīa eo modo debuit tradi quo modo magis possemus incliari. et quia magis mouet affectū ad exēpla q̄ ad argumēta. magis ad pmissiōes q̄ ad rōnes. et magis p̄ deuocōes q̄ p̄ diffimilōes. ideo scripta ista non debuit habē modū diffimilm̄ diuīiū et collectiū. ad pbandū passiones aliquas de subiecto ad modū alias sciar̄. sed optuit q̄ h̄ret modos p̄ prios s̄m varias inclinacōes amīmōe diuersimode amīmos inclinātes. vt si quis nō moueret ad p̄cepta et prohibita/saltē moueret p̄ exēpla narrata si quis nō mouet p̄ hoc moueat p̄ bñficia sibi ostēsa. per monicōes sagaces. p̄ pmissiōes veraces. p̄ momicōes terribiles. vt sic saltim exercitetur ad deuocōes et laudē dei/in qua p̄cipiat grām. p̄ quā dirigat circa opa virtuosa. Ergo hi modi narratiui/nō possunt fieri p̄ viā certitudinis rōnū. quia p̄ticularia gesta p̄bari nō p̄nt. ideo ne scripta ista tanquā dubia vacillaret/ac p̄ hoc minus moueret. loco certitudinis rōm̄. puidit deus huic scripture certitudinem anēcis. que adeo magna est q̄ omnē p̄spicacitatem humām̄ īgēniī supercellit. Et quia non est certa autoritas eius qui p̄t fallē vel falli. nullus aut̄ est qui falli nō possit et fallere nesciat. nisi solus deus et sp̄us sanctus. hic ē q̄ ad hoc q̄ scripta sacra mō sibi debito eēt pfecte autētica q̄ nō p̄ hūam̄ īvestigacōe; ē t̄dita s̄ p̄ reuelacōe diuinā. ideo nichil in ip̄a atēnendū tāquā īutile. nichil

respuēdū tanquā falsum. nichil repudiādū tā quā in quā
pro eo q̄ spūs sanctus eius autor pfectissimus nichil po-
tuit dicere falsum. nichil supfluū. nichil dīmūtū. et ppte-
rea celū et terra trāsibūt/verba scripte sacre nō pibūt q̄n
impleant. Donec em̄ celū et terra transeat iota vñū aut
vnus aper nō pteribit a lege/donec om̄ia fiāt. saluatore
testāte. Qui ergo soluerit ea que scripta docet et docue-
rit sic homies/minim⁹ vocabit in regno celoz. qui autē
fecerit et docuerit/hic magnus vocabit in regno celoz.

De modo exponēdi sacrā scriptam.

Quemadmodū aut̄ scripta hec speciale habet mo-
dū pcedendi. sic iuxta suū pcedendi modū/spāti
lūo modo debet intelligi et expom̄ Cū em̄ ipa multiplicē
sub vna l̄ra tegat intellectū. expositor debet absconditā
produce in luce. et illā eductā manifestare p̄ alia scriptu-
rā magis patētem. Sicut si exponeret illud ps. App̄hē-
de arma et scutū et exurge in adiutoriū michi. et velim
explicare que sint arma diuīa. dicā q̄ eius veritas et bo-
na voluntas. Et q̄. ca sit/probandū est p̄ scripturā ap-
tam. Nam et scribit. Scuto bone volūtatis tue coronasti
nos. Et iterū. Scuto circūdabit te veritas eius. Nd qđ
non potest quis defaciē ptingere nisi p̄ assuefactōz lectō
nis textū et l̄ram biblie ḡmendet memorie. alioqñ in ex-
plicōe scripture nunquā poterit esse potēs. Unde sicut
qui dedignat prima addiscē elemēta/ex quibus dictō in-
tegrat. nū quā potest noscē nec dictōis significatū. nec re-
cta legē cōstructionū. sic qui l̄ram sacre scripture spernit.
ad spāles eius intell̄getias nūquā assurgit. Attēdat aut̄
expositor q̄ non vbiqz requirēda est allegoria nec om̄ia
sunt mistice expcnēda. ppter qđ notandū q̄ scripta qua-
tuor habet partes. Una est in qua s̄m l̄ram agit de mun-
dānis naturis. Et p̄ illas significare intēdit repacōz nrām.
sicut aparet in descripcōe formacōis mundi. Alia est in
qua agit de aelibus et pcessibus illius populi israhelitici

et p illos signat repacōe hūam generis . Tercia ī qua
nudis verbis significat et exprimit que pertinet ad nostrā
salutē quātū ad fidem et mores . Quarta est ī qua pñū-
ciat nostre salutis misteriū . p̄tum verbis nudis / p̄tum emig-
matis et obscuris . Et p̄terea scripta ī hiis locis variis .
non est vñformit exponēda . Debet aut̄ expositor dirigi
ī expōsicōe sacre scripte / s̄m tripliç rōe q̄ trahi p̄t de
verbis augustini . ī libro de doctrina xp̄iana . Prima est
h̄c . Ubicūq; ī hac scripta prima verboꝝ significacō signi-
ficiat res creacōis . siue singulares actus humane duerſacōis .
ibidē res significate p̄ verba primo . significat deinde n̄re
repacōis misteria . vbi vero prima verboꝝ significacō ex-
primit fidem siue caritatē / ibi nulla est allegoria q̄renda .
Sc̄da rō est ista vbi verba huius scripte signāt res crea-
tionis aut duerſacōis populi israhelitici . ibi q̄rit ex alio
scripte loco quid q̄libet res significat . et deinde significacō;
suā elicitat p̄ verba nude significātia fidei veritatē et moꝝ
etiā honestatē . vt pote si dicat . oues pariūt gemellos fe-
tus . ostēdat q̄ oues significat ibi hommes . et geminus fe-
tus geminā caritatē . Tercia regula est ista . Quādo ali-
qua scripta habet aliquē intellectū l̄alem et sp̄uale . debet
expositor discutē . vtꝝ illa attribucō ystorie an sp̄uali sig-
ficato dueiat . si forte utriq; nō potest duemire . et si utriq;
op̄petit . tūc l̄aliter et sp̄ualiter debet affirmari . Si rō alto
modo t̄m . tūc sp̄ualiter t̄m debet intelligi . sicut sabbatū
legis esse p̄fetuū . sacerdotiū eternū . possessio terre et̄na .
et pactū circūcisiōis esse eternū . que omia ad sp̄uale sig-
ficatiū referēda sunt . Ad hoc aut̄ q̄ p̄ sacraꝝ scriptaꝝ fil-
uā quis secure incedendo et exponēdo incedat . op̄us est
vt p̄t nouerit ip̄ius sacre scripte veritatē p̄ verba expli-
cata . videlz vt attēdat quō scripta describit inicū p̄grel-
sum vel d̄summacō; duplicitis corporis . quasi ex oposito se
respiciētiū . bonoꝝ sc̄z q̄ se huiliāt ut exaltent sempitnalit̄
ī ſuto . et maloꝝ qui hic se exaltat et etinalit deprimunt

Vnde ipa agit de toto vniuerso quātū ad summū et imū
primū et ultimū, et quātū ad decursum int̄mediū sub for-
ma cuiusdā crucis intelligibilis in qua describi habet et
quodāmodo videri lumīe mentis tota machīna vniuersi
Nd quā quidē intelligendō optet noscē rex p̄ncipiū ipaz
rex creacōz/lapsum/redēpcionē p̄ sangnem/reformacōz
p̄ grām/cura cōz p̄ sacram̄ta/et tandem retribucōz p̄ pena
et gl̄iaz sempitnaz/et qz hec doctrina tam in scriptis san-
ctor̄ q̄ etiā doctoz. sic diffuse tradita est ut ab accedē-
tibus ad scriptam sacrā audiendā. nō possit p̄ longa tē-
pora videri nec audiri. ppter qd etiā noui theologi freqn-
ter scriptam sacrā exhorret tanq̄ incerta et mordiatā et
tanq̄ siluā opacā. rogatus a sociis ut de paupcula sciēcio-
le nostre aliquid breue in summa dicerē de veritate theo-
logie. eoz p̄ cibis devictus assensi. breuiloquū quod-
dā facere. in quo summatum non omia sed aliqua magis
optuna ad tenendū breuit̄ tangerent. addēs simul cum
hoc rōem aliquā at intelligendū s̄m q̄ occurrebat p̄ tē-
pus. **Q**uia vero theologia sermo est de deo et de primo
principio. vtpote. quia ipa tanquā sciēcia et doctrina altissi-
ma. omia resoluit in deū tanquā in p̄ncipiū primum et
summū. Ideo in assignacōe racōnū in omnibus que in to-
to hoc opusculo vel tractatulo dñinē. conatus sum rō-
nem sumere a primo principio. ut sic ostēderem veritatem
sacre scripture esse a deo/de deo/scdm deū/et p̄t deū. ut
merito illa sciēcia apareat vna esse et ordinata. et theo-
logia non immerito nūcupata. **S**i quid igit̄ imperfectū vel
obscuꝝ vel supfluū vel minus rectū ibi fuerit vena occu-
pacōi et breuitati tēpis et paupcule sciēcie cōcedat. **S**i
quid vero rectū/soli deo honor et gloria referat. Ut aut̄
sequēta clarius elucescat. titulos pticulares et capitula
p̄mittere curauī ad faciliorē memorīa. et lucidiorē dñnitū
dicēdoꝝ. que septē vnicōibus et septuaginta duobus ca-
pitulis distinguunt. **I**niciūt tituli capituloꝝ.

Prima ps est de trinitate dei. habet capitula nouē.
Primū de illis septē de quibus theologia i summa.
Scdm quid tenēdū de trinitate psonaz i vnitate eēncie
Terciū de istius fidei intelligētia sana.

Quartū de istius fidei exp̄ssione catholica.
Quicū de vnitate diuīe nature i multiformitate ap̄cōnū
Sextū de vnitate diuīe nati i multiplicitate appriatorz.
Septimū de omnipotētia dei.

Octauū de dei sapia p̄destinacōe et p̄sciētia.
Nonū de volūtate dei et prouidentia.

Secunda pars de creatura mundi.

Primū de productōe mundi totalis.

Secūdū de natura corpali quantū ad fieri.

Terciū de natura corpali quātū ad esse.

Quartū de natura corporali quātū ad influere et opari.

Quintū de modo describēdi p̄diēta i sacra scriptura.

Sextū de productōne supnoz spirituū.

Septimū de apostasia demonū.

Octauū de dfirmacōe angeloz bonoz.

Nonū de productōe hominis quātū ad spiritū.

Decimū de productōe quantū ad corpus.

Vndecimū de productōe eius quātū ad totū dūmclum.

Duodecimū de dplecōe et ordīne tociz mudi dsummati.

Ctercia pars de corruptela peccati.

Primū de origine mali i dūi.

Secūdū de primoz parētum temptacōe.

Terciū de primoz parentū trāsgressiōne.

Quartū de primoz parētum pumcōe.

Quintū de originalis peccati corrupcōe.

Sextū de originalis peccati trāffusiōe.

Septimū de originalis peccati curacōe.

Octauū de origine peccatorz actuallū.

Nonū de origine et distinctōe capitaliū.

Decimū de origine et qualitate pctoz penaliū.

Vnde cimū de origie pētōꝝ finaliū q̄ sunt pēta i spūm s.

Quartā ps de incarnatione vbi

Prīmū d̄ rōe qua vbu dei debuit incarnari l̄ decūlt

Scdm est de incarnatione q̄tum ad vniōnem naturarꝝ.

Terciū de incarnatione quantū ad modū

Quartū de incarnatione quantū ad plēnitūdinem t̄pum.

Quintū d̄ plēnitūdie grē xp̄i quantū ad carismata ī af

Sextū de plēnitūdie sapie xp̄i ī intellectu **fecū**

Septimū de pfectiōne meriti xp̄i ī effecū

Octauū de passione xp̄i quantū ad statum paciētis

Nonū de passione xp̄i quantum ad modū paciēndi

Decimū de passione xp̄i quantū ad exitū passiōnis

Quinta ps de grā spūs sancti

Prīmū d̄ grā inquantū est donū diuinitus datum

Scdm de grā inq̄tum edicit liberū arbitriū extra pētū

Terciū de grā inquantū iuuat ad bonū meritorū

Quartū de ramificacōne ipius grē ī habitus v̄tutum

Quintū de ramificacōne ipius ī habitus donorꝝ

Sextū de ramificacōne ipius ī habitus beatitudinū/et

p̄sequēs fructū et sensuum

Septimū de exercitio grē respectu credendoꝝ

Octauū de exercitio grē respectu diligendoꝝ

Nonū de exercitio grē respectu agēdoꝝ p̄ceptoꝝ et d̄sili

Deci. d̄ exercitio grē respectu petēdoꝝ et orādoꝝ **cox**

Sexta ps de medicina sacramētali

Prīmū de sacramentoꝝ origine

Scdm de sacramentoꝝ variacōne

Terciū de sacramentoꝝ numero et distinctione

Quartum de sacramentoꝝ institutione

Quintū de sacramentoꝝ dispensacōne

Sextum de sacramentoꝝ iteratione

Septimū de substitutione et integritate baptis̄mi

Octauū de integritate d̄firmacōmis

Nonū de integritate eucaristie

I ecimū de integritate pemitentie
Undecimū de integritate vnciuomis extreme
Duodecimū de integritate ordinis
Tredecimū de integritate matrimonii

Septima ps de statu finalis iudicij
Primū est de iudicio in emum
Scdm est de antecedentibus ad iudicium cuiusmodi est
pena purgatoria
Terciū de antecedentibus ad iudiciū cniusmodi sunt suf-
fragia ecclesiastica
Quartū est de omnincantibus sicut ē flagratio ignis
Quintū de omnincatibus sicut est resurrectio mortuorum
Sextum de sequentibus sc; de igne infernali
Septimū et vltimū de gloria paradisi

Explicit phemiū Incipit ps prima de trinitate dei
De illis septem de quibus est theologia in summa ca.i.

In pricipio intelligendu est quod sacra doctrina scilicet theology que principalit agit de primo principio. scilicet deo trino et uno/de septe agit in uniuslo. scilicet de trinitate dei. de creatura mundi. de corruptela peccati. de incarnatione verbi. de gratia spiritus sancti. de medicina sacrali. de statu finalis iudicii.

Recum aut ad intelligenti*am* hui*us* veritatis hec est. quia cum sacra scripta sive theology sit scientia dans sufficiente noticia de primo principio sed statu v*eritatis* sed quod est necessariu*m* ad salutem. et deus non tem sit rex principi*m* et ex*emplar* effectu*m* in creacione. sed eti*a* refectu*m* in redempcio*n*e. et perfectu*m* in retribucio*n*e. Ideo non tem agit de deo creatore sed ci*ta* creat*a*. et quod creat*a* rationalis quod est quodammodo fons o*rum* non sicut*s*ed suo casu intigit repar*i*. ideo agit de corruptela peccati medico sanitatem et medicinam. et tandem de curacione perfecta quod est in gloria imp*er*ii p*ro*fectus in pena. et ideo ipsa sola est scientia perfecta. quod incipit a primo quod est principiu*m* et p*ro*uenit ad ultimu*m* quod est premiu*m* eternu*m*. Incipit a summo quod est deus altissimus creator o*rum*. et p*ro*uenit ad infimum quod est infernale suppliciu*m*. Ipsi*a* eti*a* sola est sapientia perfecta/quod incipit a c*on*sideratione summa ut est principiu*m* creator*r*obi etimata cognitio phisica et transit per eam ut est remedium peccator*um*. et reducit in eam ut est premiu*m* meritor*um* et finis desiderior*um*. et in hac cognitio*c* est sapor perfectus vita et salus animar*um*. Et ideo ad eam ad discet a inflatione debet d*icitur* de s. d*omi*ni o*rum* christianorum. Ex his patet quod licet theology sit de totis et de tam variis. est tem scia una. Cui*us* subiectu*m* ut a quo omnia est deus. ut per quod omnia Christus. ut ad quod omnia opus reparacionis. ut circa quod omnia/ratione caritatis vinculum quo celestia et terrestria diunguntur. ut de quo omnia in libris canonis offensiva/credibile ut credibile. ut de quo omnia in libris expositor*um*/credibile ut intelligibile. Quia sed aug*ustinus* in libro de utilitate credid*e*. quod credimus debem*us* au*cti*. quod intelligimus regi. **D**e trinitate personar*um* in unitate essentie

Dhimo ergo d̄ t̄mitate dei considerāda sunt hec. quā
lit stet vītas substātie et nātē cū p̄lalitāte p̄sonē
sc̄do q̄lit cū p̄lalitāte apicōnū. t̄cio qualit̄ stet cū
p̄lalitāte appriator̄. De p̄lalitāte p̄sonar̄ i vītātē nātē
hoc dictat recta fides eē tenendū. q̄j i vītātē nātē sunt
tres p̄soē. sc̄z p̄ et fli2. et s. s. qua2 prima a nullā eē. sc̄dā
a prima p̄ solā gnacōz. t̄cia vō a prima p̄ spiracōz siue p̄
cessiōz. ita q̄ t̄mitas p̄sonar̄ nō excludit ab essēciā dīma
summā vītātē sum̄ līcitātē imēnsitatē et t̄mitatē incōmuta
bilitātē nātalitatē et primitatē. q̄i poci2 includit h̄re sū
mā fecūditatē caritatē liberalitatē et equalitatē germaita
tē d̄formitatē et inseparabilitatē. q̄ oia lana fides intelligit

Rēco aut̄ hui2 vītātē hec Reē i m̄ br̄issima trīmitate
q̄r̄ fides cū sit p̄ncipiū cult2 dei. et fundamētū ei2
q̄szm pietatē est doctrine dictat de deo sentiēdū eē altis
sime et piissime. nō aut̄ sentiret altissime si non credēt q̄j
deus se summe dūicare posset. nō sentiret piissime si crede
ret q̄j posset s̄z nollet. iōq̄z vt altissime et piissime sentiat
dicat deū se summe dūicare etnali. h̄ndo dilectū et d̄dile
ctū. ac p̄ hoc trīnū et vnū deū. Huic aut̄ fidei i m̄ q̄tū di
ctat de deo piissime sentiēdū attestat tota sacra scripta.
q̄ d̄r̄ doctrina szm pietatē. q̄r̄ deū fatec̄ h̄re p̄rolē quā sum
me diligit. v̄bū sibi coequale qd̄ ab etnō genuitā quo cū
etia disposuit. p̄ qd̄ cūcta p̄duxit et gubernat. p̄ qd̄ etiā
carnē factū p̄ summa bēm̄tate hoiez redemit p̄q̄dissimo
ei2 sangne. redemptūq̄z cibauit. p̄ qd̄ et i fine m̄ndi sum
mā miscdiaz impiēdo ab om̄i miseria liberabit. vt p̄ xp̄m
om̄s electi sint fli2 summi p̄ris/m̄ quo erit om̄s pietatis
osummacō. et dei ad nos et ecouerso Inquātū aut̄ dictat
de deo sentiēdū altissime. nō tm̄ attestat sacra scripta/ve
rūetiā ois creatā. Juē qd̄ dicit aug2. xi. de t̄mitate. Neq̄
dīmōz libron̄ t̄mmodo auētas eē p̄dicat deū/s̄z ois q̄ nos
circūstat creatā ad quā nos etiā p̄tinemus. v̄niuersā ipa
rerū nāta p̄clamat h̄re se p̄stātissimū d̄itorē/qui nobis

mētē rōezq; dedit. qua viuētia nō viuētibus. sensu p̄dita
nō sentiētibus. intelligētia nō intelligētibus. immortalia
mortalibus. impotētib; potētia. iūstis iusta. speōsa de
formibus. bona malis. incorruptibilia corruptibilib;. im
mutabilia mutabilibus. iūsibilia visibilibus. incorpea
corpalibus. beata miseris p̄ferenda iudicam;. Nc p̄ hoc
qm̄ rebus creatis creatorē sine dubitacōe p̄poim;. optet
vt eū summe viue et cūcta sentire atq; intelligē. et mori
et corūpi mutariq; nō posse. neq; corpus esse h̄ sp̄m om̄
potētissimū. iustissimū. speciosissimū. optimū. beatissimū.
q; fateamur. In hiis xii. includunt altissime nobilitates
h̄ post vt ip̄ ostēdit hec xii. reducunt ad tria. scz cēmitas
tē sapiam et bītudinē. Et hec tria ad vnu icz ad sapiaz.
in qua includunt mens gnans. verbū nasces. et amor ne
ctēs vtrūcz. in qbus fides dictat bītissimā dīstē trītātē
Et qm̄ summa sapia ponit trītātē. ponit etiā mīchilo
mīnōm̄s prius habitas nobilissimas dīcōes. vīdelz vñ
tātē simplicitātē et cetas cīntes necesse est om̄s p̄dictas
nobilitates dīme essēcie simul stare cū bītissima trītātē

De istius fidei intelligētia sana.

Huius aut̄ fidei intelligētiā sanā docet doctrina
sac̄ qj i dimis sunt duo emanacōes. tres ypostas
les. quatuor relacōes. qnq; noccēs. Et ex hijs tñ tres p.
Rēcō ad intel. p. hec ē. qz **P**riētates psonales.
cū primū et summū pncipiū hocipo q; primū sit sum
plicissimū. et hocipo q; summū sit pfectissimū. iō pfectissi
me se dūicat. quia pfectissimū. et intiuisiōz oīmodā ser
uat hocipo q; simplicissimū. Et iō salua vnitate nāte sunt
ibi modi emanādi pfecti. **O**modi aut̄ pfecti emanādi sunt
duo tñ. scz p̄ modū nature. et p̄ modū volūtatis. primus
est gnatio. scds est spiracō siue pcessio. et iō hijs sunt ibi
Et qz duabus emanacōibus substātificis/necesse est ema
nare duas ypostases. necesse est etiā pone ypostasim pri
mo p̄ducentē/ab alio nō emanare. ne sit abire in infimū

ideo sunt ibi tres ypostases. Et qz cuilibet emanacōi re-
spōdet duplex hītudo relatiā. idēo quatuor sunt relacō-
nes. scz p̄mitas filiacō spiracō et p̄cessio. Et qz p̄ has ha-
bitudīes īnotescūt nobis dīme ypostases. Et p̄ter hoc
etiā ypostasis illa ī qua est prima rō p̄ncipiādi īnote-
scit/q̄ nō p̄ducit. qz hoc est nobilitatis ī ip̄a. idēo qnqz
sunt nocōes. scz quatuor relacōes p̄dicte/cū īnnascibilita-
te. Et qz qlibet p̄sonaz vnā habet p̄prietatē/p̄ quā p̄nci-
palit īnotescit. iō tñ tres sunt p̄prietates p̄sonales/que
biis noībus p̄prie et p̄ncipalit noīant. scz p̄t et filius et
spūs sanctus. Cū em̄ p̄priū sit p̄ris eē īnnascibilē siue īge-
nitū. esse p̄ncipiū de nō p̄ncipio. et esse patrē. īnnascibili-
tas notificat ip̄m p̄ modū negacōis lic̄ ex d̄seq̄nti p̄ mo-
dū posicōis. qz īnnascibilitas ī p̄re p̄om̄ fontalē plenitu-
dīm̄. p̄ncipiū de nō p̄ncipio/p̄ modū posicōis cū negacō-
ne. esse p̄rem p̄ modū posicōis et hītudīis p̄prie d̄plete
de t̄m̄ate. Similit̄ fili2 cū sit imago verbū et fili2. imago
noīat illā p̄sonā vt similitudīē exp̄ssam. verbū vt simili-
tudīē exp̄ssiua. fili2 vt similitudīē ypostaticā. Rursus
imago vt similitudīē d̄formē. verbū vt similitudīē ī-
tellectualē. fili2 vt similitudīē d̄seq̄nciale. Per hūc modū
cū p̄priū sit spūs sancti. esse donū. esse nerū seu caritatē
amboz. etiā esse spiritū sanctū. donū noīat ip̄m vt datū
volūtarū. caritas siue nexus vt datū volūtarū et p̄ncipi-
um. spūs sanct2 vt datū volūtarū p̄ncipiū primū et ypo-
staticū. Hīc ē q̄ p̄ hec tria nomīa. q̄ sunt p̄t et fili2 et
spūs sanct2 triū p̄sonaz p̄prietates p̄sonales īnsinuant.
Hec igit̄ tria tenēda sunt ad fidei trinitatis ītelligētiā
fanā. De istius fidei exp̄ssiōe catholica.

Istius etiā fidei exp̄ssiōez catholica tenendū ē
s̄m sacroz doctoz documēta. q̄ ī diuinis sunt
duo modi p̄dicādi. scz p̄ modū substātie et relacō-
nis. Tres modi supponēdi. scz essencie p̄sone et nocōis.
quatuor mōi substātiā sigficādi. s. noīe essencie substācie

psone et p̄postasis. qñqz dicendi, quis qui q̄ qđ et quid
et tres modi differēdi. scz s̄m differētem modū existēdi.

s̄m differentē modū se h̄ndi. et s̄m differētē modū intel

Rācō aūt ad intelligētiā p̄dictor̄ hec est **Migēdi.**

qr̄ cū p̄simū p̄ncipiū sit p̄fectissimū simul et simplicis

simū. omia que p̄fectōis sunt de ip̄o dicunt vere et p̄prie.

Que aūt imperfectōis nō dicunt. aut si dicunt s̄m assump-

tionē humāne nāfē dicunt. vel trāslatiue. Cū igit̄ sunt p̄.

p̄dicamēta. scz substācia quācitas qualitas relatio actio

passio rbi qñ situs h̄re. qñqz vltima p̄prie spectat ad cor-

poralia seu mutabilitia. ideo nō attribuūt deo nisi trāssum

pto mō et figuratuo. Alia vō qñqz p̄cedētia deo attribu-

unt s̄m id q̄ p̄plecōz dicūt. ita tñ q̄ diuinā simplicitatē

nō impediāt. Omia ergo p̄dicta sunt idip̄m qđ est id de

quo p̄dican̄. et ita p̄ opacōz ad subiectū in quo sunt oīa

dicunt trāsire in substātiā. relacōe tñ excepta. q̄ cū du-

plicē habeat opacōz. scz vt ad subiectū in quo. et vt ad

ēminū ad quē. primo mō trāsit ne faciat opisicōz. scđo

mō manet vt faciat distictōz. et hic ē q̄ substātia dñinet

vritatē/relacō multiplicat trāmitatē. et iō manent tñ hñ

duo mō p̄dicādi differētes. De quib⁹ talis dat̄ regula

q̄ q̄ dicunt s̄m substātiā/de oībus dicunt. et sigillat̄ et

simul et singularit̄. Que vō s̄m relacōez. aut nō de oībus

dicunt aut si de pluribus pluralit̄ dicunt. vt relati disti-

cti equales/p̄p̄t̄ relacōz int̄seca. Et q̄m plures p̄nt eē re-

lacōes in vna psone sicut sunt plures psone in vna nāfa-

iō distictio in nocōe nō infert diuersificacōez psone. nec

distictio psone plurificacōz nāfe Et p̄ptea. nō quicqđ cō-

uemit essencie/duemit nocōi vel psone. nec ecōuerso. et hic

est q̄ sunt ibi tres modi supponēdi. De q̄bus talis dat̄

regula. Supposita essencia nō supponit nocō nec psona

et supposita nocōe nō supponit psona nec eēncia. et sup-

posita psona/n̄ supponit eēncia nec nocō. sicut patēt exē-

pla Et q̄m vera distictio ē in suppositis substātie/manēte

essentia vna. ideo necesse est multipliciter significari ibi substantia. scilicet ut unicabile et incoicabile. ut unicabile per modum abstractoris / per nomine essentie. et per modum aereccis / per nomine substantie. ut incoicabile vero. vel ut distinguibile / per nomine ypostasis. vel ut distincta / per nomine persona. vel aliter ut distincta qualiterque / et sic ypostasis. vel notabilit et perfecte. et sic persona. Exempla hoc quatuor in creatura sunt humitas homo. aliquis homo. petrus. primus essentia / secundum substantiam tertium ypostasim / quartum personam dicit. Et quod in persona que distinguit non solum est considerare eum qui distinguitur / sed id quo distinguitur. et hoc est proprietas sive nomen. Et ideo necesse est quod in diuinis sint quinque modi dicendi propter et quarendi. scilicet. quis ratione persona. qui ratione ypostasis quod dicit suppositum substantie in distincte. que ratione nomina. quod ratione substantie. quid sive quo ratione essentie. Et quoniam omnes huiusmodi in unitate essentie radicantur. quod quicquid est in deo est ipse Deus unus et solus. ideo non ponunt ibi divinam nec secundum essentiam / neque secundum esse. Et propterea sunt ibi tria tres modi differendi. scilicet. secundum modos essendi sive emanandi. sicut differt persona a persona. secundum modos se habendi / sicut differt persona et essentia quod una persona ad alteram referatur quod ideo distinguitur. essentia vero non referatur ad alteram. et ideo non distinguitur. secundum modos etiam intelligendi / sicut differt una proprietas substancialis ab altera. ut beatitas et sapientia. prima divinitas est perfecta et summa que possit repiri in diuinis. Est enim in suppositis ita quod unum non dicitur de altero. sed tamen divinitas est minor quod est in attributis. licet enim unum possit dici de altero. ut persona distinguitur et referatur. essentia vero non Tertia divinitas est minima quia est in cognotatis. licet enim unum de altero dicatur ad maiorem. et idem possit dici de utrisque. non tamen idem cognatur utroque. nec per idem datur intelligi utrumque. Ex primo modo differendi oritur pluralitas personarum. ex secundo modo pluralitas predicationum substancialium et relationalium.

ex tertio pluralitas propriatum essentialem et non numerum.
sive ab eterno sive ex tempore. sive proprie sive transsumptive. si-
ue dicitur sive appropriate dictorum. exempla manifesta sunt Ex
hiis intellectus satis claret/et quid sentiendum et quod loquendi
et qualiter loquendum sit de summa trinitate dominus per
naturam. **D**e unitate divina natae in multiforitate apparet.

Secundo de pluralitate apparet hoc docet esse
tenendum doctrina divina. Quia enim deus sic in circu-
scriptibili inuisibilis et incommutabilis. nichil o-
mnino tamen spiritualiter habitat in sanctis viris. apparet patriar-
chis et prophetis. descendit de celis. misit etiam filium et spiritum
sanctum ad salutem humani generis. Et licet in deo sint in di-
uisa natura virtus et opacum trinitatis. missio tamen vel apparet
unum personam non est missio vel apparet alterius. licet ibi etiam
sit summa equalitas. solius tamen personae est mittere et non mitti.
spiritus sanctus est tamenmodo mitti respectu divinarum personarum
nisi forte dicat mitti hominem assumptum. filius autem est mitti
et mittere. sicut ex scripturis apparet.

Intelligenter autem et ratione dictorum hec est. Quia licet primum
principium sit immobile et incorporeum. sit incorporeum
et inuisibile. sit eternum et incommutabile. principium tamen est re-
rum spiritualium et corporalium. natuum et gratuitorum. ac per hoc re-
rum mutabilem sensibilem et circumscribatur. per quas ipse licet
incommutabilis et insensibilis et incorporeum se ipsum
redit manifestum et notum. Reddit autem se manifestum et notum
genialiter per universitatatem suorum effectuum ab ipso emanatum. in
quibus dicitur esse per potentiam per essentiam per potentiam. quod se extendit
ad omnia creatura. Reddit etiam se spiritualiter notum per aliquos effec-
tus quod ipsum per aliter ducunt ratione quoque dicitur inhabitare aper-
mitti et mittere. Habitare namque dicit effectum spiritalem cum ac-
ceptacione. sicut est effectus gratiae gratitudinis facientis. quod est beatorum
missus et in deum reduxit. et facit nos habere et habiti a nobis. ac
per hoc inhabitare in nobis. Et quod effectus gratiae est unus cibus per
solis. id una persona non inhabitat sine alia immo sicut tota unitas

Apparere vō dicit effectū sensibilē cū exp̄ssa significac̄ne/
sicut sp̄us sanctus appuit i colūba. et qm̄ sicut psone di
uine distincte sunt/sic distincte significari p̄nt et signis et
noībus. ideo quelibz psone p̄t p se apparere/et a p̄cio
p̄t oībus appetē/sive insiml sive cuilibz p se. vñ q̄ sp̄us
dī i linguis igneis et colūba appuisse hoc non est ppter
nouū vinculū/vel effectū sp̄ealē s̄ ppter vmonē q̄ est int̄
signū et signatū/sibi sp̄ealiter et mō et origine deputatū
Descendē aut̄ dicit v̄xlibz effectū pdictor̄ cū inchoacō
ne. Deus em̄ cū beatissimis angel̄ sp̄ est psens in celo. q̄
in eis sp̄ inhabitat et appet. p̄cōribus aut̄ in terris est
mō vt absens. et quantū ad grām. et quantū ad noticiā.
et ideo cū incipit appere uel inhabitare de p̄nte celo. et
quasi absente nobis. fit psens. et iō licet i se nō mutet. no
bis tñ descendē dī. **V**itē v̄odicit effectos pdictos cum
eterna pductōne. **T**unc em̄ pater mittit filiū cū faciēdo
cū nobis psentē p noticiā vel ḡciam/insinuat q̄ ab ip̄o p
cedit. **E**t q̄ pater a nullo pcedit. ideo nunquā mitti dī.
q̄ em̄ filiū et pduct et pducit. ideo mittit et mittitur.
Quia vō sp̄us sanctū eterna līt pduct s̄ non pduct nisi
ex tpe. ideo ip̄ius prie ē mitti et non mittē nisi respectu
creature. **E**x quo appet q̄ hee sunt i prie exponēde sp̄us
sanctus mittit se et mittit filiū. filiū mittit seip̄m. nisi intel
ligat q̄; atū est de virgine natus. **P**atet etiā quare mittē
et mitti nō appetit omībus. q̄ licet dicat effectū in creaōa
dicit tñ relacōem intrisēcā ita q̄ mittere dicit autoritatē.
mitti sub autoritate/rōe pductis eterne interius impo
tate.

De v̄mitate diuine nafē i multiplicitate appriator̄
Arcio de pluralitate appriator̄ docet scripta di
uina hoc esse tenendū. q̄ licet om̄ia essencialia.
omībus plonis duemāt equalit et in different. tñ
patri dicit appriari v̄mitas. filio veritas. sp̄ui sancto bo
tas. **E**t iuxta hāc sumit appriacō scđa hylarii. sc̄ et m̄itas
in p̄re. sp̄es in imagie. et v̄lus in munere. **E**t iuxta hāc su

10

mit̄ tercia. sc̄. in p̄e rō p̄cipiādi. in filio rō exēplādi. in spū sancto rō sumēdi. Et iuxta hāc sumit̄ quarta. sc̄. om̄is potētia patri. om̄is sciētia filio. volūtas seu bñuoletia spi ritui sancto. Nec aut̄ dicunt̄ appriari nō quia fiāt appria. cū semp̄ sint dñia. sed quia ducūt ad intelligētiā et noti-

Intelligētia aut̄ et **T**ercia appriox. sc̄. triū p̄sonar̄. Racō p̄dictor̄ hec est. qz primū p̄cipiū est nobilissi mū et p̄fectissimū. ideo adicōes entis nobilissime et gñalissime in eo rep̄iunt̄ in summo. H̄ec aut̄ sunt vnū ver̄ et bonū. que nō trahūt ens s̄m supposita/s̄ s̄m rōem. Nā vnū noiat ens vt innumerabile. et hoc habet p̄ in diuisionē sui in se. Ver̄ s̄m qz cognoscibile. et hoc habet per in diuisionē sui a ppria specie. i. exēplari sue imagine. Bonū s̄m qz dñicabile. et hoc habet p̄ in diuisiōz sui a ppria opacōe. Et quia hec triplex in diuisio se habet s̄m ordi nē quātū ad rōem intelligēdi ita qz ver̄ p̄supponit vnū. et bonū p̄supponit ver̄ et vnū. H̄inc est qz hec attribuū tur primo p̄cipio in summo. qz p̄fecta et gñalia appriant̄ tribus p̄sonis quia ordiata. Et ideo summe vnū patri. qz est origo p̄sonar̄. Sūme verū filio. qz est a p̄e vt verbū. Sūme bonū spū sancto. qz est ab utroqz vt amor et do nū. Et quia summe vnū est summe primū. nā caret om̄i in ceptōne. Sūme ver̄ est summe equale et pulcrū. Sūme bonū est summe utile et p̄ficiū. H̄inc oris sc̄da appriacō hylarui. que est etmītas in p̄e. qz nō habet p̄cipiū/iz est oīno primū. Sp̄es in imagine. i. in verbo. qz summe pulcr̄. Usus in munere. i. in spū sancto. qz summe p̄ficiū et dñi cat̄. Quod p̄ alia verba sic insinuat Aug2. In p̄e vñitas. in filio equalitas. in spū sancto vñitatis equalitatis qz d̄cordia. Rursus/qz summe vnū et primū. tenet rōem p̄cipiādi et originādi. Sūme pulcrū et speciosum. tenet rōem exprimēdi et exēplādi. Sūme p̄ficiū et bonū. tenet rōem sumēdi. qz bonū et finis idē. H̄inc oris tercia rō appriādi/dans patri efficaciā. exēplaritatē filio. finalitatē

spūi sancto Nursus/quia a primo et summo pncipio fluit
omne posse. a primo et summo exēplari omne scire. et ad
summū finē tendit om̄e velle. ideo necesse est primū esse
omnipotētissimū. oīsapiētissimū. et oībemiuolētissimū. vni-
tas aut̄ summa et prima rediēs sup seipam redicōe dple-
ta et pfecta est oīpotentissima. sic et reritas sapiētissima
et bonitas bñuolētissima. et hec appriant. quia ordinē in
finiūt. Volūtas em̄ dat pntelligē cognicōe. et volūtas
et cognicō pluponūt. potentia et vtutem. qz posse scire ē
aliud posse. Ex hiis apet que sunt appriata et quibus et
qua de causa. Hec tñ vltima. scz potētia sapia et volūtas
sunt potissime illa ex qbus in scripturis laudat̄ trinitas
summa. Et ideo de hiis aliqd dicēdū ē breuit̄ et summati

De omnipotētia dei.

Igitur de dei omnipotētia s̄m sacrā scriptam h̄ec tenenda
sunt. scz qz deus est omnipotēs ita tñ qz ei non attribuunt
actus culpabiles vtpote mentiri et male velle. nec actus
penales vt metue dolere. nec actus corpales sive mat̄ia-
les. vt dormire et ambulare. nisi forte transsumptive. nec
actus incōuenientes. vt posse facē maiore se. vel aliū deū
sibi equalē. vel infinitū actu et dñlia. qz vt dicit Anshel-
mus. Quodlibet incōueniens apud deū est impossibile. Li-
cet aut̄ hec nō possit/est tñ omnipotēs vere pprie et pfctē
Pntelligētia aut̄ et racō pdictor̄ hec est. Quia pri-
mū pncipiū est potēs potētia que est potentia sim-
plicē. et ideo distribucō addita ei distribuit p hijs q pos-
se est posse simplicē. Hec aut̄ sunt que egrediunt̄ a potē-
tia dpletā et ordinata. Potētia aut̄ dpletā dico que nō
pōt deficere/nec potest succubere/nec pōt indigere. potē-
tia aut̄ in peccādo deficit. in paciēdo succubit. in corpa-
libus actōibus indigētā includit Diuīa aut̄ potētia que
est potētia summa et pfectissima. ideo nec est de nichilo.
nec de aliquo. nec eget aliquo. ac per hoc nec culpabilia
nec penalia nec vilia pōt. et hoc qz omnipotēs est potētia

completa. Potētiā aut̄ ordinatā contingit tripliciter dici. vel
s̄m actu vel s̄m aptitudinē soli virtutis increate. Hinc
est q̄ possibile ē primo modo dicto non tamen ē possibile sed
etiam actuale q̄ sc̄do modo et nō primo ē possibile simpliciter
licet nō actuale. q̄ tunc modo nō primo ut sc̄do ē possibile
deo vel impossibile nate. Qd̄ vō nullo predictorū modorum est
possibile/sicut illud q̄ directe repugnat ordini s̄m rōes
et casis primordialissimas et eternas illud simpliciter ē impossibile
sicut sc̄z q̄ de faciat a liq̄d actu infinitū/q̄ simul
faciat eē et nullo modo eē. q̄ faciat illud q̄ fuit nō fuisse /
et cetera talia q̄ posse ē de ordinē et complementū dīme potē
cie. Ex his p̄t̄ respectu quorum est dīma potētia. patet eti
am q̄ debet dici simplicit̄ possibilia. et q̄ simplicit̄ impossibile
sibilia/et q̄ aliquorum impossibilitas sit sicut cū vā oīpotē
tia

De dei sapia p̄destinacione et p̄sciētia

De sapia vero dei hec tenēda sunt. q̄ ipa dīma sa
piētia. limpidissime cognoscit oia bona et mala
pterita p̄sentia et futura. actualia et possibilia.
ac p̄ hoc inap̄hēsibilia nobis et infinita. ita tñ q̄ ipa nul
lo modo diversificat̄/licet diversa noia sorciat̄. Inquantū
enī est cognoscititia om̄i possibiliū dī sciēcia siue cogitatio.
Inq̄ntū vō cognoscititia om̄i q̄ in vniuerso fiunt dī visio.
Inq̄ntū est cognoscitua om̄i q̄ bñ fiūt. dī appbacio. In
q̄ntū est cognoscitua eorum q̄ fūta sunt. dī p̄sciēcia ul̄ pui
sio. Inq̄ntū est cognoscitua eorum q̄ ab ipo deo fiēda sunt
dī disposicio. Inq̄ntū est cognoscitua eorum q̄ p̄mianda
sunt/dī p̄destimacio. Inq̄ntum eorum q̄ damnāda sunt. dī
repbatio. Et q̄ ipa nō tñ est cognoscitua s̄ etiam rō co
gnoscēdi. ideo inquātū est rō cognoscēdi oia cognita/dī
lux. Inq̄ntū est rō cognoscēdi visa et appriata/dī specu
lū. Inq̄ntum est rō cognoscēdi p̄uisa et disposita/dī erē
plar. Inquātum est rō cognoscēdi p̄destimata et repba
ta/dī liber vite. Est igit̄ liber vite respectu reorum vt rede
unciū. exemplar/vt exēcū. speculū vt entiū. lux vero

respectu oīm. **N**ō exemplar aut̄ spectat/idea/verbū/ars/ et rō. idea s̄m actū p̄iū dendi. v̄bū s̄m actū p̄ponēdi. ars s̄m actū p̄seq̄ndi. rō s̄m actū pficiēdi. qz supaddit intē cione fīmis. **Q**uia v̄o hec om̄ia vñū sunt in deo. ideo vñū frequent̄ accipit p̄ alio. et h̄ic dīma sapia rōne diuersitatis scitor̄ et cognotator̄ diuersa sorciat vocabula. nō tñ diuersificat s̄m rōē int̄secam. **C**ognoscit em̄ d̄tingētia infallibilit̄. mutabilit̄. futura p̄sencia kr. t̄palia eternalit̄. depēdētia indepēdētia. creata increate. alia a se/in se/et p̄ se. et cū infallibilit̄ d̄tingētia cognoscat. si stet libertas et v̄tibilitas volūtatis cū p̄destinacōne et p̄ **I**ntelligētia aut̄ et rō p̄dictor̄ hec est **P**sciencia. primū p̄ncipiū hoc ip̄o q̄ primū et summū/cognitionē h̄i simplicissimā et p̄fecūssimā. qz p̄fecūssima/iō cognoscit oīa distincūssime sub oībus ḡdōmībus quas h̄i res et p̄nt h̄rē. et p̄ptereā futura scit eē futura. et p̄sencia p̄sencia et bona scit cē appbāda. et mala repbāda. **H**inc est q̄ diuersa sortit̄ vocabula scđm q̄ dictū est supra. **S**z qz sim̄ stat p̄fectio sapie cū summa simplicitate. **H**inc est q̄ oīa alia a se cognoscit i se et p̄ se. **E**x quo sequit̄ q̄ creata cognoscit increate. ex quo sequit̄ terciū q̄ depēdētia cognoscit indepēdētia. ex quo orit̄ quartū. q̄ t̄palia cognoscit eternalit̄. ex quo sequit̄ quintū/q̄ futura cognoscit p̄sencialit̄. ex quo orit̄ sextū/q̄ mutabilia cognoscit imutabili- ter. ex quo sequit̄ septimū/q̄ d̄tingētia cognoscit infallibilit̄. et ita d̄tingētia manētia d̄tingētia/sunt dīme sapie p̄suis infallibilia tā in d̄tingētibus q̄ subiacēt natē quā li bertati volūtatis h̄uane. **V**nde q̄ uult hoc octauū intelligere quomō simul stet libertas volūtatis create cū infallibilitate p̄destinacōis eterne/resoluēdo ab hoc vltimo p̄cedat p̄ illos septē ḡdusv̄sq̄ ad primū. q̄ sc̄ primū p̄ncipiū p̄fecūssime cognoscit oīa p̄ se ip̄m/q̄ est v̄m ētissimū ex quo cēta rōcināda infallibilit̄ ocludunt̄. **S**icut aut̄ diūme cognitionis certitudo simul fiat cum d̄tingētia rerum

cogmitaz. qz simul est simplex et pfectissima dīma sapia.
sic vniuersitas simul stat cū multiformitate rōnum. et ideaz
ex eadē cā. Quia em̄ pfectissima est. iō distinctissime co-
gnoscit vniuersa et singula/et illa oia distinctissime et p-
fectissime representat/et iō singulaz dī h̄re rōes et ideas
tāquaz rex similitudines pfectissime exp̄ssivas. Quia vero
simplicissima est. iō om̄es ille similitudines sunt vñū ī ipa
Vnde sicut de2 vna v̄tute oia pducit ex tpe scdm oīmo-
dam integratē rex/sic vna v̄tate oia exprimit sempit-
nalit/et sicut est ī deo vna opacio actua s̄m rem. dicunt
tñ plures rex pductōes rōne p̄litatis pduclaz. sic vna
est v̄tas vñ2 actus intelligētie ī deo. dicunt tñ plures
similitudines. idē. et rōes. rōne p̄litatis ideatorz vel ex-
istentiū/vel futuroz/vel possibiliū. H̄e rōnes uel idē.
licz sint vna veritas/et lux/et eēcia. nec tñ dicunt eē vna
rō vel idea. Racio em̄ vel idea dicit vt ad altum/s̄m rōz
intelligēdi. Nom̄iat em̄ similitudinē cogniti q̄ realit tenet
se ex pte dei/licz s̄m rōz intelligēdi/videat dicē aliqd ex
pte ideate. Si autē hñi2 sile ī creatis reqrat. dicēdum q̄
hoc est illi2 exēplaris p̄pnū. qz sicut dictu est. simul ē sim-
plex et infinitū et pfectissimū/quo p̄ntellecto cetera oī-
quent inotescut. Quia em̄ exēplar illud ē simplicissimū
et pfectissimū. iō actus purus. quia vō infinitū est et im-
mēsum. ideo ex̄ oīme gen2. Et hñc est q̄ vñū existēs pot
eē similitudo exp̄ssiva multoz

De volūtate et p̄uidentia

Ovolūtate dei hec tenēda sunt q̄ ipa sic est recta
vt nullo mō possit obliquari/sic ē efficax vt nul-
lo mō possit impediti. sic est vna. vt tñ multiform-
itat habeat significari. Significat em̄ dīma volūtas que ē
volūtas bñplaciti p̄ volūtate signi s̄m quīq; differētias
signoz. q̄ sunt p̄cepcio. p̄hibicio. dñliū. impletio. pmissio
scdm q̄ disponunt a volūtate bñplaciti. quecūq; ī vñuer-
so siūt. Est em̄ volūtas dei prima et summa cā oīm spēz

et modonū. nichil em̄ fit visibilit̄ et sensibilit̄ qđ nō d̄ illa
imperiali aula summi imperatoris/ aut iubeat aut pmittat.
s̄m ineffabile iusticiā p̄mioꝝ. at qz penaꝝ retribuōem et
grāꝝ. Et qz ista volūtas rōe regulata d̄r̄ dei puidentia.
Hinc ē q̄ om̄ia que in yniuerso fūt agunt̄ et regunt̄ di-
uina puidentia/q̄ p̄ om̄ia est irrep̄hēsibilis. q̄ nichil p̄c̄
pit d̄sulit vel p̄hibit nisi iuste. nichil agit nisi bñ. nichil p̄
Attelligētia aut̄ et rō p̄. hec est. primū mittit nisi iuste
pncipiu cū sit summe nobile et voluntatē habet. et nobili
modo habet. Cū ergo volūtas de se dicat illud s̄m q̄ in
agētibus a pposito attēdit̄ regula rectitudis/et efficacia
opacōis. necesse est q̄ volūtas in deo sit rectissima et ef-
ficacissima. Ideo aut̄ rectissima. qz idē est in deo volun-
tas et veritas. Ideo efficacissima. qz idē p̄s̄us est volū-
tas in deo et virtus et potestas. Et qz nō p̄t dīma volū-
tas carere veritate. ideo non tñ est recta ino etiā regula
rectitudis. Quia vñ nullo mō p̄t care vtute. iō non tñ
est efficac̄/veretiā fons et origo totiꝝ efficacie. ita vt ni-
chil sine illa possit effici. nichil dīra illā possit fieri. nichil
etiā sit a quo valeat impediri. Et qz rectissima est nullū
p̄t esse rectus nisi d̄formet ei. nullū aut̄ p̄t ei d̄formari.
nisi volūtas illa innotescat sibi. Optuit igit̄ volūtate di-
uinā regula rectitudis notificari nobis. Rectitudo aut̄
qdā est necessitatis. et hec est in faciēdo bonū necessariū
et declinādo malū. qdā pfectōis. et hec ē in superogan-
do ultra debitū. et s̄m hoc innotescit nobis p̄ triplex sig-
nū. scz p̄cepcoꝝ p̄hibicōꝝ et d̄siliū. qđ quidē significat di-
uinū bñplacitū acceptare tanquā iustū. qđ fit s̄m diuinū
p̄ceptū. qđ declinat̄ s̄m p̄hibicōꝝ. et adimplet̄ s̄m d̄siliū
Signa autē hec infallibilia/signa sunt diuinē volūtatis.
ut est regula rectitudis. Rursus/ qz efficacissima ē. nullo-
mō aliq̄s p̄t aliquid efficac̄ nisi ip̄a coopāte et coefficiē-
te. nullus defice vel peccare nisi ip̄a iuste deserēte. et s̄m
hoc duo eiꝝ sunt signa. scz implecoꝝ qđ ē signū volūtatis

vt efficiētis. et pmissio qđ est signū volūtatis iuste dese
rentis. **J**uste aut̄ deserit/qr̄ iustū est vt sic admīstret res
quas ḥdīdit vt nō īfringat leges quas īdīdit. et sic co
opef rebus quas creauit. vt tñ eos agere pprios mot2 si
nat, et ideo si liberū ar. ad vtrūqz vertibile de lege nāte
dimittat ī malū cadē hoc nō pmitit nisi iuste. **R**ursus
si p graciā pueniat et sustētet. nulli iniuriā facit/ideo non
agit iniuste. nec oīno iuste s̄m exigētiā meritor̄. qr̄ meri
ta ad hoc nō sufficiūt. s̄ gratis et misericordit et quodā
modo iuste quātū est ex a decētia bonitatis sue. **C**ū ergo
damnat et repbat opaſ s̄m iusticiā. qñ vō pdestiat opaſ
tur s̄m grām et miscdiā / q̄ nō excludit iusticiā. **A**uia
ergo oīns s̄m q̄ de massa pdicōis erāt debebāt dānari.
ideo plures repbant q̄ elegant. vt ostēdat q̄ saluatio
est s̄m grām spūalē. s̄ damnacō s̄m iusticiā dūem. null2
aut̄ pōt aq̄ri de diuīa volūtate. qr̄ omīa agit rectissime.
imo ī oībus debemus ḡia. agē et honořificare regnū p
uidentie supne. **S**i quis aut̄ q̄rat. quare magis vno pec
catori munus grē largit q̄ alti. **H**ec optet silenciū impo
nere humane loquacitati. et exclamare cū aplo. **O** altitu
do diuīiar̄ sapie et sciētie dīi/q̄ īeōp. sunt iudi. eius.
et īue. sunt vie eius. qnis ēm̄ cognō. se. do. aut̄ quis dīi.
eius fu. aut̄ quis prior dedit illi. et re. ei. qm̄ ex ipo et per
ipm et ī ipo sunt oīa. ipi gloria ī secula seculor̄. **A**men
Incepit scđa ps De creatura mūdi.

De productōe
mundi totalis capl̄m primū.
Rius summatum p̄e intellectis de trinitate
dicēda sunt aliqua de creatura mūdi. **C**irca
quā hec tenēda sunt ī summa. sc̄z q̄ vniuer
sitas machine mūdialis pducta est ex tpe
et de īchilo. / ab vno p̄ncipio primo solo et summo. cuius
potētia licet sit immēsa disposuit tñ omīa ī certo pondē
et mensura et numero. **H**ec gnālit intelligēdā sunt circa
rerū pductōz/ ex q̄bus ventas colligit. et error repudiat

per hoc em̄ q̄ dicit ex tpe/excludit error ponētiū mūdū
ab eterno. p̄ hoc q̄ dicit de nichilo/excludit error ponē-
tiū etmātē circa matiale pñcipiū. p̄ hoc q̄ dī ab rno pñ
cipio/excludit error maicheor̄ ponētiū p̄ lalitatē pñcipio
rū. p̄ hoc q̄ dī solo et summo/excludit error ponētiū deū
p̄durisse creatas inferiores p̄ misteriū intelligētiaz. per
hoc q̄ addit̄ in certo numero pondē et mēsura/ostendit
q̄ creat̄a est effect̄ trinitatis crēatis sub triplici genere
causalitatis. sc̄ efficiētis a qua est in creat̄a v̄mitas mo-
dus et mensura. Exemplaris a qua ē in creat̄a. veritas sp̄es
et numerus. Finalis aut̄ est in creat̄a boītas ordo et pō-
dus que repiunt in oībus creatis tanquā vestigia creato-
ris/sue spūaliibus siue corporalibus siue ex vtrisq; apositis

Recō ad intelligētiā p̄dictor̄ hec ē/q̄ ad hoc q̄ sit
ordo pfectus et status in rebus necesse est q̄ om̄ia
reducant ad vnu pñcipiū qđ sit primū vt det ceteris statū
et pfectissimū vt det ceteris cōplētū. qm̄ ergo primū
pñcipiū in quo ē status nō pōt esse nisi vnu solū si mūdū
p̄ducit/cū nō possit iſm̄ p̄ducē de seip̄o. necesse est q̄ p̄-
ducat ex nichilo. Et q̄ p̄ductio de nichilo p̄mit rē post
nō esse ex pte p̄duci. et immēlitatē in virtute p̄ducente
ex pte pñcipiū. cū hoc sit solius dei. necesse est q̄ creat̄a
mūdi sit p̄ducta ex tpe ab ip̄a immēla virtute agēte p̄ se
et immediate. Rursus/qm̄ pñcipiū pfectissimū a quo ma-
nat pfectio vniuersor̄. necesse ē agere a se et s̄m̄ se et p̄t̄
se. q̄ nullo indiget ex se in agēdo necesse ē q̄ habeat re-
spectu cuiuslibet create intencōz triplicis cause. sc̄ efficiē-
tis exemplaris et finalis. necesse est omnē creataz s̄m̄ hāc
triplicē habitudinē opare ad cām primā. om̄is em̄ creat̄a
ostituit̄ in esse ab efficiēte/ōformat̄ ad exemplar et ordina-
tur ad finē. ac p̄ hoc est vna natā bona modificata spon-
sa ordiata mensura discreta et ponderata. Est em̄ pond̄
inclīnacō ordinatia. Et hec quidē generalit̄ dicta sunt
de om̄i creature siue corpea siue incorpea siue ex vtrisq;

dposita vel constituta sicut est natura humana. Naturae vero corporae consideranda est nobis quantum ad fieri quantum ad esse et quantum ad operari.

De natura corpali quantum ad fieri.

Naturae corporae quantum ad fieri hec tenenda sunt sparsaliter. scilicet quod sit sex diebus in esse producta. ita quod in principio anno octavo die creavit deus celum et terram. prima vero die formata est lux. secunda firmamentum factum in medio aquarum. tertia die separe sunt aqua a terra et congregatae in locum unum. quarta vero die celum ornatum est lucis nubibus. quinta aer et aqua volatilibus et piscibus. sexta die terra animalibus et hominibus septima die requieuit dominus non a labore nec ab opere cum usque nunc operatus a nouarum specierum dicione. quam opera fecerat vel in simili sicut illa quod propagantur. vel in semiali ratione sicut illa quod

Recordum autem ad intellectum. **C**on aliis modis introducunt in esse proprium. hec est. quod res manant a primo principio perfectissimo. tale autem est omnipotentissimum sapientissimum et binevolentissimum. ideo optuit quod sic producerentur ut in earum productione relucet tripliciter nobilitas producta et excellencia. et ideo tripliciter fuit opacum domum ad mundanam machinam productam scilicet creacionem quod a propriae ratione oportet. distinctio quod dividet sapientiam. et ornatus quod dividet beatitudinem largissime. et quam creacionem est de nichilo. ideo fuit in principio ante omnem diem tanquam originem rerum et tempore fundamentum. **R**ursus quod distinctio corporum mundi attendit secundum triplex licet modum facta fuit per triduum. **E**st enim distinctio naturae lucis a propria et opaca. et hec facta est in prima die in divisione lucis a tenebris. **E**st est distinctio naturae propriei et opaci. et hec facta est in secunda die in divisione aquarum ab aquis. **E**st est distinctio naturae propriei ab opaca. et hec facta est tercia die in divisione aquarum a terris. **I**n his autem implicite dat intelligi distinctio celestium et elementorum. secundum quod postea declarabitur. sic ergo distinctio debuit fieri per triduum. **E**st quod ornatus corredit distinctio divisioni. ideo tribus diebus debuit servari consumari. **E**st enim ornatus naturae lucis. quod factus est quarto die in formatione stellorum et solis et lune. **E**st et ornatus naturae propriei quod factus est quinta die in qua ex aqua facti sunt pisces et aves.

ad ornatū aeris et aque. Est etiā ornatus nature opace
scz terre et hic factū ē sexto die in quo facte sunt bestie.
facta etiā sunt reptilia. facta ē etiā ad oīummacōz oīm
natura hūana. Hec aut̄ omia sicut deus potuerit facē in
instanti maluit tū p successionē tpum. tū ppter distinctā
et clarā rep̄tacōz potētie sapie et bonitatis. tū ppter due-
mentē correspondētiā ut sicut in prima mūdi oīdicōne
fieri debebant semīaria opum fiendoz/sic fierēt et pfi-
guracōnes tpum futuroz. Unde i illis septē diebz qua-
si seminaliter pcessit distinctio oīm tpum q̄ xplicant p
decursum septem etatū. Et hinc est q̄ sex diebus opum
addit̄ septim2 q̄etis. qui dies nō scribit h̄re vespam. nō
q̄ nō habuit illa dies noctē succedētiā/s; ad pfiguran-
dā aīaz quietē que nūquā habebit finē. Si aut̄ dicere ē
alio mō q̄ omia eēnt sūl facta. tūc om̄es h̄i septē dies
referunt̄ ad oīideracōz angelicā. vñt̄ primus modus
dicēdi magis est scripture oīonās. et auctoritatibz sc̄tōz
et q̄ pcesserūt et qui etiā securi sunt beatū augustinū

De natura corpali quantū ad esse

On natura corpali q̄ytum ad eē hec tenēda sunt.
Ord̄ corporalis mūdi machina tota oīisit in natā
celesti et elemētari. ita q̄ celestis distincia est
in tres celos pñcipales. scz empireū. cristallinum. et fir-
mamētū. intra firmañtū aut̄ q̄ est celū stellatū oīine-
tur septē orbes septē planetaz q̄ sunt. saturn2/ iupiter /
mars/sol/ven2. mercuri2/et luna. Natura vñ elemētaris
i quatuor speras distinguit. scz ignis/aeris/aque/et ter-
re. et sic pcedendo a summo celi cardine usq; ad centz
terre decē occurrūt orbes celestes. et septē spere elemen-
tares. ex q̄bus integrat̄ et oīituit̄ tota machina mūdi

Rsensibilis/distincte/pfecte/et ordinate

Ncō aut̄ ad intel. p. hec ē. q̄z cū natā corporalis ad
pfectōz sui et exp̄ssionē sapie multiformis primi pñcipii
req̄rat multiformitatē formaz sicut appet i mineralibz

plantis. anima lib2. necesse fuit ponē aliqua corpora sim-
plicia que multiformit possent misceri ad introductōem
formarū multiformiū. et talis ē natura subiecta atrarieta-
ti. et hec est elemētariis. necesse etiā fuit fieri naturā per
quā haberēt hec atraria in mixto ociliari. et talis est na-
tura elōgata a atrarietate. cuiusmodi est natura lucis et
corpis supcelestis. et qm̄ mixtio fieri nō potest nisi p̄ tra-
ria agentia et p̄ facia. ideo necesse fuit cōtrarietatē dupli-
cem esse in elemētis scz quātū ad qualitates activas que
sunt calidū et frigidū. et quātū ad qualitates passivas.
que sunt humidū et siccū. Et qm̄ quodlibet elemētū agit
et patit. ideo quodlibet habet duas qualitates vnā acti-
uam et alterā passiua. ita tamē q̄ vnā p̄ncipalē et p̄priā.
ac p̄ hoc necesse est tñ̄ quatuor esse elemēta s̄m quatuor
qualitates p̄dictas quadruplicit̄ obīatas. Natura aut̄
celestis aut̄ est vniiformis et immobilis. que est empireū
quia lux p̄ura. aut̄ mobilis et multiformis/et sic est firma-
mentū. aut̄ mobilis et vniiformis. et sic est celū mediū in
ter empireū et stellatū qd̄ est celū crystallinū. quartū mē-
brū scz q̄ sit multiforme et immobile nō potest stare: qz
multiformitas dispont ad motus varietatē non ad vni-
formē quietē. Sunt ergo tres celi. quoq̄ primū p̄ totū ē
lumīosum scz empireū. scđm p̄ totū p̄ficiū scz cristalli-
nū. terciū ex vtroqz iunctū scz firmamētū. Cū ergo tres:
sunt celi incorruptibiles. et quatuor elemēta variabilia.
vt fiat debita dñe p̄cordia et corndentia disposuit de-
us septem orbes planetarū qui sua varietate motum et
incorruptibilitate formarū. quasi quoddā vniculū essent
et iunctura inferiorum elemētarū orbium et supnorū ce-
lestium. ad p̄ficiendū et decorādum vniuersum et scđm
numerales p̄porciones ordinatum dicitur et dñerum in de-
nario celestii orbiū et quātnario elemētorū. red dentibus
ipm p̄porcionalit tam pulcrū quā p̄fectum et ordinatum.

et suo modo suū pñctet pñcipiū.

De natura corpali quātū ad īfluere et opari.

On natura aut̄ corpea quātū ad opari hoc tenen-
dū est. scz q̄ celestia īfluūt ī terrestria et elemē-
taria/quātū ad distinctiū significacōz tpm. scz die-
rū mensū et annoz. sicut em̄ dicit scripta q̄ sint ī signa
et tē pa et dies et annos. īfluūt etiā quātū ad effectiū
pductōz rerū gnaliū et corruptibiliū siue minerabiliū. scz
vegetabiliū sensibiliū et corpox humanox. sic tñ sunt ī
signa tpm et regimē opacōnū vt nō sint ēca signa futorū
tingentiū. nec īfluūt sup li. ar. p vim ñstellacōnū. quā-

Rdixerūt aliq̄ philosophi esse fatū.

Acō aut̄ ad intel. p̄. hec est. q̄ cū ī corpibus cele-
stibus ppter p̄imitatē ad primū pñcipiū sit lux mot̄ calor
et virt̄. lux rōe sue forme et sp̄ei. mot̄ respectu superioris
nate īfluētis. calor respectu inferioris nate suscipietis.
virtus vō ī oībus modis p̄dictis. Cū inquā ita sint cele-
stia corpora p̄ lumē et motū sunt ī distinctoēs tpm. scz die-
rū s̄m lucē solis et motū firmamēti. mensis s̄m motū lu-
ne ī circulo obliquo. anni s̄m motū solis ī eodē circu-
lo. tpm vero s̄m variū planetarū motū distatiā et cōcur-
sum. ascensum et descensum. retrogradacōz et statū. ex q̄
bus oritur diuersitas ī t̄pibus. Per virtutē aut̄ et calo-
rem īfluūt ad pductōz eon̄ q̄ ex elemētis gnant̄. exi-
tando pmouēdo ñciliādo. ita q̄ s̄m ñciliacōm ñtrariox
ab equalitate remotā īfluūt ī mineralia. s̄m ñciliacōz
ab equalitate min̄ longinqua vel remotā ī vegetabilia
s̄m ñciliacōz equalitati apprimatē ī sensibilia. scdm̄ vero
ñciliacōz equalē ī corpora humana/q̄ disposita sunt ad no-
bilissimā formā que est anima rōnalis/ad quā ordinat̄ et
terminat̄ om̄is appetitus nature sensibilis et corporalis. vt
p̄ eam que est forma ens viuēs sentiēs et intelligens qua-
si ad modū circuli intelligibilis reducat̄ ad suū pñcipiū.
ī quo pficiat̄ et bñficeſ. Et qm̄ ī illud tendit p̄ liberū

18

arbitriū. Ideo quātū ad arbitrii libertatē p̄cellit omnē vir
tutē corpalem. ac p̄ hoc cuncta nata sunt sibi seruire. m̄
chil aut̄ habet sibi dñari nisi solus de⁹. nō fatū seu dispo
sīcōes siderū. et p̄ p̄tea indubitāt̄ rex est q̄ sumus finis
ōium eoz que sunt. et omia corporalia facta sunt ad huma
nū obsequiū/ut ex illis omībus accēdat̄ homo ad amādū
et laudandō factorē vniuersoz cui⁹ p̄uidētia cetera dispo
nunt̄. Hec ergo sensibilis corporaliū machīna est quasi q̄:
dā domus a summo opifice homī fabricata. donec ad do
mū pueniat nō manu factā ī celis. ut sicut aīa modo rō
ne corporis et status meriti est ī terris. sic aliqñ corpus rōe
anime. et status p̄mij sit ī celis.

De modo describēdi p̄dicta ī sacra scriptā.
Or iam dictis colligit̄ q̄ sicut deus res ordinate cō:
tidit quātū ad tēpus. et ordinatē disposuit quā
tū ad sitū. sic etiā ordinatē gubernat quātū ad īfluētiā
Et scriptura ordinate narrat quātū ad doctrine sufficien
ciā. licet nō ita explicite describat distinctoz orbiū. nec ce
lestiū nec elemētorz. pax aut̄ nichil dicat de motibus et
et virtutib⁹ corporoz supiorz. et de mixtiōibus elemētorz
et elemētatorz. et q̄ plus est nichil explicite narrat de cō
dicōe supnorz spirituū. maxime cū describit illud vniuer:

Rāco aut̄ ad intel. p̄. hec ē. **I**sum ī esse p̄ductū.
Rq̄ cū primū p̄ncipiū reddat se nobis cognoscibile et
per scriptam et p̄ creatam. p̄ librū creature se manifestat
vt p̄ncipiū effectuū. p̄ librū scripte vt p̄ncipiū repatiū.
et p̄ncipiū repatiū nō potest cognosci nisi cognoscat̄ et
effectuū. ideo scripta sacra licet p̄ncipalit̄ agat de operi
bus repacōis. agere nichilomin⁹ debet de ope dđicōis.
inquit̄ dicit ī cognitōz primi p̄ncipiū efficiētis et refi
ciētis. et iō ipa ē coḡco sublimis et salutans. sublimis/qz
de primo p̄ncipio effectio qđ ē deus creator. salutaris/qz
d̄ p̄ncipio repatio qđ ē xp̄s saluator et mediator. Rursus
sublimis ē rtpote qz agit d̄ primo p̄ncipio et ente summo

ideo non descendit ad describendas spales entium naturas
motus virtutes et drias. sed stat in genialitate quadam in qua
implicant spalia. describedo scilicet ordinem mundi quantum ad
dispositiones et influentiam. quo ad natam lucisam opacam et
luminam genialitate quadam. Et quoniam primum principium de quo
agit habet in se ordinem naturae in existendo. ordinem sapientie in
disponendo. ordinem bonitatis in influendo. ita quod ordo na-
ture habet simultatem et equalitatem. ordo sapientie considerat
prioritatem et posterioritatem. ordo influentie superioritatem et
inferioritatem Ideo ad insinuandum ordinem naturae determinat quod
in principio anno decursum temporis fuerit illa triplex natura de non
esse in esse producta. cum dicit. in principio creavit deus celum
et terram. et spiritus dei ferebat super aquas. ubi nomine celi insi-
nuata natura luminescens. nomine terre natura opaca. nomine aque na-
tura propria sive peruvia. sive proprietati subiecta sive su-
pra proprietatem eleuata. ubi etiam insinuata trinitas eterna. sed
per in nomine dei creantis. filii in nomine principii. spiritus sanctus
in nomine spiritus dei. Et sic est intelligendum illud quod dicit. Qui
vivit in eternum creavit omnia simul. non quia ea creavit in
chaos omnino de confusis. sed quod furerunt poete cum productur
erit hanc triplicem naturam. summa in summo. media in medio
et infima in infimo. nec etiam in esse oimode distinctis. cum
celum esset imperfectum. et terra incomposita. natura media quasi
mediu tenet nondum esset ad perfectam distinctem deducta Ad
insinuandum autem ordinem sapientie in disponendo determinat quod hec
triplex natura non simul fuit distincta et ordiata. sed iuxta tri-
plicis nature create ex parte triduum distincta et per tri-
dum ornata. ut sicut deus in principio triplicem naturam simul
creavit in primordio temporis. sic successione temporis in triplici
mensura temporis. scilicet triplicis diei triplicem faceret distinctas
triplicis nature create. Et rursus scilicet in alio triduo triplici
cem ornatum triplicis nature distincte. Ad insinuandum
vero ordinem bonitatis in influendo determinat quod hec tri-
plex natura collocata est in mundo secundum sub et supra iuxta

66

digitatē suā et īfluentiā. et qz luīosum plurimū habz d spē
ideo sibi debet circūferētia. qz vero opacū minimū habet
de specie. ideo sibi debet centz. Quia vō natā p viā me-
diū tenet. ideo mediū sortita est sitū. et qm̄ natā puij et
p̄picui dūis est nate celesti et elemētari. Et rūsus/luīo
sa vtrīqz cōuenit. ideo recte factū dicit firmamētū in me-
dio aquaz. nō qz supra celos sint aque flūribiles frigide
graues et corruptibiles. s̄ qz subtilest et p̄uie et īcorrū-
ptibiles. et sup omnē atrarietatē eleuare et sublimate. ac
p̄ hoc celestus nature et in celestibus collocāde rōne no-
bilitatis sue forme. Collocant etiā rōe virtutis et īfluē-
cie. qz em̄ om̄is actō corporalis in rebus inferioribus regu-
lā originē et vigorē sumit a natā celesti. cū due sint quali-
tates actiue. scz calidū et frigidū. et aliqd̄ sit celū īfluz-
ens p̄ncipalit̄ in calidū. sicut celū sidereū rōe sue illuīositi-
tatis. et dgrū fuit q̄ aliqd̄ īflueret sup frigidū qd̄ sit
crystallinū. et sicut celū sidereū licet īfluat ad calorē nō
tn̄ est formalit̄ calidū. sic etiā celū qd̄ dicit aqueū siue cri-
stallinū nō est essencialit̄ frigidū. Unde q̄ sancti dicunt
q̄ aque ibi dstitute sunt ad reprimēdū calorē supiorū cor-
porū et ceta dsimilia. nō s̄m formalē p̄dicacōz sed s̄m ef-
ficiētiā et īfluentiā intelligēda sunt. Competit ergo dī-
cio create s̄m ordinē p̄dictuū. et ordini creatricis sapie
et diuīe scripte. qz est scia sublimis. Rūsus/qz ē ipa scia
salutaris. ideo nō detinet de ope dīcōis. nisi p̄t opus
repacōis. Et qm̄ angeli sic dīti sunt vt nullatenz repa-
tur. sicut appebit in seōntibus. iō taceat s̄m līram extiore
angeloz lapsus et dīcō. qz nō debebat subsequi repacō
Quia vō sublimitatē scripte nō decebat prorsus reticere
de dīcōe sublimissime create. iō sic scripta sacra describit
rerū dīcōz. iux̄ q̄ exiit scia sublimis et salutaris. vt tamē
s̄m spūalez intelligētiā tota dīcō līralit̄ descripta spālit̄
referat ad describendā icrarchiā angelicā et ecclesiasticā
ideo s̄m specialem intellectum describitur in illis naturis

tribus primo pductis. ierarchia angelica noie celi. et ec-
clesiastica noie terre. et grā p quā irrigat vtraqz/nomie
aque Rursus/p septenariū dier̄ intelligit septiformis ec-
clesie status s̄m decursum vii. etatū. p eūdē etiā septena-
riū intelligit septiformis angeloz duersio a creatā ad de-
um. Et sic ex pdictis appet sufficiētia et veritas scripte.
in diuersis opimōibus sanctoz scz Augustini et alioz q̄
sibi otradicūt cū vere sint si recte intelligant.

Onseqn̄t agēdū est **D**e pdictōe supnoz.
de natā spūali et incorpea/cuiusmodi ē angelica
de qua considerare optet quātū ad ddicōz supnoz
spirituū. quātū ad ruinā demonū. et quātū ad affirmacōz
bonoz angeloz. Sciendū est ergo q̄ angelis a primor-
dio sue ddicōis quatuor sunt attributa. scz simplicitas es-
sencie. psonalis discrecō pte rōem insitā. memoria intelli-
gentia volūtas et libertas arbitrii. ad elegēda bona et re-
spuēda māla. hec aut̄ attributa sunt quatuor pncipalia.
alia comitant. scz vtuositas in opādo. officōsitas in mī-
strādo. pspicacitas in cognoscēdo. immutabilitas post e-

Ncō aut̄ ad **E**lectoz siue in bono siue in malo.
Relligētiā pdi. hec est. Quia primū pncipiū hoc ipso
q̄ primū. oīa de nichilo pducit. idēo nō tñm ppe nichil. s̄z
etiā ppe se. nō tñm substātiā a se longiquā. scz natām cor-
poreā pducē debuit/verūetā p̄mquā. et hec est substā-
tia intellectualis et incorpea. que hoc ipso q̄ deo similima
est simplicitatē habet natē et discrecōz psonalē. vt deo al-
similet ex pte substantie siue dñis siue in diuidue. habet
etiā in mente imaginē trinitatis. scz memorā intelligētiā
et volūtatiē. habet etiā voluntatiē libertatis vt assimilet
deo ex pte potētie. siue natālis siue electiue. vt sic poten-
tia natālis insignta sit dei imagie. electiua v̄o arbitrii li-
bertate. Nequaquā em̄ meritorie puemiret ad p̄mū glo-
riosum qđ facit quēquā beatū/misi h̄ret libere voluntatis
arbitriū. hoc aut̄ esse nō pōt nisi in substātia rōnali quā

mittant memoria intelligentia et voluntas. ubi autem est ratione optet quod sit rationis naturae individualia substantia. necesse est etiam quod sit substantia spiritualis et incorporea. ac per hoc simplificiter omni carere diuisione quantitatativa. talis etiam substantia hoc ipso quod simplex est virtuosa est. hoc ipso quod virtuosa et personaliter discreta/duemus ei distincto officio in misstrando. hoc ipso quod simplex et virtuosa appetit ei proprieitas in discernendo. hoc ipso quod simplex et proprieitas est habens intellectum deiformem. post electioz stabilitatem in electo siue in bono siue in malo. Et hec addicione ipsam generalem addicione spirituum supernorum generaliter omittant.

De apostasia demonum.

De apostasia autem demonum hoc tenendum est quod Deus omnes angelos fecit bonos. medios tamen inter se summi bonum et bonum immutabile quod est creatum. ita quod si auerterent ad amandum quod est supra ascenderent ad statum glorie et glorie. Si vero ad benevolium immutabile quod est infra hoc ipsum ruerent in malum culpe et pene. quod non est de decactione peccati sine decoro iusticie. primus autem lucifer inter angelos presumens de bono priuato priuatam appetit excellentiem volens alius superferri. et ideo cecidit cum aliis dissentientibus sibi. cedens autem factus est impunitus et obstinatus et obsecratus et exclusus a dei contemplacione et deordiatus in opacitate. toto mente conamine ad huius subuertendum per temptationes mul-

Responsu[m] autem ad intellectum. hec est. quod cum primu[m] principiis sit summe bonum. nihil facit quod non sit bonum quod a bono non procedit nisi bonum. quod tamen sit ab ipso hoc ipso minus est eo. et ideo non potest esse summum. fuit ergo angelus a deo additus. bonus quidem sed non summus. perficiendus tamen si tenderet in summum. et quoniam per liberum arbitrium voluntatis potest tendere in summum bonum. vel auerti ad bonum priuatum lucifer siue pulchritudinis et altitudinis consideracione excitatus. ad se diligendu[m] et suum priuatum bonum presumpsit de altitudine habita. et ambiuit excellentiem propriam non tam obtentam. ac per hoc presumendo constituit se sibi summum principiu[m] in seipso

gloriādo. et ambiēdo d̄stituit se sibi summū bonū ī seipso
quiescēdo. Cū aut̄ ip̄e nec summū esset p̄ncipiū nec sum-
mū bonū, necesse est q̄ de inordīnato ascēsu rueret pari-
tōe. et om̄s ī hoc d̄sentientes. Et q̄ nō est dedecus p̄cū
sine decoro iusticie. idēo statim cū cecidit ī pctm cū cete-
ris adherētibus sibi p̄didit locū summū scz empirzeū. De-
scēdens ad imū scz caliginosum aerē vel infernū. ita q̄ la-
psus ī culpā fuit p̄ libez ar. lapsus vō ī penā p̄ diuinū
iudiciū. Et q̄ immutabilitē habuit post electōz. iē sta-
tim obstinatus est ī malo. et p̄ hoc excecat̄ a vero. de-
ordiatus ī opacōe. et infirmatus ī virtute. iō volūtas
eius impia et actio auersa a deo. duersa est ad hoīs odiū
et inuidiā. et p̄spicacitas rōis a vero lumīe exceata duer-
sa est ad decepcōes p̄ dīmacōes et cautelas. Et officō-
tas ī mīstrādo a vero mīsterio amota duersa est ad tēp-
tamēta. Et virtuositas immutata et coartata quātū per-
mittit duertit ad miracula faciēda p̄ trālmutacōes repē-
tinis quas facit circa corpeā creatā. Et q̄ hec om̄ia de-
ordiata sunt p̄ volūtate deprauatā scz p̄ supbiā. iō om̄ia
hec duertit ad fomētū siue supbie. q̄rens ab homībus col-
et honorari ad modū dei. hīc est q̄ om̄ia male agit. qđ
deus iusto iudicō p̄mittit ad vīdictā malefactorz/laude
vō bonoz. sicut appebit p̄ finale iudiciū.

De d̄firmacōe angeloz bonoz.
O E d̄firmacōne vō angeloz bonoz hoc tenēdūm
est q̄ sicut angeli a deo auersi statim sunt obsti-
nati p̄ impniā. sic angeli ad deū duersi statim fuerūt cō-
firmati p̄ grām et gloriā ī volūtate. pfecte illūiatī ī rōe
szm cogcōem matutinā et vesptinā. pfecte formati ī vir-
tute siue motiua siue opatiua. pfecte ordiati ī opacōne
siue d̄teplatiua siue mīstratīa. et hoc szm triplicē ierarchi-
am. scz supmā mediā et infimā. Qd supmā aut̄ spectat tro-
m̄ cherubim et seraphim. Qd mediā aut̄ dīnacōes virtutes
et ptātes. Qd infimā aut̄ p̄ncipatus archangeli angeli.

Ex quibus plurimi sunt in mīsteriū missi/et ad custodiā
homīnū deputati. quibus mīstrāt purgādo illuīando et
Ncō aut ad **P**rficiēdo/sz̄m impīu volūtatis dei.

Rintelli. p. hec est. qz cū angeli ppter exp̄ssam similitu-
dīmē et ppter inq̄tate ad primū et summū pncipiu. intellectū
habeat deiformē et immutabilitē post d̄ensem ex libe-
ro ar. diuīa supueniēte grā/ad summū bonū duersi cum
totalit in deū tendrūt p gloriā fuerūt d̄firmati piter et p
fecili. id eo quātū ad volūtate fuerunt stabiles et felices.
quātū ad rōnes pspicaces. ita vt nō tñ cognosceret res
in pprio gñe s̄ etiā in arte. ac p hoc nō tñ cognicōez ve-
sp̄tinā h̄rent/veretiā matutinā vel etiā diuturnā. ppter il-
lius lucis plenitudinē et oīmodā puritatē. respectu cui⁹
om̄is creaſa merito d̄r tenebra Quātū aut ad virtuosita-
tem pfectu formati. sive in opando sive in exequendo. vel as-
sumpto corpe vel etiā nō assumpto. Quātū ad opacōem
pfectissimi ordiati ut iā nō possint deordiari. nec ascēde-
do ad d̄emplacōz dei. nec descendendo ad mīstrādū hoi.
quia cū deū facie ad faciē d̄emplent quocūqz mittant in
tra deū currūt. agunt et agūt/sz̄m ordinē ierarchicū i eis
iniciatū p natam. et d̄summatū p gloriā. qz stabilēdo libe-
ri ar. v̄tibilitatē. illustrauit pspicacitatem. ordiavit officio-
sitatem. et roborauit virtutē/sz̄m quatuor attributa supi⁹
noīata. Perspicacitas aut rōis in d̄emplādo. aut pncipa-
lit̄ respicit ad maiestatē venerādā. aut ad veritatē intel-
ligendā. aut ad bonitatē desiderādā. et sz̄m hoc sunt tres
ordies in prima ierarchia sc̄z trom ad quos spectat reue-
rentia. cherubim ad quos sapia. et seraphim ad quos spe-
ctat bñuolecia. Ad pfectā aut virtuositatē spectat virt̄
opatiua. virtus executiua. virt̄ expeditiua. prima ad do-
mīacōes. sc̄da ad virtutes. tercia spectat ad p̄tates. qua-
rū ē arcē p̄tates stranias. Ad pfectā aut officiositatē spe-
ctat regere reuelare et releuare. primū est pncipatiū. se-
cūdū archangeloꝝ. et terciū angelοꝝ. quia custodiūt ne-

stantes cadāt. et cadētes adiuuāt ut resurgāt. et sic pat̄;
q̄ hec om̄ia sunt ī angelis s̄m plus et m̄m gradatim a
superioribus descendendo usq; ad ima. Ordo aut̄ denoīari
debet ab eo qđ excellētius accepit ī munere.

De productōe hoīs quātū ad sp̄itū.
Ost naturā corpeā et īcorpeā dicenda sunt ali
qua de natā ex vtrisq; op̄sita. primo ex pte mē-
tis. scđo ex pte carnis. tertio ex pte tocī homis. De aīa
ergo rōnali hec tenēda sunt s̄m sacrā scriptāz q̄ sc̄ ipa ē
forma ens viuēs intelligēs et libertate vtēs. Forma quid
ens nō a seip̄a nec de dīma natā/s; a deo d̄ nichilo p crea-
tionē ī esse deducta. Forma aut̄ viuēs nō a natā extrin-
seca s; a seip̄a. non vita mortali sed vita ppetua. Forma
vero intelligēs. nō tñm creata s; etiā creatricē essenciā ad
cui2 imaginē facta est p memorā intelligētiā et volūta-
tem. Forma libertate vtens. qz semp est libera a coactōe
a miseria vō et coactōe libera fuit ī statu īnocētie. licet
nō ī statu natē lapse. hec aut̄ libertas a coactōne nichil
aliud est q̄ facultas volūtatis et rōmis que sunt potētie

Recō aut̄ ad ītel. p. hec est. qz **Aīe pñcipales.**
Cū primū pñcipiū sit beatissimū et bñuolētissimū. iō
summa bñuolētia bñitudinē suā dñicat create. nō tñm sp̄i-
rituali et prime/s; etiā corpali et longinque. corpali tñ
et longinque mediate. qz lex diuīntatis hec est. ut īfi-
ma p mēdia reducant̄ ad summa. et iō nō tñm sp̄itū an-
gelicū et sepatū fecit btificabilē/s; etiā sp̄itū diuīctū sc̄
humanū. Est ergo aīa rōnalis forma btificabilis. et quia
ad btitudinis pñciū puenire nō est gloriosum nisi p meri-
tū. nec mereri dñtingit nisi ī eo qđ volūtarie et libere fit
ideo optuit aīe rōnali dare libertatē arbitrii p remocōez
om̄is coactōis. qz hoc est de natā volūtatis ut nullaten2
cogi possit. licet p culpā misera efficiat̄ et serua peti. **R**ur
sus qz forma btificabilis est capax dei p memorā intelligētiā et volūtatiē. et hoc est esse ad imaginē trinitatis.

pp̄t vnitatē in essentia et trinitatē in potēciis. ideo aīaz ne-
cessle fuit eē intelligentē deū et oīa. ac p̄ hoc dei imagie in
sigmitā. et qz nichil beatū pōt btitudinē amittē. nichil po-
terat esse btificabile nisi eēt incorruptibile et immortale.
necessle ergo fuit aīaz rōnale i mortali vita de sui natā eē
vniētē. Postremo qm̄ om̄e qz ab alio btificabile ē/et im-
mortale ē. Est em̄ immutabile s̄m bñ esse. incorruptibile
s̄m esse. iō aīa nec a se ē nec de diuina natā/qz mutabilis
nec p̄t ucta de aliquo. nec p̄ natām ḡnata. qz ē immortak
et incorruptibilis. et ita hec forma nō pōt p̄ gnacōz in eē
introduci. qz oē natalit̄ gnabile ē et natalit̄ corruptibile
Ex hijs appet qualit̄ sim̄s btitudinē necessitatē p̄m̄t p̄
dictan̄ d̄dicōn̄. ip̄i aīe ad btitudinē ordiate. Qm̄ aut̄ vt
btificabilis ē et immortalis. iō cū vnit̄ mortali corpori pōt
ab eo separari. ac p̄ hoc nō tm̄ forma ē/veruetiā hocaliqd.
et iō nō tm̄ vnit̄ vt p̄fecto/veruetiā vt motor. et sic p̄ficit
p̄ essentiā qd̄ mouet p̄ potētiā. Et qm̄ ip̄a nō tm̄ cat eē.
Veruetiā viue sentire et intelligē. ideo potētiā h̄ vegeta-
tiuā sensitiuā et intellectiuā. ita qz p̄ potētiā vegetatiuā
gnat nutrit et augm̄tat. gnat vt qd̄. nutrit vt quale. aug-
metat vt quātū. p̄ sensitiuā aut̄ app̄hēdit sensibilia. reti-
net app̄hensa. dpoit et diuidit retenta. App̄hēdit p̄ sensi-
tiuā extiore qñqz p̄titiua s̄m corrñdentiā ad qñqz mundi
corpa p̄ncipalia. tra corrñdet tactui. aqua gustui. aer au-
ditui. igms odoratui. qnta essentia siue qntū corpus qd̄
app̄hendit totā luīosaz natām. cū oībus orbibus et speris
suis sursum ab elo igms rscz ad celū inclusiue/corrñdet
visui. retinet p̄ memoriā. dpm̄t et diuidit p̄ fantasiam/q̄ ē
prima virtus collatiua. Per intellectiuā aut̄ intelligit et
discermt̄ ver. refugit malū. et appetit bonū. ver quidē
discermt̄ p̄ rōnabilē. malū repellit p̄ irasabilē. et bonū ap-
petit p̄ occupabile Rursus/qz discreco veri ē cognitō. fu-
ga et appetitus ē affectio. ideo tota aīa diuidit i cogituā
et affectiuā. Ampli2/qm̄ cogitō veri ē duplex. vel veri
vt veri vel veri vt boni. et hoc vel etm̄ qd̄ ē supra aīam.

vel t^epalis qd̄ ē m^ura. Hinc est q̄ potētia costiuia vtpo:
te intellect² et rō diuidunt ita q̄ intellectus in speculati
uū et practicū. rō vō in superiorē porcōez et inferiorē q̄ po
cius noiant diuersa officia q̄ diuersas potētias. Postre
mo qm̄ appetit² dupl^r pōt ad aliqd ferri. scz s^mnata
lē m^usticiū. vel s^m deliberacōz et arbitriū. hīc ē q̄ poten
cia affectiuia dⁱuidit i volūtate nafalē et electiuā q̄ p^{ri}ie
volūtas d^r. et qm̄ tal^r electō m^drīns ē ad vtrācz p^te iō ē
a libero ar. et qz hec m^drīa osurgit ex deliberacōe pām
bula et volūtate adiūcta. hīc est q̄ liberū ar. est facultas
rōis et volūtatis. ita q̄ sicut dicit aug². oīs p^dictas rō
nales potētias ḡphēdit. Nīc em̄ cū de libero arbitrio b^q
mut nō de p^te aie loqmur s^m cte de tota. ex cursu em̄ il
laz p^oteciar scz rōis supra seipam et volūtatis dūicātis
osurgit integritas libertatis q̄ p^uncipiū ē meriti vel deme
riti s^m electōz boni vel malī. De p^duciōe hoīs quā

O E corpe hrāno in statu prime **P**tu ad spiritū.
adicois tenēda sunt hec s^m doctrinā fidei orto
doxā. q̄i corpus hoīs p^rimi sit atitū fuit et de li
mo terre formatū vt tñ eēt aie subiectū p^ortōnale. p^oro
portionale inquā quātū ad d^{pl}eriōz equalē. quātū ad orga
nisacōz pulcrimā et multiformē. et quātū ad rectitudinē
stature. Subiectū aut̄ vt esset obt^pas sine rebelliōe. eēt
etia^m p^{ag}as et p^{ag}abile sine libidie. eēt vegetabile sine
defectōe. et cēt immutabile ad oīmodā incorrupcōz nō in
teruemēte morte. et s^m hoc dat² ē ei loc^r padisi trestris
in hītacōz trāquillā. formata ē mulier de latē viri in osor
ciū et adiutoriū ad p^{ag}acōz immaculatā. datū est etia^m
lignū vite ad vegetacōz d^{tin}uā. et tandē ad mutacōz p

Rfectā p^o immortalitatē p^{pet}uā.
Nēc aut̄ ad intelligētiā p^dictor^r hec est. qz cum pri
mū p^uncipium sit in p^ducēdo potētissimū sapiētissimū et
optimū et i oībus effectib² suis hoc aliquo mō manifestet
potissime debet hoc ma^festare in vltimo effectu et nobis
lissimo cui²modi ē hō quē int̄ cētas creatas pdurit vltio

69

ut in hoc apparet et relucet potissimum dñm opū csum:
macō. ut ergo in homīe manifestaret dei potētia. iō fecit
eū ex natis maxime distatibz diūctis in vnā psonā cūz
modi sunt corpz et aīa quoz vnu est substācia corporea
alterū vō scz aīa est substācia spūalis. et incorpea / que
in gñe substācie maxime distat. ut vō manifestaret dei
sapīa fecit tale corpus qj aporciōz h̄ret suc mō ad aīam
qm̄ ergo corpus vnic̄ aīe vt pficiēti et mcuēti / et ad bea
titudinē sursum tēdenti ideo vt dformaret aīe viuificāz
ti/hūit dpleriōz equalē/nō a pondē l mole/sz ab equali
tate natūl iusticie q disp̄suit ad nobilissimū modūvite
vt dformaret mouēti/p multiformitatē potentiaz hūit
multiformitatē organoz cū summa venustate et artifi
ciositate et ducibilitate/sicut ptz in facie et i manu que
est organū organoz. vt aut̄ dformaret aīe sursum tēden
ti ad celū habuit recutudinē statuē et caput sursum ere
ctū vt sic corporalī recutudo metali recutudini attesta
ret. Postremo ut i hoīe manifestaret dei bonitas et bñ
uolētia. iō fecit hoīem absqz om̄i culpa et absqz om̄i pe
na siue miseria. Cum em̄ primū p̄cipiū simul sit optimū
et iustissimū. qz optimū nō debuit facere homiez nisi bo
nū. ac p hoc īnocentē/et recū. qz iustissimū iō penā nō
debuit infligē ei qui nullū oīne habebat p̄ctū. ac p hoc
tale corpus d̄stutuit illi aīe rōnali qz ita sibi eēt obtem
pans vt nulla in eo eēt pugna rebellio is nulla p̄mitas
libidinis/nulla īmuīcio vigoris/nulla corrupcō mortis
ita etiam eēt anime conforme. vt sicut aīa erat īnocēs
et tamen poterat cadere in culpam. sic corpus eēt impas
sibile vt tamē p̄cess̄ cadere in penā. et ideo poterat non
mori et p̄otat mori. potat h̄re sufficiēcias et poterat h̄re
indigentia. poterat c̄btempare anime/et poterat h̄re re
bellionē et pugnā. et p̄terea in statu illo corpus erat ta
le vt ab eo fieret semialis decisio ad p̄agacōz plis p ad
mīmculū sex2 muliebris piter d̄p̄ncipiantis. fieret etia;

nutrimentalis humoris dissimilatio, per actionem caloris fieret
michilominus restauracio, per alimentum lignorum paradisi. re
stauracio seu praeparatione humido radicali per ignum vite quod
quidem lignum hanc virtutem habuit, ob quam ut dicit Augustinus non solus
fuit in cibis virtutem in sacramentum. In incorruptionem ergo et immor-
talem corporis a deo principaliter veniebat ab anima sicut a
soule et influence a natura bona et equali dispositio sicut a
disponente et suscipiente. A ligno vero vite sicut a vegetate
et amiculante. A regimine vero domine prudentie sic in multis

Deuotate et exterius protegente.

De productione eius quantum ad totum diuum est
Et toto autem homine in paradyso collocato hec tenenda
sunt quae daturae est ei duplex sensus scilicet interior et exterior.
mentis et carnis. Datus est duplex motus scilicet impans
in voluntate et exercitis in corpore. Datum est ei duplex lex boni
num rationis visibile et alterum invisibile. Datum est ei duplex
perceptus scilicet nase et discipline. perceptum nature crescere et
multiplicari. perceptum discipline. De ligno scie boni et ma-
li ne comedatis. Juxta quod datum est sibi quadruplex ad-
iutorium. scilicet scie discere sinderis et grex. ex quibus habuit suf-
ficiens ut posset in bono stare et perficere et a malo caue-
re et declinare.

Recordum ad intellectum. hec est quod primus principium fecit illum
modum sensibile ad declarandum seipsum. videlicet ad hoc
quod per illud tanquam per speculum et vestigium reduceret in deum ar-
tificem amandum et laudandum. Et secundum hoc duplex est liber,
vnum scilicet scriptus intentus qui est eternus dei auctor et sapientia. alius
autem scriptus foris mundus scilicet sensibilis Cum ergo esset una
creatura que sensum habebat intentionem ad cognitorem libri intel-
lorum ut angelus. et alia quod totum sensum habebat foris. ut
quodlibet animal brutum. Unde per functiones universitatis fieri de-
buit creatura. quod hoc sensu duplice esset prodita ad cognitorem
libri scripti intentus et foris. id est sapientie et sui opis. Et quod in
tempore simul occurrit sapientia divina et eius opus in una persona

25

ideo dicit liber scriptus intus et foris ad repacōez gnis
humani. et qz cuilibet sensui rñdet motus. ideo datū est
duplex homī motus. vnu s̄m instinctū rōis in mēte. ali⁹
s̄m instinctū sensualitatis in carne. primi est impare. scđi
est obtpare s̄m rectū ordimē. qn aut sit ecōuerso tūc re-
ctitudo et regimē aie p̄cipitat de statu suo. et qz cuilibz
motui et sensui respōdet appetit⁹ ad bonū. ideo p̄patū ē
bcm̄ duplex bonū. vnu visibile alter⁹ inuisibile. vnu cpa-
le alind eternū. vnu carm̄ altm̄ spiritui. Ex hijs bonis de-
us vnu bonū dedit. alter⁹ rep̄misit. et vnu gratis posside-
ret alter⁹ p̄ meritū qrere. Et qz frustra dat̄ bonū nisi cu-
stodiat. frustra p̄mittit nisi ad ip̄m p̄ueniat. ideo duplex
datū est hōi p̄ceptū. vnu nātē ad custodiēd̄ bonū datū
altn̄ disciplie ad p̄merēdū bonū p̄missum. qd̄ nullo mō
poterat meli⁹ mereri q̄ p̄ merā obediaz. Obedia aut me-
ra ē qn̄ p̄ceptū ex se solo obligat nō ex aliqua alia cā. et
tale d̄r p̄ceptū disciplie. qz p̄ ip̄m discernit̄ quāta sit vir-
tus obedie. q̄ sui merito ducit ad celū. suo vō otrario du-
cit in īfernū. nō ergo datū ē homī illud mādatū p̄pt in-
digētiā aliquā quā deus h̄ret de humano obsequio/sz ad-
dandā viā merēdi coronā p̄ merā et volūtariā obediam.
Et qm̄ hō rōne nātē defeciuue ex nichilo formate. nec p̄
gloriā c̄firmate potat cadē. benignissimus Deus quadru-
plex ei otrulit adiutoriū. duplex nature. et duplex gracie.
Duplicem em̄ indidit rectitudinē ip̄i nātē. vna ad recte-
iūticiādū. et hec est rectitudo oſcie. alia ad recte volēdū
et hec ē sinderisis cui⁹ est remurmurare otra malū et stu-
mulare ad bonū. Duplicē etiā addidit pfectōez grē. vna
grē gratis date. q̄ fuit scia illuīans intellectū ad cognos-
cēdū seip̄m deū suū et mūdū istū. q̄ fact⁹ fuerat p̄pt ip̄m
aliā grē ḡtū faciētis. q̄ fuit caritas hilitās affectū ad dili-
gēdū deū sup̄ oīa et p̄ primū sicut seip̄m. et sic an lapsū huit
hō pfecta natalia supuestita nichilo i⁹ grā dīma. Ex quo
p̄ maifeste q̄ si cecidit hoc non fuit nisi ex culpa sua.

Ex p̄dictis aut̄ colligi p̄t q̄ creāta mūdi est quasi
quidā liber in quo relucet rep̄ntat̄ et legit̄ trīm̄
tas fabricatrix s̄m̄ triplicē gradū exp̄ssiōis. sc; p̄
modū vestigū imaginis et similitudinis. ita q̄ rō vestigū
rep̄it in oībus creatis. racō imaginis in solis intellectua-
libus seu spiritibus rōnalibus. rō vero similitudis in solis
deiformibus. ex quibus quasi p̄ quosdā scalares gradus
human2 intellect2 natus est gradatum ascendē in summū

Recō aut̄ ad intel. p̄. hec **P**ncipiū qđ est deus.
est. quia cū om̄s creāte respectū habeāt et depēden-
ciā ad creatorē suū. triplicit̄ p̄nt ad ip̄m cōpari. aut sicut
pncipiū causatū. aut sicut ad obiectū motiuū. aut sicut ad
donū mhabituiū. primo modo dpat̄ ad ip̄m deū oīs eius
effectus. scđo modo om̄s intellect2. t̄cio mō oīs sp̄us iu-
stus et deo accept2. Om̄s em̄ effect2 quātūcūq; pūu ha-
bens de esse habet deū sicut pncipiū. Oīs intellect2 quā-
tūcūq; pūu h̄ns de luīe natus est p̄ coſcoz et amore ca-
pe deū. Om̄s etiā sp̄us iustus et sanct2 habet donū san-
cti sp̄us sibi infusum. Et qm̄ creāta h̄re nō p̄t deū sicut
pncipiū qn̄ dfiguret ei s̄m̄ vnitatē veritatē et bonitatē.
nec deū sicut obiectū qn̄ eū capiat p̄ memoriā intelligen-
ciā et volūtate. nec deū sicut donū infusuz qn̄ dfiguret ei
p̄ fidē spem et caritatē siue triplicē dotē. et prima dfor-
mitas est longinqua. scđa p̄p̄inqua. t̄cia p̄ima. Hinc est
q̄ prima d̄ vestigū trinitatis. scđa imago. t̄cia simili-
do. Est ergo sp̄us rōnalis medi2 int̄ primā et vltimā. ita
q̄ primā habet inferius. scđam int̄ius. et terciā sup̄ius. et
ideo in statu innocētie cū imago nō erat viciata/ s̄ deifor-
mis effecta p̄ gr̄am. sufficiebat liber creāte in quo seip̄m̄
exerceret hō ad d̄tuendū lumē dīme sapie. vt sic sapiē es-
set cū vniuersas res rideret in se. rideret in p̄p̄io gñe vi-
deret et in arte. s̄m̄ q̄ res triplicit̄ h̄nt rē. sc; in mat̄ia vel
nat̄a p̄p̄ia et in intelligētia creata et in arte etnā. s̄m̄ q̄
tria dicit scrip̄ta dixit deus fiat factū est. per quā

triplicē visionē/triplice accepit oculū hō sicut dicit hug.
scz carnis rōis et dēplacōis caris quo vidēt mūdū. et
ea q̄ in mūdo sunt. rōis quo vidēt aīm et ea q̄ sunt i aīo
dēplacōis quo vidēt deū et ea q̄ sunt i deo. et sic oculo
caris vidēt hō ea q̄ sunt ex se. oculo rōis q̄ sunt in se. et
oculo dēplacōis q̄ sunt supra se. q̄ quid eccl2 dēplacō
nis actū suū pfectū nō h̄z n̄ p gloriā q̄ amittit p culpaz /
recupat aut p grāz et fidē et intelligētiā scripturaz qb2
mēs hūa purgat. illuiat et pficiat ad cœlestia dēplanda
ad q̄ lapsus hō puenire n̄ pōt n̄ pri2 defeci2 et tenebras
ap̄as recognoscat q̄ nō facit n̄ osidet et attēdat ruimam
hūane naſe

Incepit t̄cia ps. **D**e corruptela pcū
Redēmiatis aliqb2 breuit̄ d̄ t̄ imitate dei
et creatā mūdi. Restat nunc aliqua breuit̄
cāgē de corruptela pcū de qua i summa te
nend̄ est q̄ p̄t̄m nō ē eēntia aliqua s̄z defe
ct̄ et corruptela. qua scz coriūx̄t̄ mō2 spe
cies et ordo i volūtate creatā. Ne p̄ hoc corruptō pcū ē
ipi bono d̄tria. nō t̄n̄ h̄z eē nisi i bono. nec ēhit ortū nisi a
bono qd̄ qdē bonū est li. volūtatis ar. et ip̄m nec ē sum
me malū cū possit velle bonū. nec summe bonū cū possit
Racio ad intel. p̄. hec ē qz p̄rimū **D**eclinare i malū
p̄ncipiū cū sit ens a se ip̄o nō ab alio. necesse ē q̄ sit
ens ap̄t̄ seip̄m. ac p̄ hoc summe bonū. nullū p̄lus h̄ns de
feciū. non ergo ē a iqd̄. nec eē pōt̄ q̄ sit p̄rimū et summe
malū. qz p̄rimū p̄ncipiū dicit sūmū d̄plementū et sūmū
malū defeciū dicit p̄maximū. **M**ērgo p̄rimū p̄ncipiūt̄
summe ens et d̄plementū. nec deficē pōt̄ i eēndo. nec i cp̄
ādo. nec aliqd̄ malū sūme malū ē. nec aliquo malo p̄nci
piare pōt̄. **A**via t̄n̄ oipotēs ē. p̄t̄ bonū d̄ n̄ eē i eē dedu
cē sine anīculo alic2matie q̄ et fecit cū c̄eatam finxit
cui dedit viue/eē/intelligē/et velle. q̄ qdē/qz a summo
bono fuit scdm̄ habitudinem triplicis cāe optuit q̄ ha
beret de sua substancia et voluntate modum speciem et

ordinē. ergo fuit nata agere opa sua a deo et secundū deū
et ppter deū et secundū modū. spēm. et ordinē sibi insitum.
sed qz dī nichilo fuit et defectua potuit deficere ab agē
deō ppter deū ut aliqd faceret ppter se nō ppter deū. ac p hoc
nec a deō/nec hzm deū et hoc est pēm qz est mōi spēi et
ordis corruptiū/qz qz defectū est nō hz efficientē cāz. s;
deficientē/videlicz defectū volūtatis create. qz vō corrū
pcio ē/et nō est mīsi boni et om̄is corruptō in re corrupti
bili est. iō nō est mīsi in bono. ac p hoc cū volūtas libera
corrūpat in seipā/modi/spēz/et ordinē. deficitō a vō bo
no pēm est inq̄tū hmōi est. et est a volūtate sicut a pri
mo origine. et est in volūtate sicut i pprio subiecto qz q
dem facit volūtas qn̄ sua defecubilitate/mutabilitate/et
v̄tibilitate. spredo bono indeficiēte et i om̄utabili bono
om̄utabili imberescit. Ex qbus colligit qz pēm nō ē ap
petitō rex maloz. s; desercō meliorz. et iō i appetitu vo
lūtatis est mōi. spēi. et ordis corruptiū. ac p hoc a deo
volūtariū/qz si nō est volūtariū iā nō est pēm. His aut̄
p intellectus manifeste cadit impietas mācheorū ponen
tiū summe malū cīm maloz pncipiū primū. Appet etiā
que sit mali origo et qd sit mali subiectū

H *De p̄amoz pentū tēptacōne*
D intelligēdū aut̄ qualit̄ corruptela pēi introi
uit in mūdū d̄siderare optet lapsū primi pentis
traductoz originalis culpe et ortū seu radicē peccati acū
alis. Circa laſsum aut̄ primi pentis hec tria nobis di
derāda occurrūt. scz tēptacio diabolica/culpa om̄issa/pe
na inflicta. De tēptacōne diabolica hec tenēda sunt. qz
cū de2 hoiez d̄didiss; in felicitate padisi in duplii seru
virili scz et muliebri. Diabol2 inuidens hoī assumpta spē
serpētina aq gressus ē m̄terē. pprio qrendo cur p̄cepitro
bis de2 ne d̄mederetis. scdō asserēdo nequaq̄ m̄criemī
tercō pmittēdo. eritis sicut dñi sciētes bonū et malū vo
les ista tēptacōne deicē m̄terē infirmiores; et p illā postea

27

discernere sexū virilē. qđ et fecit deo pmittēte.

Ratio aut̄ ad intelli. p. hec est. Quia sicut primū pri
cipiū est potētissimū in pducēdo. sic et rectissimū i
gubernādo. et ideo sic res quas addidit administrat. vt tū
eas agere aprios motus sinat. Qm ergo homo sic faciūs
erat vt p victoriā pugne pueniret ad pmiū quietus ētne.
licet sciret deus hoīem temptacōi succūbere. debuit tū bo
mīnē pmittere temptari ab eo qui sciret posset et vellet.
Qm ergo diabolus qui prius erat sciēs et rect2/p supbiā
cadendo fact2 est versut2 et inuidus. ideo p inuidiā tēp
tare volebat et p astuciā sciebat. et ita tēptauit iuxta qđ
potuit et dñs pmissit. qj aut̄ i temptādo speciē serpētinā
assump̄ sit hoc fuit dispēsacōis diuine. vt nō solū posset
dēphendi cius versucia / vex etiam ex illa effigie versucia
diabolica in temptādo īnotescē posset cūctis filius ade.
Rursus / qj tēptauit de pcepto discip̄ lie hoc similit fuit
dispēsacōis dīme vt siue vinceret siue vinceret cūctis īno
tescēt meritū obediē seu demeritū īobediē. Qd aut̄ īce
pit a muliere hoc fuit versucie sue. qz facili2 est deicē mi
nus fortē. unde et versucia hostis ex īfirmiori pte aggre
dit cīvitatē. Modus similit quo in tēptacōe pcessit mag
ne fuit versucie. qz expiendo impellēdo et alliciēdo pces
sit. expiētiā aut̄ sumpsit in ītrogatōe. impulit in assecu
racōe. allexit aut̄ in pmissōe. primo ītrogauit de māda
ti causa vt rōem duceret in dubiū. scđo dubitacōe bīta.
ne forte moriamur assecurauit vt irasciblē duceret in cō
temptū. tercio pmissit vt ēcupisciblē ducēt in appetitū.
Et sic hijs tribus modis libertatē ar. trahēt ad īsensum
q̄ facultas est volūtatis et rōis. op̄lectēs nichilomin2 pre
dictas tres vires. scz rōnalē irasciblē et cōcupisciblē re
spctu quaz diabolus allexit mulierē p triplex appetibi
le scz p sciaz q̄ ē appetibilis rōnali. p excellētiā ad modū
dei. q̄ ē appetibil irascibili. et p suauitatē ligni q̄ ē appe
tibilis ēcupiscibili. et sic tēptauit om̄e qđ erat in muliere

temptabile p oīe illud p qd poterat indui i temptacōz.
qd est triplex appetibile mudi scz s̄m occupiscētiā carnis.
s̄m occupiscētiā oculorū et supbiā vite, s̄m q̄ tria omis ori
go temptacōmis attēdit, siue a mudo siue a carne siue a
diabolo. **D**e primorū parētū trāsgressiōe.

Dculpa vō primorū parētū sunt hec tenenda. scz
q̄ mulier assentiēs tēpta cōi diabolice appetit
sciam et excellētiā ad modū dei. appetit nichilo
mīn2 expiri suavitate ligni vetiti. et tandem mādit i trās
gressiōz mādati. nec hoc otenta offerēdo fructū ligni ve
titi induxit virū qui nolēs delicias suas tristare mulierē
nō corripuit s̄ poci2 d̄sensum p̄buit male suadēti. et obla
tū pomū gustādo factus est trāsgressor diuīm p̄cepti.

Recō aut ad intel. p. hec ē. q̄ cū a primo pñcipio vt
supra dictū fuit. dat2 est homi duplex sensus et ap
petit2 respectu duplicitis libri. et respectu duplicitis boni. vt
s̄m libertatē arbitrii hō posset ad vtrūqz duerti. mulier
audita suggestiōe serpētis extioris nō recurrit ad librū i
teriorē q̄ legibilē se p̄bet recto iudicō rōis. s̄ poci2 sensu
suū ēca extiorē librū tenuit. et ēca extius bonū negocia
cepit. et qz sensus eius nō accessit usqz ad rerū infallibi
le. appetitus ei2 duerti cepit ad bonū d̄mutabile. appeti
it ergo qd diabolus pmisit. et iō d̄sensit vt facēt qd sug
geshit. appetēdo ergo excellētē sciam erecta ē i supbiā.
hocpo illecta ist ad gulā. ac p hoc ēcio p̄strata est p i
obediētiā. primū fuit i mēte. scdm i sensualitate. terciū
i ope. et sicut temptacō ab inferiori incipiēs puenit us
qz ad summū. qz ab auditu p appetitū venit ad d̄sensum.
sic d̄traria deordiacō a supiori incipiēs pueit usqz ad imū
et fecit vnū p̄ctm d̄summatū/ qd i humana natā est ois
peti mīciū et origo malorū. nā mulier illecta illexit vīz. q̄
similit ad librū extiorē duersus et ad bonū d̄mutabile ni
mis ap̄ciando cōsorciū mulieris. et sue societatis solaciū.
nec mulierē voluit corripe. nec p̄rias delicias tristare.

28

Et qm̄ debuit eā corripe et nō corripuit. idcirco imputatur ei p̄clm̄ mulieris. qz vō noluit suas delicias tristare a se repellendo mulierez incepit nimū diligē seīpm̄. ac p̄ hoc recedēs a dīma amicicia incedit ī gulā et inobe diētiā. fuit ergo trāsgressio p̄cepti dūis vtriqz. licet ex alia et alia cā. qz nō vir s̄z m̄ler fuit seducta. In vtroqz tñ scz viro et muliere fuit deordiatio a summo vlsqz ad imū. qz primo in mēte siue in rōne/dīnde ī sensibilitate/et postremo in ope. ideo em̄ vterqz p̄stratus fuit p̄ inobedientiam et illecius p̄ gulā. qz vterqz erectus fuit in supbiā. m̄ler quid appetēdo et ambiendo q̄ iā habebat. vñ mulier mā ducādo credidit sublimari. adā vō existimās se aliquā magnū et deo carū min̄ gūt se credidit pumēdū. nōdū exp̄ctus fuerat rigorē dīme seueritatis/et sic vterqz dū inordinate erexit se supra se cecidit miserabilit̄ infra se a statu scz innocēcie et grē ad statū culpe et miserie

De primor̄ pentū pumēcone
Spēna vō p̄imor̄ pentū est hoc tenendū vide-
licet q̄ vir et mulier statim p̄2 culpā senserūt pe-
nā rebelliois et erubescētie ī carne. et iō ad coopiendū
verēda fecerūt sibi p̄izomata. postea vō dīmo iudicio. vir
incurrit penā laboris et angustie. penā famis et indigē-
cie. penā mortis et resolucōis ī cinerē sicut dicit scripta
maledicta terra r̄c. M̄ulieri aut̄ duplicita est pena. qz ī
flicta est ei penalitas multiplicū erūnay. ī dceptu pe-
na doloris. ī p̄tu pena subiectōis ad virū dūciū. ac p̄
hoc sym q̄ appet̄ satis gūiter pumētū est hoc p̄clm̄ iōbe
diētie. scz ligm̄ vetuti esus. licet fuerit facilit̄ p̄petratū.

Raciō aut̄ ad intel. p. hec ē. qz cū primū p̄ncipiū sit
p̄uidentissimū ī gubernādo. et reclusissimū ī p̄sidē-
do. mil p̄rsus dimittit inordinatū ī vñuerso. et qz cul-
pa recte ordinat̄ ī pena duemētī em̄ dolet īiuslū ī
supplicio q̄ letat̄ est ī delicto. qm̄ melī est dolē dānū

salutis cō letari i dāno eq̄tatis. iō statī ī pris pētib⁹ de
dec⁹ p̄ctū subsecutū ē dec⁹ iudicij/ vt q̄ iordiatū fuit ca-
dendo ab ordie naſe cadēt statī ī ordiez iuſcie. Hic
ēm duplex ordo ſic cūcīa d̄plectit vt q̄ ab uno ceciderit
i altaz diſfeſtiaz relabat. Qm̄ ergo vterq; parēs ſup
biēdo i mēte. et guſtādo i carne imobediēs fuit ſuo ſupi
ori iuſto dei iudicō factū ē vt ſibi feret imobediēs ſuū i
feri⁹ et marie q̄tū ad ptes illas ſz̄m quas ē diūctio vtus
qz ſex⁹/q̄ ſunt mēbra ȳtuti ḡnatiue d̄ſhuiētia . et qz hoc
merat eis n̄ ex naſa h̄z exppria culpa. iō erubefcebat et co
opiebar. Rurſus qz vir ſp̄reto ſummo delectabili q̄ſiuīt
i carne delectari. iō iuſto dei iudicio iſflict̄ē ei labor et
defect⁹/faſis/et ſitis. Postremo qz p̄pt bcnū caris ſepari
elegit a bono mētis iuſto dei iudicio aia ī uita ſepat a
carne p mortē. et icineracōz. ac p hoc ſicut de⁹ dederat
ho i ſz̄m crdinē naſe/corp⁹/ſub vi anime. ppagabile ſine
libidie. vegetabile ſine defectōne. imutabile ſine morte
intue mēte ſic hoie peccāte ſz̄m ordinē iuſcie ſubthēt ce
tera p̄dicia et infligēt oppofita/ vt ſic culpa nō remanerz
iſuīta et iordiata q̄ nequaq̄ pati debebat dīna puiden
tia et qm̄ p̄cīm a mulicie exordiū ſumpsit. iō pena ei⁹ du
plicari debuit. qm̄ ergo i mēte ſupbiēs fuit ſubiectōz in
ciurit/qz lignū ad vefcendō ſuaue ridit et appetit. iō do
loref incurrit. Postrēo qz fregit iugū obediētie icurrit vi
culū et pōd⁹ multiplicis erūne. et ſic p̄t q̄to ordie dīne
puidētie iſflicte ſunt viro mltiplices pene/ et duplicate
i m̄tre vt ſic dedec⁹ p̄clī nō remanet ſeu cēt ſine decorē
iuſcie. tāta ē em̄ btitudo iuſcie/ vt nēo ab ea n̄ ad mi

Difſerā poſſit abſcedē. Decrigial p̄ctū corrupcōe
Oſt laſſum r̄o primi pentis dicēda ſunt aliqua
de traductōe p̄ctū origialis. Circa q̄ priō ſiſidān
dū eſt mod⁹ corrupcōis. ſcđo mod⁹ traductōnis. tercio
mod⁹ curacōis. Oodus aut quo ḡn⁹ h̄muz p origiale
p̄cīm corruſit hic eſt. nā q̄libz p ſcubitū ḡnat⁹/nascit̄

nāta fili2 ire. qz priuat2 reclitudie origialis iuriuit ap̄o
cuī absenciā mcurrim2 q̄tū ad aīaz quadruplicē pena.
scz infirmitatē/ignorāciaz/maliciā/et occupiscentiaz. q̄ qua
tuor inflictā sunt ap̄t origiale p̄t̄m/ quas sane penas spi
rituales dcomitant̄ i corp̄e/multiplex penalitas/multi
plex defect2/multiplex labo:/multiplex morbus et multi
plex dolor. Nō has quoz penas subsequit̄ pena mortis.
et icinera cōis/pena carētie visiōis dei et amissiōis glē
celestis.nō solū in adultis. v̄metiā in paullis nō baptiza
tis/q̄ quidē paulli pena mittissima int̄ ceteros p̄sumunt

Rq̄ solū pena dām h̄nt sine pena sensus
Racio aut̄ ad intel. p. hcc ē. qz cū primū p̄ncipiū oīa
agat a se et s̄m se et ap̄t se. necesse ē esse optimū et reclus
simū. ac p̄ hoc piissimū/et iustissimū. et inde ē q̄ p̄muer
se vir eī2 sunt mia /et v̄itas et iudicium. Si em̄ de? a p̄nci
pio hoīez in tātis miseriis ḍidish. nec pietas eēt/nec iu
sticia q̄ tāta mischia op̄2 suū opprimēt nulla p̄cedēte cul
pa si l̄r si tātis miseriis nos replēt l̄ repleri p̄mittēt sine
culpa/nec pie nec iuste gubernar̄ ncs dīma p̄uidētia Si
ergo c̄tissimū ē primū p̄ncipiū/et i p̄ducēdo/et i p̄uiden
do/rectissimū et clementissimū eē. necesse ē q̄ gen2 h̄anū
talit fecerit ut a p̄ncipio nulla eēt in eo/nec culpa nec mi
seria. Necesse ē etiā q̄ talit am̄istraiz vt nō p̄mittat in
nobis eē miseriaz n̄ ap̄t aliq̄ culpā p̄ambulā. Qm̄ ergo
certū ē q̄ a nr̄a origie m̄ltiplicē ḍēhim2 miseriā pene c̄tū
ē q̄ oēs nascut̄ nāta filii ire. ac p̄ hoc priuati reclitudie
origiale iusticie /q̄ priuacōz vocam2 culpā origiale. et qz
ois culpa dicit recessum a bono īmutabili et accessum
ad bonū īmutabile et recedē a bono īmutabili est rece
dē a summa v̄tute/v̄itate/et boīate. Accedē aut̄ ad bo
nū īmutabile ē pl̄debito i id tēdē p̄ amore. Hic ē q̄ p̄
dēs origiale iusticia īcurrit infirmitatē/ignorāciaz/mali
ciā/et occupiscentia. Rursus qz deserēs bonū īmutabile
propter bonum commutabile efficitur indignus v̄troqz

Hinc est q̄ rōne carēcie originalis iusticie/pdit aīa q̄e
tem c̄palem in corpe p̄ multiplice corruptōz et mortem
et tandem sepaſt a visione lucis eterne/amittēdo felicitā-
tē glorie tā in aīa quā in corpe. Postremo q̄r carēcia h2
iusticie/in nascētibusnō est p̄ motū volūtatis p̄prie. nec p̄
actualē dilectōz. **H**inc est q̄ originali p2 hāc vitam nō
debet pena sensus in gehenna. p̄ eo q̄ nō supra e dignū.
s; citra pumt dīma iusticia q̄ sp̄ dcōmittat mīscđia sup̄
habūdās. hoc credentū est sensisse beatū aug. lic̄ vba
ipi2 exteri2 p̄pt detestacōz erroris pelagianor̄ q̄ aliqua
lē felicitatē eis ecedebāt aliqd assentire videant̄. vt em̄
eos reducēt ad mediū habūdāti2 declinavit ad extremū

De originalis peccati trāffusione

Modus aut̄ traductōis culpe originalis videt̄ eē
tal. q̄r lic̄ aīa nō sit ex̄duce. originalis tñ cul-
pa ab aīa ade trāfit ad aias posterior̄ in diante carne.
p̄ occupatiā gn̄atam. ita q̄ sicut ab aīa peccāte infecta
fuit caro ade p̄na effecta ad libidinē/sic p̄ libidinē semi-
natā et secū trahens infectōz libidiosaz/m̄ficit et uiciat
aīam q̄ q̄dem infectio i aīa nō tñ est pena/s; etiā culpa
et sic p̄sona corrūpit načaz/et nača corrupta corrūpit p̄
sonā. salua tñ in om̄ib⁹ dīma iusticia cui nullo mō p̄t
imputari infectio aīe/lic̄ eā creādo infūtat/et infūden-

Rdo viuat cū carne infecta

Ratio aut̄ ad intel. p̄. hec est. q̄r cū primū p̄ncipiuū
fecerit homiez ad suā imaginē. et p̄pt sui p̄ius exp̄ssionē
sic eū d̄didit ex pte corporis/vt om̄es homies p̄pagarent̄
a primo hcmie tanq̄ ab uno radicali p̄ncipio. sic ex pte
aīe p̄pt exp̄ssaz similitudinē tā i essendo et duiādo/quā
in intelligēdo et amando īmediate emanaret om̄s sp̄us
rōnales ab ip̄o deo tanq̄ a primo p̄ncipio et īmediato.
et qm̄ sp̄us tanq̄ excellētior magis accedit ad primum
p̄ncipiuū. sic d̄didit de2 homiem vt sp̄us corpi p̄sset /et
corp2 subesset spiritui creato q̄ dīu ille obediret spiritui

m̄cato. et ecōtra. si spūs creatus non obediret deo iusto
 dei iudicō corpus suū incipet rebellare sibi. qd et fecit cū
 adā peccauit. sicut ergo si adā stetisset corpus suū spūi
 obediēs esset. et tale ad p̄st̄os trāsmittēt. et deus aia;̄
 illi infundēt. ita q̄ vñta corpori immortali et sibi obedien-
 ti h̄ret ordīnē et reçtitudīnē iusticie et immūitate oīs pe-
 ne. sic ex quo adā peccauit. et caro rebellis facta est spūi
 optet q̄ talē ad p̄st̄os trāsmittat. Et q̄ deus s̄m insti-
 tucōz primariā aiam infūdat. aia vñ cū vñta carm̄ rebelli
 incurrit defectū ordīnis natālīs iusticie quo debebat om̄i
 bus īferioribus impate. Et q̄ aia carm̄ vñta est optet
 q̄ ipam trahat vel trahat ab ipa. et si ipam nō pōt trahē
 tāquā rebellē. necesse ē vt ab ipa trahat et incurrat mor-
 bū d̄cupie. et sic incurrit simul carētiam debite iusticie et
 morbū d̄cupie. ex q̄bus duobus tanquā ex auersiōe et cō-
 uersiōe d̄r integrari s̄m aug⁹. et anshelmū peccatū origi-
 nale. Qm̄ ergo ordīatissimū fuit vt natā hūana ita d̄dere
 tur et q̄ d̄dita p̄tagaret et q̄ peccās ita puniret sicut dī-
 ctū est prius. ita q̄ m̄ d̄dicōe seruat ordo sapie. m̄ p̄aga-
 tione ordo nafē. m̄ pūnicōe ordo iusticie. patet q̄ nō est
 d̄tra diuinā iusticiā si ad posteros trāsmittit culpa. Bur-
 sus/q̄ culpa originalis m̄ aiam trāffūti nō posset nisi pe-
 na rebellioīs m̄ carne p̄cedēt. et pena nō esset nisi culpa
 p̄cessisset. nec culpa p̄cessit a volūtate ordīata s̄ mordi-
 nata. ac p̄ hoc nō a volūtate dīma s̄ hūana. patet q̄ ori-
 ginalis p̄ clī trāffusio est a p̄ clō primi hoīs nō a deo. non
 a natā d̄dita s̄ vicō p̄petrato. Et sic verū ē qd dicit aug⁹
 q̄ p̄ctm̄ originale nō trāsmittit ad posteros p̄tagacō s̄ li-
 bido. **D**e originalis peccati curacōe.

Ostremo diligent attēdo q̄ modus curacōis cul-
 pe originalis est iste. sc̄ q̄ sic culpa curat q̄ re-
 manet pena t̄p̄alis/sicut pat̄z m̄ p̄uulis baptisa-
 tis. sic curat quātū ad reatū pene etne q̄ remanet quā-
 tū ad actū et motū d̄cupie sic curat i p̄arēte q̄ nichiloī⁹

ab eo qui curat² est p^r baptismū trāsmittit ī prole originalē p^rctm. sic tollit originalis p^rcti maculas; remanet se quela/cū qua optet pugnare quādiu viuim² ī hac vita.
qr ī nullo proorsus extinguit^r occupia p^r grām dūez. qd di
co p^rct beatissimā virginē mariā/ ī qua ī dcepōne filij

Raciō aut ad intel. p. hec est. qr sicut īfectio deriuat
tur ī om̄s a p^rncipio creato a quo fit p^rpagacō corporū. et
hoc a pte inferiori scz carnis. sic curacō fieri habet a p^rncipio īcreato/a quo fit īfusio aīaz. et hoc a pte supio-
ri scz mētis. Qm ergo ex pte mētis distinctō est ī hoī-
bus. ita q̄ s̄m illā nō p^rpagat vñus ab alio. s̄z immediate
grā curatiua mēti nostre a deo īfusa respicit vñūquēq;
īquātū tenet rōem p^rsonē singularis et īdūidue. nō ī
quātū tenet rōe p^rducti s̄m virtutē natē Quia ergo pec-
catū originale est morbus īficiēs p^rsonā piter et natam
p^rsonā ī volūtate/naturā ī carne. ideo sic curat^r macula
originalis ī mēte q̄ remanet ī factō/et sequela ī carne
et quia hō gniat nō s̄m q̄ curat² ī mēte. s̄z s̄m q̄ cor-
rup^rtus ī carne. nō s̄m q̄ spūalis/s̄z s̄m q̄ carnalis. hīc
est q̄ q̄uis sit baptisat² et sic ab originali mūdat² ī se
trāsmittit tñ originale ī prole. Kursus qr reat² pene et
ne respicit deformitatē mētis et p^rsonē. motus aut respic-
tit inclinacōz carnis et natē. ideo trāsit origiale p^r baptismū
qr afflictō tēpalis ḍdicōem respicit ex pte carnis cū caro
semp remaneat subiecta cū dā īfectōi. remanē debet sem
p^r subiecta penalitati. et ideo sicut penalitas et corrupcō
a carne per graciam non auferit. sic sequela illa siue co-
cupiscētia et languor mēbroz simul stare pōt cū grā cura-
tiua. et idō quāvis paulatim minuat^r qr radix nō tollit
totalit. nūquā oīno auferit ī viatore nisi ī bēfīlma. vī-
gīne maria p^r grām singularē. quia em̄ virgo dcepit eum
q̄ erat expiacō oīs culpe. ideo data fuit ei grā singularis

31

qua extincta fuit in ea radicatus omnis occupiscēta ad cōcipiendū dei filiū absq; omni pēti labē et occupia et cor ruptela. Nēpe decēs erat ut ea puritate qua maior sub deo neqt̄ intelligi virgo illa mītēt cū de2 p̄ vnicū filiū q̄ de corde suo gemitū sibi equalē tanq̄ seipm diligebat vtnatalit eēt vn2 idēqz dñis dei p̄n̄s/et v̄gim̄s filius et quā filius ip̄e sp̄ealit facere sibi matrem eligebat. et de qua sp̄us s. volebat et opatur erat ut d̄ciperet et nascere ille de quo ip̄e p̄cedebat

De origine p̄ctōꝝ actuallū
Qstq̄ aut̄ dictū est d̄ traductōne originalis p̄cati dicēda sunt aliqua d̄ origime p̄cti actualis
De orto ergo p̄cti actualis hec tenēda sunt in summa. videlic; q̄ p̄ctm̄ actuale originē trahit a libera volunta tēvī?cui?qz p̄ suggescōz/delectacōz/ōsensum/et opacōz s̄m iacobū.c.i.vn2 q̄sqz tēptat̄ a occupia sua abstraciō et illeclūs. deinde occupia cum d̄cepit parit p̄ctm̄ p̄ctm̄ aut̄ cū d̄sumptū fuerit ḡnat mortē. Si aut̄ suggestio et delectacō s̄istat cīt̄ ūsensum p̄ctm̄ est v̄male. Si v̄o ūse quā ūsensus et opus in hiis que d̄ina lege p̄hibita sunt p̄ctm̄ ē mortale d̄summatū. Qd̄ si medio mō sit vt ūsens̄ sit sine c̄pe/aut q̄ vult in opus p̄cedē ūz nō p̄ot et tunc volūtas reputat̄ p̄ facto. nec mīm̄ culpabilis est q̄ ū si in ip̄o facto d̄phendere. aut q̄ ū vult in opus ūu ūp̄dere. ūz vult m̄teri2 volūptari in delectacōne et tūc man ducat mulier/licz nō vir. et ūz p̄ctm̄ nō sit plene d̄summatū est tū m̄t̄ mortalia deputand. q̄ muliere manducāte tot̄ hō dānari meref̄ q̄ marie intelligi h̄z i p̄ctis carna

Ratio aut̄ ad intel. p̄. hec ē. cū p̄ctm̄ dicat lib2
Recessum volūtatis a p̄rio p̄ncipio inq̄tū ip̄a volun tas nata ē agi ab ip̄e et ūz ip̄m̄ et p̄pt ip̄m̄. Om̄e p̄ctm̄ ē mordiacio mētis seu volūtatis/circa q̄ nata sunt ee vt̄ et viciū. P̄ctm̄ ergo actuale est actualis mordiacio volūtatis, mordiacio aut̄ ista tāta ē. aut q̄ ordinē iusticie

extimiat et hoc mō dī mortale p̄cīm. qz natū ē auferre
vitā sepando ipaz a deo p̄ qz viuificat aia iusta/aut est
tam modica qz ordīnē illū nō p̄mit/s; i aliquo pturbat
tm et tūc dī remale p̄cīm. qz de ip̄e adipisci possum2 ve
mā cito p̄ eo qz p̄ ip̄m grā nō tollit/nec inimicitā dīmaz
incurrit hō. **E**st aut̄ ordo iusticie vt bonū immutabile p̄
ferat immutabili vt bonū honestū p̄ferat vtili/et vt volū
tas dī p̄ferat voluntati nr̄e vt iudicū rōmis recte p̄sit
sensualitati hūanē/et qm̄ lex dei isū ordīnē p̄cepit et ve
tat oppositū qn̄ bonū immutabile p̄ferat eterno et bonū
vtile p̄ferat honesto/et volūtas nr̄a p̄ferat dīne voluntati
et sensibilis appetit2p̄ferat rōne recte tūc immittit morta
le p̄cīm. De quo dicit ambro. qz est p̄uaricacō legis dīne
et celestiū inobedientia p̄ceptoz vel mādatorz. hoc em̄
omittit siue obmittit qz lex dīma p̄cepit siue fiat illō qd̄
p̄hibbz dī quo duplex gen2pcīi orit deliciū scz et omisuz
Qn̄ vo bonū immutabile pl̄ debito diligis s; nō p̄ferat im
mutabili/et vtilitas nō p̄ferat honestati/et volūtas nr̄a
pl̄ debito amat ita tñ qz n̄ p̄ferat dīne/et caro occupiscit
nec tamē p̄ferat iudicio rōmis recte tunc nō est mortale s;
remale p̄cīm /quia licet hoc sit p̄ter legem non tamen
direcie est otra legem. **S**ensualis aut̄ appetitus rōm re
cte non p̄ferat nisi quādo ei ab ipa rōne dīsentitur. et ideo
p̄cīm mortale circa dīsensum non omittit si tamē sensuali
tas nō inordinata moueat cū illa inordinacō ad malū in
clinet licz rō nō dīsensiat/p̄cīm es: aliqd̄. qz aliquo mō le
dit ordīnē iusticie/et qz in statu innocecie nō mouet sens
ualitas nisi s̄m rōis motū/iō stante hoie nō poterat ibi
esse remale p̄cīm. nunc aut̄ qz rōm rep̄gnat sensuali
tas/velim2/nolim2. ideo necesse habem2 omittē aliqd̄
remale peccatum per primos motus/qui et si p̄ticulari
ter possint et sigillatim vitari/vel declinari. omnes tñ
nullo modo possunt caueri. quia sic sunt peccata qz sunt
etiam pena peccati. et ideo merito dicuntur remalia

32

quia hoc ipso digna sunt venia. Verum quod ratiō hijs absentia
nō appellit. sed si post absensum delectacōis absensiat in opus
tūc est plenus absensus. ac per hoc pēctūm absumentū. quod pue
nit vñqz ad virg. id est ad sup̄mā rōmis pēte/ex qua pendet
plenitudo absensus. quod sic nō solū in opus vexatiā i delectacōe
est absensus/in quo inferior porcio sequit̄ sensuali
tate. ideo si i delectacōe sensuali rō sensualitatis succubat
et mulier serpēti obedit. ac per hoc fit subuersio ordīs re
gni. et ita subuersio iusticie/pēctū qdā omittit pēctūm mortale
licet minus graue. qdā non solū imputat mulieri. vexatiā
viro a quo debuit mulier apesci et cohiberi ne obtēparet
serpēti. Et sic patet qdā in pēetracōe omis pēctū actualis.
fit imitacō aliqualis primi pēctū s̄m ex planacōz doctoris
pēcipui sc̄z aug2.li. xi. de ci. dei.

De origine et distinctōe pēctōꝝ capitaliū.

Onsegnē descendēdū est ad ortū pēctōꝝ in spāli.
int̄ que quedā sunt capitalia. qdā penalia. qdā
finalia sive irremiscibilia. quasi prima media et postrema.
De ortu aut̄ capitaliū hec in summa tenēda sunt. qdā oīum
actualiū pēctōꝝ vñū est īiciū. duplex radix. triplex fome
tū. septiforme caput sive capitale pēctū. Unū est īiciū sc̄z
supbia. iux̄ qdā scriptū ē īiciū omis pēctū est supbia. Du
plex radix. sc̄z timor male huius. et amor male accedēs
Triplex fomeū s̄m tria qdā sunt in mūdo. sc̄z occupia oculo
rū. occupia carnis. et supbia vite. Septiforme aut̄ caput.
sc̄z supbia. inuidia. ira. accidia. auaricia. gula. et luxuria
Int̄ que qnqz pcedētia sunt pēctā spūalia. duo vñ ultima
Rēcō aut̄ ad intel. p. hcc est. qdā cū **I**nstant carnalia
pēctūm mortale sit actualis recessus a deo sc̄z a primo
pncipio. recedē aut̄ a primo pncipio nō pēt eē insi p. dēp
tū ipius. vel in seipso vel in suo pcepto. Contemptū aut̄ pri
mi pncipiū est supbia. necesse est qdā omis mortalis pecca
ti culpa vel offensa īiciū sumat a supbia. Quia vñ nul
lus ctemnit primū pncipiū et summū vel eius pceptū p se

misi p hoc q; aliqd aliud ab ipo vel vult acquirere vel ti-
met pdere. Hinc e q; necesse e omne pctm actuale originem
trahit a dupli radice. scz timore et amore q; radices sunt
malorum licet no eque primo. na omnis timor ortu habet ab
amore. nullus em timet aliqd pdere nisi illud qd amat ha-
bere. et ideo timor hz foueri p ea p q; fouet amor. amor
aut mordatus e respectu omnitatis boni Et qm bonu
illud est triplex. intius scz excellētia. extius scz pecunia.
et inferius scz carnis lascivia. Hinc e q; necesse e q; sint
tria radicalia fomenta pcton actualium. q; supius ptaxata
sunt ad que du aia mordiate fert oia pctia actualia oriuntur.
Et qz hoc fit szm septiforme modu. ideo septem sunt
pctia capitalia. ex quibus gnat vniuersitas vicoz. vo-
luntas em nra aut deordinat qz appetit qd no est appetere
du. aut refugit qd no est refugiedu. s; qz appetit qd non
est appetedu. vtpote bonu vt nuc seu omnitabile seu ap-
parates bonu. aut hoc est intius. et sic est priuata excellē-
cia quā amat supbia. aut est extius et sic e sufficiētia quā
amat auaricia. aut est inferi. et sic aut delectabile qz e
ad deseruacoz individui et sic est alimetu. qd est delecta-
bile szm gustu et appetit a gula. aut qz est ad deseruacoz
speciei. et sic est coitus. qui est delectabilis szm tactu et
appetit a luxuria. Si aut voluntas deordinat qz refugit
qd no est refugiedu. hoc pot esse triplicet szm triplicem mo-
du refugedi. aut em refugit szm pueruz instictu rōnāl et
sic e inuidia. aut szm instictu occupiscibil et sic e accidia
aut szm instictu irascibilis et sic e ira. vñ qz quatuor sunt
pncipalia et appetibilia. et tres vires szm quaz instinctu
est fuga. ideo tm septem sunt pctia capitalia. Rursus quia
sensus appetibilis est cum delectacione. sensus aut rei fugi-
tive est cu dolore. hinc est q; quatuor hnt diucta leticiā
tria vno alia habent atiunctā tristiciā et penā. Omnia tam
dicunt capitalia. qz deordiacōes sunt pncipales. et mul-
taq; alias deordimacōnū pncipia suo mō influēcia. vnde

licet quodam ex his principaliter fugaz respiciant. bunt tam et ipsa delectabilia sua. Nam inuidia vult priuatum bonum possidere sine socio et ita integraliter. Ira sine contrario et ita inturbabiliter. Accidia sine labore aliquo et ita infatigabiliter. et quia hec defacili non obtinetur. ideo magnum exercitium vicioꝝ secum trahit ad homini que appetunt errequenda vel ad ea que respicunt declinanda respectu quorum dicunt peccata capitalia quasi capita ex quibus alia manant.

De origine et qualitate peccatorum penaliū
Ex peccatis autem penalibus hoc tenendum est. quod licet malum culpe et malum pene sint diuersae malorum dñe quodam tamen sunt sic peccata quod etiam sunt pena peccati. Speciali namque modo peccata et pena peccati dicunt illa quod habent adiunctum dolorē et messticiā. sicut inuidia et accidia et dissimilia. Minus autem specialiter dicunt illa quod habent adiunctas vel merita depravae cōcem natę uel ignominias sicut sunt illa quantum ad que de peccator traditi in reprobū sensum ginaliter aut peccata que sunt inter primā apostoliā et ultimā penā gehennē et peccata dīci possunt et pena peccati. iuxta quod dicit greg. crimina crimibns vindicare. licet tamē idem dicat peccatum et pena peccati. tenendum tamē est quod omnis pena inquantum pena iusta est et a deo. nulla vero culpa est iusta nec a deo sentium a libere voluntatis arbitrio. Pena vero que mere pena est a deo est recte inflictā. que vero est culpa vel inclinans ad culpam est distracta vel acta.

Ratio autem ad intelligenciam predictarum hec est. quia cum malum dicat recessum a primo principio per hoc quod non nocet bono. non nocet autem bono nisi aliquid ad imēdo de bono. Bonum autem consistit in modo specie et ordine nullum est malum quod non sit corruptuum modi. speciei. et ordinis. ordo autem duplex est. ordo naturalis et ordo iusticie. ordo naturalis est in bono naturali. ordo iusticie est in bono moralis. et quod bonum naturalis est in omni natura. bonum morale in voluntate. iō ordo

nate in omni nata est. Ordo vero iusticie h[ab]et distere in voluntate elecuua. et quod voluntas est instrumentum seipm mouens. nata vero minie. Hinc est quod ordo iusticie est ordo notum factus sed factius. Ordo vero nata est cum ordo factus. Quoniam ergo malum priuare potest ordinem iusticie et ordinem nature. Hinc est quod duplex est malum. scilicet culpe et pene. Rursum quod ordo iusticie est ordo voluntarius. Hinc est quod malum culpe est affectio voluntaria. malum autem pene affectio in voluntaria. Postremo quod ordo iusticie in voluntate est ordo factius. Ideo malum culpe quod est eius priuacio est malum quod facimus. et malum pene est malum quod patimur. et quod passio non est nisi naturaliter procedat actio. nec est actio ad quam non sequatur aliqua passio. Hinc est quod nulla est pena sine precedente merito culpe. nulla est etiam culpa quam committet aliqua pena. et quoniam quod facimus a nobis est quod patimur potest esse a nobis et ab aliis. utpote a causis superioribus vel inferioribus. id est licet omnis culpa sit a nobis non tamem omnis pena est a nobis. immo quodam a nobis acta/ quedam inflicta quedam distracta. et quod cum quis facit quod non debet iusti est pati quod debet. non enim pena inquantum pena iusta est et a deo per iudicium. quia ordinata ad culpam. Quia vero passio illa potest esse per atempcionem boni naturae vel boni moralis cum naturali. Hinc est quod quedam pena est mere pena. quedam est pena et culpa. quia bonum morale quod est iusticia non admittit nisi per iniusticiam quod est culpa. Prima ergo pena est a deo. scilicet et secundum id quod est. et secundum quod pena est a deo inquantum non inserviente sed vindicante. Secunda vero cum sit culpa secundum id quod culpa est a deo non est sed solum quantum ad ordinem ipsa vero vel est acta. si sequatur actuale. vel est distracta si sequatur ad originales. Si igit per accipiatur malum secundum id quod est priuacione boni naturalis et affectio voluntaria et malum quod patimur sic non coincidit cum malo culpe in id licet sit annexum eidem. Si autem large accipiatur ut dicatur malum quod patimur siue a

34

nobis siue aliud. siue in natura siue a voluntate. sic comci-
dūt i idē/ sed nō ad idē vel s̄m idē. quia qđ est culpa in
se dī pena pcedētis. vel culpa rōe actois. pena dī eē rōne
passiois. Et sic patet quō et p quanto et quare aliquid si-
mul dicit peccatū et pena petī.

De origine pctōx finaliū/q̄ sunt pctā in spiritū sanctū.

O peccatis autē finalibus sine irremissilibus.
Cuiusmodi sunt pctā in spiritū sanctū. hec tenē-
da sunt q̄ licet om̄e pctm ḡnalit sit alia deū tri-
nū et vñū. appriate tñ dī aliqd pctm esse i p̄em. aliqd in
filiū. aliqd in spūm sanctū. hoc autē pctm in spūm sanctū
irremissibile dī in hoc seculo et in futō. nō qr̄ in hoc secu-
lo nō potest dimitti. s̄z qr̄ raro dimittit aut vir in hoc se-
culo quātū ad culpā. modicū autē et quasi nichil fiet i fu-
turo sibi remissio quātū ad penā. Huius autē peccati ser-
sunt dīrie. sc̄z inuidia supne grē. impugnacō veritatis ag-
mte. despacō. plumpcō. obstinacō mentis. impnīa finalis

Ricō ad intel. p̄. hec est. qr̄ cum pctm primū dicat re-
cessum a primo p̄ncipio trino et uno. om̄e pctm ima-
gīnē trinitatis deformat. et ip̄am aīam fedat quantū ad
triplicē potētiā. sc̄z irascibilē rōnale et occupiscibilē. et a
libero arbitrio pcedit. qđ in se gerit imaginē sancte tri-
nitatis. sc̄z p̄ris rōe facultatis. filij qr̄ rōis. spūs sancti qr̄
volūtatis. Licet autē hec tria simul occurrāt ad omnē cul-
pā. quilibet tñ h̄az p suū defectū potest esse rō deordinā-
di alias. Defectus autē circa facultatē est impotētia. cir-
ca rōem est ignorātia. circa volūtatē est malicia. et hinc
est q̄ cū quedā sint pctā ex impotētia. quedā ex ignorā-
tia quedā ex malicia. et potētia attribuit p̄ri. sapia filio.
et volūtas spūi sancto. quedā dicunt esse in p̄em. quedā
in filiū. quedā in spiritū sanctū. et qm̄ nichil magis ē in
volūtate q̄ ip̄a volūtas. et volūtas ip̄a est origo peccati
nullū pctm est adeo voluntariū et viciū sicut est illud qđ
prouenit a corrūpcōne existente in voluntate. Cum emm

dupliciter dicatur in voluntariu. scz p violentiā et p ignoratiā.
primū p defectū potētie. scdm p defectū scie. scz qn volū-
tas sola corrupcōne sua. licet possit resistere et sciat hoc
malū esse. aliquid eligit. tūc dīr peccare ex certa malicia
et tale pctm mere pcedit ex improbitate voluntatis liberi
arbitrij. et directe impugnat grām spūs sancti. et qr mes-
re pcedit ex libertate arbitra. ideo nō habet colorē excu-
sacōis. et ppteā modicū et quasi nichil debet ei qui pumē
de culpa impumē relaxari. Quia vero directe impugnat
grām spūs sancti / p quā sit remissio. ideo dīr irremiscibile
nō qr nullo modo possit remitti. s̄ quia quātū est de se.
directe est impugnatm medicamēti et remedij. p qd sie-
ri habet remissio pctōr. Et qm p cū remissio fit a deo p
grām pnialē intra ecclesiasticā vnitatē. ideo dīr huius
pcti accipiunt s̄m qr directe impugnat illa tria. Nut em
impugnat ipam grām pnialē in se. aut in opacōe ad deū
a quo dat. aut in opacōe ad ecclēsiā in qua suscipit. Si
in opacōe ad vnitatē. sic qr vnitas ecclēsie disiit in fide
spe et caritate. siue in grā et veritate. sic est duplex pctm
scz iniudia frātne grē. et impugnacō veritatis agnīte. Si
in opacōe mētis ad deū dantē. cū vniuerse vie eius quā
tū ad iustificacōz maxime s̄nt misēdia et veritas. sic est
duplex pctm. vnū qd impugnat misēdiā. et hoc est de-
spacō. Alterū quod impugnat iusticiā. et hoc est impu-
gnacō psumpcō. Si vero impugnat ipam grām pnialēm
in se vel s̄m se. et sic est dupliciter. qr grā pnialis facit re-
silire a emissis pctis. et pcaue a omittēdis. dīra primū ē
obstinacō. dīra scdm est impnīa finalis. s̄m qr finalis im-
pnīa dicit ppositū nō penitēdi. sic em est spēs pcti in spi-
ritū sanctū. s̄m qr finalē impnīa dicit dītinuacōz pcti usqz
i finē. sic ē se qla oīum mortaliū. q i hac vita nō remittū. et
maxie oīum spēz pcti in spiritū sanctū. et sic omē pctm
iniiciū sumit a supbia. et dīsummacōz sine fine h̄z i finali im-
pnīa. i quā q puenit corrūt i iehēnā. a qua null2 peccās

35

mortalit pōt liberari. nisi int̄uemat mediatoris grā ibe:
su xp̄i. et ideo incarnacōem eius desiderabat vniuersitas
saluādoꝝ. cui mediatori dño nostro sit oīs honor et glo-
ria in seculoꝝ.

Incepit quarta ps. De incarnacōe verbi. ¶ De rōne

¶ **I**qua verbū dei debuit incarnari.
Ostquā aliqua dicta sunt de trinitate dei. d̄
creaꝝa mūdi. et corruptela peti. Restat nūc
aliqua breuit dicē de incarnacōne verbi. p
qd̄ quidē verbū incarnatū facta est lal2 et
repacō gñis hūam. nō qr̄ deus humam̄ genus alit nō po-
terat saluare vel liberare. sed qr̄ nullus mod2 fuit ita cō-
gruens et duemēs ip̄i creatori. ip̄i repatori. et repabili re-
Rēco ad intel. p. hec est. Quia cū primū ¶ paracōi
pncipiū effectiū rex nō potuerit nec decuerit esse
nisi deū. et nō min2sit res aditas reparare q̄ in esse pduce
sicut nec min2 est bñ esse q̄ simplex esse. de cētissimū fuit
rex pncipiū repatm̄ esse deū summū. vt sicut om̄ia creaue-
rat p̄ verbū increatū/sic om̄ia curaret p̄ verbū incarnatū
Cū ergo deus om̄ia fecit potent sapiēter et optime seu
bñuolent. decuit vt sic repararet q̄ potētiā sapiam et bēni-
uolēciā osti deret. Quid aut̄ potētius q̄ diūgere extrema
summe distātia in vnā psonā. Quid sapiēci2 et dgruēci2
q̄ ad pfectoz tociz vniuersi fieret diunctō p̄imi et vltimi
verbi scz dei qd̄ est oīum pncipiū. et huāne nate q̄ fuit ul-
tima oīum creatarz. Quid bñuolēcius q̄ q̄ dñs p̄t serui
salutē accipiat formā serui. imo tāte bēm̄itatis est vt
mchil clemēci2 mchil bēm̄i2 mchil amicabil2 cogitari
possit. Cōuenētissimus ergo erat hic modus deo repato-
ri p̄t dīmēdā dīnam potētiā sapiaz et bñuolēciā. Rur-
sus/quia homo cadens in culpā auerterat et recesserat a
principio potētissimo sapiētissimo et bñuolētissimo. ideo
corruerat in infirmitatem ignorantiā et maliciam. ac per
hoc de spirituali effectus carnalis animalis et sensualis.

et ideo inceptus ad diuinam virtutem imitandam/ad lucem
cognoscendam/ad beatitudinem diligendam. Non hoc igitur quod homo
ab isto casu repararet agnoscendum fuit ut ei comedesceret
primum principium reddendo se illi noscibile amabile et imita-
bile. Et quod homo carnalis animalis et sensualis. non nouerat nec
amauerat nec sequeretur misericordia et similia. Ideo ad
eripiendum hominem de hoc statu. verbum caro factum est. ut ab
homine qui caro erat cognosci posset et amari. ac per hoc quod
homo deum cognoscet et amat et imitatur remediaret a morbo
peccati. Postremo quod homo reparari potest nisi recuper-
ret mentis innocentiam/dei amicitiam et suam excellentiem qua so-
li deo suberat. et hoc non potest fieri nisi per deum in forma ser-
ui. ideo agnoscendum fuit verbum incarnari. Excellentiem namque recu-
pare non potest nisi repator est deus. quod si mera creatura. tunc
homo esset mere creature subiectus. et sic non recuperaret sta-
tum excellentie. Amicitiam autem dei recuperare non potest nisi per
mediatore conuenientem. qui manu posset ponere in utrumque. et
utriusque pro forma esset. et utriusque amicus. et ideo sicut si
milis deo per diuitatem/sic similis homini per humilitatem. Inno-
centiam vero metis recuperare non potest nisi per satisfactorem
dignam. Et quod satisfacere non potest nisi deus pro toto huma-
no. nec genere debebat non homo quod non peccauerat. ideo agnoscendi
fuit humanum genus reparari per deum hominem natum de genere ade-
quato ergo excellenta recuperari non potest. nisi per repatorum
excellentissimum. nec amicitia reformari potest nisi per medias
torum amabilissimum. nec innocentia reacquiri potest nisi per
satisfactorem sufficietissimum. Excellentissimus autem repator
non est nisi deus. Amabilissimus repator non est nisi sit homo
Sufficietissimus satisfactor non est nisi sit pater deus et homo
et agnoscendum fuit noster repator incarnacionis. ut sicut genitus
humano in esse exierat per verbum increatam. et in culpa ceciderat
deserendo verbum inspiratum. sic a culpa resurgent per
verbum incarnatum.

De incarnacōe quātū ad vniōnē naturarū.

Circa ipm aūt verbū incarnatū tria nobis cōsiderāda occurruūt. scz vmo natarū. pleitudo carisma tū. et p̄fessio passionū p̄t redimēdū gen2huānū. Circa vniōnē aūt natarū hec tria cōsiderāda sunt ad intel ligēdū incarnacōis misteriū. scz opus modus et tps.

De ope incarnacōis dñi hec tenēda sunt s̄m fidē xpianā q̄ incarnacō est opacō trinitatis p̄ quā sit assumpcō car mis a deitate. et vmo deitatis cū carne. ita tñ q̄ assumpcō nō tñ est carmis sensibilis. s̄ etiā sp̄s rōnalis / s̄m potēcā am vegetādi sciēdi et intelligēdi. ita etiā q̄ vmo nō sit in vnitate nate s̄ psone. nō huāne s̄ dīne. nō assumente sed assumētis. nec psone cuiuslibet s̄ psone soli2 verbi. in qua tanta fit vmo ut quicqđ dī de filio dei dicat de filio hominis et eccluerso. h̄is tñ exceptis i q̄bus exprimit vmo

Recō aūt ad intel. p̄. hec ē **N**uel claudit negacō. q̄ opus incarnacōis nō solū est a primo p̄ncipio in quātū est effectuū in p̄ducēdo / v̄metiā in quātū est repa tuū in remediādo satisfaciēdo et recociliādo. Qm ergo incarnacō in quātū dicit aliquē effectū est a primo p̄ncipio qđ om̄ia facit rōe summe virtutis. et substācia virt2 et opacō vnicā est et indiuisa om̄imc de in tribus plomis h̄inc ē q̄ necesse est incarnacōis opacōz a tota trinitate manare. Quia v̄o est a primo p̄ncipio in quātū est repatiū remediādo. et totū genus humanū lapsum fuerat et viciatū. nō solū rōe aīe v̄xetā carmis. h̄ic est q̄ necesse fuit q̄ totū assumeret ut totū curaret. et qm nobis magis nota est ps carmis et magis a deo distat ut exp̄ssior fiat noīacō. et magis exprimat huiliacō. et pfundior ex plicet dignacō. h̄inc ē q̄ opus istud nō īmāatio s̄ īmātio nomiat. H̄ursus / q̄ est a primo p̄ncipio in quātū repatiū est satisfaciēdo. et satisfactio non fit nisi ab eo q̄ debet et p̄t. et nō dī nisi hō. nec p̄t nisi deus. optuit q̄ i satisfactōe si eēt cursus v̄tus q̄z nate scz dīne et huāne

Et quia impossibile est q̄ diuina nāta occurat cū alia/si
cut p̄s ad d̄stitucōz tercij vel q̄ ip̄a trāseat ī aliā nātāz
vel alia nāta translat ī ip̄am/ p̄pt̄ simplicitatē et immutabilitatē ip̄i2 p̄fectissimā. Hinc est q̄ deitas et humāntas nō vniunt ī vnitatē nāte nec accidētis. vniunt ergo
ī vnitate p̄sonae et ip̄ostasis. Et q̄ d̄ma nāta ī nullo sup
posito p̄ct̄ p̄sistere p̄ter q̄ ī p̄pria ip̄ostasi. ideo vno illa
nō potest esse ī ip̄ostasi seu p̄sona hōis s̄z dei. ac p̄ hoc p̄
illā vmonē primū p̄ncipiū ī vnā suaz ip̄ostasum fecit se
ip̄m suppositū huāne nāte. Et ideo t̄m vna est ibi p̄sona
litas et vnitas p̄sonalis ex p̄te sc̄z assumētis. Postremo
q̄m est a p̄imo p̄ncipio vt repat̄m recōciliādo. et recōci
liās est mediator. mediator aut̄ p̄prie duem̄t̄ dei filio. et iō
incarnacō. mediatoris nāq̄ est eē mediū īnt̄ hōiem et de
um/ad reducēdū hōiez ad d̄mam cognitōz ad diuinā cō
formitatē/ad diuinā filiacōz. nullū aut̄ magis decet esse
mediū q̄ p̄sonā que p̄ducit et p̄ducit q̄ est triū media p̄
sonaz. nullūq̄ magis decet reducē hōiez ad diuinā cog
nitōz q̄ verbū quo se p̄t̄ declarat qđ est vmbile carmi. si
cūt et verbū voci. nullū etiā magis decet reducē ad d̄for
mitatē q̄ eū q̄ ē imago p̄ris. nullūq̄ magis decet fieri fili
um hōis q̄ ip̄m filiū dei. Am ergo oīno idē est fili2 hōis
et dei rōne incarnacōis. et quecūq̄ sunt vni et eidē eadē
int̄ se sunt cadē. Hinc est q̄ necessario fit dūica cō ideo
matū nisi sit vocabulū ī quo aliqua repugnatia inclu
dat. sicut sunt illa ī q̄bus includit̄ respect2 vniōis vni2
nature ad altām. sicut vniiri incarnari assumē et assumi
vel negacō alicui2 cui2 oppositū altī op̄petit. sicut incipe
esse creari. et d̄similia ī q̄bus instatia fer̄t̄ d̄tra regulā p̄
habitā/p̄pt̄ cām p̄dictā. De incarnacōe quātū ad modū

O incarnacōe quātū ad modū hec tenēda sunt.
q̄ angelo nūciāte btissime virginī marie misteriū
incarnacōis pficiēdū ī ip̄a. virgo credidit app
eare et d̄sensit. sp̄us sanct2 ī eā supuemit ad sanctificādū

37

et fecūdandū, cui² virtute virgo decepit dei filium. virgo
pepit. et post p^{tū} virgo pmāsit. Cōcepit autē nō solū car-
nem. vixetiā carnē aiata. et verbo vītā nullo pctō ob-
noriatā/s; oīno sanctā et immaculatā. rōe cui²mater dei dī

Recit. et est dilectissima virgo maria
Recō autē ad intelli. p. hec est, qz incarnacō est opus
manās a primo pncipio īquātū est repatm̄ modo ḡruis-
simō. mō dūissimō. et mō ḡpletissimō. Decet em̄ eius sapiē-
tiā opari ḡrue. decet eius largitatē opari dūiter. et vir-
tutē opari pfekte. Qm̄ ergo ē a primo pncipio repāte mō
ḡruissimō. et ḡru2 modus est qz medicina ex opposito
respōdeat morbo. et repacō lapsui. et remediū nocumēto
cū genus hūanū lapsum fuerit p diabolicā suggestiōz. et
p ḡsensum mulieris decepte. vel gīa cōez ḡcupiscibile trās-
fundētē originale pctm̄ i prole. optuit ergo qz ecōtrario
esset angelus bonus suadēs bonū. et virgo credēs et cō-
senciēs ī bonū suasum. et caritas spūs sancti sanctificās
et fecūdans ad dceptū immaculatū. vt sic ḡtraria ḡtrariis
is curarent. ac p hoc sicut mulier p diabolū decepta. et
p virū ḡcupiscibilitē cogīta et corrupta trāffudit ī om̄is
morbū culpā et mortē. sic mulier p angelū erndita. et per
spiritū sanctū sanctificata et fecūdata/absqz om̄i corrup-
tione. tā mentis qz corporis. prole gnaret qz oībus ad ipam
venīetibus daret grām salutē et vitā Rursus/qz incarna-
tio est a primo pncipio repāte mō dūissimō. nam p verbū
incarnatū repat̄ lapsus homīnū et angeloz. vtpote cele-
stī terrestriū et homīnū lapsus repant̄ s̄m vtrūqz sexū.
vt medicamētū sit dūe omībus. decētissimū fuit qz ad ī-
carnacōis misteriū fieret ḡcursus/angeli mulieris et viri:
angeli vt annūciātis. mulieris virginis vt ḡcipiētis. viri
vero vt dcepte prolis. vt sic angelus gabriel esset nūci2
pīs eterni. virgo immaculata esset templū spūs sanctū.
proles dcepta esset ipa psona verbi. ac p hoc ī dūi repa-
tioni om̄io dūis fieret ḡcursus trium de triplici ierarchia

scz diuina angelica et humana. ad insinuandū nō solū trinitatē dei. veretia gñalitatē bñficij. et libertatē repatoris summi. et qm̄ liberalitas spūi sancto appriat. et sanctiificacō virginī in qua pacta fuit verbi dcepco. Hinc ē q̄ licet opus illud sit a tota trinitate. p applicacōz tñ dicat vgo dcepisse d spū sc̄to. Postremo/qm̄ ē a primo pñcipio repāte mō dpletissimo. hic ē q̄ in dcepcoē dpleco debita fuit i ple. fuit i dceptu. fuit et i vtute dcipiēte. qz dpleco debita debuit eē in prole. hic est q̄ in instati dcepcois nō tñ fuit semis incisio/veretia dsolidacō cōfiguracō. viuisificacō p aiam. et deificacō p deitatem vñtā. vt sic btissima virgo dei filiū vere dcipet ppter vñōem carnis ad deitatem mediāte spū rōnali/p quē tanquā p mediū dgruetie caro erat idonea ad vñonē. qz vō dpleco debuit eē in cōceptu cū ex quatuor modis tres modi pducēdi hominē pcessissent. prim⁹ nec de viro nec de muliere. sicut in adā. sc̄ds de viro sine muliere. sicut in qua. terc⁹ de muliere et viro. sicut in omib⁹ dcpiscētialit nat⁹. decuit ad dplementū vñuersi quartū modū introduci qui scz eēt de muliere sine semie virili/p virtutē opatoris summi. Qm̄ vō debuit esse dpleco in virtute. hinc est q̄ in dcepcone filij dei simul dcurrut virt⁹ innata matiā pparauit. virt⁹ infusa purificādo segregauit. virt⁹ increata subito pfecit qd̄ non potat a vtute creata nisi successiue fieri. et sic virgo bñssima maria mater fuit dpletissimo mō ipm dei filiū cōcipiendo absqz viro. fecūdāte spū sancto. quia em̄ in mēte virginis amor spūs sancti singularit ardebat. ideo in carne eius virtus spiritus sancti miracula faciebat. scz ptim excitāte. ptim adiuāte. ptim eleuāte nat̄az. iuxta qd̄ cōceptus ille mirabilis exigebat.

De incarnatione

Diquatū ad plenitudinē tpm.
E tpe vō incarnationis hoc tenedū est q̄ licet deusa pñcipio potuerit incarnari. voluit tñ nisi i fine seculoz pcedēte lege nāce et lege figure/p2p̄riarchas

18

et prophetas quibus et per quos fuit incarnationem remissa per
quos dignatus est incarnari tanquam in fine temporis et plenissimum
tudine. iuxta quod dicit apostolus ubi venit plenitudo temporis misericordie.

Res sit deus filius suus natus ex muliere factus sub lege. et
Dicō ad intellectum. per hoc est. Quia incarnationem est operis pri-
mū principii repantis. iuxta quod dicitur et auem scđm libertate
tempore auctoritate. scđm sublimitate remedii et summa integratē universi.
Nam sapientissimus artifex in agendo opera hec attēdit. Quā
tū libertas auctoritas. hoc requirit ut ad nichil trahatur in vita. sic
debuit deus genitus humanum reparare ut salutem iueneret/ qui vel
let querere salvatorem. qui vero nolleat salvatorem querere nec sa-
lute per desiderium morbum. Nullus autem querit doctorē nisi recognoscatur
se ignorantem. nullus querit adiutorē nisi recognoscatur
se impotenter. Quia ergo homo in principio sui lapsus adhuc
superbiebat in scientia et virtute. id promisit deus tempus legis na-
ture in quo auiceretur de ignorantia/ et per cognitionem ignoran-
tiā sed permanēte superbia virtute qua dicebatur non deest deesse
quod faciat. sed deest dressus quod iubeat. addidit legem preceptis
moralibus erudientiē et ceremonialibus aggrandizantē/ ut habi-
ta scientia et cognitio impotētia defugiat homo ad dominum misericordiam
et ad gloriam postulandam quod data est nobis in aduentu Christi. id
per legem scriptae et naturae subseq̄ debuit incarnationem vobis. Nam
quā sublimitas remedii requirit ut credat fides firmissima
et amet caritatem ardētissima tanquam misterium secretissimum
et saluberrimum. id agnoscitissimum fuit ut anno Christi aduentū
predicaret multa testimonia prophetarum tamen explicata in verbis quod
erat secretū fieret certū et indubitate ad credendū. Pre-
dictum est etiam multiplicia promissa et ardētissima desideria/ ut
promissum beneficium expectaret. expectatum differat. dilatatum
amplius desideraret. et diu desideratum ferueret amaret.
et gaudiosus suscipiat et sollicitus sanguinaret. Postremo quā in-
tegritas et perfectio universi requirit ut universa sint ordinata
quantū ad loca et tempora et hoc opus scđm incarnationis erat

perfec̄tissimū inter om̄ia opa dīma. Processus aut̄ dīz eē ab
imperfecto ad perfec̄tū et n̄ extra. Hinc ē q̄ opus illud de-
buit fieri in fine tpm vt sicut primū hō q̄ erat toc̄ū mū-
di sensibilis ornamētū, vltimo fuit aditus. sc̄ sexta die
ad d̄eplacōz toc̄ū mūdi sic sc̄dus hō toc̄ū mūdi repati-
aplemētū in quo primū p̄ncipiū diūgit vltimo. sc̄ de2 cū
hoie. homo fieret in fine tpm hoc ē in sexta etate q̄ est
etas apta ad exerciciū sapie/ad renūciacōe; occupie et ad
trāsitū a statu turbīmis ad q̄etem q̄ cm̄ia d̄petūt vltime
etati decursus mūdi p̄pt incarnacōz filii dei. Qm̄ ergo ad
uēt2 xp̄i fuit in tpe legis gr̄e et inhibicōe mie repmisse
et in p̄ncipio etatis sexte et hec oīa dicūt plēmitudinem
qr̄ lex gr̄e implet legē scripte. et solucō p̄missi implet p̄-
missiōz, et sexta etas rōe p̄fectōis senarij sonat in plēmitu-
dīmē. hinc est q̄ in aduētu filij dei dīr esse plēmitudo tē-
por̄. nō p̄pt hoc q̄ in ei2 at uētu tps firmat. s̄z qr̄ tpalia
misteria impleant. sicut antixp̄s nō debuit venire in p̄nci-
pio tēpis, qr̄ aduent2 eius n̄mis fuisset festinus. sic nec
differre vslq̄ in finē vltimū. qr̄ tūc n̄miū esset tardus. de-
cebat em̄ saluatorē int̄ tps morbi et tps iudicij. in medio
introduce tps remedij. decebat mediatorē qdā membro-
rū suor̄ p̄cedē/qdā sequi. decebat ductore tūc se p̄fectū
ostendē cū esset optūtas recurrēdi ad brauiū. et hoc est
in fine tpm. et int̄ tm̄iū et int̄ approximacōz ad finale iudi-
ciū. vt p̄ timorē iudicij stimulati et p̄ spem p̄mij attracti.
et p̄ p̄fectōz exēpli aīati vigorose et p̄fecte sequamur du-
cē de vñte i virtutē vslq̄ p̄uemam2 ad brauiū felicitatis
De plēmitudine gr̄e xp̄i q̄tū ad carismata i affectu **etne**

Dicit q̄ innotuit nobis verbū incarnatū quātū ad
vñmonē nataz. d̄siderādū est quātū ad plēmitudi-
nem carismatū sp̄ualiū. Circa que primo d̄siderā-
da est plēmitudo gr̄e i affectu. Deinde plēmitudo sapie in
intellectu. postremo plēmitudo meriti in ope et effectu.
De plēmitudine ergo gr̄e in affectu in xp̄o hec tenēda sunt.

q̄ in xp̄o a s̄ni d̄cep̄ōne fuit plenitudo om̄is gr̄e quan
 tū ad gr̄az singularis p̄sonae. quantū ad gr̄az caritatis et
 q̄tū ad gr̄az vniōis ita q̄ p̄ gr̄az singularis p̄sonae buit
 c̄is culpe imuitatē et q̄tū ad actū et q̄tū ad posse , q̄
 nec peccauit nec p̄c̄im h̄re potuit. p̄ gr̄az aut̄ vniōis dis
 gn̄is est nō tm̄ felicitate glorie. v̄metiā adoracōne late q̄
 est cultus reuerētie soli deo debite. p̄ gr̄az v̄o capit̄is in
 fluit motū et sensum in v̄muersos q̄ ad eū accedit vel p̄
 fidē rectā vel p̄ fidei sacramēta sive aduentū ei⁹ p̄cslee:
 rint sive subsecuti fuerint. nā et qui p̄ibant et qui seq̄ban

Retur clamabāt csar na filio dauid

Ratio aut̄ ad intel. p̄. hec ē. q̄ repacō est opacō pri
 mi p̄ncipii. ita q̄ oīs gr̄a ab ip̄o manat s̄m liberalitatē
 et ad ip̄m refert s̄m deformitatē. iō opt̄ q̄ siat p̄ gr̄am
 et deformitatē. gr̄a em̄ et manat a deo liberalit̄ et redi-
 dit hoc ie⁹ deformē. q̄m ergo repatiū p̄ncipiū p̄ gr̄az re
 pat et oīs res pleni⁹ et p̄fecti⁹ est in suo fonte et origie/
 q̄ alibi. necesse est q̄ in p̄ncipio nr̄o reparatiuo. sc̄r̄o
 dño fuerit oīs gr̄e plenitudo. et q̄m repatiū p̄ncipiū
 repando nō tm̄ tenet rōe⁹ p̄ncipi⁹/v̄metiā medi⁹ et extre-
 mi. Extremi quid̄ in satisfaciēdo/medi⁹ in recōciliando.
 et p̄ncipi⁹ in sup̄influēdo. iō necesse ē q̄ i xp̄o fuerit ple
 nitudo gr̄e rōne extreme satisfaciētis/medi⁹ recōcilians
 tis/et p̄ncipi⁹ sup̄influentis. q̄m ergo extremū ad satisfac-
 iend̄ idoneū necesse est eē deo placens. ac p̄ hoc ab om̄i
 p̄ctō p̄fecte imune. et hoc nō p̄t eē nisi p̄ donū gr̄e d̄me
 in aliquo hoie. necesse fuit ponē in xp̄o gr̄az ip̄m sanctifi-
 catē et d̄firmatē quā vocam⁹ gr̄az singularis p̄sonae. Kur:
 sus q̄m medi⁹ ad recōciliand̄ duemēs nō est nisi habeat
 in se vtranq̄z načaz sup̄iorē et inferiore coadorabilē et ad
 orantē. et hoc fieri nullo mō p̄t nisi p̄ summi dei gr̄az et
 ḡtuitā vniōnē. iō necesse est in xp̄o ponē gr̄az sup̄ om̄em
 gr̄az et om̄oda reuerētia venerādaz q̄ vocam⁹ gr̄az v̄m
 om̄is rōne cui⁹ xp̄us h̄c est super oīa bñdictus deus et iō

cultu latrie venerandus. Postremo qz pncipiū ad influendū efficax nō ē n̄ hēat in se plēnitudinē fontalē et originalē q̄ nō tñ est plēnitudo sufficiēcie/sz etiā suphabū dācie. iō necesse fuit verbū incarnatū esse plenum grē et vitatis ita q̄ de plēnitudinē eius accipe valeat vniuersi iusti, sicut vniuersa membra. a capite recipiūt influētiā mot⁹ et sensus xp̄t hoc vocat hec grā/grā capitis. p eo q̄ sicut caput bz i se sensuū plēnitudinē et ceteris mēbris ē a formē/ceterisq; p̄sidet/ac ceteris bñficiū p̄stat influēcie q̄ ip̄i capiti dñectunt̄. sic xp̄us hñs in se grē suphabūdātiā et nobis dñilis i naçā p̄ ceteris sanctiis et iustis ceteris q̄ ad ip̄m accedūt. p̄stat bñficiū grē et sp̄us p̄ q̄ fit sensus et mot⁹ in sp̄ualibus. Et qm̄ ad ip̄m accedēd̄ est p̄ fitē vel p̄ fidēi sacramētū et fides xp̄i eadē est in p̄teritis pñti bus et futuris. iō rō influendi in xp̄o pñm respectu oīm tā p̄teritor̄ q̄ pñtu q̄ futor̄ in xp̄m credenciu et in ip̄o regnator̄ q̄ p̄ fidē copulat̄ xp̄o et p̄ grāz influētē fuit mēbra xp̄i et tēpla sp̄us sancti. ac p̄ hoc filii dei patris cōn̄exi adiunicē p̄ indiuisibile vinculū caritatis q̄ sicut di stancia locor̄ nō diuiñit̄ sic nec diurmitate tpm sepāt. Ac p̄ hoc oīs iusti vbiçūq; sunt et qñcunq; fuerūt vñū efficiūt corpus xp̄i misericōdū sensum et motū suscipiēdo ab uno capite influēte szm fontalē radicalē et originalē p̄ le mitudinē oīs ḡcie in ip̄o habitat̄ sicut in fonte

De plēnitudine sapie in intellectu
E plēnitudine vō sapie xp̄i i intellectu hoc tenē dū est q̄ in verbo incarnato xp̄o scz dño nostro fuit oīs sapie plēnitudo nō solū q̄tu ad cognitā. v̄metiā quantū ad cognoscēdos modos et differētias. In xp̄o nāq; fu it cogcō sempiternalis ex pte deitatis. cogcō sensualis ex pte sensualitatis et carnis cogcō sciēcialis ex pte mentis et sp̄us et hec fuit triplex. scz q̄da; p̄ naçā; q̄dam p̄ ḡcia; q̄da; p̄ gloriā. vnde sapiam habuit et vt de2 et vt hō. et vt dphensor/et vt viator. et vt illuīat̄ p̄ graciam

16

et ut recte format² p nataz. et ita i vniuerso fuerūt i xpō
quinq^z modi cognoscēdi. Prim² est s̄m dīma; natam/et
hoc mō cognouit oia actualia et possibilia. finita et infi
nita cognicōne actuali et dphensua. Secundus p gloriā et
hoc mō cognouit oia actualia et finita cogcione actuali
et dphensua. Infinita vō nō nisi forte cogcione hītuali
vel excessiua. Tercius p grāz et hoc mō cognouit om̄ia
spectatiā ad humām ḡnis redēpcionē. Quart² est scdm
integrā natam cuiusmōi fuit in adam. et hoc mō cognō
uit om̄ia q̄ spectat ad vniuersi dſtūtūcōez. Quint² est se
cundū sensibilē expienciaz. et hoc mō cognouit ea q̄ rem
unt ad organa sensiū. scdm quē modum dī q̄ didicit ex

Rbiis q̄ passus est obedientiam
Actio ad intel. p. hec est. qz sicut repatuī pncipii ē
nos reparare p liberalissimā grāz. sic etiā p puidissimā sa
pienciā. Qd em̄ s̄m ordīnē sapie & ditū fuit. nō pōt absqz
luce et ordīne sapie reparari. et iō sicut xp̄us immuniſ eē
debuit ab om̄i culpa sic elongatus debuit eē ab oī igno
rācia. ac p hoc totalit̄ replet² luce supne sapie et circū
fulgētia. quappter cognicōez pfectā habuit s̄m vtranqz
nataz et potentia cognoscituā. et s̄m om̄ez rex existēci
am. qz ergo res hīt esse in eterna arte. i hūana mente. in
pprio ḡne. necesse fuit xp̄m h̄re hanc triformē cogcionez
rex. Quia vero res pōt duplicit cognosci in arte. scz ab
ipo artifice vel ab alio arte attemplante. Similit h̄z du
pliciter esse et cognosci in mēte/ppter acqſicōez q̄ xp̄o nō
dpetit ppter imperfectōez. vel s̄m habitū innatū/vel scdm
habitū infusum. Hic ē q̄ ad pfectā sapie plenitudinē ne
cessariū fuit quinq^z mōs pdictos repire in xp̄o deo et ho
mīne vt in arte eterna cognoscat res et p nataz deitatis
et p gloriā dphensiois. In mēte aut̄ sua p habitū nataz
lē et innatū sicut cognouerūt adā et angeli. et p habitū
gtuitū infusum. sicut sancti dei p spūm sanctū illuminati.
In pprio vō ḡne cognoscēt via sensus mēorie et expiētie

q̄ in nobis facit rem incognitā cognosci. in xp̄o aut̄ rem cognitam scđm vñ modū cognosci fecit. secundū aliū mod̄. H̄ic aut̄ in dīma substancia virt̄ et opacio ē immēsa. H̄ic est q̄ s̄m primū modū qui ē p nataꝝ deitatis in finita actualit̄ ḡphendit. quodā em̄ ineffabili mō summe infinito. om̄is infinitas eius ē finita. q̄ vero createꝝ quā tūcunq; sublimate. finita est substācia. potēcia. virtus et opacio/ ita tamē qđ mens hūana nō quiescit nisi in bono infinito. nec tñ illud pprie ḡphendit. q̄ infinitū nō ḡphēdit a finito accepta ḡphensione pprie. H̄ic ē q̄ quantū ad s̄m modū cognoscendi aia xp̄i p gloriā ḡphensionis capit quantūcūq; pōt cape nata finita p bonū infinitum beatificata cui ē summe vñta. ac p hoc ad finita se extēdit actualit̄ ḡphendēdo. Qd infinita vero non nisi forte habitualit̄ vel q̄si excedēdo. nō em̄ pōt aia equari vbo nec in sciēcia nec i aliquo alio. Rursus q̄ grā maxime respicit opus repacōis. h̄ic est q̄ scđm tertīū mod̄ cognoscēdi p grā pfectissimā cognouit xp̄us om̄ia q̄ spectant ad repacōz hūane nate. longe exceilētius et melius q̄ aliq; pphetan̄ vel etiā angelor̄. Amplius q̄ nata hois bñ insututa nata erat om̄ibus creat̄. s̄ pesse et ipas noscētanq; eas q̄ debebant sibi serueri sicut patuit in primi homīs adicōne. H̄ic est q̄ quantū ad quartū modū cognoscendi cognouit xp̄us om̄ia q̄ spectat ad mundanam machinā ḡstruēdāz longe exceilētius q̄ adam. Postrēo q̄ sensus nō est pceptiñ rex/nisi p obieciū pfectiā. H̄ic est qđ quātum ad cognicōnem sensitūā/nō simul cognoscēbat om̄ia. sed mō hoc/mō illa iuxta q̄ oportunū erat ad repacōneꝝ hūam gñis faciēdam.

O De pfectōne meriti in effeclu
E plenitudine vero meriti xp̄i hoc tenendum est qđ in xp̄o dño fuit om̄is meriti pfectio et plenitudo. Primo quantum ad eum qui merebat. quia nō tm̄ erat homo. vmetiā deus. Scđo quantū ad tēpus in quo

merebat. quia ab instāti dcepcois usq; ad horā mortis.
 Tercio quātū ad id p qd merebat. qz p pfecissimū habi
 tū caritatis et pfecissimū exercicū virtutis. in orādo in
 agēdo et in paciēdo. Quarto quātū ad eū cui merebat.
 qz nō tm sibi vexetiā nobis. imo omib; iustis. Quinto
 quātū ad id qd merebat nobis. qz nō tm gloriā/vexetiā
 grām et remā. non tm gloriā spūs sed etiā stolā carmī.
 et apcoz ianue celestis. Sexto quātū ad id qd merebat
 sibi. qz licet n̄ meret glorificacōz mētis quā iā hēbat. me
 rebat tm glorificacōz corporis et aceleracōz resurrectōis.
 et clarificacōz sui noīs. et dīgtatē iudicarie ptātis. Se
 ptimo quātū ad modū quo merebat. Cū em̄ triplicit̄ dī
 aliquis mereri. vel de indebito faciēdo debitū. vel de de
 bito magis debitū. vel de debito uno mō faciēdo debitum
 alio modo. Omib; hijs modis meruit nobis. et t̄cio tm̄
 mō sibi. faciēte hoc plenitudo grē spūs sancti. p quā sīk
 spūs erat beat⁹ et i statu merēdi. ita qz sup ei⁹ meritum
 omia merita nostra habēt fundari.

Beo aut ad intel. p. hec est. cū in pñcipio repatiuo
 xpo scz dño nr̄o. necessario fuerit plenitudo grē et sapie.
 que sunt nobis origo recte et sancte viuēdi. necesse ē qz
 in xpo fuerit plenitudo et pfecitio om̄is meriti. s̄m omnē
 modū plenitudis. Quia em̄ in xpo fuit plenitudo gracie
 vniōis p quā erat de⁹ et hō ab instāti dcepcois. h̄ns glo
 riā dphēnſicis et motū li. ar. Hinc est qz necessario fuit
 pfecitio meriti. et quātū ad excellētissimā dignitatē me
 rentis. et quātū ad celerrimā oportūitatē t̄pis. Rursus/
 qz fuit i eo plenitudo grē singularis psone. p quā habuit
 firmā caritatē. et om̄is vtutes pfecitas quātū ad habit⁹
 et exercicia. necesse fuit qz in eo fuerit plenitudo meriti.
 quātū ad id p qd attingit mereri. cui⁹modi est radix cari
 tatis. et actus multiplicis nobilitatis. Ampli⁹. qz fuit in
 eo plenitudo grē capitū. hinc est qz plenitudinē habuit
 meriti. nō tm respectu sui. s̄ etiā nostri quibus sicut omia

spūalia que habem⁹ infudit rōe deitatis sic meruit rōne
assumpte huāmitatis. siue sint bona stat⁹ pñtis siue etne
felicitatis. Postremo/qr tantoꝝ carismatū plenitudo ne
cessario ponebat i xp̄o summā et pfectā felicitatē s̄m sui
ptē supioreꝝ. lic⁹ disp̄latiue ap̄t nos eēt in statu vie. hic ē
q̄ pfectoz habuit meriti quātū ad id qđ meruit sibi. qr n̄
gloriā et btitudinē aie dcreatā. q̄ natālit i ip̄o oīne meri
tū aīibat. s̄ solū illa cū qbus stat⁹ rie stare nō potat. si
cū stolā corporis cū clarificacōe siue excellētissime dīgtatis
hic ē q̄ pfectoz habuit meriti quātū ad mod̄ meredi. qr
em̄ i ip̄o ab instāti dcepcois fuit pfectissima pleitudo. sta
tim oīa meruit q̄ potuit mereri respectu sui. ac p hoc de
debito vno mō facere pōat debitū alio mō. De indebito
aut̄ debitū vel de debito magis debitū face nō potuit sibi
qr nullo mō potuit in sanctitate pficē. cū a pñcipio esset
sanctissim⁹. fecit tñ hoc nobis qui merito ipius iustifica
mur p grām. pficam⁹ in iusticia. et p eternā gloriā corona
mur. ac p hoc in merito xp̄i radicata sunt oīa merita nrā.
siue satisfactoria pene siue meritoriarite etne. qr nec ab
offesa summi boni digni sum⁹ absolui. nec imēsitatē etni
pmij digni sum⁹ luc̄ri. n̄ p meritū hoīs dei. cū dicē possu
mus et debem⁹. oīa opa nrā opat⁹ es in nobis dñe. Ip̄e
in quā ē dñs cui ppheta dicit. Dixi dñe de⁹ me⁹ es tu/qm̄
bonoz meoz nō eges. **D**e passiōe xp̄i quātū ad sta

DOstq̄ aut̄ circa verbū incarnatū **R**tu paciētis.
osiderata ē vmo načaz. osiderata ē n̄lom̄n⁹ ple
nitudo carismatū. Deinde osiderāda est tolerātia
passionū. circa quā osiderād⁹ ē stat⁹ paciētis. scđo mod⁹
paciēdi. tercio exitus passiōis. **D**e statu vō paciētis hec
tenēda sunt. scz q̄ xp̄us assumpſit nō tñ humanā načam
s̄ etiā defectus circa načam. Assumpſit em̄ penalitates
corpales vt famē situm et lassitudinē. Assumpſit etiā spe
ciales vt tristiciā et gemitum et timorē. nec tamē omnes
corporales assumpſit. sicut sunt defectus egritudinum

111

m̄tiformiū nec oēs spūales sicut sūt ignorācia et rebelliōes carm̄is ad spūm̄. nec qualitcunqz. qz sic necessitatē paciēdi suscepit vt tñ nichil pati possit iuite. nec s̄m volūtate dimitatis. nec s̄m volūtate rōis licet passio fuerit d̄t volūtate sensualitatis et caris sicut exprimit ōo salz

Ruatoris/nō sicut ego volo s̄; sicut tu vis

Dic̄ aut̄ ad intel. p̄. hec ē. qz cū primū p̄ncipiū re : patiuū m̄ recōciliando necessario h̄eat mediatoris offiz ciū. ideo necesse ē q̄ h̄eat duementiā cū p̄troqz extremo rum nō solū q̄tum ad natāz. v̄metiā q̄tum ad ea q̄ sunt circa natāz. Qm̄ ergo deus ē iustus bon2 et beat2 imor talis et impassibilis. homo v̄o lapsus ē peccator et mi ser. passibilis et mortalis. necesse fuit mediatorez dei et homīm/vt poss̄ homiez reducere ad deum cū deo duicare i iusticia et in beatitudine cū hoie v̄o in passibilitate et mortalitate ut sic b̄ndo mortalitatē trāsseuntē et beati tudinē p̄manētem hoiez reducēt d̄ p̄senti miseria ad vi tā beatā. sicut eōtrīo angelus mal2 b̄ndo imortalitatem cū miseria et iusticia fuit mediator faciēs cadē in culpā et miseriā p̄ suggestiōz suā. qm̄ ergo xps mediator debuit b̄re incētiā et b̄titudiez fruicōis cū mortalitate et passi bilitate. Hic est q̄ sit debuit cē viator et ḍphēzor. De oī ergo statu aliqd̄ habuit in se s̄m q̄ dī aliqd̄ assump̄isse de statu inocētie. p̄ciū imunitatē. de statu naſe lapse mortalitatē. de statu v̄o gloie beatitudinē frnicōis p̄fecte. Rursus qm̄ penalitates viciose sicut sunt illa quatuor ppter p̄ctm̄ originales inficta. scz ignorācia. infirmitas. malicia. et avaricia stare nō p̄nt cū p̄ feclissimā inocētie. Hic ē q̄ has nec assumere debuit n̄ c̄ assump̄sit. qz v̄o pe ne q̄ sunt exercitatiō v̄tutis p̄fecte et testificatiōe būam tatis v̄e nō simulate potissime ille sunt q̄ respiciūt natāz nrāz in dī. sicut famēs et sitis in absēnciā alimēti. tristitia et timor in p̄sentiā nocūmēti. Hic est q̄ has nec assu mere debuit et assump̄sit. Postremo qz nullus innocēs

debuit iuritus pena aliquā sustinere. et hoc erit de ordi-
nem diuine iusticie. nullus etiam mortalis vult mori et
suum appetitū natūrā. quod naturaliter refugit morte. Hinc est quod
Iesus debuit hunc homini penalitates. ita tamen ut nichil posset
pati iurite secundum regnum. non solum propter beatitudinem et dei-
tatem omnipotētem sibi unitam per quam poterat repellere omnia.
sed etiā propter perfectissimā innocentiā propter quam suum
ordinem naturalis iusticie nichil permittit pati iurite. sic
etiā patet ut etiā hoc esset opera naturale inclinacione
et appetitu natūrā/qui est in sensualitate/et in carne. Et
hinc est quod Iesus oras secundum rorem. voluntate carnis ex-
primebat. qua passionem refugebat cum dicebat trahere a
me calix iste. voluntate tamen romis voluntati prīmis conforma-
bat/et appetitu carnis proponebat cum dicebat. non mea vo-
luntas sed tua fiat. et sic una voluntas non erat alteri o-
traria. quia secundum voluntatem dominaz quod iustū erat voluit
suum voluntate romis iusticie desensit sed secundum voluntate carni-
mis penā recusavit. sed tamen iusticiā non accusavit. et sic unaquaeque
voluntas quod suū erat operabatur/et quod ad se pertinebat sequi-
batur. voluntas scilicet domini iusticiā. voluntas rationalis obediētiā
voluntas carnis natūrā. ac per hoc non erat in Christo collucta-
cio et repugnātia. sed pacata ordinacō et tranquillitas ordi-

De passione Christi quantū ad modū paciendi nata

Omō autē paciendi hoc tenendum est quod Iesus.
scilicet passus est passione gualissima. passione acer-
bissima. passione ignominiosissima. passione interē-
ptoria. sed vivificativa. Passione inquam gualissima. quantum
ad natūrā humana. non solum secundum omnia membra corporis pīci-
palia. unitā secundum omnes aīe potentias. licet nihil pati possit
secundum diuīnam naturam. Passus est etiā passione ac-
cerbissima. quia non solum dolendo ut paciens per vul-
nera. sed etiam condolendo ut dpaties. propter nostra delicta
Passus est etiā passione ignominiosissima. et propter patibulum
crucis/que erat suplicium pessimum. et propter dorsum iniquorum

43

videlicet latronū. cum quibus erat deputat. Passus est
etiam passione intemperioria / p se pacōem anime a corpe.
salua tamē vīmone vtriusq; cum deitate. Anathema em̄ ē
qui dicit dei filiū naturā quā assumpsit semel. aliquā relis

Rquisse.

Recō aut̄ ad intelligētiā p̄dictor̄ hec est. quia repa-
tīū p̄ncipiū sicut ordīnate prodūxit sic et ordīnate debu-
it repare genus humānū. sic etiā repare debet ut salua-
fit libertas arbitrii. salu2 sit nichilomin⁹ honor dei. salu2
etiā ordo regim̄is vīuersi. Quia ergo repare debuit sal-
ua libertate arbitrii. repauit dādo exemplū efficacissimū.
Exemplū efficacissimū est illud qđ viuificat et informat
ad culmē virtutū. nichil aut̄ magis informat hominē ad
virtutē qđ exemplū tolerādi mortē / p̄ter iusticiā et obe-
diēciā diuinā. morē inquā nō quācūq; sed penalissimā.
Nichil vero magis incitat qđ tota benignitas qua p no-
bis altissimus dei fili⁹ absq; n̄ris meritis imo cū multis
nostris demeritis posuit suā aīam. que benignitas tāto ma-
gis ostēdit quāto p nobis abiectōra et grauiora sustinu-
it anima eius et pati voluit. Deus em̄ qui p̄prio filio suo
nō p̄cepit / sed p nobis oībus tradidit illū. quō nō om̄ia
cū illo nobis donavit. ex quo inuitamur ad ip̄m amādū.
et amatū imitādū. **N**ursus / qr̄ repare debuit saluo beno-
re dei. id eo repauit offerēdo obsequiū satisfactoriū. Est
aut̄ satisfacē. debitū deo honorē impendē. honor aut̄ deo
subtraci⁹ p supbiā et inobediam respectu rei ad quā hō
restringit. nullo mō meli⁹ restituīt qđ p huiliacōz et obe-
diēciā ad eā iē ad quā nullaten⁹ tenet. **N**ī ergo ihesus
x̄pus inquātū deus equalis erat patri in forma dei. inquā
cum homo / innocēs. nullaten⁹ erat debitor mortis. semet
ip̄m erinamuit et factus est obediēs vīsq; ad mortē. Ex-
soluit deo que nō rapuit p obsequiū satisfactōis pfecte.
et obtulit sacrificiū summe suavitatis pro pfecta dei pla-
catione. Postremo / quia reparare debuit saluo ordīne

regis vniuersi. ideo per remediū cōuenientissimū repauit.
Cōuenientissimū aut̄ est vt d̄traria d̄trariis curent. quia
ergo homo volens esse sap̄es vt deus peccauit in ligno
retito volēs delectari. ita q̄ inclinat̄ est in libidinē ere-
ctus in p̄sumpcōz. ac p̄ hoc totū genus humanū infectū ē
et p̄didit immortalitatē. et incurrit debitā mortē. Hinc ē
q̄ ad hoc q̄ homo reparet. cōuenienti remedio deus fa-
ctus homo voluit humiliari. et in ligno pati. et d̄tra vni-
uersalē infectōem pati gñalissima passione. d̄tra libidinē
passiōe acerbissima. d̄tra p̄sumpcōem passiōe ignomino-
sissima. d̄tra mortē debitā et iuitā pati morte non iuita
sz volūtaria. Quia ergo gñalitas corrupcōmis infecerat
in nobis/ non solū corpus et animā. sed etiā omnē corporis
partē et omnē anime potēciā. Hic est q̄ x̄pus passus est
in omnī corporis pte. et i omnī potēcia anime. et in supioq̄
porcōne rōms que summe in deo delectabat vt rō. et p̄t
vnicnē sui ad supius. et summe paciebat vt natura. et p̄t
diunctōem ad inferius. q̄ x̄pus erat viator et d̄phensor si-
mul. Rursus/ quia libido vehementer infecerat in nobis
animam et carnem. et quātū ad carnalia et quātū ad spi-
ritualia p̄ctā. hic est q̄ x̄pus acerbissima passiōe passus
est i aia. et quia i carne erat maxima equalitas d̄plexio-
nis. et pfecta sensuū viuacitas. in anima vero summa ca-
ritas ad deū. et summa pietas ad proximū. hic est q̄ vt-
q; dolor fuit intētissimus. Amplius/ quia tumor supbie
aliqñ d̄surgit interi2 ex p̄sumpcōe. aliqñ exteri2 ex ostēta-
tione et aliena laude. ideo ad remediandū omnē supbiā
x̄pus passus est s̄m vtrūq; genus ignominie. et i se paciē-
te et i omittatu quē habuit i passiōe. Postrēo/ quia hec
omia non attingebat diuinā natam i passiōe sed solū hu-
manā. hinc est q̄ i morte x̄pi sic facta est diuisio anime a
carne vt tamen salua esset vmitas x̄sone. et vmo tam car-
nis q̄ anime cum deitate. Et quia vmo anime cum cor-
pore facit hominē et facit viuū. hic est q̄ x̄pus nō fuit hō

44

in illo triduo. licet anima et caro unita essent cum verbo
Vnde quia mors in humana natura non potuit mortem inducere
in personam que semper fuit viua. ideo mortua est mors in vita
et per Christum in morte absorpta est mors in victoria. et princeps
mortis dericitur. ac per hoc hominem a morte et causa mortis. per meri-
tum mortis Christi tanquam per remedium efficacissimum liberatur.

De passione quam ad exitum passionis.

Exitum passionis Christi et fructum hec indubitanter te
neda sunt scilicet quod a via Christi post mortem descendit ad
infernum sive ad limbum. ad liberacionem non omnium sed eorum qui in
ter membra Christi decesserunt per fidem viuam vel per fidem sacra. per
hoc terciam die resurrexit a mortuis resumendo corpus quod
prius vivificauerat. sed non tale quale prius fuerat. quod cor-
pus fuit passibile et mortale. postquam autem resurrexit im-
passibile et immortale viues perpetue. Deinde post. xl. dies
ascendit ad celos. ubi super omnem creationem exaltatus sedet ad
dexteram dei patris. quod dictum intelligit non quam ad situm quod
non ducit deo patre. sed quam ad excellenciam bonorum. quod scilicet re-
sedit in personis bonis patris. Postremo in die clavis. x. die
bus misit in apostolos promissum spiritum sanctum per quem congregata est etiam ecclesia. multitudine gentium. et ordinata secundum diuersas distributiones officiorum et graciarum.

Ratio autem ad intellectum. hec est. quia sicut Christus in quaestu
personae increatum perfectissime creata formauit. sic in quaestu
in carnatum omnia perfectissime reformare debuit. Dicitur
enim perfectissimum principium opus non dimittere citra perfectum. de-
buit ergo repatorum principium reparacionis humanae remedium
ducere ad perfectum. Ad hoc autem quod esset perfectissimum operari
quod esset sufficietissimum et efficacissimum. Quia ergo suffici-
tissimum ideo se erexit ad celestia terrestria et infernalia.
Quia ergo per ipsum sunt infernalia recuperata. terrena re-
mediata. celestia reintegrata. ita quod primus homo fecit per
venientiam. secundum per gloriam. tertium per gloriam. id post passionem a via
descendit ad infernos ad liberandum in inferno detentos.

W
Deinde resurserit a mortuis/ad viuificādū in p̄ctis mor
tuos Ascēdit ad celos reducēdo captuitatē/ad reintegn
dū iherusalē celestē. Misit sp̄m sanctū/ad edificādū ihes
usalē terrestre. que oīa necessatio d̄secunt et exigunt ad
repacōis huāne sufficiētā Rursus/qz remediū illud fuit
efficacissimū.tā in eos qui xp̄i aduentū p̄cesserūt/qz in eos
qui sequunt. qui tñ ad ip̄m xp̄m accesserūt et accedūt. et
eius mēbra fuerūt et sunt. Tales aut sunt qui adherēt ei
p fidē spem et caritatē. ideo remediū illud efficaciā h̄re
debuit. primo in eos qui in xp̄m crediderūt. credēdo spe
rauerūt. et sperādo amauerūt. ac p hoc statim ad īferos
debuit descendere ad ip̄oz liberacōz. vnde apta ianua ce
li p xp̄i passiōz qui satisfaciēdo amouerat trūpheā immu
tādo s̄niā diuinā. eripuit de īferno oīa sua mēbra. De
buit etiā h̄re efficaciā p̄cipuā in eos q xp̄i aduentū secū
tur. vt attrahēdo ad fidē spem et caritatē. tandem ad glo
riā p̄duceret celestē. Ut ergo edificaret ad fidē quā cre
dim⁹ xp̄m vez hoiez et vez deū. quā credim⁹ eu volūis
se nos redimē p mortē. et ad vitā nos reduce post p re
surrectōz. ideo volūit resurget ad vitā īmortalē/intie
cto tñ spacio t̄pis debito. scz. xxi. horaz. in quo ostend
it qz vere mortu⁹ fuit. nec magis accelerare/ne si cicius
resurget crederet qz nō vere mortu⁹ fuisset/z se mortu⁹
funxisset. nec ampli⁹ differre/ne si semp iacet in morte cre
deret impotē. et qz nullos posset ad vitā reuocare. ideo
qz resurserit tercia die. Amplius vt erigēt ad spem ad ce
lestē ascēdit gloriā quā speram⁹. z qz spes nō orit nisi ex
fide immortalitatis future. ideo nō statim ascēdit z spa
cio diez intecto. in quo p multa signa et argumēta verā
astruet resurrectōz p que a mīm solidaret in fide. et sub
leuaret ad sperēdā gloriā celestē. Postremo vt inflāma
ret ad caritatē misit sp̄us sancti ignē in die penthe. et qz
nullus hoc igne replet nisi qui qrit petit et pulsat. cū in
stanti et importuno sp̄ei desiderio. ideo non statim post

45

ascensiōem misit/s; intecto. x. diez spacō in quo discipu-
li ieiunātes orātes et gemētes disposuerūt se ad spūs san-
cti recepcōz. ac p hoc sicut debitā seruauit horā in paciē-
do sic in resurgēdo sic i ascendendo i celū. sic i mittēdo spi-
ritū sanctū. et ppter fūdācōz triū v̄tutū p̄dictaz. et ppter mul-
ta mīsteria que i hijs t̄pibūs implicant̄. Et qm̄ spūs san-
ctus qui caritas ē. et p caritatē habet̄ est oīum origo ca-
rismatū. ideo cū descēdit spūs sancti effusa est plenitudo
carismatū ad corpus xp̄i mīsticū d̄summatū. Et qz diuer-
sa mēbra debent esse i corpē pfecto. et diuersorū mēbroz
diuersa officia et exercicia. et diuersorū officiorū diuersa
carismata. Hic est qz vñ dat̄ p sp̄m sermo sapie. alij ser-
mo sciēcie. alij fides. alij grā sanitatū. alij opacō virtutū
alij p̄fēcia. alij discrecō spirituū. alij ḡna l̄nguaꝝ. alij
m̄t̄pretacō sermonū. que om̄ia opat̄ vñus atqz idē spūs
diuidēs singulis p̄t vult s̄m suā liberalissimā p̄uiden-
ciā et p̄uidentissimā largitatē.

Ināpit quīta ps De grā spūs sancti **D**e grā inquā-
tū est donū diuīm̄t̄ datū. **C**ap̄lm̄ primū
Ostqz tractatū ē de m̄carnacōne v̄bi qz est
origo et fons om̄is domi ūtuiti/dicēda sunt
aliqua de grā spūs sancti. qz nobis quadru-
plicit̄ d̄sideranda occurrūt. Primo inquātū
est donū diuīm̄t̄ datū. Scđo in opacōe ad li. ar. Ter-
cio in opacōe ad habitū v̄tutū. Quarto in opacōe ad ex-
ercicia meritoꝝ **D**e grā ergo inquantū est donū diuīm̄t̄
datū sunt hec tenenda qz ipa est donū qz a deo immedia-
te donat̄ et infundit̄. et cū ipsa et in ipsa dat̄ spiritū san-
ctus qui est donū m̄creatū optimū et pfectū. qz descēdit
a p̄re lumīnū p verbū m̄carnatū s̄m qz iob. in apoc. flu-
viū splēdidissimū ad modū cristalli vidit pcedē de sede
dei et agm̄. Ipsa m̄chilom̄mus est donū p qd̄ aīa pficiē
et efficit̄ sponsa xp̄i filia pris etm̄ et templuz spūs sancti.
qd̄ nullo mō fit nisi ex d̄ignatia d̄descēsiōe et d̄descēsiua

dignatione maiestatis eterne p donū grē sue. Ipa dem
qz est donū qd animā purgat illuminat et pficiat riuifi-
cat reformat et stabilit eleuat assimulat et deo iūgit. ac
p hoc acceptabilē facit ppter qd illud donū huiōi gratia

Regratū faciēs recte dī et debuit appellari.

Ncō aut ad intel. p. hec est. qz cū primū pncipiū p-
ductum p sua summa bīuolēcia fecit spm rōnale/capacē
beatitudis etne. et repatiū pncipiū capacitatē illā infur-
matā p pctm. repauit ad salutē eternā. et beatitudo dī:
stū m hñdo summū bonū. et hoc est deus. et bonū excellēs
imporconabilit omnē hūam obsequij dignatē. null2 oī:
no ad istud summū bonū dign2 est puenre/cū sit om̄no
sup oīns limites nate. n̄ deo ddescēdēte sic eleuat ipē su-
pra se. deus aut nō ddescēdit p sui essenciā incōmutabilē
s; p influēciā ab ipo manatē. nec spūs eleuat supra se p si-
tū locale/s; p habitū deiformē. ideo necesse est spūi rōna-
li vt dign2 fiat eterne bticūtis qz p ticeps fiat influēcie
deiformis. Hec aut influēcia deiformis/qz est a deo et se-
cūdū deū et ppter deū. ideo reddit imaginē nostre mētis
conformē trinitati beatissime. non tantū scdm ordmē ori-
ginis/verumetiam scdm rectitudinem electōis. et scdm
quietudinem fruicōis. et qui hec habet immediate ad de-
um reducit sicut ei immediate dformat. ideo donū illud
immediate donat a deo tāquā a pncipio influxuo. vt si-
cut immediate emanat a deo dei imago. sic immediate ma-
nat ab ipo dei similitudo qz est dīme imaginis pfectō dei:
formis et ideo dī recreacōis imago. Rursus/qm̄ qui frui-
tur deo deū habz. iō cū gracia qz sua deiformitate disponit
ad dei fruicōz dat donū mereatū qd est spūs sanct2. qd
qui hō habz deū habet. et qm̄ nullus deū habet quin ab
eo spālius habeat. nullus habz et habet a deo qu ipm p-
cipue et incōpabilit diligat et diligat ab eo. si cut spōla a
sponso. nullus sic diligit qn ad etnam bticūdinē et here:
ditatē adoptet p filio. Hinc est qz grā gratū faciēs facit

āiam templū dei. spōsam xpī. et filiā p̄tis eternā. Et quia
 hoc nō potest esse nisi ex summa dignacōe et odescēsione
 dei. ideo illud nō p̄t esse p̄ habitū aliquē načalit̄ insertū
 s̄z solū p̄ donū diuinit̄ datū. et gratis infusum. qd̄ exp̄s-
 se appet siq̄s ponderet quātū est esse dei templū et dei fi-
 liū. deo nō nom̄ in dissolubilit̄. et quasi m̄rimonalit̄ p̄ a-
 moris et gr̄e vīculū copulatū. Postremo/qz mēs nr̄a n̄ ef-
 ficit oformis trinitati b̄tissime s̄z rectitudiez electōis n̄
 p̄ vigorētutis splēdorē vītatis et feruorē caritatis. et vi-
 gor virtutis animā purgat stabilit̄ et eleuat. splēdor ve-
 ritatis aīaz illuiat et reformat et deo assimilat. feruor ca-
 ritatis aīam p̄ficit vivificat et deo iūgit. et ex hiis oībus
 hō deo placēs et accept̄ exisit. Hinc ē qz illa influēcia
 deiformis d̄r h̄re oīms nouē actus p̄dictos. ita tñ qz deno-
 minat ab ultimo sicut a op̄letissimo. Dicit em̄ gr̄a gratū
 faciēs. qz habētē facit deo gratū. cū nō sc̄lū gratis detur
 a deo/vergētiā s̄z deū et xp̄i deū. cū ad hoc sit vt p̄ ip̄am
 op̄ manās a deo reuertat̄ in deū. in quo ad modū cir-
 culi intelligibilis oīum sp̄ūm rōnaliū oplemetū.

De gr̄a inquātū educit li.ar.extra p̄ctm.
Secūdo sp̄ūs sancti gr̄a occurrit nobis et siderāda
 i oīpacōe ad li.ar. et hoc s̄z duplē modū. Primo
 sc̄z inquātū est adiutoriū ad meritū. Secōdo vō inquā-
 tū est remediū oīra p̄ctm. **D**e gr̄a ergo dei inquātū est
 adiutoriū ad meritū. hec tenēda sunt qz cū gr̄a dicat tri-
 plicit. ḡnalit̄ sp̄alit̄ et p̄prie. Ḡnalit̄ d̄r adiutoriū diuīnū
 creature liberalit̄ et gratis impensum. et indifferēt ad
 quēcunq; actū. et sine hoc adiutorio gr̄e nec possum2ali
 quid efficē nec durare i esse. Sp̄aliter d̄r gr̄a adiutoriū
 diuīnus datū. vt quis p̄paret se ad suscipiēdū sp̄ūs sancti
 donū quo puemat ad meriti statū. et talis d̄r gr̄a gratis
 data. et sine hac nullus sufficient̄ facit qd̄ in se est vt se
 p̄paret ad salutē. Proprie vō gr̄a d̄r adiutoriū datū di-
 uīnus ad merēdū. qd̄ quidē d̄r donū gr̄e gratū facietis

sine quo nullus poterit mereri. nec in bono perficere. nec ad salutem eternam pervenire. Ipse enim taliter radix merendi opera merita antecedit. propter quod dictum est quod puerit voluntate ut velit subesse quod ne frustra velit. unde ipsa nullus poterit mereri merito adignum sed ipsa meret augeri a deo in via ut aucta mereatur. et perfici in persona et gloria semper ab ipso deo. cuius est gratiam infundere augere et perficere. sed non coopacorum voluntatis nrae. et sed non.

Rappositum seu binplacitum per destinacionis eterne.
Quod autem ad intellectum. per hoc est quod cum primum principium sua omnipotenti virtute. et benignissima sua largitate. creaturam omnem de nichilo produxerit ad esse. ac per hoc creatura de se non habeat esse. totum autem esse habeat alium de. sic facta fuit ut ipsa per sua defectibilitate semper suo principio indigeret et primum principium per sua beatitudine influere non cessaret. Cum ergo secundus rationalis hoc ipso quod de nichilo est sit in se defectus. hoc ipso quod natura limitata et egena sit in se recursum amans proprium bonum. hoc ipso quod totus sit a deo. totaliter sit deo obnoscens. Et quod defectus est de se tendit in non esse. recurvus per se non accedit ad rectitudinem perfecte iusticie. quod deo totaliter obnorcius. et deus bonus eius non indiget. nichil poterit facere de se et propria virtute. propter quod deum constituit sibi adiutorum et debitorum. et maxime mercedis eterne quod deus est. nisi per dominam descendensem. Hic est quod ad hoc quod salvetur in esse cum sit defectus. indiget semper adiutorio domine pretie. manu tenete et influente. per quam manu teneatur in esse. que quod uis sit universalis in creaturas omnes. nominatur tantum nomine gratiae. quia non ex debito procedit. sed ex liberalitate beatitatis diuinae. Hinc est etiam quod ad hoc quod se perpetuat ad donum supernae gracie. cum sit recurvus. indiget dono altius gracie gracie date maxime post natam lapsam. per quam abilis efficitur ad bona moralia quod sunt bona ex circumstantia que nullo modo potest dici bona nisi procedat ex intentione recta. videlicet quod non propter nos sed propter summum bonum fiat. ad quod non assurgit spiritus nrae recursum non pueniat a deo per aliquam gratiam data

47

Hinc nichilominus est ad hoc quod opera meritoria mercedis
eterne faciat cum totaliter sit deo obnorans et debitor sui to-
cius. indiget dono gratiae gratum facientis per quam deus sibi
descendat prius acceptans suam imaginem et voluntatem
quod opacorum ex ipsa manantem. quod cum causa nobilior sit effectus
nullus potest facere se meliore. nec facere opus deo placet
misi prius placeat ipse ut deus prius ipsum respiciat quod ad
munera eius. iocum omnis radix merendi fundatur in gratia gratum
faciente cuius est facere hominem deo dignum. propter quod nullus
potest eam mereri merito dignum sed solu merito datur. Ipsi
autem habita merentur suipius augmentum in statu vie per bo-
num eius usum merito dignum. Nam cum solus deus sit ipius
gratiae fontale principium influendi. ipse solus est principium au-
gmentandi per modum infundentis. et gratiae per modum meriti et di-
gnitatis. et libertarum per modum coopantis et merentis. per eo
que libet. ar. cooperat gratiae. et quod est gratiae suum facit. et iocum tamen
li. ar. per gratiam merentur gratiae augmentum in statu patrie merito dignum. tu
propter sublimitatem domini spiritus sancti. in merito coopantis tu
propter veritatem dei promitteris tu propter visibilite li. ar.
descentias et finalitatem perseverantis. cum propter difficultatem
status merendi. tu propter dignitatem Christi capitum nostri intue-
menus quod glorificari cum suis membris. tu propter liberta-
tem dei tribuentis. quem non decet pueral reddere propter obsequium
fideliter sibi obtpantibus. tu propter nobilitatem opis quod
ex caritate procedit quod tam ponderat in aspectu iudicis.
quatum amor ex quo procedit qui deum incopabilitate procedit
omnibus creatibus. et ideo non sufficientem. et appetenter pro misi
in deo et summo bono remunerari. ex quibus omnibus taliter
ex septem rationibus gloria eterna merito non tam datur sed
dignum mereri facit gratia septiformis

O De gratia inquantum iuvat ad bonum meritorium.
Et gratia vero inquantum est remedium contra peccatum hec
tenenda sunt. li. ar. licet sit sub deo potissimum.

pōt tñ p se m̄ p̄ctm̄ corrūere sed nullatenus resurgere p̄t
sine adiutorio grē dīne q̄ dī gratū faciēs. Ipa aut̄ gra
licet sit sufficiēs remediū otra p̄ctm̄ non tñ infūdit adul
to. m̄si assit li. ar. d̄sensus. ex quo colligit qd̄ ad iustifi
cācōeū imp̄n̄ quatuor occurrit. scz infusio grē. expulsio
culpe. d̄tricio. et motus li. ar. Expellit ergo culpa a dei
dono. non tñ a li. ar. Nā grē ḡtis date est li. ar. reuocare
a malo et excicare ad bonū. et li. ar. ē d̄sentire. vel dis
sentire et d̄senciēt̄ s̄ est grāz recipere et suscipientis coopa

Riri eidē vt tandem puemat ad salutē
R̄cio ad intel. p̄. hec est. qz cū p̄rimū p̄ncipium. hoc
ipo qd̄ primū potentissimū sit casatiū oīm̄ q̄ fuit m̄ vī
ue. so p̄terq̄ p̄ct̄z. q̄ sunt trās gressiōes legis dīne et ce
lestiū m̄obediētie mādatorz nichil h̄z sibi rebelle. m̄iunio
sum et offensiū. m̄si p̄ctm̄ q̄ d̄tepnendo dei p̄ceptū. et a
uertendo nos a bono m̄omutabili. offedit deū. deformat
li. ar. p̄mit donū ḡtuū. et obligat ad suppliciū etnū.
Cum ergo deformacō imaginis et p̄cm̄p̄cō grē sit quasi
amichilatio m̄ esse moris et vite ḡtuū cū cf̄ensa dei sit
tāta pondāda quāt̄ est ip̄e cū reat̄ pene etnē rōez te
neat infiniti. impossibile est q̄ hō resugat a culpa m̄si re
creet invita ḡtuū. m̄si remittat̄ offesa et pena relaret̄
etnā. Solus ergo q̄ fuit p̄ncipiū creatiū etiā est p̄ncipi
um recreatiū et repatinū. v̄bū. scz p̄ris etnū q̄ ē xp̄us
ihesus/mediator dei et hoīm. q̄ qz om̄ia exm̄chilo creat
iō creat seip̄ solo sine aliquo intermedio. qz vero recre
at deformat̄ p̄uiciū culpe. reformādo p̄ habitum grē et
iusticie obligat̄ ad penā. absoluēdo p̄ satisfactōe; addi
gnā. Hinc est q̄ nos repat sustinēdo p̄ nobis penā i na
tura assumpta et infundēdo grāz reformatiū q̄ qm̄ d̄ti
nuat nos sue origini. facit nos mēbra xp̄i. ac p̄ hoc aīam.
peccatiū q̄ est immīca dei p̄stibulū diaboli et serua pec
cati. facit sponsam xp̄i templū sp̄us. s. et filiā p̄ris eterni
qd̄ totū sit p̄ ḡtuū et descessuaz infusione dom̄ gratuiti

48

Nursus/qm̄ deus sic reformat q̄ leges natē m̄ditas non
infirmit. iō sic hāc grāz tribuit li.ar. vt tū ip̄m nō cogat/
s̄z eius d̄sensus liber p̄maneat. et iō ad hoc q̄ culpa expel-
lat nō solū necesse ē q̄ grā introducta v̄xetiā q̄ li.ar.
in adultis dico. qz in p̄uulis sufficit fides ecclesie. et me-
ritū xp̄i. et excusat impotēcia sui. necesse īquā q̄ d̄formet
se expulsiōi culpe p̄ detestacōz oīum p̄ctōz quā vocam2
d̄tricōz. necesse ē etiā q̄ d̄formet se introductōi grē p̄ cō-
placētiā et accep̄cōz domi t̄im. quā vocam2 motū li.ar.
et sic necesse ē ista quatuor occurre ad iustificacōz impij.
Postremo/qz p̄dispositō ad formā d̄teplatiuā d̄z ei eē d̄-
formis ad hoc q̄ li. ar. se disponat ad grāz gratū faciētē
m̄diget amiculō grē ḡtis date. et qz grē ē li. ar. nō cogē
s̄z p̄uenire. et si l̄ v̄triusqz ē in actū p̄dire. hic est q̄ in nr̄a
iustificacōe occurruū act2 li. ar. et grē. done quidē et or-
diante. ita q̄ grē ḡtis date est excitare li.ar.li.aūt ar. est
bm̄oi excitacōi d̄sentire vel dissentire. et in iustificacōe cō-
senciētis est ad grām ḡtu faciētē se p̄pare. qz hoc ip̄ius ē
facē qd̄ in se ē. et sic disposito grā gratū faciēs h̄z infūdi
cui li.ar.p̄ot coopari si vult/et tūc meret. vel cōtrariari/
et tūc demeret. **S**i ergo cooperet ei v̄sqz in finē meret p̄-
uenire ad salutē eternā. **V**erū ē igit̄ qd̄ dicit aug2. q̄ q̄
creauit te sine te/nō iustificabit te sine te. **V**erū ē etiā q̄
nō est volētis neqz currētis. sed dei miserētis. **V**erū ē etiā
q̄ nullus p̄ot supbire de meritis. qz m̄l deus in nobis p̄t
sua dona coronat. reseruauit em̄ sibi deus munera grē li-
beralitē largiēda. vt discat homo non esse īgratus. nec
in se quasi non accepit sed in dño gloriari. **V**erū est etiā
q̄ liberū arbitriū licet p̄ se legem implere non possit. nec
graciā in se efficere. mercusabile tamen est si non facit
quia gracia gratis data semp est presto ad cōmōnicōem
cuius admimiculō potest facere quod in se est. quo facto
habeat graciā gratum facientem. qua obtenta. diuinā
impleat legem. et eius faciat voluntatē. qua facta. tandem

qua facta tandem ad beatitudinem pueniat sempiternam ppter
opera meritoria quod totaliter sunt a gratia. totaliter etiam a li. ar. licet
principalius a gratia. Quia ut dicit augustinus. gratia operatur ad li. ar. si
cuit sessor ad equum. quod qui de sessor li. ar. dirigit deducit /
et producit ad portum felicitatis eterne. exerceedo nos in opibus
perfecte virtutis. sedem donum ipsius gratiae septiformis.

De ramificatione gratiae et habitu virtutum.

Recordio restat agere de gratia in operatione ad habitus
virtutum. circa quam consideranda sunt tria. Primum est
qualitas gratiae ramificatione in habitu virtutum. Secundum est qualitas
ramificatione in habitu donorum. Tertium qualitas ramificatione in
habitibus beatitudinum. **D**e ramificatione igitur gratiae in habitu
virtutum. hec tenenda sunt. quod cum una sit gratia gratificans animam.
septem sunt tantum virtutes gratuitae quibus regitur vita humana. tres quidem theologice. scilicet fides spes et caritas. et
quatuor cardiales. scilicet prudencia temperancia fortitudo et iusticia. quod uno modo est virtus dominis et glorialis. alio modo spiritualis
et propria. Hec autem septem virtutes licet sint distincte et proprias excellentes honestates. sunt tantum unire et eae ad unitatem in eodem. et licet sint gratuitae per gratiam informatae. potest tamen fieri informes per culpam sola caritate excepta. et iterum informari per priam aduenientem gratiam quod est habitum virtualium ori-

Progo sumis et forma.

Nec ad intellectum. hec est. quod sicut primum principium producit suam summam perfectioem in dādo ritā naturae non tam dat viuere quantum ad actum primū. veretiam quantum ad actum secundum. quod est operari. sic necesse est quod principium repetiuū ritā tribuat spiritum in esse genito. et quantum ad esse et quantum ad operari. Et quoniam vniuersitatis secundum unam ritā primā multe sunt membrorum operationes vitales ad illius vite perfectā manifestaciones. cum actus diversificant per obiecta. et diversitas actuū requirat distinctiōem habituum. Hinc est quod licet una sit gratia ramificans. ramificari tamen habet necessarium in varios habitus ppter varias operationes. Et quoniam quoddam sunt opera moralia

49

primaria sicut credere. quedā media sicut intelligē credita. quedā vō postremo sicut videre intellecta. et i primis aia rectificat. in scđis expedit. in tercijs pficit. ideo grā gratū faciēs ramificat in habitus virtutū. quoꝝ est aia rectificare. i habitus donorꝝ quoꝝ ē aia expedire. et in habitu btitudinū quoꝝ est aia pficere. **H**ucus/qm aie rectitudo pfecta requirit qj ipa rectificet s̄m duplicitē faciem. scz supiorē et inferiore. et respectu finis et respectu eoz que sunt ad finē. ideo necesse ē aia quātū ad supiorē rem faciē. in qua d̄sistit imago trinitatis eterne rectificari a deo p tres theologicas virtutes. vt sicut imago creationis cōsistit in trinitate psonarꝝ cū vnitate essentie. sic imago recreacōnis in trinitate habitū cū vnitate grē. p quos aia fert recte in summā trinitatē s̄m tria appiata tribus psonis. ita qj fides dirigit in summe vey credēdo et assienciēdo. spes i summe arduū imitādo et expectādo. caritas in summe bonū desiderādo et diligēdo. Necesse ē etiā quantū ē ad inferiore faciē aia rectificari p quatuor virtutes cardiales. **N**ā prudēcia rectificat rōnale. fortitudo irascibilē. tēpacia occupabilē. iusticia vero rectificat oīs has vires in cōpacōe ad alterū. Et qj alterꝝ id determināte potest esse p̄imus. pōt etiā idem homo opa ri ad seipm vt ad alterū. pōt etiā esse ipē deus. **H**inc est qj iusticia dicit circumire et rectificare oīs virtutes. Dicit etiā nō tm virtus cardialis/vey etiā gnalis ḥphēdēs co cius aie rectitudinē. cum ipa dicat rectitudo voluntatis. vñ ipa nō tm ḥphendit v̄tutes ordinātes ad p̄imū. sicut ē eq̄tas et liberalitas. vey etiā ad seipm. sicut ē p̄nia et innocēcia. necnō et ad deū. sicut ē latrīa pietas et obediā. **P**ostremo/qm oīs rectitudo v̄tutū s̄m ee ḡtuitū manat a grā tāqj ab origie et radice et s̄m ee meritorū ḥpat ad caritatē sicut ad originē formā et finē. hic ē qj certe virtutes ḡtuite quo ad h̄itus sunt dñere et quo ad actū meritorios sunt equales. **H**inc etiā ē qj certi h̄itus v̄tutū p̄nt.

esse informes sola caritate excepta. que est virtutū forma.
Cum em̄ habent sine grā et caritate in quibus d̄sistit vi-
ta virtutū. tūc sunt informes. Cū aut̄ supfundit grā tunc
formant̄ et decorant̄ et deo acceptabiles fūt sicut et co-
lores absq; luce sunt inuisibiles. supuenēte aut̄ luie sunt
lucidi pulcri et aspectui d̄placētes. Vnde quēadmodū ex
luce et coloribus. fit vnū in rōne motu. et vna lux suffi-
cit ad multos colores illuiandos. sic ex habitibus et grā
informibus cū formant̄ fit vnū s̄m rōem meritorij et gra-
tuiti. et vna m̄chiloi2 grā sufficit ad informacōz et ḡti-
ficationēz hituū diuersorū.

De ramificacōe grē in habitus

Donox. Ramificacōne aut̄ grē in habitus donox.
donox hec tenēda sunt. q̄ licet plurima sunt do-
na grē gratis date. et ḡnalit̄ om̄s habit̄ diuinis-
tus dati. dona dei nō absurde dici p̄nt. sp̄alit̄ tñ et apria-
te septē sunt dona sp̄us sancti. que enumerat et noīat psa-
ias loquēs de flore qui p̄cessit d̄ radice p̄esse. i. ihesu xp̄o
de quo dicit q̄ requiescit vel requieuit sup̄ eū sp̄us dñi.
sp̄us sapie. intellect̄ sp̄us d̄silij et fortitudis. sp̄us stie et
pietatis. et replebit eū sp̄us timoris dñi. In hac aut̄ enu-
meracōne descēdendo p̄cedit a summo et cōbinādo ut si
ostēdat donox distinctō anerio origo et ordo.

Ricō ad m̄tel. p. hec ē. q̄r cū p̄ncipiū repatm̄ p̄ sum-
mā liberalitatē n̄ tm̄ dat grāz ad rectificādū d̄t ob-
liqtates vicōx p̄ habit̄ v̄tutū. v̄xetiā ad expediēdum.
atra impedimēta sinthomatū. p̄habit̄ donox. ideo plu-
rifica ri debēt dona gratuita. s̄m q̄ necessarū ē ad expe-
dicōis sufficiēciā. Qm̄ ergo aia nrā indiget septiformit̄
expediri. hic ē q̄ ex septiformi cā necesse ē sp̄us s. dona
ē septiformia. indigz nāq; expediri d̄t vicōx obliqtates
q̄tū ad vires natales. quo ad v̄tutes supadditas i paciē-
do agēdo et d̄teplādo. primo ergo ad vicōx obliqtates
expeditissime repellēdas. septem sunt sp̄us sancti dona.
vtpote. timor cōtra supbiā. pietas. atra inuidiā. sciencia

alia irā. que est quasi quedā insamā. fortitudo alia acci-
 diā/que mentē reddit ad bona mualidā. filiū alia au-
 niciā. intellectus alia gulam. et sapia alia luxuriā. Secūdo
 ppter expedīdas vires natales debet esse septē dona spi-
 ritus sancti. nā irascibilis ad bona indiget expediti. tā in
 prospis q̄ in aduersis. in psporis expedit p timore. iat-
 uersis p fortitudinē. Cōcupiscibilis autē indiget expediti
 quātū ad affectōem respectu p̄ximi. et hoc fit p pietatē.
 et quātū ad effectū respectu dei. et hoc fit p gastū sapie
Racōnalis vero indiget expediti in veritatis speculacōe
 electōe et execucōe. p donū intellectus expedit ad verū
 speculandū. p donū autē filiū ad vix eligend. p donum
 sciēcie ad electū erequēdū. p donū em̄ sciēcie recte duersa-
 mur in medio nacōis praeue et puerse. Tercio ppter expedi-
 enda vij. virtutū officia septē debet esse sp̄us sancti dona
 Nā timor expedit ad t̄paciā q̄r carnes offigit. pietas ad
 verā iusticiā. sciēcia ad prudentiā. fortitudo ad fortitudi-
 nē seu paciēciā. filiū ad spem. intellectus ad fidē. sapia
 ad caritatē. **V**nde sicut caritas est mat̄ et summaco vir-
 tutū. sic sapia donor. ita ut vere dicat sapiēs. venerunt
 michi oia bona piter cū illa. et immiserabilis honestas p
 manus illi. Quarto ppter expedicōz in paciēdo aformit ad
 xp̄m. vij. sunt habitus donor. xp̄m autē ad paciēdū mouit
 p̄ma volūtas. humana necessitas. et virtutis strenuitas.
 Diuina quidē volūtas mouit ut cogita p intellectū. ut
 amata p sapiam. ut reuerēcia habita p timore. mouit etiā
 nrā necessitas/ ad quā cognoscēdā necia est scia. ad quā
 miserādā supaddit̄ pietas. mouit filiom̄ virtutis stre-
 nuitas. ut pudentia in eligēdo p filiū. ut vigorosa i p
 ferēdo p fortitudinē. et sic debet eē vij. dona. Quinto ppter
 expedicōz i agēdo vij. dant̄ dona a sp̄u l. nā ad actōz ex-
 pediēdā necesse habem̄ expediti ad declinādum a ma-
 lo. quod fit per timorem. necesse habemus etiā expediti
 in bono dupli. scz vel necessitatis vel superrogationis .

Circa primū expeditur p sciēciā et pietatē. ita q̄ vñū ē
dñi ḡes aliud exequēs. circa scdm expeditur p dñiliū di-
rigēs p fortitudinē exequētē. Necesse etiā habem⁹ quie-
scere in optimo. et hoc quātū ad intellectū veri. et quātū
ad affectū boni. primū fit p donū intellect⁹. scdm p do-
nū sapie in quo est quies. Sexto ad expeditōz in dtem-
plādo dona spūs sancti sunt i septeno numero. nā ad vi-
tā ierarchicā et dtemplatiā necessariū ē aīam purgari il-
lumiari et pfici. purgari aut̄ optet a occupia a malicia ab
ignorācia ab ifirmitate siue impotēcia. primū facit timor
scdm pietas. tertiu sciēcia. quartū fortitudo. Illuiari in-
digem⁹ in opibus repacōis et primarie ddicōis. primū
dat dñiliū. scdm intellect⁹. Perfici aut̄ habem⁹ p accessu⁹
ad summū qđ dñisit in uno et hoc p donū sapie. et sic ar-
chanū dteplacōis allatū dsummat̄ quasi in cubito. Septi-
mo ad expeditōz demiqz in actōe et dteplacōe septē dona
debet esse. Nā dteplatiua ppter duersioez ad trinitatē tria
debet h̄re dona expediēcia. scz quātū ad reuerēciā maie-
statis timorē. quātū ad intelligēciā veritatis intellectū.
quātū v̄o ad sapiaz siue gustū bomitatis sapiam. Actua
v̄o q̄ versat̄ in agendis et sustinēdis debet h̄re quatuor.
scz pietatē ad agēdū. et fortitudinē ad sustinēdū. et dire-
ctiua hor̄ duoz. scz sciām et dñiliū. Vnde q̄ ad expedi-
tionē necessaria est directio. ideo fit donoz cōbinacō. et
plurima sunt dona ad intellectū spectācia. q̄ lux coſcō-
mis vehementē expedit ad dirigeodos pedes in viā pacis.

De ramificacōe ipius in habit⁹ btitudinū.
Ramificacōe gr̄e in habitus beatitudinū hec te-
nēda sunt. scz q̄ septē sunt btitudīes/ quas salua-
tor enumerat in sermone de mōte. scz paupertas spūs. mihi-
tas. luct⁹. esuries iusticie. miscōia. mūdicia cordis. et pat-
ri. Ad has beatitudīes ppter sui pfectōez et plenitudinē. xij.
fructus spūs. et. v. spuales sensus dsequunt̄. qui nō dicūt
nouos habitus. sed status delectacōm et usus spūalium

51

speculaconū. quibz replent et solent spūs iustorū viroꝝ
Rēcō aut ad intelligēciā p̄dictorū hec est. quia cum
repatiū p̄cipiū sit pfectissimū. et pfectissime repa-
ratū et reformatiū p̄ donū gratuitū. ideo gracie donū
ab ipo manas liberalit̄ et habunde. ramificari debet usq;
ad habitus pfectōnū. qui cum sim apprimēt. recto voca-
bulo nūcupant ex nomine beatitudinū. quaz sufficiētia
numerus et ordo colligit ex integratē pfectōis. ex mo-
do pfectōnū et dispositōibus ad pfectōm. Pium ergo
ad integratē pfectōis necessario requirit pfect⁹ recel-
sus a malo. pfectus processus in bono. et pfectus status in
optimo. Qm̄ aut malū aut pcedit ex tumore supbie. aut
ex rācore malicie. aut ex languore occupie. ideo ad pfecte
elongatū ab hoc gne triflicis mali. tres sunt necessarie
beatitudies. scz. paupertas spūs/elongās a malo tumoris
mititas/elongās a malo rācoris. et luctus/elongās a ma-
lo libidinis et languoris occupialis. Quia vō processus p-
fectus in bono attindit s̄m dīmā imitacōz et vniuerse vie
dīi. misericordia et veritas. hic est q̄ duplex est beatitudo.
s̄m has duas vias. scz esuries sive zelus iusticie. et affe-
ctus misericordie. Qm̄ aut status in optimo est vel p̄ limpida
cōgōz. vel p̄ trāquillā affectōz. hic ē q̄ sunt due ultime
beatitudies. scz mūdicia cordis ad deū videndū. et pax mē-
tis ad fruēdū deū pfecte. Scđo etiā si modi pfectōnū at-
tendant debet ēē septē habit⁹ beatitudinū. nā ē pfectō reli-
giōis placōis et interne sciitudis. Nd pfectōz aut religio-
nis necō reqr̄t abdicacō boni priuati. et accep̄cō boni
frātī. et appeticō boni etī. p̄jīmū fit p̄ paupertatē spūs.
scđm fit p̄ mititatē affect⁹. t̄cū p̄ amaritudinē luet⁹. Nd
pfectōz vō placōis duo reccia reqrunt zelus iusticie. et af-
fectus misericordia et vītas custodiūt regē. s̄m hec duo.
dispon̄t̄ regumē placōis i eccl̄ia militate Nd pfectōz vō
interne sciitudis necō reqr̄t puritas dīcie. et trāqllitas
toci⁹ aīe. p̄ pacē dei omnē humanū sensum exsup erantem

Tercio si attēdant̄ dispositōes pambule vir debet eē bā
tudies. Timor em̄ facit recedē a malo et occasione mali.
Et quia radix oīum malorum ē cupiditas. ideo timor dispo
nit ad spūs paupertatē. in qua simul iūgit huīlitas cū pau
ptate. vt sic elonget vir pfectus a fonte oīis culpe. scz a
supbia et cupiditate. Et hīc est q̄ paupertas spūs est fun
damētū toci2 pfectōis euāgelice. vnde primo optet hoc
fundamētū sternē qui vult ad culmē pfectōis remire. s̄m
illud math. xix. Si vis pfectus eē vade et vende oīa r̄c.
Ecce pfecta paupertas q̄ nichil proorsus sibi retinet. et seq
re me. Ecce huīlitas q̄ facit q̄ hō abnegādo seipm collat
cruce suā et sequat xp̄m qui ē toci2 pfectōis pncipalissimū
fundamētū. Dis̄p om̄t ergo timor ad spūs paupertatē pie
tas aut ad mititatē. nā qui pie ad aliquē efficit nec illū
irritat. nec ab illo irritat. Scia dispom̄t ad luctū. qm̄ p
sciam cognoscim̄ nos a statu btitudis relegatos in hac
vallē miserie et lacrimar̄. Fortitudo aut̄ dispom̄t ad esu
riē iusticie. qui em̄ fortis ē tam audiē se tenet in iusticia.
ut malit a vita corpali separari q̄ a iusticia. Consiliū vero
dispom̄t ad miscđiam. nichil em̄ deus magis d̄sulit in scri
ptura q̄ miscđiam facē. qd̄ sup̄ om̄ia reputat holocausta
Intellect2 aut̄ dispom̄t ad mūdiciā carīs. nā speculacō
veritatis mūdat cor n̄m ab om̄ibus fantasīs. Sapīa v̄o
dispoit ad pacē. nā sapīa iūgit nos summo vero et bono.
in quo ē finis et trāquillitas toci2 nr̄i appetit2 rōnalis.
qua pace adepta necessario sequit̄ suphabūdās delecta
tio spūalis. q̄ i duodenario fructuū d̄tinet ad insinuādū
suphabūdāciā delectacōnū. et ideo duodenari2 numerus
babūdat in quo insinuat̄ spūaliū carismatū exuberācia. q̄
bus fruiēt̄ et delectat̄ aīa scīa. et tūc ē hō ad d̄tēplacōem
idone2 et ad aspectus et amplexus sponsi et sponse. q̄ fie
ri hñt s̄m sensus spūales quibus nr̄i sponsi summa pulcri
tudo videt̄ sub rōe splēdoris. audiēt̄ summa armoria sub
rōe v̄bi. gustat̄ summa dulcedo sub rōe sapīe. ḡphēdētis

vtrūqz. v̄bum sc̄z et splendorē odoreſ ſumma fla grantia
ſub rōne verbi iſpirati in corde aſtrīgīt ſumma ſuauis
tas ſub rōne verbi incarnati et inter nos habitantis cor
palit et reddētis ſe nobis placabile. oſculabile. amplexa
bile partētissimā caritatē q̄ mentē nr̄az p̄ extasim et ra
ptū trāſire facit ex hoc mūdo ad p̄rēz. Ex diſiis hiſ ma
iſfeſte colligīt q̄ habitus v̄tutū ad exercicū p̄ncipalit
diſponūt aciue. habit? v̄o donoꝝ ad actū d̄teplatię. ha
bitus v̄o beatitudinū ad p̄fectōz v̄triusqz. Rurſus vero
fructus qui ſunt caritas. gaudiū. pax. lōgammitas. boi
tas. bem̄itas. mansuetudo. fides. mođetia. d̄timētia. et
caſtitas dicūt delectacōnes d̄ſequētes opa p̄fecta. Sen
ſus v̄o ſpūales diſiunt p̄cepcones mētales circa v̄itatem
d̄teplandā. q̄ q̄dam d̄teplacio fuīt in p̄phetis p̄ reuelacōz
q̄tum ad triplicē viſionē. sc̄z corpale. iſaginatuā. et in
tellectuale. In aliis v̄o iuſtis rep̄it p̄ ſpeculacōz q̄ inci
pit a ſenſu et puenit ad iſagiacōz. et de iſaginacōe ad
rōz. de rōne ad intellectū. de intellectu ad intelligētiaz
d̄ intelligētia v̄o ad ſapiāz ſeu noticiā exceſſiuā q̄ incipit
hic i via et d̄ſumat i gloria ſempiterna. et ex hiſ ſ̄dibz
diſiſt ſcala iacob cuiꝝ cacumē adtingit celū. et tronꝝ ſa
lomois in quo reſidet rex ſapiētissimꝝ et v̄e pacificus et
amorosiz. vt ſpōlus ſpecōliſſimꝝ et deſiderabilis totus i
quē deſiderāt angeli p̄ſpicē et ad quē ſuſpirat deſideriū
ſanctaz aīaz ſicut ceruꝝ deſiderat ad fōtes aquaz quo
q̄dē deſideriō feruētissimo ad mod̄ igm̄ ſpūs n̄ ſolū
efficit agilis ad aſcēsum. v̄metiā q̄dā ignorātia doctia ſu
pra ſeipm̄ rapit i caligiez et exceſſum vt n̄ ſolū cū ſpōla
dicat i odore vngētoꝝ tuoꝝ curremus. h̄ etiā cū p̄pheta
pſallat et noꝝ illuiaſcō mea i deliciis meis. quā nocturnā
et delicōſaz illuiaſcōz nēo nouit n̄ q̄ p̄bat. nēo aut̄ p̄bat
n̄ p̄ grāz d̄im̄tus datā. q̄ q̄ nem̄ daf n̄ ei q̄ ſe exercet ad
illā. iō deinceps diſiderāda ſunt exercicia meritorꝝ

De exercicio grē reſpeciu credēdoꝝ.

Quarto ergo restat considerare gratias quantum ad exerciticia meritorum. circa quod consideranda sunt quatuor. Primo de exercitacione gratiae in credendis cuiusmodi sunt articuli fidei. Secundo in diligendis. cuiusmodi sunt illa spectata ad ordinem diligendi. Tercio in erexitandis cuiusmodi sunt precepta legis domini. Quartu in postulandis cuiusmodi sunt petitiones dominice orationis. De articulis autem fidei hec tenenda sunt. quod licet per fidem astringamus credem plura quod sunt supra rore. et generaliter omnia quod continent et assertur in canone sacre scripture. Specialiter tamen et proprie articuli fidei credendi sunt quod continent in serie simboli apostolici. et huius quidem uno modo sunt. xii. ut si habeatur respectus ad eos quod simbolum ediderat. Alio modo viii. ut si consideremur quod radicaliter sunt credenda tanquam credendorum omnium sunt fundamenta.

Ratio autem ad intellectum. per hoc est quod cum primi principiis in se ipso sit summe verum et summe bonum in opero suo sit summe iustum et misericordissimum. et summo modo debet firmata sensio summe bono feruens dilectionis. summe iusto vniuersalis subiectio. summe misericordi fiducialis inuocatio. et gratia sit ordinatio metis nostrae ad primi principii culturam debitam. Hic est quod ipsa dirigit et regulat ad debitam et meritaria exerciticia in credendis. amandis. erexitandis. et postulandis. sed quod requirit summa veritas. honestas iusticia et misericordia. in trinitate beata. Quoniam igitur veritati est credendum et maiori veritati. magis est credendum et summe veritati per consequens summe credendum est et veritas primi principii in infinitum. maior est omni veritate creata et illuminisior omni lumine intellectus noster. Hinc est quod ad hoc quod intellectus noster recte sit ordinatus in credendis. necesse est quod plus credit summe veritati quam sibi et quod se redigat in obsequium Christi ac per hoc quod non solum credat quod sunt secundum rationes. vmetiam quod sunt supra rationes et contra sensuum experientiam. quod si recusat non exhibet summe veritati debitam reverentiam. et iudicium industrie perfert dictam lucis eternae quod esse non potest absque tumore.

supbie et elacōmis īpbandi. **R**ursus q̄r v̄itas sup rōz seu
pter rōez est veritas nō visa nec appārēs s̄z magis occul-
ta et ad credendō difficilima. iō ad hoc q̄ firmit̄ credat
necessaria est illustratio veritatis. aīam eleuans. necessa-
ria est testificacio autoritatis. aīam firmās. p̄imū sit p̄
fidem īfusam s̄m scriptaz autēticā quoꝝ vtrūq; est a v̄i-
tate summa p̄ ihesum xp̄m qui est splendor. et p̄ verbū et
p̄ sp̄m sanctū qui veritatē ostendit et dicit. et nichilo-
min2 credē facit. **H**inc est q̄r autoritas p̄bet fulcimentū
fidei et fides assentit autoritati. s̄z q̄r autoritas p̄ncipali-
ter resiđet ī sacra scripture q̄ p̄ sp̄m sanctū est odita to-
ta ad dirigendā fidē catholicā. **H**inc est q̄r vera fides a
scripta nō dissonat sed ei assentit assensione nō ficta. **P**o-
stremo q̄r veritas ad quā credendā artamur p̄ fidem. et
d̄ qua sacra scripture agit p̄ncipalit̄ nō est v̄itas q̄cunq;
s̄z veritas d̄ma. vel vt est ī natā ppria. vel vt est ī natā
assumpta. nā ī h̄moi veritatis cognicōne d̄sist et p̄miū
patrie et meritū vie. **H**inc est q̄r articuli qui sunt fidei fū-
damenta. aut speciāt ad d̄mitatē. aut spectāt ad h̄uam-
tatem et q̄m deitas h̄z d̄siderari ī tribus psalmis. sc; p̄re-
gnante. et filio gemito. et spū. s. p̄cedente. et quadrifor-
mi opacōne. sc; creaçōne ī eē natē. recreaçōne ī eē grē
resuscitacōne ī repacōne vite et glorificacōne ī col-
lacione glorie. **H**inc est q̄r articuli spectātes ad d̄mita-
tem sunt septē. similit̄ q̄r xp̄i h̄uamitas h̄z d̄siderari vt cō-
cepta de spū sancto vt nata de virginē beata. vt paciens
ī cruce descendēs ad īfernū ut resurgēs a morte vt a-
scendens ī celū vt venīs ad finale iudiciū. **H**inc est q̄l
septē sunt articuli h̄uamitatis. et sic ī vniuerso. xiii. ad
mod septē stellarꝝ et septē candelabroꝝ aureoꝝ. ī me-
dio quoꝝ fili2 hoīs ambulat. **O**m̄ ergo vnus est xp̄us ī
natā d̄ma et h̄uana/et vna t̄m est veritas ī summa q̄ est
rō credendi vna prima summa et sola q̄ nō mutat̄ p̄ tpa
Hinc est q̄r om̄ibus p̄dicis articulis vna t̄m ē fides et

ratē nō mutata tā in p̄sentibus q̄j in p̄teritis et futuris.
licet magis clara sit et explicita in eis qui xp̄m sequunt
q̄j in eis qui p̄cesserūt eius aduentū. sicut nouū tes. clari
us est q̄j vetus in q̄bus p̄dicti articuli d̄tinent̄. et quia
sp̄us sancti 2 hos articulos fidei in scripturaz pfuditate
d̄tētos in vnū d̄pegit p. xii. apostolos tanq̄j p̄ testes fir
missimos. Hinc ē q̄j p̄dicti articuli in vnū simbolū apo
stolorū collectū fuerūt. et iō s̄m ap̄los d̄ponētes. xii. ar
ticuli dici p̄nt. qz q̄libet apostolus in edificacōnez fidei
posuit vnū articulū quasi lapidē vnū q̄j sp̄us s̄ recte p̄fi
gurauit m. xii. viris qui. xii. lapides de iordanis alueo
extraxerūt ad altare d̄nicū d̄struendū.

De erēcōio gr̄e respectu diligēdoꝝ.

O eligēdis aut̄ hec tenēda sunt. q̄j lic̄z oīa opa
d̄ma sunt bona valde. quatuor tñ p̄prie sunt dili
genda ex cāitate. scz deo eternus. qz nos sum̄ nr̄ p̄imus
et nr̄m corpus in quoꝝ dilectōe seruand̄ est ordo et mo
dus. vt deus diligat̄ primo et sup̄ om̄ia p̄pter se. Scđo
q̄j nos sum̄ sub deo et p̄ deo. i. nr̄ sp̄us. Tercio p̄im̄ nr̄
sicut et nos. Quarto corpus nr̄m infra nos et infra p̄ri
mū tanq̄j bonū m̄m̄ p̄cipiū. Ad hoc aut̄ erequēdū dat̄
vn̄ caritatis habitus et duplex mādatum in quo depē
det vniuersitas legis et p̄phetaz nō solū q̄jtum ad vet̄

R testamētum. v̄metiā q̄jtum ad nonū
scđo aut̄ ad intel. p̄. hec est. qz primū p̄ncipiū hoc
ipo q̄j primū ē summū/et hoc ipo q̄j summū/summe bonū
est/et hoc ipo q̄j summe bonū/est summe beatū et beati
ficatiū et hoc ipo q̄j summe beatificatiū ipo est summe
fruend̄/et hoc ipo q̄j est eo summe fruendū summe ē ei
m̄berēdū p̄ amorē et in eo ē quiescēdum tanq̄j in fine.
Qm̄ ergo amor rectus et ordnat̄ q̄ caritas appellatur
p̄ncipalit̄ fert̄ in illud bonū quo fruic̄t et in quo q̄escit et
hoc ipm̄ est rō diligendi. Hinc est q̄j illud precipue dili
git tanq̄j beatificatiū et etiā p̄ d̄sequens que p̄ illud

54

idonea sunt beatificari. **H**ū ergo nobiscū ad b̄titudinem
natus ē p̄uenire p̄im⁹. natū est etiā p̄uenire et corpus
n̄m tāquā beatificabile cū spū. **H**inc ē q̄ quatuor ex ca-
ritate diligēda esse dicunt, scz deus et p̄im⁹. et n̄r spūs
et n̄m corpus. **R**ursus qm̄ deus est supra nos tāquā bo-
nū supmū. spūs n̄r intra nos tāquā bonū int̄. secū. et p̄i-
mus n̄r iuxta nos tāquā bonū cognitū. corpus vō n̄m in-
fra nos tanquā bonū subiectū **H**inc ē q̄ debet seruari or-
do in diligēdo. vt primo deus diligat supra oia et p̄pt se
ip̄m. sed spūs n̄r sub deo supra om̄e bonū ca ducū. tertio
p̄imus n̄r iuxta nos ad assimile bonū. quarto corpus n̄m
infra nos sicut mīmū. et in eodē gradu atinē debet cor-
pus p̄imi. qz vtrūqz tenet rōem inferioris boni respectū
spūs n̄ri. **P**ostremo/qz amor est pondus mentis et origo
om̄is affectōis mētalīs qui defacili reflectit in se et diffi-
cilit tendit in p̄imū et difficili⁹ eleuat in deū. **H**inc est
q̄ licet quatuor sint ex caritate diligēda. duplex tū dat
mādatū. vñū qd̄ dirigit in deū. aliud qd̄ dirigit in p̄imū
Et quā a om̄ia p̄cepta vel ad deum referunt vel ad p̄imū
tāquā in fine. et in illud qd̄ est ad fine. **H**inc ē q̄ in illis
duobus mādatis claudit collectō mādator̄ et apprehensio
ōium scriptar̄. et caritas ip̄a est radix forma et simis vir-
tutū. q̄ iūgit om̄is cū ultimo fine. et ligat cīa admirice si⁹
et ordinate. ac p̄ hoc ip̄a est pondus inclinacōis ordinate
et vinculū colligacōis pfecte. ordinē qd̄ seruās respectū
diligēdor̄ diuersor̄. quātū ad effectū piter et defectū.
vnicitatē aut hñs in habitu. quātū ad vñū fine et vñū pñci-
pale dilectū qd̄ est rō diligēdi respectū ōium alior̄ q̄ p̄ a-
moris vinculū nata sunt colligari i vñū p̄pm quātū ad ca-
put et corpus. qd̄ vniuersitatē in se atinet saluandor̄. q̄
vniuersitas nō in via cōsummat̄ sed d̄summab̄ in eterna
gloria. iurta qd̄ dñs orat. vt sint vñū sicut et nos vñū su-
mus. et ego in eis. et tu in me. vt sint d̄summati i vñū qua-
vniuersata p̄ vinculū caritatis. erit deus om̄ia in

oibus etmitate certa ppetrata et pace pfecta eruntq; oia
p amore dñia dñione ordiata et ordiacõe dñera. et con-
nexione in dissolubilit alligata.

De exercicio respectu agédon
pceptoz et osilioz.

O pceptis aut legis dñe hoc tenedū est q i lege
mosayca sunt pcepta iudicialia figuralia et mora-
lia. vtpote. x. pcepta decalogi / in duabus tabulis
descripta digito dei. Lex aut euāgelica iudicialia tpat au-
ferendo. figuralia evacuat adimplēdo. moralia osumat
adiciēdo. adicit aut documēta instruēcia. pmissa excitā-
cia. et osilia pficiētia. cuiusmodi sunt osiliū paupertatis.
osiliū obedie. osiliū castitatis. ad q implēda mūtat xps

Rdñs nr eum qui vult esse pfectus.

Acō aut ad intel. p. hec ē. qr cū primū pncipiū sicut
est summe bonū in seipso. sic est summe iustū in suo ope. et
vniuersi in regimē disponēdo. Qm ergo summe iusti est
zelare iusticiā nō tm in se. vmetā in alto. iusticia vō cōsi-
stit in aformādo se regulis iuris. hinc ē q dñe iusticie ē
regulas iusticie homī imprime et exprime. nō tm docēdo
p modū veritatis erudiētis / s; etiā pcipiēdo et obligādo
p modū volūtatis impantis. Et qm gracia facit volūta-
tem nostrā dñe volūtati conformē. ipius est disponere
nos ad obtpandū et subiacēdum illis regulis iusticie. se
cūdū dictamen legis dimitus date. Rursus / qm diuīmis
impijs duplicit cōtingit obtpare. videlz. ex timore pene.
vel ex amore iusticie. et primū est imppectorz. scdm autē
pfectoz. ideo duplice homī cōculit legē. vnā timoris. et
altam amoris. vnā in seruitutē gnante. aliā in adopcōem
filioz dei trāsferente. Ac p hoc qr timētibz et imppectis
cōpetit vt terreant p iudicialia. et manuducant p signa.
et diriganz nichilominz p pcepta. Hinc est q lex mosay-
ca q ē lex timoris dñinet iudicialia figralia et moralia.
pfectis aut et amātibz dñuent apta instruciō documētoz

55

larga promissio p̄mioꝝ. et alta pfectō osilioꝝ. hinc est q̄
lex euāgelica d̄tinet ista tria. et ideo d̄r lex mosapca dif-
ferre ab euāgelica. q̄ illa figure/hec veritatis. illa lex pe-
ne/hec gr̄e. illa l̄ralis/ista spūalis. illa occidēs/illa riui-
ficās. illa timoris/ista amoris. illa seruitutis/ista liberta-
tis. illa oneris ista facilitatis. Postremo q̄m regule spe:
ctātes ad iusticie necessitatē d̄tinētur in diuīs p̄ceptis. et
iusticie ē suū vñcūq; reddē. necesse est q̄ p̄cepta mora-
lia qdā sint que ordinant nos ad deū. qdā ad p̄rimū. s̄m
duplex caritatis mādatū. qd̄ spūs sanct2 voluit insinua-
re p̄ duas misteriū tabulariꝝ. et ideo digito dei scripte di-
cunt. Et q̄ deus est trin2. p̄r filius et spūs san. cui d̄petit
summa maiestas ad orāda. veritas p̄fitēda. et caritas ae-
ceptāda. s̄m vim irascibile rōnale et occupabile. p̄ actū
opis oris et cordis. ideo triplex est mādatū prime tabu-
le corrīdens tribus p̄missis. scz adoracōis subiectiue. iu-
racōis iuridice. et sabbatizacōis sacrate. Quia vō p̄rim2
est imago trinitatis. et ei inquātū pfert imaginē p̄ris de-
bet pietas. inquātū pfert imaginē filij debet veritas. in-
quātū pfert imaginē spūs sancti debet benignitas. hīc ē q̄
septē sunt mādata que ad scđam tabulā spectāt. nam pe-
nes pietatē sunt duo. vñū qd̄ pietatē mādat scz d̄ p̄re ho-
norādo. alīm qd̄ impietatē vetat. scz nō occidendo. Pe-
nes veritatē vō q̄ p̄ncipaliē osistit in verbo. accipit vñū
scz de falso testimonio nō ferēdo. Penes benignitatē vō cui
oppomit cupiditas et occupia. quax vtraq; p̄t i ope vel
etiā in co:de. accipiunt̄ quatuor scz nō mechaberis. nō cō-
cupisces v̄xore. nō furtū facies. et nō occupisces rem alienā
et hñt hec ordiari s̄m maiora vel mīora nocumēta per q̄
infringi p̄t iusticia. et sic regule spectātes ad iusticie ne-
cessitatē debebat d̄tineri in. x. p̄ceptis. Q̄m aut̄ iusticia p̄
uenit ad pfectōz dū pfecte se elogat a malo. et quātū ad
culpā et quātū ad eām. et om̄e malū oris ex triplice radi-
ce. scz occupie carnis. occupie oculoꝝ et supbie vite. hīc ē

q̄ tria sunt osilia euā gelica pfecte nos elōgācia a triplici radice pdicta. q̄ ideo sunt osilia vt pfecte faciat recedē a malo. nō solū sepāt ab illicitis vexetiā a licitis et accessis que pnt cē occasio mali. ac p hoc nō solū iusticiā dñitent sufficiētē vexetiā habudantē. s̄m q̄ appetit pfectōi euangelice legis. et exercitacōi grē pfectōis.

De exercicio respectu petēdorū et orādorū.

Opeticōibus aut̄ orōis dñice hoc tenēdū est q̄ licet sit liberalissim⁹ et pmptior ad dādū q̄ nos ad accipiēdū. vult tñ a nobis orari vt occasiōem habeat largiēdi dona spūs sancti. Vult aut̄ orari nō solum oracōne mentali q̄ est ascensus intellect⁹ in deū. vexetiā rocali que est peticō dicētiū ad deū nō solū p nosip̄es/vexetiā p sanctos tāquā p coadiutores nobis dīmt⁹ datos vt qđ mīm⁹ dignisum⁹ impetrare p nos valeam⁹ impetrare p sanctos. Et qr̄ quid orem⁹ s̄m q̄ optet nescim⁹ ne vagaremur incerti. formā nobis traditit in orōe quā dpoiu it. in qua sub septenario numero peticōnū vniuersitas cō

Recō aut̄ ad intel. p. hec est **P**phendit petēdorū. quia cū primū pncipiū sicut est summe vex et bonū in seipso sic misericors et iussus in ope sue. Et qm̄ misericordissimū est et iō libētissime ddescēdit humane miserie p infusōez grē sue. Quia vō simul cū hoc iustū ē. ideo donū pfectū nō dat n̄ desiderati. nō dat grāz nisi regraciāti nō impēdit misēdiaz nisi misēdiaz cognoscēti. vt salua sit libertas arbitrii. et nō vilescat nobilitas dom. et n̄teger pseueret cultus honoris diuini. Qm̄ ergo orātis est affeclare subsidiū. p̄priū allegare defectū. et grās agē p̄t bñficiū gratis datū. Hinc est q̄ oracō dispomit ad suscepētō dñm̄ carismatū. et deus orari vult ad hoc vt munera largiat. Rursus/qr̄ ad hoc vt desideriū efficacitē sursum tendat ad impetrādū dona dñma. necesse ē q̄ affectō n̄ta sit feruida. et cogitacō inūnā sit collecta et expectacō nostra sit éta et firma. et cor n̄rm̄ frequēter ē tepidū. frēqnt

6

Dispersum et pauidū ppter pcul remorsum. nec audens. opē
p seūm ante aspectū dei. hinc est q̄ dñs noluit nos. tm̄
orare mētalit̄ vexatiā vocalit̄ ad nr̄i affect̄ excitacōem
p verba. recollectōz cogita cōis p sensum r̄verbōz. voluit
etiā nos p orare p sanctos. et sanctos p nobis ad dandō
fiduciā pauidis. ut qui nō audent vel psumū impetrare
p se. p ydonecs impetratores obtineat. ac p hoc in orā:
tibus huīitas dseruet. in sanctis int̄cedētibus dignitas
declaret. in oībus xpi mēbris caritas et vītas ostendat.
qua que inferiora sunt ad supiora fiducialit̄ recurrent. et
supiora inferioribus liberalit̄ ddescēdūt. Postremo/quia
iustus deus et misericors exaudire non debet nisi in hijs
que spectant ad suū honorē et nostrā salutē. hm̄i aut̄ q̄
spectat ad pmiū prie. et ad viaticū vie. et prima sunt tria
et sequēcia quatuor. Hinc est q̄ petīcōes et oracōes que
docēt quid petere vtilit̄ debeam̄. sunt septē. que em̄ spe
ctat ad diuinū honorē et pmiū prie sunt tria. sc̄ intelligēcia vītatis. reuerēcia maiestatis. et cordia volūtatis.
seu p alia verba. vel est visio summi veri. qđ nō videat nisi
a sanctis et mūdis. et hoc petit cū dicit̄. sanctificet no:
men tuū. i. tui nomis noticia pfectis sanctis et mūdis do:
net. vel ē tencō summi ardui q̄ reges facit. et p quā reg:
nū habet. et hoc petitur cum dicit̄. adueniat regnū tuū.
vel fruicō summi boīm. que nō datur nisi hijs qui suas vo:
lūtates habēt diuinū volūtati dformes. et hoc petit cum
dicit̄. fiat volūtas tua sicut in ce. et in terra. Rue aut̄ spe
ctat ad trāsitū vie. aut respiciūt collacōem bom̄ dferētis
aut respiciūt amocōem mali nocentis. collacō aut̄ bom̄
dferētis petitur in pane quotidiano. seu supsubstāciali
in quo ppetitur quicqđ necessariū est ad dseruacōem vite
pntis. seu szm spiritū seu szm corpus. Amocō aut̄ mali no:
centis petitur in petīcōibus tribus vltimis. quia om̄e ma:
lū aut tenet rōem pteriti. aut futū. aut pntis. vel alī. aut
tenet rōz mali/culpe. aut pugne. aut pene. primū petitur

amoueri in dimissione debitorum. sed in victoria temptationis.
terciū et ultimū in liberacōe ab oppressiōe malorum.
Et sic septē in vniuerso sunt petīcōes in quibus vniuer
salit petīcōe quicqđ petendū est. et hoc quidē satis recte.
ut septenarius petīcōnū respōdeat septenario dīmōz ca
rismati. et donorū gracie septiformis. Propt̄ qđ notādū
qđ septiformē septenariū p̄ponit nobis considerādū sacra
scriptura. sc̄z vicōz capitaliū. sacrōz. virtutū donorū bea
titudinū petīcōnū. et dotū gloriōsaz trū spūaliū. et qua
tuor corporaliū. ut īferius appēbit. Propomit ergo septe
nariū vicōrū tanquā primū. a quo debem⁹ recedē. septe
nariū sacramētorū s̄m quē debem⁹ incedē. septenariū do
tū ultimū. quē debem⁹ appetere. septenariū petīcōnū pe
nultimū quo debem⁹ petere. septenariū aut̄ virtutū dono
rū et beatitudinū triplicē īnt̄mediū p̄ quē debem⁹ trāsi
re. ut sic sepcies ī die laudātes nomē dñi et orātes. im
petremus ḡfam septiformē donorū virtutū et beatitudi
nū qua vīcam⁹ septiformē pugnā vicōrū capitaliū. et p
uemam⁹ ad septiformē coronā dotū gloriōsaz. adiuā
te m̄chilomin⁹ septiformi medicina sacramētorū diuinit⁹
ad repacōem humani ḡnis statutorū.

Incepit sexta pars. De medicina sacramētali.

Dicitur quā actū est de trinitate dei. de creatu
ra mūdi. de corruptela peccati. de īcarnatione
verbi. et de gracia spūis sancti. Iā nūc
sexta agendū est de medicina sacramētali.
Circa quā dīsiderāda sunt septē. Agendum
est ēm̄ de sacrōz origine. variacōe. distinctōe. institucōe
dispēlaciōe. iteraciōe. et vīnusculisq; ītegritate.

Da sacramētorū origine.
Ex origine aut̄ sacramētorū hoc tenēdū est. qđ sa
cramēta sunt signa sensibilia diuinitus īstituta/
tāquā medicamēta. ī quib⁹ sub tegumēto rex sensibiliū
diuina virtus secretius opatur. ita qđ ipa ex similitudine

57

natali representat. ex instituione significant. ex sanctis iacōne
ne offerūt aliquā grāz spūalez p quā aīa curat p infirmi
tibus vicōn et ad hoc pncipalit ordinant tanq̄ ad fi
nē vltimū. valēt tñ ad humiliacōz eruditōez et exercita
z

Ricōez sicut ad finē q̄ est sub fine.
Natio ad intel · p. hec est. qz cū pncipiū repatiū qd
est xp̄us crucifix̄. verbū scz incarnatū q̄ sapientissime
dispom̄t oīa qz dīmū. et clemtissime curat qz diuinitus
incarnatū. sic debet repare et sanare genus hūanū egro
tū zm q̄ op̄etit ip̄i egrotanti egtudim̄ et occasiom̄ egro
tandi et ip̄ius egtudim̄ curacōm. ip̄e aut̄ medic̄ ē ver
bū incarnatū. deq̄ scz inuisibilis in nata visibili homo e
grotas ē nō tm̄ sp̄us. nec tm̄ caro s; sp̄us in carne morta
li morbus aut̄ est originalis culpa q̄ p ignorātiaz inficit
mentē p occupiam inficit carnē. origo aut̄ hui⁹ culpe l;
pncipalit fuerit ex d̄sensu rōms. occasionē tñ sumpfit a
sensib⁹ carnis. Ad hoc ergo ut medicina duemēs esset oī
bus supradictis optuit ut nō tm̄ eēt sp̄ualis. v̄metiā ali
qd h̄ret d̄ sensibilib⁹ siḡis. vt sicut hec sensibilia fuerūt
iae occasio labndi ita eēnt ei occasio resurgendi. m̄ ergo
signa sensibilia q̄tū ē de se nō h̄nt efficacē ordiacōz
ad grāz lic̄ bēant lengimq̄ representacōz d̄ sui nata. Hic
ē q̄ optunt q̄ ab autoee gre instituēnt ad significād et bñ
dicēnt ad sacrificād vt sic eēnt ex natali si h̄titudie rep̄se
ratia ex adiūcta instituione significācia et ex supaddita
bñdiciōe sanctificācia et ad grāz pp̄ancia p qd curet et
sanet aīa m̄a. Rursus qm̄ grā curatiua nō dat elatis in
eredul et fastidiosa iōoptuit hec signa sensibilia dīm̄
dāni q̄ nō solū sanctificaret et grāz akerrēt ac p hoc sana
rēt v̄metiā significacōe erudirēt et suscep̄cōe humiliaret et
diuersificacōe exercitarēt sic p exercitacōez exclusa ac
cidia a occupisibili p eruditōez exclusa ignorantia a rōnabili,
p humiliacōnez exclusa supbia ab irascibibi tota aīa
curabil fieret. a ḡta sp̄us sancti q̄ reformat nos zm̄ has

tres potencias ad imagines trinitatis et xp̄i. Postremo
quomodo per huiusmodi signa sensibilia diuinitus insi-
tuta. gracia spiritus sancti suscipit et in eis ab accidenti-
bus inuenitur. Hinc est q̄ huiusmodi sacramēta dicun-
tur gracie via et causa. non q̄ grā substancialiter in eis
contineatur. nec causaliter efficiatur cum in sola anima
habeatur collocari. et a solo deo habeat infundi. Sed
quia in illis et per illa graciam curacōmis a summo medi-
co xp̄o ex diuino decreto optet hauriri. licet deus non al-
ligauerit suam grām et potentiam sacramētis. Ex p̄mis-
sis igitur apparet non solū quis sit sacramētorum ortus
verum etiam quis usus. et quis fructus. Nam ortus eorum
est xp̄us dominus. usus autem est a cius exercitatiuus.
eruditiuus. humiliatiuus. fructus autē est hominū causa
et salus. patet etiam que sit causa efficiens. quia dīma
institucō. que materialis. quia signi sensibilē representati-
cio. que formalis. quia gratuita sanctificacō. que finalis
quia hominū medicinalis curacō. et quia dēcētiacō fit
a forma et a fine. Hinc est q̄ dicuntur sacramēta quasi
medicamenta sanctificancia. per hoc enim anima a feditate vi-
ciorū reducitur ad sanctificacōnem pfectam. et ideo licet
sint corporalia et sensibilia. tñ sunt medicinalia et veneran-
da tanq̄ sancta. quia sacra significant misteria ad sacra
p̄pant carismata a sacratissimo deo data. sacra institucō
ne et bñdictione diuinitus decretata ad cultū sacratissi-
mū dei data in sacra ecclesia constituta ita ut merito dici

Debeant sacramēta
De sacramētorū variacōne

E variacōne autē sac̄rēz hoc tenendū est q̄ sa-
cramēta ab inicio ad curā cōz hoīs constituta sunt et semp-
cū morbo hoīs occurrēt et usq; in finē seculi perdurabūt
sed alia fuerūt in lege nature. alia sub lege scripta. alia
sub grā. et in hiis omnibus illa que posteriora sunt. si-
gnificacōne sunt euī denciora et effectu gracie digniora

in lege eī nātē fuerūt oblações sacrificia et decimacōes
in lege aut̄ scripta introducta est circumcisio supaddita
est expiatio et supra dicta oblationū. decimacionū et sa-
crificiorū multiformis distinctō. in lege aut̄ noua statu-
ta sunt sacramēta numero pauciora. utilitate pociora. v-
tute efficaciora. et p̄eminētia digniora. in quibns est im-
plecio simul et euacuacio sacrorū oīm p̄dicatororū

Ratio ad intelligenciaz p̄dicatorum hec est. quia ver-
bum incarnatum q̄ est repacōms nostre p̄ncipii.
et fons et origo sacramentorum cum sit clementissimū.
et sapientissimum. eo q̄ clementissimū est non permisit q̄
curaretur morbus peccati sine remedio sacramēti. eo ve-
ro q̄ sapientissimum est. ideo iuxta dictamen sue immu-
tabilis sapiecie cuncta ordimatissime gubernantis diuer-
sa adhibuit medicam̄ta et varia. sed in mutacōnez varia
tempororū diuersorū. Qm̄ ergo ab inicio p̄currente tpe et
aduentu saluatoris magis ac magis appinquante. semp
magis ac magis effectus salutis crevit et cognitio veri
tatis congruum fuit q̄ ip̄a signa salutis p̄ successionem
temporum alia post alia variari. vt effectus gracie dñi
ne in salutē cresceret simulq; et ip̄a significacio in iphis si-
gmis visibilibus evidencior apperet. et ideo primū p̄ obla-
cionem et postea p̄ circumcisionem ad ultimum p̄ baptis-
malem ablucōnem expiacōms et iustificacōms lacramē-
tum formari institutū est. quia eiusdem mūdacōms for-
ma et similitudo in oblacōne quidem oculte inuenitur.
In circūcisione vero evidēciā exprimit̄. p̄ baptismū aut̄
manifestius declarat̄. et hinc est q̄ illa primi tpis sacra
sicut dicit hugo. fuerunt sicut veritatis umbra. medii tē-
poris sicut figura seu imago. Postremi scilicet gracie si-
cut corpus. quia intra se veritatem et graciaz curatricem
detinet. quā p̄sentant et p̄sentialiter conferūt q̄ p̄mitūt.
Rursus qm̄ v̄tatis et gr̄e que in lege gr̄e exhibet̄ rōne
sue excellēcie et multiformitatis in ope et v̄tute per-

vnū signū exprimi non poterat vt decebat. Hinc est q̄
in omni tpe et lege plura fuerūt sacra data ad illam ve
ritatem et graciā exprimendam, sed p̄cipue in tpe legis
figure cuius est figurare multa signa et varia p̄cesserūt/
que sua varietate xp̄i grām multiplicēt exprimerēt et ex
cellēcius amēdando nutrirēt puulos exercerēt p̄fectos
et duros onornando frangerēt et ad iugū grē domaret
et quodāmō emolirēt. Postrēo qm̄ veritate supuēmente
cessat vmbra et figura p̄nūciās sortit fine itentū, quo ha
bito cessare debet eius usus et actus. Hinc est q̄ grā su
puemēte vetera sacra et signa impleta sunt piter et sub
lata, quia signa erāt p̄nōstica futuorum et quasi p̄nun
ciancia de longinquō et noua nichilomin⁹ instituta tan
q̄ demonstratiua p̄sentis grē et rememoratiua quodam
mō passionis dominice que fons est et origo grē curati
ue siue in nobis siue in hiis qui p̄cesserūt xp̄i aduentū.
sed in hiis qui p̄cesserūt tanq̄ p̄ciū p̄missionem siue in hīs
qui secunt tanq̄ p̄ciū p̄solutū, et qm̄ non debet gracia
p̄missioni p̄ciū nisi rōne p̄solucōnis. et habudancior debe
tur p̄ soluto p̄cio q̄ p̄ promisso. Hinc est q̄ passio xp̄i
immediaci⁹ sanctificat sacra tpis legis noue/et plenior
gracia in eis redūdat. ppter q̄ illa p̄pauerūt et p̄duxerēt
ad hec sicut via ad īmūnum. sicut signū ad signatū. sicut
figura ad veritatē. et sicut imperfectū reducit et p̄pat ad

De sacramento⁹ numero et distincōne Pfectū

De distincōne aut et numero sacramēto⁹ noue
legis hoc tenendū est, q̄ ipa sunt septē secūdū
correspondēciā ad grām septiformē que p se
ptenariū tpis nos reducit ad primū p̄ncipiū quietem et
circulū et m̄tatis. sicut ad octauā resurrectōnis vniuersa
lis. Hox vero sacramento⁹ ianua est baptism⁹. deinde cō
firmatio. eucharistia. p̄mia. vnc̄tio extrema. ordo et m̄ri
moniū qđ licet ultimo ordinet ppter morbi⁹ occupie ānerū
ip̄m tñ fuit an omia īt̄uctū ī padiso et an p̄cīm.

Ratio ad intelligētia p̄dictor̄ hec est. qz cū p̄ncipiū
 n̄m repatiū xp̄us dñs v̄bum incarnatū cū sit dei
 v̄tus. et sapia. et m̄ia nr̄a. sic potent̄. sic sapient̄. sic clem̄
 ter. sic decent̄ sua instituere deb̄; sacra in lege gr̄e ut ml̄
 pr̄lus desit curacōm̄ nr̄e quantū appetit statui p̄sentis vi
 tc. **N**o p̄fectam aut̄ curacōz ēstudim̄s occurrit hec tria.
 scz expulsio ēstudis. introductio sanitatis. et seruacio
 introductio salutis. **A**m̄ ergo q̄tū ad p̄fectā curacōz p̄fe
 cta et v̄niuersalis req̄rit morbi expulsio. et morbus est
 septiformis. triplex culpabilis. scz cu'pa originalis. mor
 talis et venialis. et quadruplex penalis. scz ignorantia.
 malicia. infirmitas. et occupia et nō sanat oculū q̄ sanat
 calcaneū. sicut dicit iero. **H**inc apparet q̄ optuit adhuc
 b̄en̄ ōtra hec septenariū medicamentor̄. ad hunc septifor
 mē morbū plem̄ expellend. scz ōtra originalē baptismū
 ōtra mortale p̄nia. ōtra veniale inctōez extremam ōtra
 ignoratiā ordīnē. ōtra maliciā eucharistiā. ōtra infir
 mitatē confirmacōez. ōtra corporis occupiam matrimonī q̄
 eā tpat et excusat. **P**rus quia p̄fecta curacō esse non
 p̄ot sin e restituōne integre sanitatis. et sanitas anime
 integra d̄sistit in v̄su septē v̄tutū. scz triū theologicar̄. et
 quatuor cardinalū. **H**inc est q̄ ad hanc v̄sum sanū resti
 tuendū institui optuit septiforme sacramētū. **N**am baptis
 m̄ sanando disponit ad fidem. confirmacō ad spem. eucha
 ristiā ad caritatē. p̄nia ad iusticiam. vñclio extrema ad
 p̄seuaraciā q̄ est fortitudinis op̄lemētū et summa. ordo
 ad prudentiā matrimoniū ad t̄pāciāz d̄suādā quā maxie
 p̄seq̄t̄ ifirmitas carnalis. scz honestas remediāt nupciar̄
 Postremo qm̄ p̄fecta curacō esse nō p̄ot sine seruacōne
 sanitatis introductio. et salus introducia seruari nō p̄ot
 in officiu certamis. nisi in acie ecclesie q̄ est terribilis ut
 castor̄ acies ordinata et hec quidem fit p̄ septiformis
 gr̄e armaturā. **H**inc est q̄ necesse est septē eē sacramēta
 Nā vt hec acies sit p̄fecte et diuinē omunita cū ostet ex

ptibus corruptibilib⁹ indiget sacris munētib⁹ et rele-
uantib⁹ et renouātib⁹ . munētibus pugnantes . releuan-
tib⁹ cadentes et renouātib⁹ morītes . Sacrm autē mu-
nēns aut munit ingredientes et sic est baptism⁹ . aut stā-
tes et sic est afīmacō . aut exēutes et sic est extrema vñ-
cūo . Sacrm vñ relevās . aut relevat a cāu vñmali . et sic
ē eucharistia . aut a mortali et sic est pñia . Sacrm autē re-
nouans . aut in esse spūali et sic ordo cui⁹ est administrare
sacramēta . aut in eē natāli et sic ē mñmōmū qđ qr reno-
uat multitudiō in eē natē qđ est oīm fūdamētu . iō primū
fuit an omīa introduciū . licet ppter morbū occupie ānerū
et qm̄ mīme sanctificatiū . qñis significacōe sit sacramētu
magnum int̄ medicamēta spūalia vltimo collocet et locū
sorciat extremū . vñ qr baptism⁹ est ingredienciū . afīma-
cō pugnancium . eucharistia vires resumētiū . pñia resur-
genciū . extrema vñcūo exēucim⁹ . ordo nouos milites in-
troducētiū . mñmōmū nouos milites pñpanciū . p̄t̄ ex hñis
sufficiencia et ordo medicamētoꝝ sacramētaliū et armorꝝ

De sacramētoꝝ instituōne

E instituōne autē sacroꝝ hoc tenend⁹ est qđ septē
sacra legis grē xp̄s instituit tanqđ noui tes . me-
diator et p̄cipu⁹ lator legis . in qua vocavit ad pmissa
etna . dedit p̄cepta dirigēcia . et instituit sacra significācia
Instituit vñ ea in v̄bis et elemētis ad evidēciā signifi-
cōis et efficaciā sanctificacōis . ita qđ sp̄ hñt significācia v̄i-
tatis . s̄z nō sp̄ efficaciā curacōis non ppter defectū a pte
sui . s̄z a pte suscipiētis . Instituit autē pdicta sacra diuer-
sī mode . qdaz scz ex eis afīmādo . appbādo . et aseruādo
ut mñmōmū et pñia . qdaz autē et insinuādo et imīciādo
ut confirmacōem et vñctionē extremā qdaz vñ imīciādo
asūmādo et in semetiō suscipiēdo ut sacrm bap . eucha-
et ordīs hec ei tria et plene statuit et etiā p̄t̄ suscepit

Rxps crucifixus . vñbū scz incarnatū qđ quia verbū est
Ratio ad intel . p̄t̄ hec est . qr pñcipiū repatiū nñm ē

pri equale et substancialē est v̄bum summe v̄tutis. sūme
 v̄tatis et summe bonitatis. ac p̄ hoc etiā summe autorita
 tis. et ideo ip̄ius est p̄prie nouū tes. introducē ip̄ius ē eti
 am legē dare integrā et sufficientē s̄m exigētiā summe
 v̄tutis et v̄tatis ac bonitatis sue. rōne igit̄ summe boni
 tatis p̄missa p̄posuit beatificācia. rōne vero summe v̄ta
 tis precepta dedit dirigentia ratione vero summe virtu
 tis sacram̄ta statuit admiculancia ut sic p̄ sacram̄ta v̄t̄
 reparet adimplenda p̄cepta dirigētia. et p̄ p̄cepta dire
 ciua puemret ad p̄missa et̄na faciēte hoc v̄bo et̄no xpo
 scz dñō in lege euāgelica inquātū est via v̄tas et vita.
Hucus qm̄ repatiū p̄ncipiū nō solū est v̄bum / inq̄tum
 ē v̄bum. s̄ etiā inq̄tum incarnatum. et hoc ip̄o q̄ incar
 natū oībus se offert ad noticiam v̄tatis et oībus digne
 accedētibz exhibz ad grāz curacōms. **H**inc est q̄ tan
 q̄ plenū grē et v̄tatis ad maiorē euidentiā significandi
 et efficaciā sanctificādi sacra instituit in elemētis sī ec
 verbis. vt dū elemēta oculis et v̄ba auribz se offeret q̄
 sunt duo sensus maxime cognoscitue euidentiā daret si
 ḡificacōis exp̄sse. **D**einde etiā verba sanctificarēt elemē
 ta vt plēmor fieret efficacia curacōis hūane. q̄ qm̄ nulli
 dat repugnāti et ipugnāti fontē grē interius in corde. iō
 sic instituta sūt vt significarēt sp̄ et v̄niuersaliter. nō aut̄
 sanctificarēt nisi accedēntes digne absq; om̄i fictōne.
Postremo qm̄ et si verbū incarnatū sit fons grē sacram̄
 talis aliqua tñ grā sacram̄tal is an̄ incarnacōez fuit aliq
 v̄o nō mis̄ p̄ sp̄us s̄missionē. qdaz aut̄ medio mō se h̄ns
Hinc ē q̄ optuit sacra institui diuersimode. nā an̄ incarn
 acōz necessaria fuit et opūctō p̄nialis et ḡnacō mīmo
 malis. iō hec duo sacram̄ta nō d̄ nouc instituit s̄ iā a se
 instituta et natāli dictam̄ quodā imp̄ssa d̄sumauit. qz
 confirmauit in lege euangelica dum p̄mitenciam pre
 dicauit et nupciis interfuit et legem coniugū approba
 uit secundum q̄ colgliuit ex diuersis euangelii locis.

Ante vō spūs sancti missiōz. nec fuit plena spūs sancti do-
nācō ad afūmacōz et nomis xpī publicā afessionez. nec
vncuo mētis satis plenaria ad euolacōz. ideo hec duo sa-
cramēta. scz afūmacōz et extremā vncuonē xpūs solū mi-
ciavit et insinuavit afūmacōz manū pūulis imponendo
et pdicēdo discipulis baptizandos spū sancto. vnctōez
vō dictauit ad curandū mittēdo eos qui infirmos vnge
bāt. sicut dī i marco. medio aut tpe et fuit regeneracō
et ecclesie ordīmacō. et spūalis cibacīc. iō xpūs hec tria sa-
cramēta scz baptismi. eucharistie. et ordīnis et ap̄lete et
clare instiuit. primo baptismū suscipiendo. deinde sacra-
mentū eucharistie formā dādo et ceteris publicādo. or-
dīne vō dando primo p̄tātem ligandi. et soluendi p̄tā
hūam gñis. et p̄tātem oficiendi sacramentū altaris. eu-
charistiā vō xpando se gno frumēti et dīciēdo. et dādo
imīmē passione. sacramentū ccrpis et sangnis sui et iō
hec tria sacramēta p̄ xp̄m distincē et integre debuerūt in-
satui. et in lege veteri multiplicit figurari tanquā sacra-
mēta substancialia noui testamēti et p̄pria legis latoris
verbi. scz incarnati

De sacramētoꝝ dispēsacōne.

On dispensacōne aut sacramētoꝝ hoc tenēdū est
q̄ p̄tās dispensacōis sacerdotōꝝ regulariter spectat
ad solū gen2 hūanū. In omib2 aut sacerdis dispē-
sandis. necessaria est indispenſacōne in tencō in aliqbus
etiā necessaria cū intencōne requiri ordo sacerdotalis.
scz vel p̄tificialis inq̄tum necessariꝝ est dispēsacōi afir-
maccis et ordīs. sacerdotalis vō dispēsacōi eucharistie
p̄mē. et vnctōnis extreme. baptismū aut et m̄rimoniū licz
ad sacerdotes spectat. p̄nt tñ p̄ter ordīne sacerdotalem
dispensari de facto maxime i articulo necessitatis. H̄is
aut existentib2 sacramēta dispēsan p̄nt a bonis et malis
fidelib2 et ab hereticis intra ecclesiā et ex. scz intra s̄m vi-
tate et ad utilitatē. ex vero nō ad utilitatē. licet dispen-
sent scdm veritatē

61

Ratio autem ad intellectum. hee est. quod repatuū pncipiū nostrū. scilicet verbū incarnatū sicut inquit deus et homo. sacramēta instituit et ad salutē hominum ordinauit. sic et congruū fuit ut homībus dispensarent per misteriū homini. propter seruandā conformitatē dispensatoris ad salvatorē Christum et ad ipsum hominem salvandū. Quoniam ergo Christus salvator humanus genus salvauit. sed quod erigebat equitas iuris. dignitas creditimis. et securitas salutis. opatus enim est salutē nostrā modo recto ordinato et certo. Hinc est quod secundum hōmē triū exigentia sacramēta omisit homībus dispensanda. primo ergo. quod rectitudine iuris exigit. ut opera hominis secundum quod homo non fiat precipitant. et opera hominis ut ministri Christi aliquo modo referantur ad Christum. et opera hominis ut ministri salutis aliquo modo referantur ad salutē. vel in generali. vel in speciali. et dispensacō sacramētoꝝ est opus hominis. ut rationabilis. ut ministri Christi. et ut ministri salutis. Hinc est quod necesse est quod fiat ex intentione quam p̄mitit facere quod Christus instituit ad humanam salutem. vel saltē facere quod facit ecclesia in quo claudit in generali intentione predicta. quod ipsa ecclesia sicut sacramēta a Christo accepit. sic ad fideliū salutē dispensat. Rursus quod ordo dignitatis exigit ut maiora maioribus. minoria minoribus. media medioribus omittantur. et quedā sūt sacramēta quod p̄cipue respiciunt excellētiaz virtutis seu dignitatis. ut sacramēta confirmationis et ordinationis. quedā quod respiciunt indigētiaz necessitatis. ut baptismus et matrimonium quod unum genuit / alterum regnat ad existētiā debitā. quedā autē media. ut eucharistia. peccatiō. et vincio extrema. Hinc est quod prima tantum sūma non potest dispensesari nisi ab episcopis et pontificibus quoniam est dominum iure domini. alia vero tantum infima potest a quibuscumque ordinibꝫ et personis inferioribꝫ maxime in articulo necessitatis. quod dico ratione baptismi. media autē a solis sacerdotibꝫ quod inter episcopos et inferiores personas sunt quasi in medio constituti. Postremo. quod securitas salutis exigit ut res sic fiat ut in dubium non cadat et nullus est qui certus sit de bonitate

et credulitate disp̄sacōis et idem ip̄e nō est certus d̄ se
vtx amore an odio dignus sit. idēc si sacramēta disp̄s-
fari solū possent a b̄om̄s. nullus eēt certus de suscep̄cōe
sacramēti. et sic optēt sp̄ iterari et malicia vniq̄ p̄iudi-
caret alienē salutē. nulla etiā eſſet stabilitas in gdib̄ ie-
rarchie ecclesie militantis que maxime d̄ſiſit in sacramē-
tis disp̄sandis et ideo d̄gruū fuit ut sac̄rox disp̄sacō cō-
mittet b̄om̄ nō rōne sanctitatis q̄ variaſ ſ̄m volūtate
ſz rōne autoritatis q̄ sp̄ manet q̄tum eſt de ſe. ac p̄ hoc
optuit q̄ ſe extenderet ad bonos et ad malos. ad eos
q̄ ſunt m̄tra ecclesiā. et ad eos qui ſunt ex. vnde q̄ ex vni-
tate fidei et caritatis q̄ facit nos filios ecclesie et m̄bra
nullus p̄ot ſaluar̄. iō ſi sacramēta ex recipiant nō ad ſa-
lutē recipiunt. q̄uis v̄a ſint sacramēta. ſz v̄tilia p̄nt fieri
ſi quis redeat ad sanctā m̄re ecclesiā. v̄nicā xp̄i ſp̄oſam
cui2 filios t̄m xp̄us ſponsus dignos reputat hereditate
eterna. vñ auḡ. otra donatistas ecclesia padifo d̄pata in-
dicat nobis poſſe q̄dem baptismū ei2 hoīes foris accipe-
ſz ſalutē beatitudis ex eam nem̄ic̄vel p̄cipe vel tenere
nā et flum̄ia de fonte padifi ſicut ſcriptura teſtat etiā fo-
ras largit manauerūt. Noiatim q̄pp̄e d̄memorant et per
quas tr̄as fluant et q̄ ex padifum d̄ſtictute ſunt om̄ibus
notū eſt. nec t̄n in mesopotaneavel in egypto quo illa flu-
mina puenerūt eſt felicitas vite q̄ in padifo d̄memorat.
ita fit ut cū padifi aqua fit ex padifum. Beatitudo t̄n nō
fit m̄ſi in tra padifum. ſic ergo p̄ot eſſe baptismū ex ecclē-
ſiā. mun̄ aūt beate vite nō m̄ſi m̄t ecclesiā rep̄it q̄ ſupra
petraꝝ ſūdata eſt q̄ ligandi et abſoluēdi claves accepit.
hec eſt vita q̄ tenet et poſſidet om̄eſ ſp̄ensi ſuī et dñi ſuī
pt̄atem. p̄ quā diuīgale pt̄atem. etiā d̄ ancillis pere filios
p̄ot q̄ ſi nō ſupbiāt in ſortē hereditatis vocabunt ſi autē
ſupbiāt ex remanebūt. magis ergo q̄ p̄ ecclēſie honore
at ūnitate pugnam̄. nō tribuam̄ hereticis q̄cqd apud
eos ei2 agnoscim̄. ſz eos arguētes doceam̄ eq̄ extra

ginitatē hñt nō valere ad salutē m̄si ad eādē venerit vñ

De sac̄oz iteracione Cate

Eiteracōne aut̄ sac̄oz hoc tenend̄ est q̄ licet
dñe sit om̄ibz sac̄is nō iterari sup̄ eādem p̄sonā
et matiaz et ex ead̄ cā ne fiat otumelia sac̄o. Sp̄ealit tñ
tria sunt sac̄a q̄ nō sunt iteranda aliquatenus. scz baptis
mus d̄firmacō et ordo. In hiis nāqz tribus imprimis tri
plex caracter interior qui nō deleat m̄t quos caracter ba
ptismalis retinet sūdamētū. nec alii p̄nt imprimi m̄si ille
primitus ip̄rimat vñ siq̄s ordinat̄ nō baptizat̄ nichil p̄
sus efficit. s; est totū de nouo faciend̄. qz non intelligit

Riteratū q̄ stat nō fuisse factum.

Accio aut̄ ad intel. p̄. hec est. qz p̄ncipiū n̄m repati
uū. verbū scz incarnatū licet rōne summe vtutis. et sapie
et bontatis sue nichil agat inefficacit̄. n̄l mepta. n̄l in
frucluose. potissime tñ hoc obseruare dñ in nobilissimis
suis opibus cui2mōi sunt illa p̄ q̄ repat̄ genus hūanum.
Cām ergo sac̄a sunt de gñe hmoi opum d̄monz. Hinc ē
q̄ otumelia quodā mō fit eis qñ sup̄ eand̄ matiam et p̄
sonā et ex eadē cā iterātur. qz ex hoc ostendit̄ q̄ p̄n2 di
spensata fuerūt inefficacia. mepta. et infructuosa ēt id
q̄ exigebat ipius repatuui p̄ncipii. vtus. et sapia. et boni
tas summa. q̄ sp̄ asilut. et ad opand̄ in illis et p̄ illa sa
mēta. **H**uius qm̄ m̄t hec sac̄a repant̄ in qbus ginalit̄ ē
efficacia d̄me vtutis ad repacōz hūam gñis. q̄da; sunt q̄
tñ introducia sunt ppter remedia morboz. q̄dam em̄ nō
solū ad hoc. s; ad statuendū. discernend̄. et ordinand̄ in
ecclesia ierarchicos gd2 et morbi p̄nt variari et expelli
et itez introduci. gdus aut̄ ecclesie debet esse firmi soli
di et d̄cussi. Hinc est q̄ sac̄a q̄ respiciūt morbos iterabi
les/hñt effectus trāslēutes. ac p̄ hoc itabiles rōe noue
cāe. Sac̄mēta vñ illa q̄ respiciūt gdus ierarchicos/et sta
tus fidei deimiatos necesse est q̄ ppter effectus remediā
tes aliquos effect̄tribuat pmanetes ad gdū et statuū

ecclie distinctionē fixam et stabile et qm̄ hoc nō p̄t
fieri p̄ data nataliavel dona ḡtuita & ḡtuitū faciecia. ne
cessē ē q̄ fiat p̄ aliq signa substācie icorruptibl̄. scz aie
icorruptibl̄ a p̄ncipio icorruptibili s̄m aformitatē ad i
corruptibile mdelebilē et ḡtis imp̄ssa q̄ caraciēs appel
lat q̄ qm̄ nūquā delent. iō nec iterari p̄nt. nec illa sacra
m̄ qbus h̄moi caracteres imprimūt. Postremo qm̄ tri
plex ē stat2 fidei s̄m q̄; h̄ fieri distinctio m̄ pplo xp̄iano
et m̄ acie eccliaſtice ierarchie. scz stat2 fidei gemte ro
borate. et multiplicitate. s̄m priūt fit distinctio fidelū
ab incredulis. p̄ s̄m fit distinctio forciū ab infirmis et d
obilib2. s̄m terciū fit distinctio clericoꝝ a laicis. Hinc ē
q̄ illa sacra q̄ respiciūt fidei statū p̄dictū caractēs impi
mūt p̄ quos mdelebilē im̄p̄ssos sp̄ distinguūt ac p̄ h̄c
nūq̄ iterari p̄nt. Qm̄ ergo baptism2 respicit statū fidei
gemte m̄ quo pp̄ls dei distinguūt ab incredulis. vt iſrl̄i
te ab egyptis et afirmaſo respicit statū fidei roborate.
m̄ quo distinguūt popul2 fortis ab infirmis. sicut pugi
les ab hiis q̄ ad pugnā n̄ sunt i donei. Ordo respicit sia
tu fidei multiplicitate m̄ quo distinguūt cler2 a laicis si
cut leuite ab aliis tribubus. Hinc est q̄ h̄is t̄m tribus
sacris caracteres imprimūt. Quia vō distinctio pp̄li a n̄
pp̄lo est prima et radicalis. Hinc est q̄ character baptismi
malis est fūdāntū oīm alioꝝ caractēs et ideo illo sub
tracto nichil potit supedificari. ac p̄ hoc optet d̄ nouo
fieri. si aut̄ substernat̄ alii p̄nt im̄primī. nec vñquā ulter
ius iterādi sunt. nec sacra tria p̄dicta q̄ hos imprimunt
ex cā aliqua iterant̄ et ḡtis defactio itantibus d̄ pena
im̄pon̄ ppter diuīm otumeliā sacri. licet alia quatuor ex
cāis diuersis possint sine otumelia iterari..

De oſtituōne et integratōe baptismi.

Am̄ nūc septio loco restat videre de integratōe vñcuiꝝ
q̄ sacri q̄ cū sint i numero septiformi. primo dicēdū est
de integratōe baptismi q̄ est ianua alioꝝ sacramentoꝝ. D

63

integritate igit sacramenti baptismi hoc tenendum est
q ad hoc qj aliquis baptizarentur vere et plene req :
nit exp̄ssio forme vocalis a dño institute q est hec. Ego
te baptizo in nomine patris et filii et sp̄us sancti amē abs
qz omissione vocali/et sine int̄missione vocabuli absqz
ppostracione ordinis supradicli. et sine om̄utacōne noīis
pnomiat. Requirit etiā misero et ablucio elementi a :
que in toto corpe vel saltē in digniori pte ita qj exp̄ssio
et mersio fiat ab uno et ab eodem et in eodē tpe quibz
ocurrentibus si non sit fictio in baptizando datur ei grā
regnans rectificans et purificans ab om̄i culpa/qj ut ef
ficacius fiat cathecismus et exorcism⁹ tanqj ppatorii
pmittunt tam in puulis qj in adultis. ita tame qj i adul
tis requirit fides ppria. in puulis aut sufficit fides aliena

Ratio aut ad intel.p. hec est. quia cum pncipiū nr̄m
repatiuum. verbū scz incarnatum tanqj pfecūssimū
et sufficientissimū pncipium repare habeat genus huma
num p medicamēta sacroz. ita qj n̄l sit in eis supfluum
n̄l inordinatū. n̄l etiā diminutū. ita disponere debuit
qj sacramentū baptismi et alia integrarent secundū qj
exigebat sua virtus. nr̄a salus. et etiā nr̄ morbus. Qm̄ er
go virtus nos repans est virtus tociz trinitatis. quā san
cta mater ecclesia credit in animo. cōfiteſ in verbo. et p :
fiteſ in signo. sub trium personaz distinctōne. et pprieta
te. ordine et origine naturali. eciam est virtus passiois
xpi qui mortuus et sepultus fuit. et die tercia resurrexit
Hinc est qj ad horz exp̄ssionem in sacramento qj omniū sa
cramentoꝝ pncipium est et in quo primo et pncipaliter
hec virtus operat. debuit fieri exp̄ssio t̄mitatis. indistin
cta. ppria et ordinata nomiacōne. quantum est de forma
om̄um. licz i tempore primitue ecclesie potuit fieri i no
mine ihesu xpi in quo claudit̄ intellectus trinitatis. De
buit eciam fieri ppria et ordinata nomiacio verbi baptizā
di cū tripla mersione ad exp̄ssionē mortis xpi et sepultē

et resurrectio[n]is xpi post triduum facile quantum est de co[n]stituente. et quia simul operatur utraq[ue] virtus in uno salvatore xpo utrumq[ue] horum debet fieri ab uno et eodem simul et in eodem tempore propter seruandam unitatem in sacramento et significandam unitatem in mediatore xpo. Rursus quod salus nostra requirebat inchoare per regenerationem seu renovationem in esse gracie conferentis spirituale esse abstirgendo immundicias effugando tenebras et refrigando concupiscentiam que universaliter labefecerat omnem hominem descendente seminaliter ab adam. Hinc est quod sacramentum primum quod est regeneratum debuit fieri in elemto quod haberet conformitatem ex naturali representatione ad triplicem predictum effectum gratiae inchoantis nostras salutem. Quoniam ergo aqua sua puritate mundat sua peccata vel per suavitatem luminis est dilatua sua frigiditaterefrigerat et maxime dulcis est omnibus inter omnia liquida. Hinc est quod sacramentum regeneracionis nostre perfici debuit in elemto aque indifferenter. quia omnis aqua omni aquae est eadem specie. et etiam ne aliquis propter defectum elementi piculum salutis incurre posset. Postremo quoniam morbus contra quem principaliter est baptismus. est originale peccatum quod animas priuat vita gratiae et omnium virtutum relictudine habilitante et per quodammodo reddit ad omne genus culpe et traducit aliunde et paullum facit occupabilem. et adultum actu occupantem redigit etiam in diabolicas suavitatem et in partatem principis tenebrarum. Hinc est quod ad hoc quod per illud sacramentum sufficiens adhibeat remedium medicamentum quod dgruit in eo dani gratias regnante deinde priuacem vite sancte. gratias recuperantem in septiformi virtute deinde priuacem virtutis habilitatiue gratias purificantem ab omni culpa de peccatis ad omnes de ordinacem vicioram et quoniam originale peccatum trahit aliunde et paullum facit occupabilem et adultum actu occupantem necessario est adulto fides propria et penitencia. sed paucum sufficit fides aliena que scilicet est in universalis ecclesia

Auria vero baptismus debet eruere de seruitute diaboli et de potestate p̄ncipis tenebrarū tam puulos q̄ adulatōs. **H**inc est q̄ vtrīq; exorcizari debet ad expulsionem potestatis d̄tricē vtrīq; chathecizari adulti ut expulsa caligine erroris informent ad fidem p̄uuli vt sciant patrī q̄ eos debent docere. ut p̄ hūmano defectu nō impedit baptismatis sacramentum quo minus habeat finē suum.

De integratōe affirmacōm̄is

On sacramento confirmacōm̄is hoc tenendum est q̄ ad ipius integratē requiritur forma vocalis que secundū morem magis omnīnē hec est signo te, signo crucis. confirmo te crisimate salutis in nomine patris et filii et sp̄us sancti. requiritur etiam crisma q̄ conficitur ex oleo oliuarū. et balsamo. De quo cū p̄ manus episcopi signū crucis fronti imprimitur sub p̄dicta forma verborū affirmacōm̄is sacramētū suscipit per quod confirmatur homo. ut pugil. ad nomen xp̄i audacter et publice confitendū.

Ratio ad intelligētiā p̄dictorū hec est quia repatuū p̄ncipiū n̄m. verbum scilicet incarnatum sicut eter naliter conceptum est in corde patris. et temporaliter in carne sensibiliter appit hominī. sic neminem reperat nisi ipm̄ in corde credendo concipiatur et creditū exterius confessando dep̄mat confessione debita cuiusmodi est confessio iuriūdica veritate plena que non tm̄ est veritas speculatiua. verum etiam præcūca hec aut̄ est in qua nō tm̄ est ad equacio intellectus sermonis rei. verū etiam in qua totū homo veritati conformatur. secundum intelligētiā racōm̄is. secundū d̄placētiā voluntatis. et secundū adherētiā virtutis et sic ex toto corde. tota anima. et tota mēte. sic ex corde puro conscientia bona. et fide non ficta. et talis est confessio integra. placida. et itrepida. ut sit integra in rōne eius de quo est placida eius ratione

coram quo intrepida ratione eius a quo fieri habet illa confessio. Qm ergo ad hec homo pusillamis nō est idoneus nisi p manus supne gracie confirmet. ideo hoc sacramētum confirmacōmis fuit diuinitus institutū tanq̄ immediate sequēs baptismū. quia vero fīns impōnit necessitatē hīs que sunt ad fīmē. ideo integrari debet hoc sacramētum scđm exigētiam dīfirmacōmis pdicte et suaz dīdicōnum triū videlicz pdictaz. primo ergo qm confessio hec debet esse integra et integras confessionis nou est n̄ quis confiteat v̄m hominē p hominibz crucifixum eundemqz dei filiū in trinitate patri et spiritui sancto p oia coequalem. Hinc est q̄ in forma vocali non t̄m fit exp̄sio actus confirmandi. v̄metiā ipius signi crucis et nois beatissime trinitatis. Amplius qm confessio debet esse placida ratione ei2 corā quo sit et fieri habet coram deo et homībus. et deo non pōt placere nisi assit lumē intelligētie et mītor consciēcie. nec p̄ primo nisi assit odor bone fame et vite honeste. ideo ad horū designacōz in elem̄to exteriori commiscet oleū oliuaz q̄ est mitidū balsamū q̄ est odoriferum ut p hoc significetur q̄ confessio ad q̄ hoc sacramētum ordnat et dispōnit diūctum debet h̄re mītorem consciēcie et intelligētie et cū suauī odore. tam vite q̄ fame. ne dīrarietas aliqua sit inter linguam et cōsciēciā vel linguam et famā. ppter q̄ talis dīfessio non acceptet ab hominē. nec appetatur a xp̄o. Postremo q̄ talis confessio debet esse intrepida. vt nec pudore. nec timore dimittat quis dicere vitatē et tempore p̄secucōis ignominiosam mortem xp̄i in cruce confiteri si publice formidat quis et erubescat p̄cipue horres in dīsimilē incidere penā et ignominia passiōis et bñoi timor et pudor potissime appet in facie et maxime in frōte. ideo ad omnē vericūdiā et formidinē p pulsandam et manū protestatiua impōnit que dīfimet et crux fronti imprimit ut n̄ o erubescat ea publice dīfert. nec formidet p dīfessiōe

65

nominiſ xp̄i c̄pus fuerit quācūcunq; pena vel ignominia
am sustinere tanquā verus pugil vinctus ad pl̄um. et tan
quā strenuus miles ferens in fronte regis sui signū. et cru
cis eius triūphale vexillū. cum quo patus sit hostiū cune
os penetrare securus. non em̄ potest crucis gloria libere
pdicari. si crucis pena et ignominia formidet. **Juxta qđ**
sancius Andreas dixit. Ego si crucē expauescere/crucis
gloriā mīmē pdicarem.

De integratō eucaristie.

De sacramēto encaristie hoc tenēdū est. qđ in hoc
sacramēto v̄x xp̄i corpus et verus sanguis. non
tm̄ significat v̄xetia veraciē d̄tinetur sub dupli
specie panis sc̄z et vīni. tanquā sub uno non dupli sacra
mento. hoc aut̄ est post desecracōem sacerdotalē. que fit
in prolacōe vocalis forme ad nomē institute. sup panem
sc̄z hoc est corpus meum. sup vīnū hoc est calix sanguis
mei. in quibus verbis cum intēcone d̄ficiendi a sacerdote
prolati transsubstāciaē vtrūq; elementū s̄m substāciām
in corpus et sanguinem ihesu xp̄i. remanētibus speciebus
sensibilis. in quaꝝ vtraq; continet totalit̄ non circum
scriptibilit̄ sed sacramētalit̄ totus xp̄us. In quibus etiā
apontur nobis vt cibis quē qui digne accipit nō sclū sa
cramētalit̄ v̄xetia p̄ fidem et caritatē sp̄ualit̄ manducā
do corpori xp̄i mistico magis incorpat. et in semetip̄o refici
tur et purgat. qui vero indigne accedit iudicū sibi man
ducat et bibit. nō diiudicās sanctissimū corpus xp̄i.

Rēcō aut̄ ad intelligētiā pdictor̄ hec est quia pñci
piū nr̄m repat̄m verbū sc̄z incarnatū et sufficiētissi
mū est in virtute et sapiētissimū ī sensu. ideo sic nobis cō
tulit sacramenta s̄m qđ exigit sapiēcia et sufficiēcia sua.
Et quia sufficiētissimū est ideo in largiendo medicamen
ta morborum et carismata graciaꝝ. nō tm̄ instituit sacra
mentū qđ nos in esse gracie generaret vt baptismū. et ge
nitos augmentaret vt consumacōem/v̄xetia qđ genitos

et augmentatōs enutriret ut sacramentum eucharistie.
pter quod hec tria sacramēta dant omībus qui accedūt
ad fidem. **H**ū ergo nutrimentū nřm quātū ad esse gratiū
tū attendit in uno quoq; fidelium. p delectacōe deuocōis
ad deū. dilectōis ad p̄imū. et delectacōis intra seipm. et
deuocō ad deū exerceſ p sacrificij oblacōe. dilectō ad p̄
imū p viatus sacramēti dūionē. et delectacō intra seipm
p viatici refectōe. **H**inc est q̄ p̄ncipiū nostrū repatm il-
lud sacramētu eucaristie dedit in sacrificiū oblacōis. et
sacramētu dūionis. et viaticū refectōis. **A**uia vero p̄nci-
piū nostṛ repatm nō tñ est sufficientissimū/veretiā sapi-
entissimū. cuius est omia agere ordinate. ideo sic dedit et
disposuit nobis sacrificiū sacramētu et viaticū exhibere.
qm̄ qđ cōpetit tēpi grē reuelate. statui vie. et capacitati
nosire. Primo ergo quomā tēp̄ grē reuelate requirit q̄
non iam offerat oblacō qualiscūq;. sed pura placida et
plenaria. et nulla alia est talis. nisi illa quā fuit in cruce
oblata. sc̄ xpi corpus et sanguis. **H**inc est q̄ necessario
optet in hoc sacramēto non tñ figuratiue/veretiā vera-
riter corpus xpi tanquā oblacōe huic tpi debitā dūneri.
similē quia tpi gracie dōnat q̄ sacramentū dūionis et
dilectōis non tñ sit dūionē et dilectōe sigilicas/veretiā
ad illā inflāmās ut efficiat q̄ figurat. et q̄ maxime nos
inflāmat ad dilectōe mutua. et maxime vnit membra. et
vnitas capacitatis a quo per vim amoris diffusuā vnit
uam et trāformatiuā. manat in nos dilectō mutua. **H**inc
est q̄ in hoc sacramento dūnetur ver xpi corpus et caro
immaculata ut se nobis diffundēs. et nos inuicē vniens
et in se reformās p ardentissimā caritatē p quā se nobis
dedit. p nobis se obtulit. et se nobis reddidit. et nobiscū
exiſit usq; in fine mudi. p hūc etiā modū refectō dōpetēs
statu grē est refectō spūalis dūis et salutaris. refectō aut
spūalis ē vbiū vite. ac p hoc refectō spūalis spūis i carne
est verbum incarnatū sive caro verbi. que cibus est dūis

66

et salutans. quia licet sit vna/oīs tamen saluant p ipaz
Quia ergo non est dare cibum alium spualez dūem et sa
lutiferū msi ipm vex xpi corpus. hinc est q̄ necessē ē ipm
in hoc sacramēto veracit esse contentū. exigente hoc pfe
ctione sacramēti placatiui. sacramēti rmitiui et viatici re
feciui. que dicunt esse in tpe noui testamēti et gracie re
uelate. et veritatis xpi. Rursus/quia statui vie nō cōpe
tit xpm apte videre. ppter velamē emgmati. et ppter me
ritum f. dei. nec duemt xpi carnē dentibus attractare ppter
horrorē crudelitatis. et immortalitatē ipius corporis. et ne
cessē fuit corpus et sanguinē xpi tradi vclatū sacratissi
mis symbolis et similitudinibus ognis et exp̄sis. Et qm̄
nichil magis est idoneū ad refectōem q̄ cibus p anis et
potus vim. nichil etiā magis est idoneū ad significacōez
vmitatis corporis xpi veri et miseri. q̄ p amis factus de mū
dissimis granis. et vim exp̄sum de purissimis acumis in
vim collectus. ideo sub hijs speciebus magis q̄ sub alijs
debuit sacramētu istud exhiberi. Et quia xp̄us sub illis
speciebus esse debebat. non s̄m mutacōez factam in ipso.
sed pocius in eis. ideo ad p bacōez duplicis verbi pdicti.
in qua insinuat existēcia xpi sub speciebus illis. sic fit cō
uersio substācie vtriusq; in corpus et sanguinē. remanenti
bus solis accidentibus tanquā signis ipius corporis. et cō
tentiuis et etiā expressiuis. Quia vero corpus xpi beatū
et gloriosum nō potest diuidi. nec in ptes suas. nec sepa
ri ab anima nec a diuinitate summa. ideo sub vtraq; spe
cie est vnum xp̄us et totus et indiuisus. sc̄z corpus anima
et Deus. ac p hoc vtrobiq; est vnum et simplicissimū sac̄m.
otinens totū xpm. et qlibet ps speciei significat xpi corp̄.
hic est q̄ totū sic ē in tota specie. et in qualibz eius pte. si
ue integr̄ sive diuisa. ac p hoc non ē ibi vt circūscriptū. ut
occupas locū. ut habens sitū. vt perceptibile p aliquē sen
sum corpēu et huānū. s̄z p oēm sensuz latēs. vt fides bēat
locū et meritū. ppter qd̄ etiā vt non dep̄bēdant accidentia

illa habent omnē opacōem quā etiā habebāt prius. licet
sunt preter subiectū qđ diu intra se detinet corpus xp̄i. qđ
quidē est quādiu duriēt in suis p̄petratibus natalibus.
et sunt p̄donee ad cibandū. Postremo/qm̄ capacitas no-
stra ad xp̄m efficacit suscipiēdū. non est a carne sed a spi-
ritu, non in ventre sed in mēte, et mens xp̄m non attingit
misi p̄ cognitōem et amore/p̄ fidē et p̄ caritatē. ita qđ fi-
des illuiat ad cognitōem. et caritas inflamat ad devo-
tionē. ideo ad hoc qđ aliquis digne accedat oportet qđ
spiritualit̄ amedat. ut sic p̄ recordacōem fidei masticet.
per deuocōem amoris suscipiat. p̄ quā non in se trāffor-
met xp̄m. sed ip̄e poci⁹ traicia⁹ in eius mysticum corpus.
pter quod manifeste colligitur qđ qui tepide indeuote et
incōsiderate accedit. iudiciū sibi māducat et bibit. quia
tanto sacramēto contumeliā facit. Et ideo consulēdū est
hijs qui se sentiūt minus mundos mente vel carne vel in
deuotos vt differant quousq; parati ad esum veri agnī.
mundi et deuoti et circūspecti accedāt. ppter quod et hoc
sacramētu⁹ perceptū est celebrari cū solemnitate p̄cipua.
quātum ad locū et ad temp⁹. quātum ad verba et oracōes
et quantū ad vestimēta in celebracone missar̄. ut tā ip̄i
sacerdotes dficientes qđ etiā suscipiētes p̄cipiant gracie
donū. per quā purgant̄ illuminant̄ pficient̄ reficient̄ vi-
uificantur. et in ip̄m xp̄m p̄ excellētissimū amorem et ex-
cessiu⁹ ardētissime trans̄ferant̄.

De integratē pemētēci

On sacramēto pñie hoc tenēdū est qđ ip̄a ē scđa ta-
bula post naufragiū ad quā naufragans p̄ mor-
tale p̄ctm recurrē pōt quādiu est in statu pñtis
vite quādocūq; et quo ciēscūq; diuinam clemēciā volue-
nt implorare. ip̄ius aut̄ p̄tes intégrales sunt ñtricō i aīo
dfessio in vbo. et satiſfactō in facto. ex qbus tūc ip̄a pñia

68

integrit̄. cū p̄tōr omniē mortale culpā pp̄etratā. et facto
deserit et verbo accusat. et animo detestat. p̄ponēs nūq̄.
iterare peccatū. H̄ijs aut̄ debito modo d̄currētibus cum
absolucōe ab eo in quo ē ordo clavis et iurisdictō absol-
uitur homo a peccato. et restituit eccie. et recōciliaſ xp̄o
mediāte clavi ſacerdotali. p̄ cuius etiā iudiciū nō tñm ha-
bet fieri absolucō. vexetia excōicacō et relaxacō que pro
prie habet fieri ab ep̄o tanquā ab eccl̄ie ſponſo.

Recō aut̄ ad intelligētiā p̄dictor̄ hec eſt. quia p̄nī :
iū noſtrū repat̄m verbū ſez incarnatū. eo ip̄o q̄ in :
carnatū fons eſt pietatis et indulgēcie. ideo debet repa-
re genus humanū p̄ medicamēta ſacrōr̄. et p̄cipue otra p̄
cipiū morbi. qui ſez eſt mortale p̄ct̄m. iurta qđ decet pon-
tificē piū. peritū medicū. et equū iudicē. vt ſic in curacōe
noſtra appearat verbi incarnati ſumma clemēcia ſumma pru-
dencia et ſumma iuſticia. Primū ergo q̄m in curacōe no-
ſtra a mortali culpa p̄ penitēciā appere debet ip̄ius xp̄i
pontificis piſſimi ſumma clemēcia. et ſummi pontificis
clemēcia ſupercedit oīa humana peccata. qualiacūq; et
quantūcunq; ſint et quocienſcūq; fuerint pp̄etrata. hinc
eſt q̄ peccates luſcipe ad remā eſt ip̄ius pontificis cle-
mentissimi non ſemel nec bis ſed quocienſcūq; ſuppliciē
implorauerint clemēciā dei. Et quia dīma clemēcia tunc
vere et ſuppliciē implorat quādo int̄uemit penitencie la-
mentū. et ad hoc potest homo ſe couertere quā diu eſt in
ſtatū p̄ntis vite. quia vertibilis eſt in bonū et in malum.
hinc eſt q̄ quādocūq; et quantūcunq; et quocienſcūq;
peccator̄ peccauerit/ ad penitēciā ſacramētu potest habē
refugū p̄ quod ſibi fiat remiſſio peccator̄. Rursus/ quia
in curatione noſtra debet maniſtant ip̄ius xp̄i medici pe-
ritissimi ſumma prudencia. et prudencia medici eſt in ad-
hibendo remedia otraria. per que non tantū morbus au-
ferat vexetia p̄ſcidat cā. cū peccet i deū delectacōe dſen-
ſu et pp̄tēcōe ſez co. de ore et ope. hic ē q̄ prudētissim⁹

medicus instituit ut alia deordmacōem peccatoris s̄m
triplicem vim sc̄z affectiuam interptatiuā et opatiuam.
que fit p̄ delectacōis occultā oplacēciā eēt reformacō pe-
nitētis s̄m triplicē vim p̄dictā. p̄ doloris pnīaz dceptā in
corde. p̄ opunctōem expressam in ore. p̄ confessionē dsum
matā in opere p̄ satisfactōem Et quia omia peccata mor-
talia ab uno deo auertūt et vni gracie opponunt. et vnā
p̄ncipalem rectitudinē homis p̄uertūt. hinc est q̄ ad hoc
q̄ penitēcie medicamentū sit sufficient ex suis ptibus in-
tegratū. necesse est q̄ penitēcia habeat de omib⁹ pec-
catis. et quantū ad p̄teritū per displicēciā de ppetratis.
et quātū ad presens per cessacōez de ppetrandis. et quā
tum ad futurum per p̄positum nūquā reciduādi in idem
vel in aliud genus peccati. ut sic totalit recedendo a cul-
pa per penitēciā diuina gracia suscipiat. per quā ob-
tineatur rema omnīū peccator̄. Postremo quia in cura-
tione manifestrai debet ipius xp̄i iudicis recta iusticia. et
ipius in p̄sona p̄pria non est iudicare ante iudicū vltimū
et finale. ideo ad pticularia iudicia ante finem iudices
debuit constituere. Et quia iudices isti inter deum offe-
sum et hominē offēdente sunt quasi int̄medij et proximi
xp̄o et prepositi populo Deo aut illi p̄cipue sunt proximi
et familiares racōne officij. qui sunt eius p̄cipuo ministe-
rio dsecrati sc̄z sacerdotes. ideo omnib⁹ in sacerdotali
ordine constitutis et solis datur potestas duplicitis cla-
uis sc̄z clavis sciēcie ad discernendū. et clavis que est po-
testas ligandi atq; soluēdi ad iudicandū et ad absolu-
tionis beneficiū impetrandū. Quia ergo p̄pter confusio-
nem vitandā non quilibet clericus est p̄latus in ecclesia
militate. cū ipa ierarchia ecclesiastica debeat eē s̄m ptātē
iudicariā ordinata. ideo hec potestas ligādi atq; soluē-
di cōcessa ē primo vni primo et summo sacerdoti cui colla-
ta ē tāquā summo capitī potas vniuersalis; et deinde s̄m
pticulares ecclesias diuidit in ptes. ita q̄ primo in ep̄os

68

et deinde in p̄sbiteros descendit a capite vno. sicut unus :
quisq; sacerdos habeat ordinem et clauem. ad eos tamen
vslus omnis clavis tm se extendit qui sibi ordinarii sunt
subiecti. nisi ab eo qui hz iurisdictoem ordinariam omittat.
Cum vero illa iurisdictio p̄ncipalit sit i summo capite. et
deinde in ep̄o. postremo i sacerdote curato. pot qdē a quo
libet hoz omittat alti. sufficient quidē ab infimo. magis a
medio et maxime a supmo. Et quia in pontifice summo
et in ep̄is est homī iurisdictio. no tm ad iudicadū m̄t deū
et hominem i occulte/veretate ad iudicadū m̄t hominem et
hominem i apto. tāquā i illis quibus omisum est ecclesie
regimē et custodia. sicut sponso cōmittit spōsa. **D**ic est
qj gladiū habent plati quo p̄nt p̄cutē ad iuris defensioz
i exercitacōe. et potestatē largiēdi d̄ thesauris meritor̄
ecclesie quos habet repositos et om̄edatos tam a capite
qj a mēbris. et hoc i relatacōe. vt sic tanquā veri dei iu-
dices ligādi et soluēdi integrā possideāt potestatē per
quā impunitates feriāt et despiciāt. rebelles m̄bilom̄
absoluāt. et recōciliant deo et sancte matre ecclesie vera-
citer p̄mitentes.

E integritate vnc̄tois extreme
Sacramēto vnc̄tois extreme hoc i summa tenē
dū est qj ipa est sac̄m exēciū ex hac vita. p̄pa-
rans et disponēs ad sanitatem p̄fectā. valet etiā ad delē-
da venalia. et ad recuperādā sanitatē p̄sentem. si infirmo
expeditat. **N**d hui2 aut sacramēti integritatē requiritur
oleū simplex sed oſecratū. et vocalis exp̄ſſio oracōnū. i n-
unc̄to infirmi i septē p̄tibus determinatis. scz in oculis. i n-
auribus naribus labijs mamibus pedibus et lumbis. nec
debet illud dari nisi a dultis. imminēte piculo mortis. et
hoc per manū et ministerū sacerdotis. **E**x quo colligit qj
inter hoc sacramētu et confirmacōz est diſferēcia septi-
formis. scz inefficacia. materia. forma. suscipiēte. dante. lo-
co et tempore.

Recō aut̄ ad intel. p̄. hec est. q̄ p̄ncipiū n̄m repat̄m
verbū sc̄z incarnatū. nos repat̄ inq̄tū mediator dei
et hom̄ hō xp̄us. inquātū ihesu habet saluare. inquātū
aut̄ xp̄us vnc̄tus h̄z vnc̄tōis gr̄am in alios deriuare. hinc
est q̄ ip̄ius est in sac̄tis suis vnc̄tōez mēbris tribuē salu-
tarē. Qm̄ aut̄ aia ad hoc q̄ p̄fecte sanet indiget triplici
ḡne sanitatis. ad strenuitatē actōis. ad suauitatē d̄tepla-
tionis. ad felicitatē d̄phensiōis. et primū ē intrāciū in aciē
ecclesie. sc̄dm est p̄sidentiū in eadē. quoꝝ est alios erudi-
re. et tertiu est exēciū de eadē p̄ mortē. hinc est q̄ nō so-
lū vnc̄tōem sacrālē instituit d̄ns ī d̄firmacōe. veretiā me-
diā in ordie pontificali. et extremā immīnēte p̄iculo mor-
tis. Qm̄ ergo sumis impom̄it necessitatē h̄is q̄ sunt ad fu-
nem. hic est q̄ s̄m exigenciā hm̄oi sumis debet hoc sac̄m
opari. debet etiā integrari. suscipi. et dispensari. Primiū
ergo q̄ hm̄ci sac̄ri opacō d̄z regulari a fine. et sumis est q̄
introductū est ad salutē p̄petue felicitatis. faciliꝝ et ex-
pediciꝝ csequēdū. et hoc fit p̄ deuocōez sursum leuantem
et p̄ exoneracōz a culpis remalib⁹ et alijs seque lis que
deorsum deprimūt. hic est q̄ sac̄m istud efficacitā habet
et ad deuocōez excitādā et ad remalia dimittēda. et ad
p̄tōz sc̄riā faciliꝝ abolendā. Et q̄ plurib⁹ infirmis ex-
pedit adhuc viuē ad suoz cumulū meritoz. hic est q̄ sa-
cramētū istud et aiam vigorādo ī bono. et exonerando a
malo. frequent et alleuiat a morbo. Et hic q̄ dicit beat⁹
Jacobus q̄ oracō fidei sanabit infirmū. et si ī peccatis
fuerit dimittēnt ei. Rursus q̄ hm̄oi sac̄ri institucō d̄z eē
s̄m exigenciā sumis. et hic est acq̄ficō sp̄ualis salutis p̄ re-
missionē culpar̄. et hec salus respicit sanitatē et mūdiciā
d̄sciecie m̄tioris. s̄m quā iudicat ille iudex celestis. hic ē
q̄ ī hoc sac̄ro debet eē oleū simplex et d̄scratū. q̄ sancti-
tatē et tutorē designet in hoc habitaculo d̄scie. Qm̄ a vo-
sup illā salutē mortalis hō nō h̄z p̄tātem. hic est q̄ oracō
et forma vocalis exprimit p̄ verbū d̄pcat̄m. ad impetrā

69

dū grē donū. Qm̄ vero aia infirmitates spuales dtrabit
in corpe s̄m̄ quatuor virtutes ipius corporis regitius. scz
sensituā m̄preatiuā gnatiuā et p̄gresiuā. hic ē q̄ mē-
bra hijs virtutibus seruiēcia sunt innigēda. Quia ergo
q̄ncz sunt mēbra q̄ncz sensibus deseruiēcia. scz oculi visui
aures auditui. nares olfactui. manus tactui. et os gustui.
Et etiā alij v̄tut scz m̄preatie. et pedes deseruiūt gres
fui. et lumbi gnacōi. q̄r gematalia m̄dignū et pudendū est
d̄treclari. et etiā noīari. hic est q̄i munclō debet fieri i ses
ptē locis p̄dictis. vt sic disponat hō p hoc sacrū ad ple-
m̄tudinē saintatis p̄ delecōz om̄is remalis p̄cti. Postre-
mo q̄r istius sacrū suscepco a fine dependet. et finis ē ve-
locic̄ t̄āsitus ad celū. p depositōz oneris remalū. et cō
uersionē mentis ad deū. ideo nō d̄z dari nisi adultis qui
remalit peccāt. nec aliquibus nisi petētibus. qui deuocō
ne sursum erigunt. nec aliqbus nisi in piculo d̄stitutis. et
quasi in trāslitu ad aliū locū. et ad aliū statū. Et q̄r hoc
est sacrū p̄icitācū. et tñ habet matiā sacrā. scz oleū dese-
cratū. hinc est q̄j p̄t piculū evitādū d̄nter om̄iti debet
sacerdotibus. et p̄t desecracōz olei nō ē nisi a desecratis ma-
ribus d̄rectādū. Ex variacōe ergo finis in d̄firmacōe et
vncīce extrema oris diuersitas inefficacia in matia et in
forma et i loco et in tpe. in suscipiēte et i dispēlante. In
efficacia. q̄r illud sacrū disponit ad v̄nili agomisandū.
hoc ad celeri euolādū. In matia q̄r illud i oleo pmixto
balsamo. hoc v̄o in oleo puro. In forma q̄r illud i iudica-
tiua. hoc v̄o in dep̄catua. In loco q̄r illud in fronte. hoc
aut i multiplici pte. In tpe q̄r illud i sanitate hoc i egru-
tudie. In suscipiēte q̄r illud nō tñ adultis vexetiā par-
uulis. hoc vero tñ adultis. In dante quia illud ab epis
hoc aut a sacerdotibz q̄buscūqz. Et hec om̄is diuersitas
a fine p̄cedit. q̄r sicut claruit diuersitas a fimbz p̄mis
diuersitatē m̄troducit in hijs que ad fines illos habent
finaliter ordiari. **D**e integritate ordinis.

Sacré ordinis hec in summa tenēda sunt q̄ ordo est signaculū quoddā quo spūalis ptās traditur ordiato. Licet aut̄ ordo sit vñ de septē sacra mētis. septiformis tñ ē ordinis gradus. prim⁹ ē in hostia rijs. scđus in lectoribus. terci⁹ i exorcistis. quart⁹ i aco litis. qñtus i subdiacomis. sext⁹ i diacomis. septim⁹ i p̄s biteris. H̄ijs aut̄ q̄ p̄ modū cuiusdā p̄patorij supponit clericalis tonsura et etiā psalmistarj. p̄ modū aut̄ cōplemēti. supponit ep̄atus. a q̄bus manāt ordinis et dispensari debent sub debit⁹ signis. tā ex pte audit⁹ q̄ visus. solemitate debita nichilomin⁹ obseruata. quātū ad tēp⁹

Ret locū officiū et psonā
R̄co aut̄ ad intel. p̄. hec est. q̄ p̄ncipiū n̄m repat̄ verbū sc̄z incarnatū q̄r vt deus et hō sac̄oz medicamēta ad salutē hoīm instituit ordiate discrete et potestatiue. s̄m exigēciā sue bomtatis sapie et v̄cutis. H̄ic est q̄ ipa medicamēta sac̄oz omisit hoībus dispēsanda. nō qualit̄ cūqz h̄ eo modo quo exigebat ordo discrecō et potestas. Optuit ergo aliquas psonas ad hmōi officiū exequēdū distingui et segregari. quib⁹ ordiario iure ptās hmōi cōmittet. Et q̄r hmōi discrecō nō debuit fieri nisi p̄ signa sacra cuiusmodi sunt sac̄ra. h̄inc ē q̄ debuit esse aliqd̄ sac̄mentū qd̄ eēt sac̄z signaculū ordiat̄ distinct̄ et potestat̄ ad sac̄ra cetera dispēsanda mō distinctiō potesta tuio et ordiatiuo. et ideo ordo diffimēt p̄ signaculū qd̄ dā in quo spūalis potās tradit̄ ordiato. ita q̄ simul in eius notificacōe claudūt tria p̄dicta. ex q̄bus colligi p̄nt in summa q̄ ad integritatē ordinis exigunt̄. Primū ergo qm̄ ordo ē signaculū distinct̄ et seq̄strat̄ ab om̄i populo. vt si q̄s dīmo cultui sit totalit̄ mācipat⁹. ideo ordines p̄cedit distinctō quedā in tonsura et corona. p̄ quā in telligit̄ resecacō tēpaliū appetituū. et mētis eleuacō ad eterna. vt totius ostēdat̄ cleric⁹ depusat⁹ eē ad dīmū cul tum. et ideo dicit in suscep̄cōe corone. dñs p̄s hereditatis

70

mee Et qz talis debet esse instruct2 in dñmis laudibus q
maxime dñsist in psalmis. ideo psalmista tāquā pambu
lās ceteros ordies ańcedit. quē cū largo mō pñsidor2 nu
merauit. Scđo vñ qz ordo ē signaculū ordiatm. et i se
ip̄o etiā ordimatū. et ordo dñsist in graduū dispitate et
distinctōe plena s̄m q̄ exigit septiformis grā. ad cui2di
spēsacōz sacrm ordis pñcipalit̄ ordiat. hic ē q̄ viij. sunt
ordies ḡdatum ordiati vsqz ad sacerdotiū i quo ē stat2 or
dīmū. qz ip̄i2ē c̄lebrare sacrm corporis xp̄i. i quo ē pleitudo
ōium grāz. vñ alij sex sunt tāquā submisratui. et quasi
gradus qdā p̄ quos ad tronū ascēdit salomēis. q̄ et sex
sunt p̄pt numeri pfectōz. qz senariē prim2 numer2 pfect2
et p̄ hoc q̄ sic exigit pfectō et sufficiēcia officij mīstrādi
Nā opt̄ aliquos mīstrare quasi a remocōri. alios quasi a
p̄m̄q̄ori. et alios de p̄ximo. vt n̄l desit i mīsterio ordia
to. et qz qdlibet horz mīsteriorz geminat s̄m acīū purgā
di et illuīandi. **H**inc ē q̄ sex sunt ordies mīsterales. et
vnus oīum pfectissim2i quo altaris officiū sacrm qd̄ dñsum
mat in ordie uno tāquā i tm̄o vltimo et op̄leto. Postre
mo/qz ordo ē signaculū ptātiū. nō tm̄ respectu alioz sa
cēmetoz dispēsatorz/venetiā respectu sui. et ptās sup po
testatē ē ptās excellēs. iō n̄c sibi tm̄ d̄petit ptās simplex.
cui2mōi ē in ordie simplici/venetiā emmēcia ptatis cui2
mōi ē in hijs quoz ē ordies ordinarie dispēsare. Et qz ex
cellēcia quāto magis descēdit tāto magis tilatae. et q̄
to magis ascēdit tāto magis vnic. hic est q̄ p̄les sunt epi
paucōres archiepi. paucissime priarche. et vn2 p̄ patiz.
q̄ papa merito appellat tāquā vnus prim2 et summ2 p̄
spūalis oīum p̄m. vmo oīum fideliu et ierarcha. p̄cipuus
spōlus vnicus. caput indiuisum. p̄tifer summ2. xp̄i vica
rius. fons origo et regula oīum pñcipatuū ecclesiasticoz. a
quo tāquā a summo deriuat ordiata ptās vsqz ad infima
ecclesie mēbra s̄m q̄ exigit p̄cellēs dignitas i ecclia ierar
chia. Et qz hec dignitas p̄cipue manet in ordīne. iō hoc

sacrm nō debet dispēsari. nisi cū magna discrecōe et solē :
mitate. ac p hoc nō a quolibz nec cuilibz nec i quolibz lo :
co nec i quolibz tpe. s̄ plomis fratis et honestis. et a cū :
ctis irregularitatibus alienis. ieuno stomacho. loco sa :
cro. tpe misse. et t̄pibus ab ecciasuco iure statutis. debet
hm̄oi ordīes dispēsari. ac p hoc ab ep̄is q̄bus p̄pt sui emi :
nēciā reseruat disfēsacō ordinū. d̄firma cō p imposicōem
manuū. d̄scracō momaliū et abbatū. et dedicacō eccīaz
q̄ p̄pt sui celebritatē nō debet dispēsari n̄ ab hijs q̄ h̄nt p̄
eminēciā ptatis.

De integritate m̄rumom̄.

Sac̄rō aut̄ m̄rumom̄ hoc i summa tenēdū ē q̄ legitima diūctō maris et femie īdiuiduā vite d̄
suetudinē retinēs. hec aut̄ diūctō nō solū fuit p̄
pctm̄ vexetiā añ pctm̄. s̄ pri2 fuit institutū sac̄rō diugū
in officiū. nūc aut̄ nō solū i officiū v̄metiā i remediuū d̄t li
bidis morbū. pri2 significabat diūctōz dei et aīe. nūc aut̄ p̄
ter hoc signat diūctōz xp̄i et eccie. et duaz nataz i v̄mita
te psone. introducit aut̄ hec diūctō i eē p̄ li. d̄sensum aio
rū ex signo v̄triusq; psone. ex eius exp̄ssum i aliquo signo
sensibili. d̄summari aut̄ h̄z i copula carnali. nā p̄ v̄ba d̄
futo d̄r m̄rumom̄ iniciari. p̄ v̄ba de p̄nti ratificari. s̄ per
carnalē copulā h̄z d̄summari. hm̄oi aut̄ sac̄rū tria sunt bo :
na. sc̄z fides ples et sac̄rō. et xij. impedimenta q̄ impediūt
d̄thendū. et dirimūt iā d̄tractū. q̄ iñ hijs v̄sibus d̄tinent.
Error d̄dicō votū cognacō crīmē. Cultus dis̄pitas ius or
do ligamē honestas. Si sis affinis/si forte coire neqbis.

Recō aut̄ ad intel. p̄. hec est. q̄ p̄ncipiū n̄m̄ repatm̄
verbū sc̄z incarnatū. eoipo q̄ verbū dei fons ē sapie iñ ex
celsis. eoipo q̄ v̄bū incarnatū ē clemēcie fōs iñ tr̄is. et iō
eoipo q̄ v̄bū increatū ē h̄uām̄ ḡnis formatm̄ ex summa fa
piēcia. eoipo q̄ incarnatū ē ip̄i2 reformatm̄ ex summa cle
mācia. iō h̄uānū gen2 repat p̄ clemēciā. q̄ pri2 repabile
fecit ex sapia q̄ p̄ summo ordīe exigebat q̄ gen2 h̄uānū

21

faceret potēs stare.potēs labi.potēs et repari.sicut in p-
cedētibus ostēsum ē. **C**ām ergo verbū dei in summa sapia
hoīem fecit.sicut et ḥgrū fuit potēs stare cadē et resur-
gere.hic est q̄ gen⁹ humanū eo mō ppagandū ordiauit.
q̄ ex ip̄o mō ppagādi h̄ret etiā q̄ maūduceret ad reme-
diū.sicut etiā in ppagacōe illa ē aliqd p p̄ctm scz libido
q̄ inducit morbū. **E**t q̄ stat⁹ hoīs erat ex diūctōne ipius
aīe ad deū p amoīe mutuū.castissimo mō singulari et in-
diūctuo remediuū veniebat ex diūctōe dīme nafē et huma-
ne in vītate ypostasis.et p̄sone.vītate inquā dīmā grāz
introductionā vt singularē et indiūctuā. hic est q̄ deus ab
inīcio instituit vt ppagacō fieret p diūctōe maris et feīe.
indiūctuā et singularē q̄ signaret aī p̄ctm diūctōz dei et
aīe. seu dei et subcelestis ierarchie.post p̄ctm vō diūctōz
xpi et huāne nafē. seu xpi et eccīe. et ideo vtrobiqz ē sacra
mētū scz aī et p̄2. h̄z alio mō quātū ad significacōz et vsum
Cū em̄ esset sacrm̄ aīquā supueniret morbus.libidoqz su-
puem̄ p p̄ctm.poci2 h̄z morbus p mīrimomū excusari q̄
ip̄m valeat inīciare.q̄ nō morbus medicamētū corrūpit
h̄z medicamētū h̄z curare morbū. **E**x quo maīfeste appet.
q̄d sit mīrimomū et qualit̄ sit diūinit̄ introductionū in esse.
Bursus/q̄ q̄libet p̄dictaz spūaliū vīmonū i sacro mīrimo
mī signataz.est vīmo vīm̄ sicut agentis et inīluētis.al-
teri2 sicut paciētis et suscipiētis.et hoc faciēte amoris vīm-
culo q̄ ex mera volūtate p̄cedit. **H**ic est q̄ mīrimomū dī
esse diūnctio duplicis p̄sone differētis h̄z rōez agētis et
paciētis.scz virilis sex2 et mulieris.hoc est ex mero ḥsen
su volūtatis. et q̄r volūtas exteri2 nō appet nisi p signa
ip̄az exprimēcia.hic est q̄ necessē est vt ḥsensus mutu2ex-
terius exprimat.q̄r vō ḥsensus vt de fūco nō ē pprie ḥsens-
sus h̄z ipius pmissio. ḥsensus vō aī ḥmirationē nō facit ple-
nariā vīmonē. q̄r nōdū sunt vna caro. hinc ē q̄ p verba dī
futuro dī esse mīrimomū inīciatū. de p̄nti ḥfirmatū.sed in
carnali copula ḥsummātū.quia tūc sunt vna caro et vnu

corpus. ac p hoc plene significat vniō; illā q̄ est int̄ nos et
xp̄m. tūc plene traducit corp⁹ vnius i corp⁹ alti⁹. scz sui
oparis ptatem ad pcreādā plē. et iō ipi⁹ m̄rimoni⁹ sunt
tria bona. scz sac̄m p̄t viculū indissolubile. fides p̄t de
biti solucōz. ples v̄o ē effect⁹ dñs ad vtrq; c̄z. Postremo/
qz diūctō m̄rimonialis d̄z eē ex li. d̄sensu pcedēs ad copula
tionē psonaz. distatiū i vna m̄rimoni⁹ legē. et hoc p̄t. xij.
modis impediri. h̄c ē qz xij. sunt impedimenta m̄rimoni⁹
qd p̄z sic. Qd m̄rimoniale nāq; d̄sensu reqrif. libertas i
d̄sensu. libertas i d̄sentiēte. et idoneitas ad diūctōe. s; li
bertas i d̄sensu tollit p̄ duo. s; m̄ duas ptes muolūtarij.
scz p̄ ignorāciā et p̄ violēciā. et sic sunt duo impedimenta.
scz error et violēcia. Libertas aut i d̄sentiēte tollit p̄ hoc
q; q̄s ē alligat⁹ alti. et hoc deo vel hoī. si deo hoc ē p̄ vo
tu exp̄ssum vel p̄ aliqd qd h̄z votū annexū. primū ē i vo
to. scdm i ordie. Si aut homī hoc duplicit. aut p̄ ligamē
existēs. aut pcedēs. primū ē i ligamēto quo q̄s ligat⁹ ē
vrori. scdm ē i crimē qn mech⁹ vel mecha machiat⁹ ē i
mortē diugis. vel ipo viuēte fidē de trahēdo dedit. et sic
sunt quatuor impedimenta. scz votū ligamē ordo et crimē
Idoneitas aut ad vniō; ē distācia psonaz duemēs q̄ col
lic p̄ m̄mia primitatē et p̄ m̄mia elongacōz. m̄mia aut p̄
rimitas venit p̄ gnacōz vel p̄ aliud simile gnacōi. vt est
cognacō legalis et spūalis. aut venit p̄ om̄ptiōz seruū.
aut p̄ ōctōz sp̄s aliū. et sic sunt tria impedimenta. scz cog
nacō. affinitas. et publice iusticie honestas Et m̄mia di
stācia aut attēdit quātū ad ea q̄ sunt nate. vt cū nō p̄nt
miseri carnalit. aut ad ea q̄ sunt fortune. q̄ nō sunt i nra
ptate. vt p̄z cū vn⁹ seru⁹ et alt̄ liber. aut ad ea q̄ sunt re
ligiōis xp̄iane. vt cū q̄s est baptisat⁹ alt̄ v̄o m̄me. et sic
sunt tria impedimenta scz impotēcia coeldi. error d̄dicōis.
et dispitas religiōis. ac p̄ hoc i vnuerso sunt xij. impedi
menta q̄ sp̄u sancto dictāte introducta sunt i eccia. cui et
si oia sacra sunt om̄issa. potissime tñ diugij sac̄m om̄issa

est regulādū ppter varietates que dera hoc sacēm īcidere
pnt et ppter morbū annexū qui est maxie infectiu2. et mīni
me tenens modū. et ideo ipi2 ecclesie est gradus cognati
onū limitare. sicut p tpe expedire videt. et psonas legi
timas vel illegitimas iudicare. et diuocia facē. s̄ nūquā
debet vel pōt mīmōmū qđ legitime īt̄oductū ē anul-
lare. qz quos deus diūrit nō pōt hō quātūcūq; sit magne
potēcie separe. cū ipi2 dei iudicio/iudicādi remaneāt vni-
uersi.

Incepit septima ps de statu finalis iudicij.
De aīcedētib⁹ ad iudiciū cui2modi ē pena purgatoria

Ast quā aliqua breuit̄ dicta sunt de trinitate
dei. de creatā mūdi. de corruptela pecca-
ti. de īcarnacōe vbi. de grā spūs sancti. de
medicina sacrāli. restat nūc septimo et vlti-
mo aliqua breuit̄ tangē de statu finalis iu-
dicij. **D**e quo ī summa tenēdū est qđ sine dubio iudiciū
vniuersor⁹ futur⁹ ē. ī quo deus p̄ p̄ deū n̄m ihesuz xp̄m
iudicabit viuos et mortuos bonos et malos. reddendo
p̄mīcūq; s̄m exigēciā meritor⁹. In hoc aut̄ iudicō fieri ap-
tio libron⁹ sc̄z asciaq;. qbus merita et demerita vniuerso-
rū sibi p̄pis et ceteris īnotescūt. faciēte hoc v̄tute illi2 libri
vite. vbi sc̄z īcarnati. qui ī forma deitatis non videbit
mī a bonis. ī forma v̄o būamītatis ī qua et s̄nīaz p̄mul-
gabit videbit tā a bonis qđ a malis. lic̄ terribilis ī eadē

Riforma aīeat reprobis. et blandus iustis.
Ncō aut̄ ad intel. p̄. hec ē. qđ cū primū p̄ncipiū hoc-
ipo qđ primū sit a seip̄o. s̄m seip̄m. et ppter seip̄m. hocipo
ip̄m ē efficiēs forma et fīmīs. vniuersa p̄ducēs regēs et p-
liciēs. ita qđ sicut p̄ducit s̄m altitudinē summe v̄tutis. sic
etiā regit s̄m rectitudinē v̄tutis. et dsummat s̄m plen-
itudinē bonitatis. **C**m ergo altitudo sumē v̄tutis reqre-
bat vt non t̄m esset p̄ductō create ad vestigū. v̄xetīā
ab imagine. nō solū create irrōnalis v̄xetīā rōnalis. non
solū create que mouet s̄m impetu naturalē v̄xetīā s̄m

liberatē volūtatis. et creaṭa q̄ est ad imaginē. qz capax
est dei et b̄tificabilis. creaṭa rōnalis ē discipliabilis. crea-
tura irrōnabilis est indiscretibilis. creaṭa h̄ns libertatē
volūtatis. et ē szm legē iusticie ordiabilis et deordiabilis.
hic ē q̄ rectitudo volūtatis legē homī imponē debuit in
qua ad b̄titudinē iuitaret et ad v̄titatē eruditaret et ad iu-
sticiā obligaret. ita tñ q̄ libertatē volūtatis nō cogeret.
qñ p suo libito veritatis iusticiā relinqre posset et sequi
cū sic res quas addidit administrat vt eas agēpprios mot̄
sinat. Et qz pleitudo bonitatis i osummādo opat szm q̄
erigit altitudo virtutis et rectitudo v̄tatis. hinc ē q̄ cō
summacō b̄titudis nō dñe a bonitate summa nisi hijs q̄
seruauerūt iusticiā. a rectitudine v̄tatis impositā. q̄ susce-
perūt et amauerūt illā ppetuā felicitatē pl̄ q̄ territoria
bonā. Et qm qdā hoc agūt qdā aut̄ oppositū. p suaz va-
rietate volūtatu q̄ intius occultat. et in statu vie szm suū
arbitriū currūt. hinc ē q̄ ad maifestacōz altitudis virtu-
tis. et rectitudis v̄tatis. et plenitudis bonitatis. necesse
ē q̄ v̄niuersale iudicium seq̄ debebat in quo siāt iuste retrī-
bucōes pmior̄. apte declaracōes meritor̄. et irreuocabi-
les lacōes s̄niaz vt iustis retribucōibus stipēdior̄ summe
bonitatis appearat plenitudo. in aptis declaracōibus meri-
tor̄ v̄tatis appearat rectitudo. in irreuocabilibz lacōibz
s̄niaz summe v̄tutis et ptatis appearat altitudo. Primū. er-
go qm iusta retribucō respicit culpā. cui debet pena vel
iusticia cui debet gloria. et v̄niuersi filij adā h̄nt hāc vel
illā. hinc ē q̄ necesse ē iudicō retribucōmis om̄s iudicari
debēt vt iusti glorifcent impij d̄demnent. Rursus/quia
apta declaracō meritor̄ req̄uit q̄ simul appearat qd̄ age-
dū et quid factū est vel obmissum a libertate volūtatis
humane. szm varietatē circūstācias. hic ē q̄ et libri oscia-
rū apient. vt appearant merita. et liber vite vt appearat ipa
iusticia. szm quā appbāda vel reprobadā sunt merita illa.
Et qm ille liber vite ē liber i quo scripta sunt om̄ia/ simul

lucidissime. et in scientiis scribuntur veraciter. iō ex cursu ap-
tiōis horum librorum fuit apta declaratio omnium meritorum. ita quod
occulta cordis cuiuslibet sibi et ceteris innotescat. vñ utrūque
augustus. Liber ille est vis qua fiet ut ad memoriam cuiuslibet oc-
cultae mirabilitate reuocetur ut lucide appearat egestas domorum iu-
diciorum in aptissimo lumine virtutis. Postremo / quod irreuocabilis
lacrima sua dicit fieri ab eo quod possit audiri et videri. et a quo
non possit appellari. et videri ab umbris non potest summa lux
qua tenebrosi oculi vide non potest. pro eo quod facie ad faciem vi-
deri non potest sine deformitate metis. et iocunditate cordis
necessaria est quod iudex per appetit in effigie creare. quod vero pura crea-
tura auctoritate non habet summam a qua appellari non possit. hic est
quod necessaria est quod iudex noster et deus sit ut scilicet per auctoritatē summā
et hoc sit ut vidatur et disceptetur cum per alios in effigie humana
Et quod vox disceptacionis trahat culpabiles et assecuret innocē-
tes. hic est quod eius effigies iustos letificabit et eorum ipios
detribuit. **D**e auctoritatibus ad iudicium cuiusmodi est pena

Onde in spāli circa statum finalis **P**urgatoria.
Iudicij auctoranda sunt quodā sicut pambula. quodā sic
adcomitacia. quodā sicut desequencia. pambula autem sunt
duo scilicet pena purgatoria et suffragia ecclesiastica **P**rimo
ergo de penis purgatoris hoc tenetum est quod ignis purga-
torum est ignis corporalis quo tunc spiritus iustorum qui in hac vita non
impleuerunt penias et satisfactos a digna affliguntur secundum
et minus quam quod plus de clemibili secundum ex hac vita traxerūt. Affliguntur autem minus graviter quod in inferno. et gravius
quod in hoc mundo. non tamen ita graviter quod semper sciatur et sperent
se in inferno non esse. licet forte per penas magnitudine hoc ali-
quocies non aduertatur. hac autem afflictione ab igne corporali in-
ficta purgant spiritus a reatibus et scoribus et reliquis peccato-
rum. quibus sufficient expurgatis immediate euolant et
introducuntur in gloriam padisi.

Recō autem ad intellectum. hec est. quod cum primū principium eo
ipso quod primū sit optimum et perfectissimum. et eo ipso quod

optimū. sit summe amatiū bonī et sumē detestatī mali
sicut sumā bonitas nō patī q̄ bonū remaneat irremune
ratū. sic etiā patī non debet q̄ malū remaneat impūntū.
Qm̄ ergo veri iusti aliquā decedat q̄ pniāz in hac vita nō
totalit impleverūt cū meritū vite etne in eis nō possit re
mane irremuneratū. et viciū culpe nō possit remanē im
pūntū. ne perturbet pulcritudo ordīs r̄mueri. necesse est
q̄ ip̄i finalit p̄mient̄. necesse ē q̄ idē tpalit pumant̄ s̄m
suaz exigēciā culpaz et reatū. et qr̄ culpa om̄issa offensi
ua fuit maiestatis dīme. et dāmificatiua eccie. et deformatiua
imagis dīme mēti n̄re imp̄sse. marie si fuit culpa mor
tal is et venialis disponit ad hoc. et d̄ offensa req̄rit p̄
mīcō. de dāno v̄o agēda ē satissactō. et de deformacōe res
q̄renda ē expurgacō. hic ē q̄ necesse ē q̄ pena illa sit iu
ste punitua digne satisfactoria et sufficiēt expurgatiua.
Primū ergo qm̄ pena illa d̄z eē iuste punitua. et spūs q̄
otēpto bono etno et sumō se obiecit ifimo iuste d̄z inferi
ori subici. vt ab eis suscipiat pena ex quoꝝ occasiōe ppet
uit culpā. et rōne quoꝝ et deū otēpsit et seipm̄ vilē fecit.
hic ē q̄ ordo iusticie dīme erigit vt spūs ab igne matiali
habeat pumri. vt sicut s̄m ordīnē natē aīa vniꝝ corpori vt
influat vitā. sic vniꝝ igne matiali s̄m ordīnē iusticie vt
pumibile pumēti a quo suscipiat pena. et qr̄ viri iusti qui
sunt in grā nō sunt digni nisi pena trāsitoria. et tāto ma
iori digni sunt pena quāto maiora om̄iserūt p̄ctā. et mīo
rē egerūt pniāz. hic ē q̄ ab igne matiali pumunt tpalit
quidā v̄o diuci2 quidā v̄o breui2. quidā acerbi2. quidā
tñ leui2. s̄m q̄ reat2 erigit offensaz. necesse est vt dicte
egregi2 doctor aug2. q̄ tñ vrat dolor quāto heserat a
mor. Tāto em̄ difficili2 q̄s purgaēt quāto medullis cor
dis eius int̄im2 amor inheserat mūdanor. Ampli2qm̄ p̄
na illa d̄z eē satisfactoria. et satisfactoria respicit libertatē
volūtatis. et statū vie potissime. cū ibi iā nō sit stat2 me
redi. et pene ille mīme tenēt rōez volūtarī. necesse ē q̄ il
lud quod defecit ex pte libertatis muolūtarī subsistētē

suppleat in acbitate ex pte pene. qz vō ḡaz h̄nt qui pur-
gant q̄ dē vtē pdē nō p̄nt. hic ē q̄ nec a tristitia p̄it
absorberi. nec i despacōz icidē. nec i blasphemā p̄nt. nec
volūt aliquaten2 psilire. ac p̄ hoc lic̄ ūit pumant. lōge
tñ alit et mici2 q̄ i inferno. et statū etiā illū sciūt mdubi-
tant aliū eē q̄ illū i quo sunt illi q̄ i inferno irremediabi-
lit cruciant. Postremo. qz illa pena d̄z esse purgatoria. et
purgacō illa ē spūalis. necesse ē q̄ ignis ille spūalē hēat
vtutē dīm̄tus sibi datā. vel vt magis credo ip̄az v̄tus ḡre
int̄ius h̄itantis ad vitā a pena ext̄useca ip̄az aiaz p̄ offe-
sis pūtā et a reatuū onē alleuiatā purget purgacōe suf-
ficiēte. vt iā nulla remaneat dissilitudo ad gloriā. et qm̄
tales dispositi sunt i summo ad deiformitatē glorie susci-
piendā in se. cū ianua sit apta et purgacō dīsummata. ne-
cessere ē illos spūs sic euolare i q̄bus ē caritatis ignis sur-
sum leuās. et nichil retardās ex pte impūtitatis aie vel re-
atus. nec em̄ decet dīm̄z miscdiaz seu iusticiā vt amplius
differat gloriā cū iueiat receptaculū idoneū. et magna
sit pena i dilacōe p̄mioz vt apli2 pumiri debeat spūs iā

Onēdū ē q̄ suffragia eccie p̄lūt mortuis. suffragia
dico q̄ eccia p̄ mortuis facit. sic sunt sacrificia ieu-
ma elie et alie orōes. et pene volūtarie assunte p̄ eoz
culpis celrius et facilius expiādis. p̄sunt aut̄ mortuis n̄
qbuscūqz s̄ mediocrit̄ bonis. vtpote q̄ sunt i purgatorio
nec valde malis sc̄ illis q̄ sunt i inferno. nec valde bonis
sc̄ hijs q̄ sunt i celo. qn̄ poc̄ eōtr̄ eoꝝ merita et orōes
suffragat ecclie militati. cui2 mēbris multa bñficia impe-
trat bt̄. p̄sunt aut̄ s̄m maḡ ac min̄ t̄ p̄ diuersitate meri-
toꝝ i mortuis vel p̄ caritate viuoꝝ. q̄ magis sollicitat p̄
aliqbus q̄ p̄ alijs. et hoc t̄ ad penaz mitigacōz vel cele-
riorē liberacōz s̄m q̄ supne puitēcie dispēsacō eius me-
lius vident expedire.

Rēco aut̄ ad intel. p̄. hec est qm̄ primū pñcipiū cū sit
optimū. ac per hoc summe seueritatis d̄tra malū. d̄z

piter summe suavitatis esse ad bonū. et iō cū rōne seueritatē iusticie iusti in qbus ē reat2 culpe debeat post hanc vitā in purgatorio torqri. debet et rōe suavitatis miscdie releuari. et h̄re auxiliū et munimē. marie qz in miseria sunt dstituti. et sine opibus et meritis nō pnt ampli2 se iuuare. dispone ergo debuit regimē dīme puidencie/suffragia eis dferri ab eis q pnt. salua tñ rectitudie iusticie. a qua nec debet nec pot dulcedo miscdie dissentire. nec aliqua ten2 separari. Qm ergo rectitudo iusticie exigit dseruacōz honoris dīm regimis vnuersi. et qualitatis meriti hūam ideo supm et primi pncipij puidēcia summa dispomit hec suffragia valē defuctis. s̄m dulcedmē miscdie et rectitudmē iusticie. seruat̄is dīm honoris dīgtatē vnuersi regimē. et hūam meriti qualitatē. Primo ergo qm i hmōi suffragijs seruari dī iusticia q dīm pncipue ē dseruatiā honoris. et honor nichilom2 exigit opa satisfactoria et pena lia sibi ploliū p culpis. hmc ē q p illa opa hnt suffragia fieri p q fiat satisfaciō et honor recōpensef deo. Qm ergo hmōi sunt tres ptes satisfactōis. ieumā oracō et eleemosina et altaris sacrificiū i quo marie reddit honor debitus pp̄t placēciā illi2 q i sacrificio offere. Hmc ē q suffragia ecclie dstituit i hmōi opib2 satisfactorijs. et marime i missis celebrādīs. qm greg. m. iiiij. dialo. insinuat ali quos pp̄t missax bñficia de pēmis magis celerrie libatos. ac p hoc pōpa ereqaz et curacō funeris et hmōi. nō debet m̄t suffragia eccle dputari. pp̄t qd et sanct2 aug2. dicit in li. de cura p mortuis agēda. q curacō funeris cōdicō sepulte. et pōpa ereqaz. magis sunt solacia viuoz. q subsidia mortuoz. Ampli2 qm dī ibi seruari iusticia dseruatiua ordīs et regimis vnuersi. et hoc exigit vt influēciaz seruet̄ ordo et simbolū m̄t ea i qbus et in q influēcie ille manat. ac p hoc inferi2 nō debeat influē in id qd ē supra. nec in id qd est p oīmodā distaciā elogatā hic ē q suffragia eccliaz nō pnt valē hijs qui sunt i inferno

qz sūt a corpē misericō penit & sepati. vñ nulla spūalis ifluēcia ad eos puenit nec eis pdest mēbris a corpē aputatis hic ē qz nō pdest beatis. qz sunt oīo supiores s̄m statū iā in termino existētes nō pnt alciora ascendē. s̄ magis eōt ip̄i pslūt nobis et eoz crōnes. nā et hoc meruerūt i carne iō disposuit ordo dīmus vt etiā ip̄is sanctis orōes offerant vt etiā ip̄i suf fragūt nobis ad dīma bñficia ip̄etndā n̄ z sunt ergo eis ecclesiastica suffragia. s̄ nobis magis p̄ sunt sua. Restat ergo qz p̄ sint solis iustis q̄ sunt in pems purgatoriis nā ip̄i rōe pene et ipotēcie se iuuare n̄ pnt et iuuādi sunt aviuis. rōe v̄c iustie cētis mēbris ecclesie sunt dñici ita vt merito eis ecclesie scē merita possint pp̄t simbolum et origimē suffragi. Postrēo qm̄ d̄z s̄uari in hiis iustia q̄ p̄sat exigēciā meritor̄. Hic ē qz suf fragia illa q̄ dñit fūt p̄ defūctis h̄z oib̄ bonis valeāt p̄ modulo suo. his tñ apli2 valēt q̄ magis meruerūt vt sibi pdeēnt et valēnt dū erāt i statu vie illa v̄o q̄ sp̄ eaſr fūt p̄ aliqb̄ qz intēcio faciētis ē recta et s̄m deū pcedit et ecclesiastica iūstūcio absqz dubio nō ē cassa. iō pl2 valēt illis p̄ qb̄ detmīate fūt. lic̄ etiā aliis alio mō dñicent nec tñ pnt illa aliis subuenire. sicut illi pncipali p̄sonē p̄ eo qz h̄z sint spūalia. tñ dīma iūsticia p̄ maiore culpa maiorē exigit emēdas et p̄ p̄lib̄ culpis plures emēdas vñ exēplū d̄ luie q̄ equalit illuat ad vñā mēsa; sedētes n̄ placz. qz h̄2 suffragia poci2 assilari h̄nt p̄cib̄ re dēptiuis q̄ h̄2 influēciis diffusiuis. Quātū autē detmīate cui lib̄z valeāt ille c̄titudinalit diffinire h̄z c̄2 ē in reatib̄ et pems et suffragiis pōdus attēdē et numerz et mēsurā Deinde aliqd dicēd ē d̄ dñtib̄ iudicū q̄ sunt duo. s. oflaḡcio mūdanor̄ igm̄

O fflaḡcioe **D**um et resurrectō mortuor̄ corpū.
Ergo tenēd hoc ē q̄ ignis pcedit faciē iudicis quo trē exuref facies ita q̄ figura h̄2 mūdi. i. mūdanor̄ igm̄ um oflaḡcioe pibit sicut faciū ē aquaz iūndacōe diluuiū. d̄z autē trāsire figura h̄2mūdi n̄ q̄tū ad destrictōz totalit isti2mūdi sensibilis. s̄ qz p actōz illi2 igis oia elem̄taria inflāmātis cōsumēt vegetabilia et animalia purgabūt et mnouabunt elementa marie elem̄ta aer et tra. purgabunt iūstū et adurēt

repxbi quibus faciis cessabit etiā mot2celi vt sic dplete
numero elecior2 fiat qdāmō inouacō et pmiacō corpum

Racio aut ad intel.p.hec ē qr pncipū **Thuanor**
rex vnuersale cū sit sapientissimū et si in oībus q
agit attēda t crdmē sapie.potissime aut d2 in hñis atten
dere q spectat ad dsummacō; vt sic nō discordet primū a
medio.nec mediū a postremo.s2 in cū cūs dgruissime or
dinatis appet illius pncipii primi sapia ordinās et bon
tas et alitudo. Qm ergo de2 s2m sapiaz sua2 ordinatis
me cūctū mūd istū sensibile et maiore fecit pp̄t mundū m
norē videlz hoiez q inter deū et res istas inferiores i me
dio collocatus ē. Hinc est qj vt oīa sibi inicē dgruant
et hitacō cū habitatore hēat armciam/hoī bñ instituto
debuit mūd iste i bono et quieto statu institui homie
etiā labete debuit mundus iste deticriari homie turba
to debuit pfbari.hoie expurgato debuit expurgari ho
mie inouato debuit inouari.et hoie dsumato debuit dsum
man et qetari. Prio ergo qm mūd iste pturbari d2 ho
mie pfbaro.sicut stetit cū stāte et qdāmō cecidit cū la
bñte et i fuso iudicio pp̄t leueritatē iudicis ondendā.ne
cessle ē oīm corda treii et petōz maxie qvnuersor2 dñm
dtēpserūt vt oīs crea fa dñm accipiat zelū et dformat au
tori et cfomet̄.etiā hitatori,necesse ē toci2 orbis card
nes dmoueri horribilissime et mchil intēsi2 et velocit̄ et
horibili2 i agēdo dmouet alia elem̄ta quā ignis. hincin
de ex oī pte dcurres. Dic ē qj ne cesse ē qj ipi2faciē iudi
cis ignis pcedat non ex vna pte tm s2 ex oī pte mūdi.vt
sit ibi dcursus ignis elem̄taris et trestris ignis purgato
rii et etiā ifernal vt p infernale repbi durat p purgato
riū iusti expurgent p trestiē h2 tre nascēcia dsumūt p e
lem̄ta ē elem̄ta subtiliēt et ad inouacōis faciē disponat̄
et si l cū tra cfbūt vt n solū hoies et demōes.vmetiā vi
detes agcli treat̄. Rursus qm mūd iste purgari d2 cū
hoie expurgādo et hoī i statu final t̄pis idiget purgari

a scoria auaricie et malicie sicut in primo tempore a fecerit luxurie. indiget etiam purgari et velociter et intime et pfecte. **H**inc est quod sicut primus mundus delectus est et quod amorpho purgatus per elementum aquae quod est frigidus contra ardorem et fecerit luxurie. sic finalis mundus per ignem propter refrigerium caritatis et contra frigus malicie. et auaricie que regnatur in fine quasi in ipsum mundi senectute quod quod maxime sunt adherentie. necesse est quod purgacō sit actois intime et violēcie accelerate quod non contingit repiri in elem̄to alio quam in igne et ideo sicut factū est aqua in mundacōne diluitur sic per actoēz ignis huius mundi sensibilis facies exuritur. **A**mplius quoniam mundus iste innouari debet cum homine innouato. nec innouari potest aliquid ad nouā formā nisi perdat veteram et quodammodo disponat dispositiōne noua sup̄ inducta. **H**inc est quod cum ignis maxime heat virtutē expulsiūa forme exēne habeat etiam vim subtiliatiā et celestinae cognatā. **H**inc est quod per ipsum debet fieri purgacō simul et innouacō. ita quod cum gemiam heat efficaciā quantum ad aliquā iudicis aduentū procedit. quantum autem ad reliquā habet sequitur et cum innouacō sit ad nouitatē quod ampliō redit ad retusitatem ac per hoc ad nouitatē incorruptibilem quā dare non est in potentia alicuius creature. **H**inc est quod licet in illa purgacōne et innouacōne ignis aliqd agat per virtutē natālē ut inflāmare. purgare. ratificare. et subtiliare. tamen necesse est quod cum illa virtute natāli sit virtus opans super naturā cuius impius fiet flagitiosus iniiciū et cuius etiam virtute fiet nichil omnium amplectū. **P**ostremo quoniam mundus iste debet assumari homo assumato et tunc est homo assumatus. quoniam in gloria complectus est numerus elementorum ad quod quod est statū oīa tendunt. sicut ad finē ultimū et amplectū. necesse est facta amplectio illius numeri terminari. necesse est etiam terminari et quietari motus naturae celestis. necesse est etiam terminari transmutaciones elementares. necesse est quidem per sequentes terminari gnacones quod in animalibus et plantis est. cum enim omnia ista

ordinant ad formā nobilissimā. q̄ qdē est aia rōnalis
posi to statu in aīalibus. necesse est statū et oplémentū
poni in cētis p̄cedentibz. et iō corpora celestia habita qui
ete et lumis plēnitudine dicunt remunerari. elem̄ta vō c̄
ampli2nō hñt vim multiplicādi p̄ trāsmutacōz mutua;
dicunt interire nō q̄tū ad substanciā s̄z q̄tū ad occasio
nē et passionē mntnā et hoc maxime q̄tū ad qualita
tes acti as vegetabilia vō et sensibilia. qz nō hñt potēciā
et vitā p̄petuā et duracōz sempitnāz qual̄ d̄petit statui
illius nobilitatis. necesse est in p̄pria natura consumi.
ita tñ q̄ saluant in p̄ncipiis et quodāmō i similividelicz
in homie qui similitudiez hz cū om̄i ḡne creare. et iō in
ipius mnouacōne et glificacōe p̄nt dici om̄ia mnouari
et quodāmodo p̄miari

O De ñicantibus sicut est resurrecō motuor
resurrectōne corpū mortuor̄ hoc tenend̄ est
q̄ om̄i corpora resurget in resurrectōe gnali nulla
in eis existente distanca q̄tum ad ordinacōz epis. s̄z ma
gna q̄tū ad ordinacōz digitatis. nā mali surgēt cum suis
deformitatibz/ et penalitatibz/ et miseriis/ et defectibz/
quos habuerūt in statu vie. in bonis aut nafa suabif et
vicia detrahunt. et om̄es resurgūt integro corpe et ple
na etate et debita mēsura mēbroz vt sic om̄es sancti oc
currāt in viꝝ pfectū et mēsurā etatis plēnitidim̄ xp̄i.
Surgūt aut tam in bonis q̄ in malis corpora ecđē nume
ro q̄ prius et ex eisdē ptibz d̄stituta. salua tocius ritate
nafae/nō sclū q̄tū ad mēbra p̄ncipalia et hūditatē radī
cale. v̄metiā saluis capillis et ceteris mēbris q̄ faciūt ad
decēciā corporis ita q̄ in quascūqz aures vel sin2 nafae.
puluis hūam corporis cedat ad eam aīaz redibit que ip̄m

R p̄ius vt viueret et cresceret aīauit
ñcio aut ad intel. p̄. hec ē. qz primū p̄ncipiū eo ip̄o
q̄ primū et summū ē vñuersalissimū et sufficiētissimum
ac p̄ hoc est p̄ncipium nafar̄ grāz et p̄moz. p̄ncipium

ff

etiam potissimum clementissimum et iustissimum. et licet sum quādā appriacōz. sit potentissimum in iusticē natūrā. clementissimum in collacē grāz. et iustissimum in retribucōe stupendioz. tñ singula sunt in singulis. quod summa potēcia clemēcia et iusticia nullatenet p̄nit ab iniūcē separari. et ideo in ope retribuccis necesse est quod ipsa fiat. sum quod exigit rectitudo iusticie. reformacō ḡre et aplice nātē. Quid ergo iusticia requirit neācio. ut hō q̄ meruit vel demeruit. nō in aīa solū nec solū in corpe pumāt & pumet s; in utroqz. reformacō autē. Ḡre etiam requirit ut totū corpus assimileat capiti xp̄i. cuius corpus mortuū necessariū fuit resurgeat cum virtutē esset inseparabilit̄ deitati. Cōpletio vō nātē requirit ut hō existat simul ex corpe et aīa tāquā ex forma et materia q̄ mutuū habet appetitū et inclinacōz mutuā. necesse est resurrectōz eē futuraz. exigēte hoc ostēne nātē. infusio ḡre. et retribucōe iusticie. sum quod tota vniuersitas h̄z regi. et iō ex his tribus oīa clamāt h̄cūz resuscitātū. et ut oīs tollat excusacō. illis q̄ dītra hāc vītate fidei obsurdescent. et merito dītra tales. vniuersus pugnat orbis trax. Primo ergo quod resurrectio dīz eē sum exigeat ordīs dīme iusticie. et vīma iusticia redidit vīciūqz quod suū est. p̄ loco et tempore. et oīs aīa corpori semel et ad pūclū t̄pis vīta. vel h̄z in eo culpā vel grām. necesse est quod om̄s resurgat. Et quod distinctus dīz eē statū retribuccis a statū vie. et resurrectō spectat ad statū retribucōis ut nō difūdat ordo vniuersi. et ut fides meritū habeat qua credit q̄ nō videt. et ut cercat et clariat apeat eq̄tas dīme iusticie. et ut simul fiat summātō et retributio finalis in angelis et homībus. Requirit hoc dīma iusticia ut om̄s resurgat simul quātū ē de lege dīi. quod dico ap̄t xp̄m et eius beatissimā m̄tre gl̄osam virginē mariā. Quia vō malis debet pena et miseria. bonis gloria. et iō et si sit resurgat in tempore. valde tñ dissiles erūt in dīcōe. nā quod malis ē resurrectō nō ad vitā s; ad suppliciū. necesse est quod ip̄i cum infirmitatibus deformitatibus et defectibus suscitentur.

Rursus/qz resurrectō debet esse h̄m erigēciā d̄summācōis
gr̄e. et pfecta gr̄a facit nos d̄formes xp̄o capiti n̄o. ī quo
nullus fuit defect⁹ mēbrōꝝ/s; pfecta etas et statura de-
bita et effigies formosa. optimū est q̄i boni iustificent ī
optimis d̄dicōibus. ac p̄ hoc necesse ē q̄i ī eisvicia dēthē-
tur et natā seruet. optimū est etiā vt si aliqd̄ mēbrōꝝ de-
erat suppleat. si aliqua supfluitas auferat. si aliqua mē-
brōꝝ deordiacō corrigat. si piul⁹ erat ad quātitatē etas.
tas xp̄i quam hēbat in resurrectōe. lic⁹ nō mole. dīma v̄tu-
te reducat. si decrepit⁹ ad eandē etatē reducat. si gigas
si gnan⁹ ad eandē mēsurā d̄gruā limiteat. vt sic oīns int̄e-
gri et pfecte occurrāt in virū pfectū. et ī mēluram etatis
plēnitūdīm̄ xp̄i. **P**ostremo/qz resurrectō pfectōis d̄z cē-
s̄m erigēciā pfectōis nātē. et natā sp̄us rōnalis exigit q̄i
v̄iuificat corpus ppriū. qz ppri⁹ actus ī ppria h̄z fieri ma-
teria. necesse ē q̄i idē corpus numero resurgat. alioqñ nō
esset resurrectō v̄a. Rēqnt etiā natā aīe rōnalis et imor-
talis. q̄i sicut hēat ēē ppetuū. sic corpus h̄z cui ppetuō in-
fluat vitā. ac p̄ hoc corpus qd̄ v̄nit aīe ex ip̄a v̄mōe ordi-
nacōꝝ h̄z ad incorrupcōꝝ ppetuā. ita tñ q̄i illud ī quo dī-
sūt substācia corporis sicut sūt mēbra p̄ncipalia. et etiā hu-
miditas radicalis. et caro s̄m speciē h̄z necessariā ordi-
tionē. Alia v̄o sc̄z caro s̄m materiā et p̄tes q̄ sunt de bñ
esse corporis. hēant ordiacōez de d̄gruo. et ideo prime p̄tes
sunt ordiate ad resurrectōez s̄m ordinē necessitatis. alie
v̄o oīns s̄m ordinē d̄gruitatis. quē qdē ordinē qz de⁹ im-
pressit nātē. et natā nō pōt pficē. qz nō pōt mortuū susci-
tare. et ip̄a dīma p̄uidencia nichil frustra debuit facē. nez
cessē ē q̄i ip̄i⁹ virtute repet corp⁹ idē numero. immortale.
ex oībus p̄tibus d̄stitutū. et salua tota veritate nātē. **C**ū
aut̄ hoc natā nō hēat ī ptāte. s; solū ī appetitu. qz nec
idē corpus numero destructū repare pōt. cū nō possit ī
totā rei substāciā nec corpus immortale possit efficē. cum
om̄e p̄ natām ḡnabile sit corruptibile. nec disp̄la collige

96

necessitatem est quod resurrectio non seminalibus nec natalibus causis sed primordialibus attribuat. ut fiat secundum cursum mirabile et supernatale. et domine impium voluntatis.

De sequentibus scilicet igne infernali.

Consequitur de sequentibus ad iudicium est dicendum quod sunt duo. scilicet pena infernalis. et gloria celestis. De pena ergo infernali hoc tenendum est quod pena infernal est in loco dolorum in quo eternit affligunt omnes reprobata homines quod spiritus malorum affligent aut eodem igne corporaliter quem ardembit et affligit spiritus et etiam corpora. nec tamen corpora illa consummet sed semper affligit alios plus alios minus secundum exigentiam meritorum. Nam aut afflictio ignorantis diuincta erit afflictio secundum omnem sensus. diuincta erit pena vermis. et carceratio visionis dei. ita quod in his penitentias varietas erit. et cum varieta te acerbitas. et cum acerbitate incommensurabilitas. ut ad reprobum supplicium tormentorum sumus ascendet in secula seculorum.

Recordandum autem ad intellectum. hec est. quod cum primum principium eo ratione quod primum sit summum. qui quod habet in summo. ideo necessitatem est esse rectissimum. Cum ergo in retribuendo agatur secundum rectitudinem sicut altra se facere non potest nec se negare nec suam iusticiam impugnare. sic necessario sua rectitudine exigente optet quod per ipsum puniat secundum quantum culpe. in his maxime qui legem misericordie detinentes per impunitiam impigerunt in se ueritatem iusticie. Nam ergo severitatis iusticie est considerare culpam non solum quantum ad radicem vexetiam quantum ad circumspectias agguantes. et argumentum est ut iudex iustas penas debitas ab impiis erigat resque ad ultimum quadratum. ut sic non remaneat peccati dedec sine decoro iusticie. et sicut manifesta est pars in creando. et sapientia in gubernando. et clemencia in reparando. sic manifestetur summa iustitia in puniendo. Nam ergo divina iusticia peccatum impium de punire secundum exigentiam culpe. et culpa mortalium ad quam succedit finalis impunitia. ipsa haec ratione deordiacionis perpetua. deordiacionis libidinosa. deordiacionis multimode. necessitatem est quod ipsa puniat penas.

etermitate acerbitate et multiplicitate et multiformitate.
Primo ergo deordiacōis ppetue pena dī esse ppetua.
qr pctū qd q̄s omittit et de quo nūquā pemitet. et ppe
tuo in aio durat et a vita ppetua sc̄z deo sepat. et a vo
lūtate pcedit q̄ in pctō vellet ppetuo delectari. et lic̄ illa
delectacō trāsies sit momētanea. qr tñ deordimacō tz rōz
ppetuitatis. pena deordimacōi duemēs dī h̄re careciā fe
mis. vt sicut hō in suo ppetuo finē nō apposuit a pctō re
cedendo. sic deus in suo ppetuo nō desistat in pumēdo.
et sicut cōtra infinitū peccavit. sic penā infinitā habeat.
Et qr nō pōt h̄re penā infinitā intencōe h̄eat saltē in du
racōe. et sicut volūtas eius post mortē semp malo adhēt
sine suscep̄cōepnīe. sic de2sp affligat sine immutacōe sen
tencie. reqrente hoc ppetuitate deordiacōis i impīs dā
natis. Kursus/ qm̄ deordiacōis libidīose pena dī esse af
flictiua. qr delectacō pumē p̄ tristiciā otrariā. et spūs ras
cionalis in peccādo duersit se ad bonū p̄priū et omutabi
le et p̄ciabile vel pticulare libidīose amādū. et ex hoc dte
mt dīmū impīu et dīram. Hic ē q̄ ad hoc q̄ illa delectacō
io imp̄ba pfecte pumē. in qua simul ē delectacō cū dte
ptu. necesse est q̄ ad pumē illi2 dtemp̄2 et delectacō
is pctōz. siue sit hō siue spūs p̄cipite in locū infimū. et
marie a statu glorie lōginquū. hoc est in pfundissimū in
fernū. Recesse ē etiā q̄ ibi exponat affligēdus infime na
ture. ac p̄ hoc non a substācia spūali paciant̄ s̄ a corpali
et infima hoc est a fecibus corpor̄ mudanor̄ ut in fecib̄
defigant̄ et igne et sulphure dcremant̄. Et qm̄ spūs qui
p̄ natām ppomē corpi et in corpus h̄z influē. et ipm mo
uere dignitatē natē p̄ culpā puertit et se subicit quodā
mō vilitati et nichilitati pcti. bīnc est q̄ s̄m originē iusti
cie dī ordiari. vt tā pctō spūs q̄ hō igne corpeo alligeat̄
nō vt in illū influat vita s̄z vt de ipo dīmo decreto suscip̄
at penā. cū rei quā horrēt p̄ timorē dīmīt̄ imissuz. et quā
sentit p̄ vi natālis sensus sit inseparabilē alligat̄ necesse

ē q̄ acrit tormentē. et q̄ ignis ille nō agit n̄ p dispositō:
 nē p̄tē. et reatus et macule ex im̄pbitate libidīs pcedē
 tis. et hoc nō est equalit̄ in om̄ibus. Hinc est q̄ ab eod̄
 alii concremantur plus. alii vero minus sicut sub eodem
 igne aliter vrit palea et alit̄ oburit̄ lignū. Qm̄ aut illa
 p̄cū distictio et reat̄ s̄m quā actio ignis moderat̄ i eo
 dem est v̄niformis et nūq̄ crescit/nec decrescit nec muta
 tur. Hinc est q̄ dīno impio ordinante. ignis ille sic agit
 q̄ sp̄ vrit et non dsumit semp affligit et n̄ interimit. q̄
 no agit ad sue forme multiplicacōz. s̄ ad pacētis aīe et
 corporis pturbacōz sue ip̄i sp̄us in seip̄o. vñ nō fit noua
 adempcō. s̄ adempce pacis d̄tinuacō ut sic in eadē pena
 nec acerbitas etmitatē. nec etmitas atollat acerbitatem.
 Postremo qm̄ deordiacōis multimode pena d̄z esse m̄l
 timoda et in om̄i p̄cō actuali mortali et deordinata est
 auersio a summa luce et bonitate et inordinata auersio
 ad bonū d̄mutabile. et deordiacio volūtatis d̄tra dicta
 men rōmis recte. Hinc est q̄ om̄es actualit̄ peccantes q̄
 erūt damnati pūnient̄ pena triplici ppter auersionē carē
 cia visionis dei. ppter auersionē pena incendii materialis.
 ppter pugnā volūtatis et rōmis. pena v̄mis vt sic ex hac
 multiplicitate penar̄ afflicti varie et acerbe et etnaliē
 crucient̄ et tormentor̄ fum̄ ascendat in secula seculoꝝ.

De gloria padisi.

E gloria aut̄ celesti in summa est tenendum q̄
 in ip̄a est p̄miū substāiale et dsubstāiale et ac-
 cidentale. Premiū inquā substāiale d̄sistit i visione frui
 cōne et tencōne v̄m̄ summi boni. sc̄z dei. qm̄ boni vi-
 būt facie ad faciē hoc est nude et sine velamie quo fruē
 tur aude et delectabilit̄ q̄z etiā tenebunt sempitnalit̄.
 vt sic v̄ficer̄ illud bernar. q̄ futurus est deꝝ rōm plem
 tudo lucis. volūtati multitudine pacis et memorie d̄tinua
 cō etmatis. Premiū vero dsubstāiale d̄sistit in gloria
 corporis q̄ sc̄da stola d̄r qua resumpta pfestus aīa bona

tendit in summum celum et hec stola distat in quadruplici
dote corporis. scilicet in dote claritatis. subtilitatis. agilitatis
et impassibilitatis quod erunt summa plus et minus. summa maiorati-
tate et minoritate prius habite caritatis. Premiu autem ac-
cidentale distat in quodam decoro speciei superadiectione qui
quodam aureola nuncupatur et summa doctorum suorum debet triplici
genii opum. scilicet martirio et predicatione et omninciencia regnali
et in omnibus predicationis seruabit dominus et dissimilatio summa erit

Regentiam meritorum
Natio ad intellectum. per hoc est. quod primu[m] principiu[m] hoc ipso
quod primu[m] habet summam unitatem. unitatem. et beatitudinem et hoc
ipso est ponere in eo summam potentiam. sapientiam. clemenciam. et
iusticiam. Quoniam autem hec iniurib[us] dei manifestari debet per opera.
ideo deinde mundum istum sensibile principians sic perdurit.
sic gubernat. sic repat. sic remunerat et summarat quod in predicto
manifestatur summa potencia. in gubernacione sapientia.
in reparatione clemencia. in retribuacione iusticia consumata. ut ergo
manifestaretur potencia ad suu[m]ius laudem. gloriam. et hono-
rem. omnia perdurit de mundo faciens aliquid propter mundum
scilicet matiam corporalem. et aliquod propter se. scilicet substantiam spiritualis
et simul hoc iungens in uno homine in mutabilitate persone et
nature. scilicet rationalem animam. matiam corporalem. ut manifesta-
retur sapientia. ipse quidem prouidentissime gubernat et ordinate
nam ipse supremum hominis regit per seipsum. mente scilicet quam illu-
strat et infimum. scilicet corpus per hunc. ar. voluntatis. ut sic corpore
et corporalia quo ad regnum subiaceant spiritui. spiritus vero deo
ut manifestaretur clemencia. lapsum hominem reparavit assumen-
do homines naturam suscipiendo penalitates et tandem preferendo
penam. ut sic summa misericordia misero misericordem faceret esse
adformem ad relevacionem miserie. non solu[m] in dignitate nature con-
ditae. veretiam in defectibus nature in miseria desolitate ut
tandem manifestaretur iustitia. tribuet unicuique secundum exigem-
entiam meritorum non solu[m] malis penam. veretiam iustis gloriaz
septernaz. sic enim exigit retribucionem equa et reparacionem suauita

80

et gubernacō ordiata et pductō vtuosa. **N**ā oīm hor
dūmacō ē in fine. primū ergo ē qm̄ oīm iusta pmiacō
fieri d; s̄m q̄ exigit rebusco iusta et etiā pductō vtuos
sa. et pductō dei fecit rōnale sp̄m ppe deū capacē dei sc̄
capacē s̄m vim indite imagis ipius beatissime t̄mitatis
cui iniustus totus hoīs sp̄us deszuiuit. **H**ic ē q̄ n̄llo mi
nus deo pōt talis sp̄us pmiari nec ip̄leri nec cius capaci
tas t̄miari. iō i pmiū ei dat̄ dei fermitas gle p quā deo
effectus dformis et rōe videat ip̄m clare et volūtate di
ligat plene et memoria retineat met̄num. ut sic aīa teta
vnuat. tota doceſ i viribus tbus. tota deo dfigureſ. to
ta illi vniat. tota i illo reqescat i ip̄o sicut i oī bono m
venies pacē. luce. et sufficiēciaz sempitnaz p q̄ in statu
oīm bonor̄ dggacōe pfecto ztuta et etna vnuēs vita
dicat̄ beata et etiā glōsa Rursus qm̄ retribucō illa fieri
d; s̄m q̄ exigit n̄ solū retribucō iusta s̄z etiā pductō vtu
osa. vmetiā gubernacō ordiata. et deus i pductōne cor
pus aīe alligauit et natali et mutuo appetitu iricē co
pulauit, ad gubernacōz vō subiecit et i statu meriti fecit
ut sp̄us ddescēdēt et intendēt corpori gubernādo ppter ex
erciciū i merēdo. nec natalē appetit̄ patit̄ q̄ aīa sit ple
ne beata n̄ restituat̄ ei corp̄ ad qd̄ resumend̄ h̄z inclina
cōz natalē insertā. nec regis ordo sustinet qui restituat̄
corp̄ sp̄ui beato n̄ p oīa illi dforme et subiectū q̄tū pot
corpus sp̄ui beato dformari. **Q**m̄ ergo sp̄us ē vnicne lu
cis etne clarificatus. iō d; i eius corpe claritas lucis p
maria resultare. q̄ de lectacōe illius sumi sp̄us ē summe
sp̄ual effectus. iō in corpe d; h̄re corrñdentē. subtilitatē
et sp̄ualitatē. q̄ tēcione etiatis facilius ē oīno ip̄assibi
lis. iō i corpe eius d; eē ip̄assibilitas oīmoda tā int̄ q̄
ex. **A**nia vō ex hiis oībus sp̄us pmp̄tissimus ē ad tēdēd̄
i deū. iō i corpe glōso d; sumā agilitas rep̄i. **Q**m̄ ergo
phas quatuor ppetates fit corp̄ sp̄ui dformē et etiā sub
iectū. **H**ic ē q̄ i hiis quatuor p̄cipue dotari d; rōe quicq̄

idoneitatē h̄z seq̄ sp̄m et locari i regiōe celesti. q̄ ē regiō
beator̄. In istis em̄ p̄prietatib⁹ celestib⁹ corpib⁹ asiliat
p̄ quas quasi ḡdati distat corpus celeste a. iii. elem̄tis et
sic dos corpū quadruplicata et corp⁹ in se p̄fecte reddit
et a forme h̄itacōm̄ celesti et sp̄ūi beato p̄ q̄z a sumō capi
te deo v̄sq̄ ad oram vestimēti. sc̄z corporis plenitudo dul
cedis et beatitudinū ebrietas redūdat/et q̄tū est possi
bile deriuat. Postrēo q̄m illa p̄miacō d̄z fieri s̄m q̄ exi
git rebucō iusta et p̄ductō v̄tuosa/et gubernacō ordina
ta et etiā repacō gloriōsa et i diuersis xp̄i mēbris diuersa
sunt crismata gr̄az. nō solū q̄tū ad int̄iora dona. v̄metiā
q̄tū ad exercicia ext̄iora n̄ solū quo ad h̄it⁹. v̄metiā quo
ad status. nō solū ad p̄feciōez caritatis i mēte. v̄metiāz
quo ad p̄feciōis decorē et pulcitudinē i ope corpali. Hic
ē q̄ aliqbus mēbris nō solū stola aie cū t̄bus ei⁹ dotib⁹
et stola corporis cū. iiii. v̄metiā excellēcia q̄dā deco:is et
gaudii debet p̄pt p̄cellēciā p̄fectōis et decoris h̄iti i ope
v̄tuoso. Om̄ igit̄ t̄plex ē ḡns opis p̄cellēt p̄fectū et pul
ciū et spiritali formositate formosum s̄m t̄plicē vim aie
s̄m r̄onabīlē p̄dicacō v̄titatis p̄ducēs alios ad salutē s̄m
occupiscibīlē p̄fecta declinacō occupiscenciar̄ p̄ integratē
p̄petue atmēcie v̄ginalis. scdm̄ irascibīlē p̄presso mor
tis ad honorez xp̄i. Hinc est q̄ h̄is tribus generibus iu
stoz. sc̄z p̄dicatoribus/v̄gim̄bus/et martiribus debet illa
excellēcia p̄mi accidentalis q̄ aureola nommat q̄ ad
decorēm facit non solum anime. verumetia corporis. quia
non reddit volūtati tm̄. s̄z op̄i extrīnsico substernēs sibi
meritum et p̄mum caritatis q̄ asistit in septiformi dote
triplici anime quadruplici corporis in quibus claudit con
summacō/inteḡas/et plenitudo omnū bonoz spectāciū
ad glorie op̄lemētum. Qualia autē et q̄ta sint illa non
mea reiba. sed anshelmani ponant. Sit em̄ in fine p̄ sol⁹.
excita te nunc anima mea et erige totum intellectum tuū
et cogita quātum potes. si em̄ singula bona delectabilia

81

sunt cogita et intende q̄ desiderabile sit illud bonum qd
detinet iocunditatē oīum bonorū nō quale in creatis rebus
sumptuariis tāto different q̄tō differt creator a creatā
Si aut bona ē vita creata q̄ bona ē vita creatrix. si iocunda
ē salus facta q̄ iocunda ē salus q̄ facit omnē salutē **S**i
amabilis est sapia in cogitōne rex aditay. q̄ amabilis ē
sapia q̄ omnia adidit ex nichilo **D**emiq; si multe et magne
delectac̄es sunt in rebus delectabilibꝫ. qualis et quāta ē
delectac̄ ī illo q̄ fecit illa delectabilia. q̄ hoc bono fruet
qd illi erit. et quid illi nō erit. certe q̄c quid volet erit et
q̄c quid nolet esse n̄ erit sibi quippe erūt bona corporis et
aīe qualia nec oculus vidit nec auris audiuit nec cor ho-
mīnis cogitauit. **C**ur ergo p multa vagaris homūcio q̄rē
do bonū aīe tue et corporis tui. ama vnu bonū ī quo sunt
oīa bona et sufficit. desidera simplex bonū qd ē om̄e bo-
nū. et satis. **A**uid em̄ amas caro mea. qd desideras aīa
mea. ibi ē quicqd amatis q̄c quid desideratis. si delectat
pulcritudo fulgebit iusti sicut sol. si velocitas aut fortis-
tudo aut libertas corporis ut nichil obsistē possit erūt si-
miles angelis dei. qz semiat corpꝫ aīale et surget spūale.
p̄tate vtiq; n̄ natā. si lōga ē salubrīs vita ē ibi sana et mī-
tas. quia iusti ī ppetuum viuūt. et salus iustorum a do-
mino deo est. si societas saturabunt cum apparuerit glo-
ria dei. si ebrietas inebriabunt ab ubertate domꝫ dei. **S**i
melodia ibi angelorū chori dīcūt sine fine deū laudātes.
si qlibz nō immūda s; mūda voluptas torrēte voluptatis
tue potabis eos. si sapia ip̄a dei sapia ostēdat eis seipaz
si amicicia diligūt deū plus q̄ seipos. qz illi illū et semui
cem p illū. et ille se et illos p seipm. si cordia oībus illis
erūt vna volūtas. qz nulla erūt illis misi dei volūtas. **S**i
ptas oīpotētes erūt sue volūtatis ut deus sue. nam sicut
potit deus q̄ volet p seipm. ita poterūt illi p illū qd vo-
let. qz sicut illi non aliud volunt q̄ qd ille. ita ille volet
quicquid illi volūt. et q̄ ille volet non potit non esse. s;

honor et diuīcie deus seruos suos et fideles supra multa
bona d̄stituet. imo filij dei et dij vocabunt et erūt. et vbi
erit filius dei ibi erūt et illi. heredes qui dē dei. cohēdes
aut̄ xp̄i. si vero securitas certa. certe ita certi erūt q̄ nūq̄
et nullatenus ista vel potius illud bonū sit de futuro. sic
certi erūt se non sua sponte illud amissuros. nec dilecto-
rem dñi dilectoribus suis inuitis ablatuꝝ nec aliud deo
potenciuꝝ inuitos deum et illos separatur. Gaudiū vero
quale aut quātū est vbi tale aut tantū est bonū. cor hu-
manū cor indigēs cor exptū erūnas imo obrutū erūmis
quantū gauderes si hijs omībus habūdares. Interroga
intima tua si capere possunt gaudiū suū de tanta beatuu-
dine sua. sed certe si quis alius quem omnīo sicut teipm̄
diligeres eandem beatitudinē haberet. Si vero duo vel
tres vel plures idipm̄ haberent duplicaret gaudiū tuum
quia non minus gauderes pro eo q̄ pro teip̄o gauderes.
si singulos sicut teipm̄. ergo in illa pfecta caritate et inu-
merabiliū angelorū. et hominū beatorū. vbi nullus alium
minus q̄ seipm̄ diligit. nō alit gaudebit quisq; pro sin-
gulis alijs q̄ pro seip̄o. si ergo cor homīs de tāto suo bo-
no vir capiet suū gaudiū quomodo capax erūt tot. et tan-
toꝝ gaudicꝝ. et vtiq; quia quātū diligit aliquē tantum
de bono eius gaudebit. sicut in illa pfecta felicitate vnius
quisq; plus amabit sine cōpacōe deū q̄ se. et om̄s alios
secū. sed si. deū sic diligenter toto corpore tota mēte tota
anima. vt tamē totū cor tota mens tota anima nō suffici-
at dīgate dilectōis pfectōis pfecto. sic gaudebūt toto
corpe tota mēte tota anima ac totū cor tota mens tota anima.
non sufficiat plēmitudine gaudi. Non dum ergo dñe diri.
cognoui quātū gaudebūt illi boni tui vtiq; tantū gaude-
būt quātū amabūt. tantū amabūt quātū cognoscēt. quā
cum cognoscent te et quantum amabunt te. certe nec oculi
vidit. nec auris audiuit. nec in cor homīs ascendit.
in hac vita. quantū te cognoscent et amabūt in illa vita.

82

Oro te deus cognoscā te.amem te vt gaudēā de te. et si
non possum ad plenū in hac vita vel proficiā ī dies vsq;
dum veniat illud ad plenū. pficiat hic in me noticia tui.
et ibi fiat plena.crescat amor tuus/et ibi sit plenū. vt hic
gaudiū meum sit in spe magnū. et ibi sit in re plenū.Dñe
per filium tuū etiā iubes imo consulis petere et promit:
tis accipe vt gaudiū nostrū sit plenū.deus verax peto ac
cipiā/vt gaudiū meum plenū sit.Peto dñe qđ p admirabili
consiliariū nīm cōsulī accipiā qđ promittis. et per
veritatem tuā gaudiū meum plenū sit.O editef īterim
mens mea.loquac̄ lingua mea.amet illud cor meū.sermo
cinet os meum.esuriet illud anima mea.sicut et caro mea
desiderat tota substācia mea/donec ī trem in gaudiū dei
mei. qui est trinus et vñus deus benedictus ī secula se:
culorū.Amen.

